PARTIDUL COMUNIST RUS (bolșevici) Proletari din toate țările, uniți-vă! N LENIN (V ULYANOV) C O B Í ' \ s și e LUCRĂRI T IX INTREBARE AGRICOLA - , - mii EDITURA DE STAT MOSCOVA LENINGRAD Publicat conform hotărârii Congresului al IX-lea al PCR (b) Guise nr Glavlit nr Copt de exemplare Tipografia Editurii de Stat "Proletarul Roșu", Moscova, Pimenovskaya / PARTEA CHESTIUNEA AGRICOLĂ ŞI MARXISMUL CAPITALISM IN AGRICULTURA (DESPRE CARTEA LUI KAUTSKY SI DESPRE ARTICOLUL DOMNULUI BULGAKOV)' Scrisă în Publicat în Life-ianuarie-februarie ARTICOL ÎNTÂI În numărul - din Nachala*) (Secțiunea II, pp -) există un articol al domnului S Bulgakov): "Despre problema evoluției capitaliste a agriculturii", care este consacrat unei critici din eseul lui Kautsky) despre problema agrară Domnul Bulgakov spune pe bună dreptate că "Cartea lui Kautsky este o perspectivă întreagă a lumii", că are o mare importanță teoretică și practică Acesta este poate primul studiu sistematic și științific al unei întrebări care a provocat și continuă să provoace dezbateri aprinse în toate țările, chiar și între scriitori care sunt solidari în vederi comune și se recunosc ca marxişti Domnul Bulgakov "se limitează la critica negativă", critica "anumite propuneri ale cărții lui Kautsky" (pe care le "scurtă" - vom vedea, că le expune prea succint și foarte inexact pentru cititorii lui Nachalo), "dl Bulgakov" Over Time" speră să "oferă o expunere sistematică a problemei evoluției capitaliste a agriculturii" și, astfel, să-l contrapună lui Kautsky "și cu o viziune întreagă a lumii" Nu avem nicio îndoială că și în Rusia, cartea lui Kautsky va da naștere la destul de multe dispute între marxişti, că și în Rusia, unii dintre ei vor fi împotriva lui Kautsky, alţii pentru el În orice caz, scriitorul acestor rânduri este cel mai hotărâtor în dezacord cu opinia domnului Bulgakov, cu evaluarea sa asupra cărții lui Kautsky Această apreciere - în ciuda faptului că domnul Bulgakov recunoaște Die Agrarfrage drept o "operă minunată" - este izbitoare prin duritatea ei și printr-un ton neobișnuit în polemicile dintre scriitorii apropiați de tendință Iată exemple din expresiile domnului Bulgakov: "extrem de superficial", "la fel de puțină agronomie reală și economie reală" "Kautsky se sustrage cu fraze serioase de probleme științifice" (italicele domnului Bulgakov), etc , etc Să luăm o privire bună asupra expresiilor criticului strict, familiarizând în același timp cititorul cu cartea lui Kautsky II Colecția Leni LF lucrări, vol IX - - eu Chiar înainte ca domnul Bulgakov să ajungă la Kautsky, Marx o primește în trecere de la el Este de la sine înțeles că domnul Bulgakov subliniază marile merite ale marelui economist, dar constată că la Marx "unele" chiar "idei eronate au fost deja suficient de respins de istorie" "Printre astfel de idei se numără, de exemplu, că în agricultură capitalul variabil scade în raport cu capitalul constant în același mod ca în industria prelucrătoare, astfel încât compoziția organică a capitalului agricol este în continuă creștere " Cine se înșală aici, Marx sau domnul Bulgakov? Domnul Bulgakov are în vedere faptul că în agricultură progresul tehnologiei și creșterea intensității agriculturii duc adesea la creșterea cantității de muncă necesară pentru cultivarea unei anumite suprafețe Acest lucru este incontestabil, dar este încă departe de a nega teoria reducerii capitalului variabil relativ la constantă, proporțional cu constanta Teoria lui Marx afirmă doar V că raportul - (v = capital variabil, c - capital constant) c tinde în general să scadă, chiar dacă v crește pe unitatea de suprafață - aceasta respinge teoria lui Marx dacă, în acest caz, c crește și mai rapid? În raport cu agricultura țărilor capitaliste, luată în ansamblu, se observă o scădere a lui V și o creștere a c Populația rurală și numărul

muncitorilor rurali sunt, de asemenea, în scădere în Germania, atât în Franța, cât și în Anglia, în timp ce numărul de mașini folosite în agricultură este în creștere În Germania, de exemplu, populația rurală din până în a scăzut de la , mil inainte de , (numărul de salariați din mediul rural de la , milioane la ,), în timp ce numărul de mașini folosite în agricultură a crescut de la la *); numărul motoarelor cu abur utilizate în agricultură A CREȘT de la ( ) la ( ); prin care numărul de cai putere cu abur a crescut și mai mult Numărul vitelor a crescut de la , milioane la , , iar porcii de la , la , (și) În Franța, populația rurală a scăzut de la , milioane oameni ("independent") în la , milioane în , iar numărul maşinilor agricole a crescut astfel: în - ; în - ; în - ; număr de vite: , - , - , milioane, cai - , - , - , milioane (scăderea numărului de erori - *) Diferite mașini sunt numărate împreună Toate cifrele, dacă nu se indică altfel, sunt preluate din cărțile lui Kautsky - - zile pentru - este mai puţin semnificativă decât scăderea populaţiei rurale) Deci, în ansamblu, în raport cu țările capitaliste moderne, istoria a confirmat aplicabilitatea legii lui Marx în agricultură și în niciun caz nu a respins-o Greșeala domnului Bulgakov constă în faptul că a ridicat prea grăbit faptele agronomice individuale, fără a se uita la semnificația lor, la nivelul legilor economice generale Subliniem "general" deoarece Marx și discipolii săi nu au privit niciodată această lege altfel decât drept legea tendințelor generale ale capitalismului, în afară de legea tuturor cazurilor individuale Chiar și în raport cu industrie, Marx însuși V a subliniat că perioadele de transformare tehnică (când raportul - c scade) sunt înlocuite cu perioade de progres pe o anumită bază tehnică (când raportul este neschimbat și, în unele cazuri, cu poate crește) Cunoaștem cazuri din istoria industrială a țărilor capitaliste când această lege este încălcată în raport cu ramuri întregi ale industriei De exemplu, atunci când marile ateliere capitaliste (numite inexact fabrici) se deteriorează pentru a face loc temelor capitaliste În ceea ce privește agricultura, nu există nicio îndoială că procesul de dezvoltare a capitalismului în ea este nemăsurat mai complex și îmbracă forme incomparabil mai variate Să trecem la Kautsky Schița agriculturii în epoca feudală, cu care începe Kautsky, se dovedește a fi "foarte superficial compusă și de prisos" Este greu de înțeles motivele unui astfel de verdict Suntem siguri că, dacă domnul Bulgakov va reuși să-și ducă la îndeplinire planul și să dea o expunere sistematică a problemei evoluției capitaliste a agriculturii, va trebui neapărat să contureze principalele trăsături ale economiei precapitaliste a agriculturii Altfel este imposibil de înțeles atât caracterul economiei capitaliste, cât și acele forme de tranziție care o leagă de economia feudală Domnul Bulgakov însuși recunoaște semnificația enormă a "formei pe care a avut-o agricultura la începutul (italică, domnul Bulgakov) a cursului capitalist" Kautsky începe de la "începutul rasei capitaliste" a agriculturii europene Schița agriculturii feudale a lui Kautsky este, după părerea noastră, excelentă: cu acea claritate remarcabilă, cu acea capacitate de a selecta principalele și esențiale, fără a se pierde în detalii secundare, care sunt în general caracteristice acestui scriitor Kautsky dă în primul rând în introducerea sa în high * - - cel mai înalt grad de enunţare precisă şi corectă a întrebării El declară cel mai categoric: "Nu poate exista nicio îndoială - suntem pregătiți să acceptăm acest lucru a priori (von vornherein) dovedit - că agricultura nu se dezvoltă după același tipar ca și industria: este supusă unor legi speciale" (S) -) Sarcina este de a "investiga dacă capitalul

preia agricultura și cum exact o preia, cum o transformă, cum anume face insuportabile vechile forme de producție și forme de proprietate și creează nevoia de noi forme" (S)) Atare și numai o astfel de formulare a întrebării poate duce la o elucidare satisfăcătoare a "dezvoltării agriculturii în societatea capitalistă" (titlul primei secțiuni teoretice a cărții lui Kautsky) La începutul "cursului capitalist" agricultura era în mâinile țăranului, care, de regulă, era supus regimului feudal al economiei sociale Iar Kautsky caracterizează, în primul rând, structura economiei țărănești, îmbinarea agriculturii cu industria autohtonă, apoi elementele dezintegrarii acestui paradis al scriitorilor mici-burghezi și conservatori (à la Sismondi), semnificația cămătăriei, treptat "privirea în mediul rural, în adâncurile economiei țărănești însăși, antagonismul de clasă, distrugerea străvechii armonii și comunității de interese" (S) Acest proces a început încă din Evul Mediu și nu s-a încheiat încă complet în prezent Subliniem această afirmație pentru că arată imediat eronarea totală a afirmației domnului Bulgakov că Kautsky nici măcar nu a pus întrebarea cine a fost purtătorul progresului tehnic în agricultură Kautsky a pus și a clarificat această întrebare cu siguranță, iar oricine i-a citit cu atenție cartea va înțelege adevărul (deseori uitat de populiști, agronomi și mulți alții) că purtătorul progresului tehnic în agricultura modernă este burghezia rurală, atât mică cât și mare , cu decât cel mare (cum a arătat Kautsky) joacă un rol mai important în acest sens decât cel mic II După ce am conturat apoi (în capitolul III) principalele trăsături ale agriculturii feudale - dominația sistemului cu trei câmpuri, acest sistem cel mai conservator al agriculturii; asuprirea și exproprierea țărănimii de către marea nobilime funciară; organizarea de către acesta din urmă a unei economii feudal-capitaliste; transformând un ţăran în foame bietul cerșetor (Hungerleider) în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea; dezvoltarea țărănimii burgheze (Grossbauern, care nu se poate descurca fără angajarea de muncitori agricoli și zilieri), pentru care vechile forme de relații rurale și de proprietate funciară nu erau potrivite ; răsturnarea acestor forme, deschiderea drumului pentru "agricultura capitalistă, intensivă" (S) de către forțele clasei burgheze care s-au dezvoltat în adâncul industriei și orașelor - după ce a conturat acest lucru, Kautsky trece la caracterizarea "modernă" agricultură (modernă)" (Capitolul IV) Acest capitol oferă o schiță remarcabil de precisă, concisă și clară a revoluției gigantice pe care capitalismul a adus-o în agricultură, transformând meșteșugul de rutină al țăranilor asupriți și asupriți de sărăcie în aplicarea științifică a agronomiei, rupând stagnarea veche a agriculturii, dând (și continuând să dea) un impuls dezvoltării rapide a forțelor productive ale muncii sociale Sistemul cu trei câmpuri a fost înlocuit cu un sistem de schimbare a fructelor, s-a îmbunătățit întreținerea șeptelului și cultivarea solului, au crescut randamentele culturilor, s-au dezvoltat foarte mult specializarea agriculturii și diviziunea muncii între fermele individuale Monotonia precapitalistă a fost înlocuită de o diversitate din ce în ce mai mare, însoțită de progres tehnic în toate ramurile agriculturii Utilizarea mașinilor în agricultură, utilizarea aburului, a fost creată și a început să crească rapid; începe utilizarea energiei electrice care, după cum subliniază experții, este destinată să joace un rol și mai mare în această ramură de producție decât aburul Utilizarea căilor de acces, reabilitarea terenurilor și utilizarea îngrășămintelor artificiale s-au dezvoltat în conformitate cu datele fiziologiei plantelor; bacteriologia a început să fie aplicată agriculturii Opinia

domnului Bulgakov că Kautsky "nu însoțește aceste informații cu o analiză economică" este complet nefondată Kautsky subliniază cu exactitate legătura acestei revoluții cu creșterea pieței (în special, cu creșterea orașelor) și subordonarea agriculturii față de concurență, care a forțat transformarea agriculturii și specializarea "Toate aceste informații", crede domnul Bulgakov, "pot fi culese din orice (sic!) manual despre economia agriculturii" Nu împărtășim viziunea roz a domnului Bulgakov despre "lideri" Să luăm din numărul de cărți rusești "de tot felul" ale anului Skvortsov ("Transportul cu abur") și N Kablukov) ("Prelegeri", retipărit pe jumătate în "noua" carte: "Despre condițiile dezvoltării economiei țărănești în Rusia"), cititorul nu a putut să deseneze imagini din fie una, fie alta a revoluției pe care capitalismul a adus-o în agricultură, pentru că niciuna nu își propune măcar să prezinte o imagine generală a tranziției de la economia feudală la cea capitalistă - ține-l "Această răsturnare, emanată din capitalul urban, crește dependența proprietarului rural de piață și, în plus, modifică constant condițiile de piață care sunt esențiale pentru el O ramură de industrie care a fost profitabilă atâta timp cât cea mai apropiată piață a fost conectată la piața mondială doar printr-o autostradă devine neprofitabilă și trebuie în mod necesar înlocuită cu o altă ramură de producție atunci când zona este tăiată de o cale ferată Dacă, de exemplu, calea ferată livrează pâine de cereale mai ieftină, producția de cereale devine nerentabilă, dar în același timp se creează o oportunitate de marketing pentru lapte Creșterea circulației mărfurilor face posibilă aducerea în țară a soiurilor de plante noi, îmbunătățite etc (S -) "În epoca feudală", spune Kautsky, "nu exista altă formă de agricultură decât agricultura la scară mică, căci moșierul își cultiva câmpurile cu aceleași unelte țărănești Capitalismul a creat pentru prima dată posibilitatea producției pe scară largă în agricultură, mai rațională din punct de vedere tehnic decât producția la scară mică Vorbind despre mașinile agricole, Kautsky (în treacăt, subliniind cu exactitate particularitățile agriculturii în acest sens) explică natura capitalistă a utilizării lor, influența lor asupra muncitorilor, semnificația mașinilor ca factor de progres, "utopismul reacționar" a proiectelor de limitare a utilizării mașinilor agricole "Mașinile agricole își vor continua activitatea de transformare: vor conduce muncitorii din mediul rural spre orașe, servind astfel ca un instrument puternic, pe de o parte, creșterea salariilor în mediul rural, pe de altă parte, dezvoltarea în continuare a utilizării mașinilor în agricultură " (S) Să adăugăm că în capitole speciale Kautsky explică în detaliu atât caracterul capitalist al agriculturii moderne, relația producției pe scară largă cu producția la scară mică, cât și proletarizarea țărănimii Afirmația domnului Bulgakov că Kautsky "nu ridică întrebarea de ce au fost necesare toate aceste schimbări miraculoase", după cum vedem, este complet greșită În capitolul V ("Caracterul capitalist al agriculturii moderne") Kautsky expune teoria lui Marx despre valoare, profit și renta "Producția agricolă modernă este imposibilă fără bani", spune Kautsky, "sau, ceea ce este același lucru, este imposibilă fără capital De fapt, în modul modern de producție, orice sumă de bani care nu servește scopurilor consumului personal poate fi convertită în capital, adică în valoare care generează plusvaloare și, ca regulă generală, este de fapt convertită în capital Producția agricolă modernă este, așadar, capitalistă producție" (S) Acest pasaj ne oferă, printre altele, posibilitatea de a evalua următoarea afirmație a domnului Bulgakov: în sensul agriculturii pe scară largă De fapt (sic!) sub organizarea

capitalistă a întregii economii naționale, nu există deloc o agricultură necapitalistă, care este totul determinată de condițiile generale de organizare a producției și se află doar în limitele acesteia că ar trebui să se distingă agricultura la scară largă, antreprenorială și la scară mică Pentru claritate, aici este nevoie și de un nou termen Se dovedește, până la urmă, că domnul Bulgakov l-a corectat pe Kautsky "De fapt", după cum vede cititorul, Kautsky nu folosește deloc termenul "agricultură capitalistă" în sensul "obișnuit" inexact în care domnul Bulgakov îl folosește Kautsky înțelege foarte bine și spune foarte precis și clar că sub modul de producție capitalist toată producția agricolă este "de regulă generală" capitalistă Această opinie se bazează pe simplul fapt că agricultura modernă necesită bani, iar banii care nu sunt folosiți pentru consumul personal devin capital în societatea modernă Ni se pare că acest lucru este puțin mai clar decât "corecția" domnului Bulgakov și că Kautsky a demonstrat pe deplin posibilitatea de a se descurca fără "noul termen" În capitolul V al cărții sale, Kautsky afirmă, printre altele, că atât sistemul de chirie care s-a dezvoltat atât de complet în Anglia, cât și sistemul ipotetic care se dezvoltă cu o rapiditate uluitoare în Europa continentală sunt în esență unul și același proces, și anume: separarea a fermierului din pământ *) În sistemul agricol capitalist, această separare este clară ca ziua În sistemul ipotetic, este "mai puțin clar, iar situația nu este atât de simplă, dar în esență se rezumă la același lucru" (S) Este evident, de fapt, că gajul terenului este gajul sau vânzarea chiriei terenului În consecință, în sistemul ipotecar, precum și în sistemul de închiriere, beneficiarii de chirie (=proprietari) sunt separați de beneficiarii profitului antreprenorial (=fermieri, antreprenori rurali) G Bulgakov "în general nu înțelege sensul acestei afirmații a lui Kautsky" "Cu greu se poate considera dovedit că ipoteca a exprimat separarea terenului de proprietarul agricol" "Bo- -x, nu poți *) În al treilea volum al Capitalului, Marx a subliniat acest proces (fără a-i analiza diversele forme în diferite țări) și a remarcat că această "separare a pământului, ca condiție a producției, de proprietatea și de proprietar" este "una dintre marile rezultate ale producției metodei capitaliste "(III, , S - rusă tăiat, pp -) - - pentru a demonstra că datoria absoarbe întreaga chirie, acest lucru este posibil doar ca excepție "Răspundem la aceasta: nu este nevoie să dovedim că dobânda la datorii ipotecate absoarbe întreaga chirie, la fel cum nu este nevoie să dovedim că chiria reală se potrivește cu chiria Este suficient să demonstrăm că datoriile ipotecare cresc cu o viteză gigantică, că proprietarii de terenuri încearcă să-și ipotecheze toate terenurile, încercând să vândă toată chiria Existența acestei tendințe - analiza economică teoretică se poate ocupa în general doar de tendințe - nu poate fi pusă la îndoială În consecință, procesul de separare a terenului de proprietarul agricol este și el neîndoielnic Combinația într-o singură persoană a beneficiarului chiriei și beneficiarului profitului antreprenorial este "din punct de vedere istoric, o excepție" (ist historisch eine Ausnahine, S) "Bo- -x, este necesar să se analizeze, în fiecare caz dat, cauzele π surse de îndatorare pentru a înțelege sensul acesteia Aceasta este probabil fie o greșeală de tipar, fie o rătăcire a limbii Domnul Bulgakov nu poate cere ca un economist (care, de altfel, se ocupă de "dezvoltarea agriculturii în societatea capitalistă" în general') să fie, sau cel puțin să poată, să investigheze cauzele îndatorării "în fiecare caz dat" Dacă domnul Bulgakov a vrut să spună despre necesitatea de a analiza cauzele datoriilor în diferite țări în perioade diferite,

atunci nu putem fi de acord cu el Kautsky are perfectă dreptate că s-au acumulat prea multe monografii despre problema agrară, că sarcina urgentă a teoriei moderne nu este deloc adăugarea de noi monografii, ci "studiul tendințelor de bază ale evoluției capitaliste a agriculturii în ansamblu" (Vorrede, S VI) Fără îndoială, separarea terenului de proprietarul agricol sub forma unei creșteri a îndatorării ipotetice ține de aceste tendințe principale Kautsky a definit cu acuratețe și clar semnificația reală a ipotecului, caracterul lor istoric progresiv (separarea pământului de proprietarul agricol este una dintre condițiile socializării agriculturii, S), precum și rolul lor esențial în evoluția capitalistă a agricultură*) Toate argumentele lui Kautsky cu privire la această problemă sunt extrem de valoroase din punct de vedere teoretic și oferă o armă puternică împotriva burghezului *) "O creștere a datoriei ipotecare nu indică întotdeauna o stare depresivă a agriculturii Progresul și prosperitatea agriculturii în același mod (precum și declinul acesteia) ar trebui exprimate în creșterea datoriilor ipotecare - în primul rând, din cauza nevoii tot mai mari de o agricultură progresivă în capital; în al doilea rând, datorită creșterii rentei pământului, care face posibilă extinderea creditului agricol" (S) - - retorică despre "dezastrele" datoriilor și despre "măsurile de asistență" închiriate" Concluzie ciudată! Domnul Bulgakov să sublinieze măcar un fenomen economic, măcar o categorie economică, care să nu se împletească cu altele Cazurile de combinare a arendarii cu ipotecarea nu infirmă și nici măcar nu slăbesc teoria conform căreia procesul de separare a terenului de proprietarul agricol se exprimă în două forme: în sistemul de arendare și în datoria ipotecă "Și mai neașteptat" și "destul de incorect" este declarat și de propunerea domnului Bulgakov Kautsky că "țările cu un sistem de arendă dezvoltat sunt și țări cu predominanța proprietății mari de pământ" (S) Kautsky vorbește aici despre concentrarea proprietății funciare (în sistemul de arendare) și concentrarea ipotecilor (în sistemul economiei proprii proprietarilor de pământ) ca o condiție care facilitează desființarea proprietății funciare private Cu privire la problema concentrării proprietății de teren, continuă Kautsky, nu există astfel de statistici "care ar face posibilă urmărirea combinației mai multor exploatații într-o singură mână", dar "în general se poate accepta" că o creștere a numărului de arendare, iar suprafața terenului arendat merge mână în mână cu concentrarea proprietății asupra terenului "Țările cu un sistem de închiriere dezvoltat sunt, de asemenea, țări cu predominanța proprietății mari de teren" Este clar că tot acest raționament al lui Kautsky se aplică numai țărilor cu un sistem de chiriași dezvoltat, în timp ce dl Bulgakov se referă la Prusia de Est, unde "spera să arate" o creștere a chiriei odată cu dezintegrarea proprietății pe scară largă și vrea să-l respingă pe Kautsky prin acest exemplu special ! Doar în zadar dl Bulgakov uită să informeze cititorul că Kautsky însuși indică fragmentarea marilor proprietăți și creșterea rentei țărănești în Elbia de Est, clarificând în același timp, după cum vom vedea mai târziu, semnificația reală a acestor procese Kautsky dovedește concentrarea proprietății funciare în țările cu datorii ipotecare prin concentrarea instituțiilor ipotecare G Bulgakov consideră acest lucru neconvingător "Poate fi cu ușurință", în opinia sa, "că există o concentrare suplimentară a capitalului (prin acțiuni) împreună cu concentrarea instituțiilor de credit" Ei bine, la această întrebare nu ne vom mai certa cu domnul Bulgakov III Luând în considerare principalele trăsături ale agriculturii feudale și capitaliste, Kautsky trece la întrebarea "mare și mic - i:zzodstvs" (Cap VI) în agricultură Acest

capitol este unul dintre cele mai bune din cartea lui Kautsky El consideră aici mai întâi "superioritatea tehnică a producției pe scară largă" Decizând întrebarea în favoarea producției pe scară largă, Kautsky nu oferă o formulă abstractă care ignoră varietatea gigantică a relațiilor agricole (cum crede domnul Bulgakov în cel mai înalt grad neîntemeiat), ci, dimpotrivă, arată clar și precis a scos în considerare necesitatea de a lua în considerare această varietate pentru a aplica teoria săpăturii în practică Superioritatea producției la scară largă în agricultură față de producția la scară mică este inevitabilă - "este de la sine înțeles" doar alte trei condiții egale" (S Cursivele mele) Acesta este primul Și în industrie, până la urmă, legea superiorității producției pe scară largă nu este nicidecum atât de absolută și atât de simplă pe cât se crede uneori: și acolo doar egalitatea "alte condiții" (care nu este în niciun caz întotdeauna caz în realitate) asigură aplicabilitatea deplină a legii În agricultură însă, care se remarcă printr-o complexitate și varietate a relațiilor incomparabil mai mari, aplicabilitatea deplină a legii cu privire la superioritatea producției la scară largă este înconjurată de condiții mult mai stricte De exemplu, Kautsky remarcă foarte potrivit că la granița dintre moșia unui țăran și a unui mic proprietar de pământ are loc o "transformare a cantității în calitate": o fermă țărănească de mare amploare poate fi "dacă nu tehnic, atunci economic superioară" unei mici al proprietarului de pământ Conținutul unui manager educat științific (unul dintre avantajele importante ale producției pe scară largă) este prea împovărător pentru o proprietate mică, iar managementul propriu al proprietarului este adesea doar "Junker", dar deloc științific În al doilea rând, superioritatea producției pe scară largă în agricultură există doar până la o anumită limită Kautsky investighează aceste limite în detaliu mai târziu De asemenea, este de la sine înțeles că aceste limite sunt aceleași pentru diferite ramuri ale agriculturii și în condiții socio-economice diferite În al treilea rând, Kautsky nu ignoră deloc faptul că există și astfel de ramuri ale agriculturii în care specialiștii recunosc producția la scară mică ca fiind capabilă de concurență, de exemplu: horticultura, viticultură, cultivarea plantelor comerciale etc (S) Dar astfel de culturi au o semnificație complet subordonată în raport cu principalele ramuri (entscheidenden) ale agriculturii: producția de pâine de cereale și creșterea vitelor În plus, "în domeniul culturilor horticole și al culturii strugurilor, există deja producții la scară largă destul de reușite" (S) Prin urmare, "dacă vorbim despre agricultură în general (în Allgemeinen), atunci acele ramuri ale acesteia in care unsprezece producția la scară mică are superioritate față de producția la scară largă, nu este nevoie să se țină seama de ea și este foarte posibil să spunem că producția la scară largă are o superioritate decisivă față de producția la scară mică" (S) După ce a demonstrat superioritatea tehnică a producției pe scară largă în agricultură (vom expune mai detaliat argumentele lui Kautsky mai jos, când examinăm obiecțiile domnului Bulgakov), Kautsky își pune întrebarea: "ce poate contrabalansa producția la scară mică față de avantajele producție pe scară largă?" si raspunde: "diligenta mai mare si solicitudine mai mare a muncitorului care, spre deosebire de angajat, lucreaza pentru el insusi si apoi un nivel atat de scazut al nevoilor micului fermier independent, care se dovedeste a fi chiar mai mic decat nivelul muncitorului rural " (S), și întregul Cu o serie de date de relief cu privire la starea țăranilor din Franța, Anglia și Germania, Kautsky pune dincolo de orice îndoială faptul de "muncă excesivă și consum

insuficient în producția la scară mică" În sfârșit, Kautsky subliniază că superioritatea producției pe scară largă se exprimă și în strădania țăranilor de a organiza parteneriate: "producția de tovarăș este producție pe scară largă" Este bine cunoscut modul în care ideologii filistinismului în general și populiștii ruși în special (să cităm cartea domnului Kablukov citată mai sus) se grăbesc cu asociațiile micilor fermieri Prin urmare, cu atât mai importantă este analiza excelentă a lui Kautsky asupra rolului parteneriatelor Asociațiile de mici fermieri sunt, desigur, o verigă în progresul economic, dar ele exprimă trecerea la capitalism (Fortschritt zum Kapitalis-mus), și deloc la colectivism, așa cum se crede și se afirmă adesea (S) Parteneriatele nu slăbesc, ci sporesc superioritatea (Vorsprung) producției pe scară largă în agricultură față de producția la scară mică, deoarece marii fermieri au mai multe oportunități de a organiza parteneriate și de a folosi mai mult această oportunitate Că producția pe scară largă colectivistă comunală este superioară producției pe scară largă capitalistă, recunoaște acest Kautsky - este de la sine înțeles - cu deplină hotărâre El se oprește asupra experimentelor în agricultura colectivă care se făceau în Anglia de către adepții lui Owen*, asupra comunităților analoge din Statele Unite ale Americii de Nord Toate aceste experimente, spune Kautsky, demonstrează fără îndoială că gestionarea colectivă a agriculturii moderne pe scară largă de către muncitori este foarte posibilă; dar că aceasta *) La p - , Kautsky descrie comuna agricolă din Ralahine, despre care, de altfel, domnul Dioneo) povestește cititorilor ruși în nr din Russkoe Bogatstvo, curent (Ed } an - posibilitatea a trecut în realitate, aceasta necesită "o serie întreagă de condiții economice, politice și intelectuale bine-cunoscute" Micul producător (atât meșterul, cât și țăranul) este împiedicat să treacă la producția colectivă prin dezvoltarea extrem de slabă a solidarității, a disciplinei, a izolării lor, a "fanatismului proprietarilor", care se constată nu numai în rândul țăranilor din vestul Europei, dar - să adăugăm - și printre țăranii "comunali" ruși (amintim A N Engelhardt și Ch Uspensky) "Este absurd să așteptăm", declară Kautsky categoric , "pentru țăranul din societatea modernă să treacă în producția comunală" (S) Acesta este conținutul extrem de bogat al capitolului VI al cărții lui Kautsky G Bulgakov este mai ales nemulțumit de acest capitol Kautsky, ni se spune, este vinovat de "păcatul fundamental" de a confunda diverse concepte, "avantajele tehnice se confundă cu cele economice" Kautsky pornește de la presupunerea incorectă că un mod de producție mai perfect din punct de vedere tehnic este mai perfect, adică mai viabilă și mai economică" Această judecată hotărâtă a domnului Bulgakov este complet nefondată, așa cum sperăm că cititorul a văzut deja din expunerea noastră a raționamentului lui Kautsky Fără să confuze tehnologia și economia*, Kautsky face ceea ce trebuie să investigheze problema corelației dintre producția la scară mare și cea mică în agricultură, toate celelalte lucruri fiind egale, în condițiile economiei capitaliste Chiar în prima teză a primului paragraf al capitolului VI, Kautsky subliniază tocmai această legătură între nivelul de dezvoltare a capitalismului și gradul de aplicabilitate generală *) Singurul lucru pe care dl Bulgakov se putea baza era titlul pe care Kautsky l-a dat primului paragraf al capitolului VI: "a) superioritatea tehnică a producției pe scară largă", în timp ce acest paragraf vorbește atât de avantajele tehnice, cât și de cele economice ale acesta din urmă Dar dovedește asta cum Kautsky amestecă tehnologia și economia? Și chiar și atunci, strict vorbind, întrebarea este dacă

există o inexactitate în desemnarea lui Kautsky Ideea este că scopul lui Kautsky a fost să aporázodozgavig soder kappé din capitolele și din capitolul : în (a) el vorbește despre superioritatea tehnică a producției pe scară largă în agricultura capitalistă și aici, împreună cu mașini și etc , apare, de exemplu, credit G Bulgakov în mod ironic: "un fel de superioritate tehnică" Dar rira bien qui rira le dernier! Aruncați o privire la cartea lui Kautsky și veți vedea că el are în vedere în principal acel progres în tehnica creditului (și mai târziu și în tehnica comerțului) care este la îndemâna doar proprietarului marii afaceri Dimpotrivă, în § (b) este vorba de compararea cantității de muncă și a ratei de consum a lucrătorului în producția la scară mare și la scară mică; prin urmare, diferențele pur economice dintre industriile mici și marile sunt luate în considerare aici Economia creditului și comerțului sunt aceleași pentru ambele, dar tehnica este diferită - - imposibilitatea legii cu privire la superioritatea agriculturii la scară largă "Cu cât agricultura devine mai capitalistă, cu atât ea dezvoltă diferența calitativă între tehnica producției la scară mică și cea mare" (S) Nu a existat o asemenea diferență calitativă în agricultura precapitalistă Ce se poate spune despre îndrumarea strictă a domnului Bulgakov către Kautsky: "De fapt, întrebarea ar trebui pusă astfel: ce semnificație în competiția dintre producția mare și mică, în condițiile sociale și economice date, poate una sau alta caracteristică a fiecare dintre aceste forme de producție joacă?? Aceasta este o "corecție" de exact aceeași natură cu cea pe care am considerat-o mai sus Să vedem acum cum dl Bulgakov respinge argumentele lui Kautsky în favoarea superiorității tehnice a producției pe scară largă în agricultură Kautsky spune: "Una dintre cele mai importante diferențe dintre agricultură și industrie este că producția în sensul propriu al cuvântului (Wirtschaftsbetrieb - întreprindere economică) este de obicei legată aici de gospodăria (Haushalt), ceea ce nu este cazul în industrie " Și că o gospodărie mai mare are un avantaj față de una mică în economisirea forței de muncă și a materialului, asta cu greu necesită dovadă Primele cumpărături (notați asta! V I) etc " (S) Domnul Bulgakov "corectează": "Kautsky nu a vrut să spună că este mai avantajos din punct de vedere tehnic, ci că costă mai puțin"! " Kautsky mai mult decât nereușit? "Acest argument", continuă criticul sever, "este, de asemenea, foarte îndoielnic în sine, deoarece valoarea produsului, în anumite condiții, poate să nu includă deloc valoarea colibei separate, dar valoarea unei colibe comune va intra, si chiar cu un procent Aceasta depinde și de condițiile socio-economice, care - și nu presupusele avantaje tehnice ale producției pe scară largă față de producția la scară mică - ar trebui investigate producția la scară mică, celelalte lucruri fiind egale, în prezentarea următoare, el analizează aceste condiţii în detaliu Domnul Bulgakov, prin urmare, vrea să confunde diverse întrebări într-un singur morman Bo- -x, cum poate să nu fie inclusă valoarea colibelor țărănești în valoarea produsului? Doar datorită faptului că țăranul "nu ia în considerare" valoarea pădurii sale sau munca sa la construirea și repararea unei cabane În măsura în care țăranul este încă angajat în agricultura de subzistență, el poate, desigur, "nu-și număra" munca - iar domnul Bulgakov greșește când uită să spună cititorului că Kautsky destul de clar - os și precizie indică acest lucru la pp - - ? a cărții sale (unde VIII, "Proletarizarea țăranului") Dar acum vorbim despre "condițiile socio-economice" ale capitalismului, și nu despre economia naturală și nu simplă de mărfuri Iar într-o situație socială capitalistă, "a nu-și număra" munca înseamnă a-ți da grămezii gratuit (

unui comerciant sau altui capitalist), înseamnă a munci pentru mai puțin decât plata integrală a forței de muncă, înseamnă a coborî nivelul nevoilor sub normă După cum am văzut, Kautsky a recunoscut pe deplin și a evaluat corect această diferență între producția la scară mică Domnul Bulgakov, în obiecția lui la adresa lui Kautsky, repetă metoda obișnuită și greșeala obișnuită a economiștilor burghezi și mic-burghezi Acești economiști și-au bâzâit urechile, lăudând "vitalitatea" țăranului mic, care nu putea să-și ia în considerare munca, să nu urmărească profitul și chiria etc Acești oameni buni au uitat doar că un asemenea raționament încurcă "condițiile socio-economice" ale naturii economie, producție simplă de mărfuri și capitalism Kautsky excelează în explicarea tuturor acestor erori, distingând strict unul sau altul sistem de relații sociale și economice "Dacă producția agricolă a țăranului mic", spune el, "nu este implicată în domeniul producției de mărfuri, dacă este doar o parte a gospodăriei, atunci rămâne și în afara domeniului tendințelor centralizatoare ale modului modern de producţie Oricât de irațională ar fi agricultura lui la scară mică, oricât de multă risipă de energie ar putea duce, el se agață ferm de ea, așa cum soția lui se agață de nenorocita ei gospodărie, care, în acelaşi mod, cedează la nesfârșit cu o cheltuire enormă a forţei de muncă rezultate mizere, dar care este singurul domeniu în care nu este supus voinţei altcuiva şi este liber de exploatare" (S) Lucrurile se schimbă atunci când economia naturală este înlocuită cu economia mărfurilor Țăranul trebuie să vândă alimente, să cumpere unelte, să cumpere pământ Cât timp țăranul rămâne un simplu producător de mărfuri, el poate fi mulțumit de nivelul de trai al unui muncitor salariat; nu are nevoie de profit și chirie, poate plăti pentru pământ un preț mai mare decât cel pe care l-ar putea da un antreprenor capitalist (S) Dar producția simplă de mărfuri este înlocuită de producția capitalistă Dacă, de exemplu, un țăran și-a ipotecat pământul, el trebuie să extragă deja chiria care este vândută creditorului În această etapă de dezvoltare, doar formal țăranul poate fi considerat un simplu producător de mărfuri De facto, el are de obicei afaceri cu creditorul capitalist, comerciant, antreprenor industrial, de la care - - trebuie să caute "ocupații auxiliare", adică vinde-i puterea de muncă În această etapă - iar Kautsky, repetăm, compară agricultura pe scară largă cu cea mică în societatea capitalistă - posibilitatea "de a nu-și socoti munca" înseamnă pentru țăran un singur lucru: să se suprasolicită și să-și limiteze nevoile la nesfârșit La fel și celelalte obiecții ale domnului Bulgakov Producția la scară mică permite, în limite mai restrânse, utilizarea mașinilor: este mai dificil și mai costisitor pentru micul proprietar să obțină credit, spune Kautsky Domnul Bulgakov constată că aceste argumente sunt incorecte și se referă la asociații țărănești! Dovezile lui Kautsky, care a dat evaluarea de mai sus a acestor parteneriate și a importanței lor, sunt trecute în deplină tăcere Cu privire la problema mașinilor, domnul Bulgakov îl mustră din nou pe Kautsky că nu a pus "o întrebare economică mai generală: care este rolul economic al mașinilor în agricultură în general" (dl Bulgakov a uitat deja de capitolul IV al cărții lui Kautsky!) ca instrument inevitabil ca în industria prelucrătoare? Kautsky a subliniat clar natura capitalistă a utilizării mașinilor în agricultura modernă (S , și următoarele), a remarcat trăsăturile agriculturii care creează "dificultăți tehnice și economice" în utilizarea mașinilor în agricultură (S) și urm), au citat date despre creșterea utilizării mașinilor ( ), semnificația lor tehnică (și urm), rolul aburului și al electricității Kautsky a

subliniat ce dimensiuni ale fermelor sunt necesare, conform datelor agronomice, pentru utilizarea deplină a diferitelor mașini ( ), a subliniat că, conform recensământului german din , procentul fermelor care utilizează corect și rapid mașinile crește de la ferme mici la cele mari (% la ferme la hectare, , % la ferme - ha ; , % la ferme - ha ; , % la ferme - ha ; , % la ferme sau ha ; mai multe hectare) În locul acestor date, domnul Bulgakov ar dori să vadă "argumente generale despre invincibilitatea" sau victorietatea mașinilor! "Indicația că în producția la scară mică există un număr mai mare de animale de tracțiune la hectar este neconvingătoare având în vedere faptul că în acest caz nu este investigat gradul de intensitate bovină a economiei ", spune domnul Bulgakov Deschidem acea pagină a cărții lui Kautsky în care se face această indicație și citim: " Numărul mare de vaci din fermele mici" (calculat la de hectare) "depinde și în mică măsură de faptul că țăranul este mai angajat în creșterea vitelor și mai puțin în producție pâini decât o gazdă mare; dar diferența în întreținerea cailor nu poate fi explicată prin aceasta "(p , unde sunt date date despre Saxonia în , despre întreaga Germanie) - Ô - și Anglia) Să ne amintim că și în Rusia statisticile Zemstvo au relevat aceeași lege care exprimă superioritatea agriculturii la scară largă față de agricultura la scară mică: fermele țărănești la scară largă se descurcă cu mai puține animale și unelte pe unitatea de suprafață*) - Expunerea domnului Bulgakov a argumentelor lui Kautsky cu privire la superioritatea producției la scară largă față de producția la scară mică în agricultura capitalistă este departe de a fi completă Superioritatea agriculturii la scară largă constă nu numai în pierderea mai mică a suprafeței culturale, în economii la unelte vii și moarte, în utilizarea mai deplină a utilajelor, în posibilitatea mai largă de utilizare a mașinilor, în disponibilitatea mai mare a creditului, dar și în superioritatea comercială a agriculturii pe scară largă, în utilizarea de către acesti din urmă manageri de fermă educați științific (Kautsky, S) Agricultura pe scară largă se bucură de cooperarea muncitorilor și de diviziunea muncii Kautsky acordă o importanță deosebită educației științifice/agronomice a fermierului "Un fermier pe deplin educat științific poate susține doar o astfel de producție, care este suficient de mare pentru ca munca de conducere și supraveghere a economiei să ocupe complet forța de muncă a persoanei" (S): "această dimensiune a economiei se schimbă odată cu tipul de producție" de la hectare cu cultură de struguri până la hectare cu agricultură extensivă) În același timp, Kautsky remarcă faptul interesant și extrem de caracteristic că răspândirea școlilor agricole inferioare și secundare nu aduce beneficii țăranului, ci fermelor mari și chu, oferindu-i angajați (același lucru se observă în Rusia) "Învățământul superior necesar unei producții cu totul raționale este greu compatibil cu condițiile moderne de existență a țăranilor Aceasta înseamnă o condamnare, desigur, nu a studiilor superioare, ci a condițiilor de viață ale țăranilor Înseamnă doar că producția țărănească ține pasul cu producția pe scară largă nu din cauza productivității mai mari, ci din cauza cerințelor mai mici" ( ) Producția pe scară largă trebuie să susțină nu numai forțele de muncă țărănești, ci și forțele de muncă urbane, care sunt incomparabil mai ridicate în ceea ce privește nivelul nevoilor Acele date extrem de interesante și importante pe care Kautsky le citează ca dovadă a "forței de muncă excesive și insuficientă *) Vezi V E Postnikov, "Economia țărănească din Rusia de Sud" mier V Ilyin, "Dezvoltarea capitalismului", cap II, § I (Vezi pp - din Volumul III al Operelor

Colectate Ed) - - consum în producția la scară mică", dl Bulgakov numește "câteva (!) citate aleatorii (??)" G Bulgakov "se angajează" să citeze tot atâtea citate de natură opusă Uită doar să spună dacă se angajează să propună și afirmația opusă, pe care ar începe să o demonstreze prin "citate de caracter opus" Acesta este rostul problemei! Oare domnul Bulgakov nu își asumă responsabilitatea să afirme că producția pe scară largă în societatea capitalistă diferă de producția țărănească prin munca excesivă și consumul redus al muncitorului? Domnul Bulgakov este suficient de precaut pentru a face o astfel de declarație comică Consideră posibil să explice faptul muncii excesive și scăderii nevoilor țăranilor prin observația că "în unele locuri țăranii trăiesc prosper, în altele trăiesc prost!!" Ce ați spune despre un economist care, în loc să generalizeze date despre situația producției mici și mari, ar începe să investigheze diferența de "prosperitate" a populației unuia sau altui "loc"? Ce ați spune despre un economist care ocolește faptul de suprasolicitare și subconsum al meșteșugarilor în comparație cu muncitorii din fabrici cu remarca că "în unele locuri sunt prosperi meșteșugarii, în altele sunt săraci"? Apropo, despre artizani "Aparent", scrie domnul Bulgakov, "Kautsky și-a imaginat în minte o paralelă cu Hausindustrie, unde prelucrarea nu are limite tehnice (ca în agricultură), "dar această paralelă nu este potrivită aici" Aparent, vom răspunde la asta, dle Bulgakov a fost remarcabil de neatent la cartea pe care a criticat-o, deoarece paralela cu Hausindustrie nu a fost "previzuită în mod intenționat de Kautsky", ci subliniată direct și precis de el chiar pe prima pagină a secțiunii care este dedicată chestiunii prelucrării (cap VI, b, S) : "Ca și în industria meșteșugărească (Hausindustrie), munca familială a copiilor din micile ferme țărănești este chiar mai distructivă decât munca închiriată de la străini" Oricât de energic ar decreta domnul Bulgakov că această paralelă nu se potrivește aici, totuși opinia sa este complet eronată În industrie, prelucrarea nu are limite tehnice, dar pentru țăran "este limitată de condițiile tehnice ale agriculturii", argumentează domnul Bulgakov Întrebarea este, cine confundă cu adevărat tehnologia și economia: Kautsky sau domnul Bulgakov? Ce legătură are cu ea tehnica agriculturii sau a industriei meșteșugărești, când faptele arată că micul producător, atât în agricultură, cât și în industrie, trimite copiii la muncă de la o vârstă mai fragedă, lucrează mai multe ore pe zi, trăiește "mai economic ", își reduce nevoile la ceea ce se remarcă într-o țară civilizată ca un adevărat "barbar" (expresia lui Marx)? Este posibil să negi N Levin Sobr lucrări, vol IX - - pentru a stabili omogenitatea economică a unor astfel de fenomene în agricultură și industrie pe motiv că agricultura are o masă de particularități (pe care Kautsky nu le uită deloc) "Micul țăran, chiar dacă vrea, nu poate lucra mai mult decât îi cere câmpul", spune domnul Bulgakov Dar micul țăran poate și lucrează , nu , ore; poate și lucrează cu acea intensitate supranormală care îi uzează nervii și mușchii mult mai repede decât în mod normal Și decât; ce abstracție falsă și exagerată este să reducă toată munca țăranului la un singur domeniu! În Kautsky nu veți găsi nimic de acest fel Kautsky știe perfect că țăranul lucrează și în gospodărie, lucrează la construcția și repararea unei cabane, hambar, unelte etc , "nu a luat în calcul toată această muncă suplimentară, pentru care un muncitor angajat la o fermă mare ar avea nevoie plata obișnuită Nu este clar pentru orice persoană fără prejudecăți că productivitatea țăranului - micul fermier - este stabilită în limite incomparabil mai largi decât pentru micul industriaș, dacă este doar un industriaș? Excesul de muncă a micului

fermier, ca fapt general, este dovedit grafic de faptul că toți scriitorii burghezi mărturisesc în unanimitate despre "sârguința" și "spăloșia" țăranului, acuzând muncitorii de "lene" și "nerisipă" Micii țărani, spune cercetătorul lui Kautsky al vieții populației rurale din Westfalia, citat de Kautsky, "își copleșesc în mod excesiv copiii cu muncă, astfel încât dezvoltarea lor fizică este întârziată; nu există părți atât de rele ale angajării În fața unei comisii parlamentare care investiga viața agrară a Angliei ( ), un mic țăran din Lincoln a declarat: "Am crescut o familie întreagă și am torturat-o pe jumătate cu munca" Un altul spune: "Lucrăm cu copiii ore, în medie - ore" Al treilea: "Lucrăm mai mult decât zilierii, muncim ca niște sclavi" Domnul Read (Citește) caracterizează în fața aceleiași comisii poziția micilor țărani în acele zone în care predomină agricultura în sens restrâns: "Singurul mod de a rezista este să lucreze pentru doi zilieri, și să cheltuiască cât unul Copiii lui sunt mai obosiți de muncă și mai puțin educați decât copiii zilierilor" (Royal Commission of Agriculture, raport final, pp , Citat din Kautsky, p) Nu se angajează domnul Bulgakov să afirme că zilierii lucrează la doi țărani la fel de des? Dar următorul fapt, citat de Kautsky, este deosebit de caracteristic, arătând cum "arta țărănească de a înfometa (Hungerkunst) poate duce la superioritatea economică a producției la scară mică": comparație - - Rentabilitatea a două ferme țărănești din Baden arată un deficit de de mărci într-una, mare, și un excedent de de mărci în cealaltă, de două ori mai mică Dar prima fermă, care era condusă exclusiv de muncitori angajați, trebuia să îi hrănească corespunzător, cheltuind aproape marcă pe zi de persoană (aproximativ de cai), în timp ce doar membrii familiei (soția și copii adulți) lucrau la o fermă mică), al căror conținut era de două ori mai mic: pfennigs pe zi de persoană Dacă familia unui mic țăran ar fi hrănită la fel de bine pe Míe ca și muncitorii angajați ai unui mare fermier, micul țăran ar avea un deficit de de mărci! "Excesul lui nu a venit din pubele pline, ci din stomacul gol" Ce mulţime de exemple similare s-ar descoperi dacă comparaţiile între "rentabilitatea" fermelor mari şi mici din agricultură ar fi însoţite de o relatare a consumului şi muncii ţăranilor şi muncitorilor salariaţi*) Iată un alt calcul al rentabilității mai mari a fermelor mici (, hectare) față de fermele mari (, hectare), calcul făcut într-unul din jurnalele speciale Dar cum se obține cel mai mare venit?, se întreabă Kautsky Se dovedește că micul fermier este ajutat de copii, ei ajută de la acea vârstă, de îndată ce încep să meargă, în timp ce marele fermier trebuie să cheltuiască bani pe copii (școală, gimnaziu) La cei mici și la cei în vârstă, peste de ani, "înlocuiesc întreaga forță de muncă" "Un zilier obișnuit, mai ales în producția pe scară largă, lucrează și se gândește: când va veni odihna de seară? dar micul țăran, măcar cu toată munca grăbită, se gândește: a, dacă ziua ar fi cu cel puțin două ore mai lungă Micii producători, ne învață același autor al unui articol dintr-un jurnal agronomic, folosesc mai bine timpul în timpul muncii pripite: "se trezesc mai devreme, se culcă mai târziu, lucrează mai repede, în timp ce muncitorii unui mare proprietar nu vor treziți-vă mai devreme, culcați mai târziu, munciți mai mult decât în alte zile Țăranul știe să obțină un venit net datorită vieții sale "simple": locuiește într-o colibă, construită în principal din munca familiei; sotia este casatorita de ani si a purtat o singura pereche de pantofi, merge mai mult desculta sau in pantofi de lemn, inveleste singura familia Alimente - cartofi, lapte, ocazional - hering Soțul meu fumează doar duminica o pipă de tutun "Acești oameni nu și-au dat seama că

trăiau foarte simplu și nu și-au exprimat nemulțumirea față de poziția lor Cu un stil de viață atât de simplu, au primit aproape în fiecare an un mic surplus din gospodăria lor " *) Mier V Ilyin, "Dezvoltarea capitalismului în Rusia", pp , , (om 'pp , , al celui de-al treilea volum al Operelor colectate ale lui N Lenin Ed) * - - IV După ce a finalizat analiza relației dintre producția la scară mare și cea mică în agricultura capitalistă, Kautsky trece la o elucidare specială a "limitelor agriculturii capitaliste" (capitolul VII) Împotriva teoriei superiorității agriculturii pe scară largă, spune Kautsky, sunt în principal "prietenii omenirii" (aproape am spus prieteni ai poporului) din rândurile burgheziei, comercianții liberi ai celor mai pure tip, agrarii, care se revoltă Recent, mulți economiști au susținut agricultura la scară mică De obicei, se referă la statistici care arată că fermele mici nu sunt smulse de fermele mari Și Kautsky citează date statistice: în Germania, din până în , zona fermelor de dimensiuni medii a crescut cel mai mult; în Franța din până în , cel mai mic și cel mai mare; suprafața medie a scăzut În Anglia, din până în , suprafața celor mai mici și mai mari ferme a scăzut; Suprafața fermelor a crescut cel mai mult, însumând - ha (- acri), adică ferme care nu pot fi clasificate drept mici În America, dimensiunea medie a fermei este în scădere: - acri, - , - , - , - Kautsky examinează mai îndeaproape statisticile americane, iar analiza sa, contrar părerii domnului Bulgakov, are o importanță fundamentală deosebită Principalul motiv pentru scăderea dimensiunii medii a fermelor este fragmentarea marilor plantații din sud după emanciparea negrilor; în statele sudice, dimensiunea medie a fermei s-a redus de peste jumătate "Victoria producției la scară mică asupra producției la scară largă" (=capitalistă) modernă nu va fi văzută în aceste cifre de nicio persoană care înțelege problema" În general, o analiză a statisticilor americane pentru regiuni individuale arată multe relații variate În fâșia nord-centrală, în principalele "state de grâu", dimensiunea medie a fermei a crescut de la de acri la de acri "Numai acolo predomină producția la scară mică, acolo unde agricultura este în declin sau unde producția la scară largă precapitalistă intră în competiție cu producția la scară largă" ( ) Această concluzie a lui Kautsky este foarte importantă, deoarece arată condițiile fără de care utilizarea statisticii nu poate fi decât abuzată: este necesar să se distingă producția capitalistă pe scară largă de cea precapitalistă Este necesar să se detalieze studiul pentru regiunile individuale, care diferă prin caracteristici esențiale în formele de agricultură și în condițiile istorice ale dezvoltării sale Se spune că cifrele o dovedesc! Dar este necesar să înțelegem ce dovedesc exact numerele Ei doar dovedesc - ceea ce spun ei direct Cifrele vorbesc direct nu despre dimensiunea producției, ci despre suprafața fermelor Între timp, este posibil ca acest lucru să se întâmple în realitate, chao "o moșie mică cu agricultură intensivă poate fi o producție mai mare decât una mare cu agricultură extensivă" "Statisticile, care ne oferă informații doar cu privire la zona de agricultură, nu spun absolut nimic cu privire la întrebarea dacă scăderea suprafeței de agricultură se bazează pe o reducere reală a dimensiunii fermei sau pe intensificarea agriculturii" ( ) Silvicultură și pășuni, aceste prime forme de agricultură capitalistă pe scară largă, permit cea mai mare suprafață de moșii Agricultura necesită deja o suprafață de fermă mai mică Diferitele sisteme de cultivare a culturilor sunt din nou diferite în această privință: sistemul de pradă, extins, de agricultură (care a predominat până acum în America) permite ferme uriașe (până la de hectare, precum

fermele bonanza din Dahlrymple, Glenn și altele) Și în stepele noastre, culturile țărănești și cu atât mai mult comercianții ajung la asemenea dimensiuni) Trecerea la fertilizare etc , duce în mod necesar la o reducere a suprafeței fermelor, care, de exemplu, sunt mai mici în Europa decât în America Tranziția de la sistemul de culturi de câmp al economiei la creșterea vitelor necesită din nou o reducere a suprafeței economiei: în Anglia, în , dimensiunea medie a fermelor de creștere a vitelor era de , acri, iar câmpul- în creștere, ferme de cereale , acri Prin urmare, tranziția de la agricultură la creșterea vitelor care are loc în Anglia trebuie să dea naștere unei tendințe de reducere a suprafeței economiei "Dar aceasta ar însemna a judeca foarte superficial dacă s-ar începe să tragem concluzia că producția este în declin" ( ) În Ost-Elbia (prin studiul căruia domnul Bulgakov speră să-l infirme la timp pe Kautsky) tocmai trecerea la agricultura intensivă are loc: "marii fermieri", spune Sehring, citat de Kautsky, "măresc productivitatea a solului lor prin vânzarea sau închirierea țăranilor părți îndepărtate ale moșiilor lor", deoarece cu management intensiv aceste părți îndepărtate sunt greu de eliminat "Astfel, moșiile mari din Ost-Elbia sunt în scădere, lângă ele se creează mici ferme țărănești și asta nu pentru că producția la scară mică este mai mare decât producția la scară largă, ci pentru că dimensiunea anterioară a moșiilor a fost adaptată la nevoile unei economii extensive" ( ) O scădere a suprafeței de agricultură în toate aceste cazuri duce de obicei la o creștere (pe unitate de teren) a cantității de produs, adesea la o creștere a numărului de lucrători angajați, adică, creșterea efectivă a producției Din aceasta rezultă clar cât de puține dovezi sunt furnizate de datele cuprinzătoare ale statisticilor agricole privind suprafețele fermelor și cu ce rozhyasty ar trebui să le folosească Într-adevăr, în statistica industrială avem de-a face cu indicatori direcți ai mărimii producției (cantitatea de mărfuri, producția totală, numărul de muncitori) și, în plus, putem evidenția cu ușurință producțiile individuale Statistica agricolă îndeplinește foarte rar aceste condiții necesare de evidență Apoi monopolul proprietății funciare pune limite capitalismului agricol; în industrie, capitalul crește prin acumulare, prin transformarea plusvalorii în capital; centralizare, adică combinarea mai multor capitale mici într-unul mare joacă un rol mai mic Altfel, în agricultură Terenul este ocupat în totalitate (în țările civilizate), și este posibilă extinderea zonei economiei doar prin centralizarea mai multor parcele, astfel încât acestea să alcătuiască suprafața totală Este clar că extinderea moșiei prin cumpărarea de parcele din jur este un lucru foarte dificil, mai ales având în vedere faptul că terenurile mici sunt parțial ocupate de muncitori rurali (necesarii unui mare proprietar), parțial de mici țărani, care au arta de a rezista printr-o scădere incomensurabilă și incredibilă a nevoilor Această afirmație a unui fapt simplu și clar ca de zi, indicând limitele capitalismului agricol, din anumite motive i s-a părut domnului Bulgakov o "frază" (??!) producția este spulberată (!) în fața primului obstacol " Domnul Bulgakov a înțeles greșit la început legea superiorității producției pe scară largă, atribuindu-i o abstractizare exorbitantă, de care Kautsky este foarte departe, iar acum își transformă neînțelegerea într-un argument împotriva lui Kautsky! În cel mai înalt grad ciudată este opinia domnului Bulgakov că îl poate respinge pe Kautsky referindu-se la Irlanda (proprietate mare de pământ, dar fără producție pe scară largă) Din faptul că proprietatea pe scară largă este una dintre condițiile producției pe scară largă, nu rezultă în niciun caz că este o condiție

suficientă Kautsky, desigur, nu a putut examina cauzele istorice și de altă natură ale particularităților Irlandei sau altei țări în eseul său despre capitalismul în agricultură în general La urma urmei, nimeni nu i-ar fi băgat în cap să-i ceară lui Marx ca, analizând legile generale ale capitalismului în industrie, să explice de ce industria la scară mică supraviețuiește mai mult în Franța, de ce industria se dezvoltă prost în Italia și așa mai departe În același mod, indicația domnului Bulgakov că concentrarea "ar putea" să se desfășoare treptat este insuportabilă: extinderea proprietății prin cumpărarea de terenuri ale vecinilor este departe de a fi la fel de simplă ca adăugarea de noi spații în fabrică pentru un număr suplimentar de mașini-unelte etc Referindu-se la această posibilitate pur fictivă de concentrare treptată sau închiriere pentru formarea de ferme mari, domnul Bulgakov a acordat puțină atenție particularității reale a agriculturii în procesul de concentrare - particularitatea subliniată de Kautsky Acestea sunt latifundii, o acumulare de mai multe moșii într-o mână Statisticile numără de obicei numai moșii individuale și nu oferă nicio informație despre procesul de concentrare a diverselor moșii în mâinile marilor proprietari de terenuri În ceea ce privește Germania și Austria, Kautsky dă exemple foarte vii de o astfel de concentrare, care duce la o "formă specială, superioară, de agricultură capitalistă pe scară largă, când mai multe moșii mari sunt combinate într-o singură unitate economică, controlată de un singur organism central O astfel de întreprindere agricolă gigantică face posibilă combinarea celor mai diverse ramuri ale agriculturii și să se bucure în cea mai mare măsură de beneficiile producției pe scară largă Cititorul vede cât de departe este Kautsky de înțelegerea abstractă și stereotipată a "teoriei lui Marx", căreia îi rămâne fidel Avertizând împotriva acestei înțelegeri stereotipate, Kautsky a introdus chiar în capitolul luat în considerare un paragraf special despre moartea producției la scară mică în industrie El subliniază foarte corect că victoria producției pe scară largă în industrie nu este deloc atât de simplă și nu are loc în forme atât de monotone pe care oamenii sunt obișnuiți să creadă când vorbesc despre inaplicabilitatea teoriei lui Marx în agricultură Este suficient să punctăm munca casnică capitalistă, este suficient să reamintim observația făcută deja de Marx despre diversitatea extremă a formelor tranzitorii și mixte care ascund victoria sistemului de fabrici Cu cât mai grea este situația în agricultură! Dezvoltarea bogăției și a luxului duce, de exemplu, la milionari să cumpere proprietăți uriașe, transformându-le în păduri pentru propriul distracție În Austria, la Salzburg, numărul de vite este în scădere din Motivul este vânzarea Alpilor către oameni bogați care iubesc vânătoarea Kautsky spune foarte potrivit că dacă se iau datele statisticii agricole fără discernământ și fără critici, atunci nu va costa nimic să descoperi tendința modului de producție capitalist de a transforma popoarele moderne în triburi de vânătoare! În sfârșit, printre condițiile care pun limite agriculturii capitaliste, Kautsky subliniază și faptul că lipsa muncitorilor - ca urmare a părăsirii populației din sate - îi obligă pe marii proprietari să se străduiască să aloce pământul muncitorilor, să creeze un țărănimea mică, care furnizează forță de muncă proprietarilor de pământ Un muncitor rural complet sărac este o raritate, pentru că în - - În agricultură, în sens strict, este legată de gospodărie Categorii întregi de muncitori salariați agricoli dețin sau folosesc terenuri Când producția la scară mică este prea puternic exclusă, marii fermieri caută să o întărească sau să o revigoreze prin vânzarea sau închirierea terenurilor "În toate țările europene", spune Söring, citat de Kautsky,

"a existat o mișcare recentă de a stabili muncitorii rurali dându-le pământ" Astfel, în cadrul modului de producție capitalist, este imposibil să se bazeze pe eliminarea completă a producției la scară mică din agricultură, deoarece capitaliștii și agrarii înșiși se străduiesc să o revigoreze atunci când ruina țărănimii a mers prea departe Încă din , Marx a subliniat în Neue Rheinische Zeitung) acest ciclu de concentrare și fragmentare a pământului în societatea capitalistă G Bulgakov constată că în aceste raționamente ale lui Kautsky "există un element de adevăr și chiar mai multe erori" Ca toate celelalte propoziții ale domnului Bulgakov, aceasta este extrem de slab și extrem de vag motivată G Bulgakov constată că Kautsky "a construit teoria producției proletare la scară mică", că această teorie este corectă pentru o zonă foarte limitată Suntem de altă părere Munca agricolă salariată a micilor fermieri (sau, ceea ce este la fel, tipul de muncitor agricol și zilier cu alocație) este un fenomen caracteristic, într-o măsură sau alta, tuturor țărilor capitaliste Niciun scriitor care vrea să înfățișeze capitalismul în agricultură nu va putea lăsa acest fenomen în umbră fără să păcătuiască împotriva adevărului*) Că în Germania, în special, producția proletară la scară mică este un fapt general, a fost demonstrat în detaliu de Kautsky în capitolul VIII a cărţii sale: Proletarizarea ţăranului Arătarea domnului Bulgakov că și alți scriitori, printre care și domnul Kablukov, au vorbit și de "lipsa muncitorilor", lasă în umbră cel mai important lucru: diferența enormă de principiu dintre teoria domnului Kablukov și cea a lui Kautsky G Kablukov, urmând punctul său de vedere KleinbihgercKOft, "construiește" eșecul producției pe scară largă și viabilitatea producției la scară mică din lipsa de muncitori Kautsky caracterizează cu exactitate faptele și subliniază semnificația lor reală în societatea de clasă contemporană: interesele de clasă ale proprietarilor de pământ îi obligă să se străduiască să aloce pământ muncitorilor Poziția de clasă a agriculturii *) Mier "Dezvoltarea capitalismului în Rusia", cap II, § XII, p (vezi p din volumul III din Operele colectate ale lui N Lenin Ed) Se crede că în Franța aproximativ % dintre muncitorii rurali au propriul teren Există și alte exemple acolo - - muncitorii angajați cu alocații îi plasează între mica burghezie și proletariat, dar mai aproape de acesta din urmă Cu alte cuvinte: domnul Kablukov ridică o latură a procesului complex la teoria eșecului producției pe scară largă, în timp ce Kautsky analizează acele forme speciale de relații sociale și economice care sunt create de interesele producției pe scară largă la un nivel anumit stadiu al dezvoltării sale și într-o anumită situație istorică v Să trecem la următorul capitol al cărții lui Kautsky, al cărui titlu l-am citat acum Kautsky investighează aici, în primul rând, "tendința de fragmentare a pământului", iar în al doilea rând, "formele industriilor subsidiare ale țăranilor" Astfel, aici sunt conturate acele tendințe extrem de importante ale capitalismului agricol, care sunt caracteristice marii majorități a țărilor capitaliste Fragmentarea pământului duce, spune Kautsky, la o cerere crescută de loturi mici din partea micilor țărani, care plătesc pentru pământ mai mult decât marii fermieri Acest ultim fapt a fost citat de unii scriitori pentru a confirma faptul că agricultura la scară mică este superioară agriculturii la scară largă Kautsky răspunde foarte potrivit la aceasta, comparând prețurile terenurilor cu prețurile apartamentelor: este bine cunoscut faptul că apartamentele mici și ieftine sunt mai scumpe pe unitate de volum (sazhen cub etc) decât apartamentele mari și scumpe Prețul mai mare al parcelelor mici se explică nu prin

superioritatea agriculturii la scară mică, ci prin poziția deosebit de asuprită a țăranului Ce masă de ferme pitice a creat capitalismul se vede din următoarele cifre: în Germania ( ) din % din moara întreprinderi agricole % milioane, i e mai mult de / , au o suprafață mai mică de hectare (% - mai puțin de hectare) În Belgia, % (tone/ mii din) sunt mai mici de hectare În Anglia ( ) - mii din mii - mai puțin de hectare In Franta ( ) , mil (din , milioane) - mai puțin de hectar; milioane - mai puțin de hectare Domnul Bulgakov se gândește să respingă afirmația lui Kautsky despre iraționalitatea extremă a acestor ferme pitice (lipsa animalelor, uneltelor, banilor, forței de muncă deturnate din câștigurile terților) făcând referire la faptul că pământul este "foarte des" (??) cultivat cu o lopată "cu un grad incredibil de intensitate", deși cu "cheltuieli extrem de iraționale de muncă" Este de la sine înțeles că această obiecție este complet insuportabilă, că exemplele individuale de cultivare excelentă a pământului de către micul țăran sunt la fel de puțin în măsură să infirme caracteristicile generale ale acestui tip de ferme, - dat de Kautsky ca exemplu de mai sus al rentabilității mai mari a agriculturii mici, nu respinge teza despre superioritatea producției pe scară largă Faptul că Kautsky are dreptate când clasifică aceste ferme în ansamblu *) ca ferme proletare este evident din faptul dezvăluit de recensământul german din că masa micilor ferme nu se poate descurca fără câștiguri externe Din numărul total de , milioane persoane care trăiesc independent prin agricultură, , milioane sau % au și câștiguri de la terți Din cele , mil ferme cu sub hectare de teren, doar , milioane sau % nu au câștiguri de la terți! În toată Germania, din b / mil fermele rurale % dintr-un milion sunt deținute de muncitori salariați din agricultură și industrie (mii artizani) Și după aceasta, domnul Bulgakov se aventurează să afirme că teoria proprietății proletare la scară mică a fost "construită" de Kautsky! **) Forme de proletarizare *) Subliniem "în general și în ansamblu" pentru că nu se poate nega, desigur, că, în cazuri individuale, chiar și aceste ferme cu o suprafață nesemnificativă de teren pot produce o mulțime de produse și venituri (vii, grădini de legume, etc) Dar ce ai spune despre un economist care ar respinge referirea la dezaltarea țăranilor ruși, citând exemplul grădinarilor, să zicem, de lângă Moscova, care, chiar și fără cal, pot uneori să conducă o agricultură rațională și profitabilă? **) Într-o notă de la pagina , Bulgakov spune că Kautsky repetă greșeala autorilor cărții despre prețul cerealelor, socotind că marea majoritate a populației rurale nu este interesată de taxele la cereale Și nu putem fi de acord cu asta pentru mine Autorii cărții despre prețul cerealelor au făcut o mulțime de greșeli (pe care le subliniez de mai multe ori în cartea menționată mai sus), dar nu e nici o greșeală în a recunoaște faptul că masa populației nu este interesată de prețurile mari ale cerealelor Numai concluzia directă de la acest interes al maselor la interesul întregii dezvoltări sociale este eronată G g Tugan-Baranovsky și Struve) au subliniat pe bună dreptate că criteriul de estimare a prețurilor cerealelor ar trebui să fie dacă acestea înlocuiesc mai mult sau mai puțin rapid forța de muncă, dacă împing dezvoltarea socială înainte Aceasta este o chestiune de fapt și o rezolv altfel decât Struve Cred că faptul încetinirii dezvoltării capitalismului în agricultură ca urmare a prețurilor scăzute nu a fost în niciun caz dovedit Dimpotrivă, creșterea deosebit de rapidă a construcțiilor de mașini agricole și impulsul pentru specializarea agriculturii dat de scăderea prețului cerealelor arată că prețurile scăzute împing înainte dezvoltarea capitalismului în agricultura rusă

(cf Dezvoltarea capitalismului în Rusia) , p , pr , în cap III, § V) (vezi pp - din volumul III din Operele colectate ale lui N Lenin Ed) Scăderea prețului cerealelor are un efect profund transformator asupra tuturor celorlalte relații din agricultură G Bulgakov spune: "Una dintre condițiile importante pentru intensificarea culturii este creșterea prețului pâinii" (Domnul P Struve spune același lucru în Inner Review, p din aceeași carte Nachala) Acest lucru este inexact Marx a arătat în secțiunea VI a volumului III a Capitalului că productivitatea investițiilor suplimentare de capital în pământ poate scădea, dar poate și crește; cu o scădere a prețului porumbului, chiria poate scădea, dar ţărănimea (formele meseriilor subsidiare ţărăneşti) au fost studiate de Kautsky în cel mai înalt grad de detaliu (-) Din păcate, spațiul nu ne permite să ne oprim în detaliu asupra caracteristicilor acestor forme (muncă agricolă închiriată, industria meșteșugărească - Hausindustrie - "sistemul ticălos al exploatării capitaliste"; munca în fabrici și mine etc) Să observăm doar că evaluarea lui Kautsky a industriilor sezoniere este exact aceeași cu cea dată de oamenii de știință ruși Muncitorii migranți, care sunt mai nedezvoltați și au nevoi mai mici decât muncitorii urbani, au adesea un efect negativ asupra condițiilor de viață ale acestora din urmă "Dar pentru acele locuri de unde vin și unde se întorc, ei sunt pionierii progresului Ei adoptă noi nevoi, idei noi" ( ), trezesc conștiința și un sentiment al demnității umane, trezesc credința în propriile forţe în rândul ţărănimii de provincie În concluzie, să ne oprim asupra ultimului atac, deosebit de ascuțit, al domnului Bulgakov asupra lui Kautsky Kautsky spune că în Germania, între și , cele mai mici (în suprafață) și cele mai mari ferme au crescut mai ales ca număr (astfel încât parcelările de pământ se încasează în detrimentul fermelor mijlocii) Într-adevăr, fermele sub ha au crescut ca număr cu , %, fermele de la la ha - cu , %, iar fermele de peste ha - cu % (categoriile intermediare au rămas aproape neschimbate, iar întregul număr de ferme a crescut cu , % Domnul Bulgakov este profund indignat de faptul că se iau cote procentuale pentru cele mai mari ferme, al căror număr este neglijabil (și pe ani de decret) Indignarea domnului Bulgakov este complet nefondată El uită că aceste întreprinderi, nesemnificative ca număr, sunt cele mai mari, că ocupă aproape la fel de mult teren cât , - , mil ferme pitice (până la ha) Dacă spun că numărul celor mai mari fabrici care angajează de muncitori sau mai mult a crescut în țară, să zicem, de la la , cu %, în timp ce numărul total de fabrici a crescut cu , %, nu va arăta acest lucru creșterea a unei producții mari, în ciuda faptului că numărul celor mai mari fabrici poate fi neglijabil în comparație cu numărul total de fabrici? Faptul că, în ceea ce privește ponderea suprafeței ocupate, fermele țărănești au crescut cel mai mult, de la la ha (domnul Bulgakov, p), Kautsky știe perfect și îl consideră într-un capitol abia suflator poate crește În consecință, intensificarea poate fi cauzată - în diferite perioade istorice și în diferite țări - de condiții complet diferite, indiferent de nivelul prețurilor la pâine - - Kautsky ia în continuare modificările în cantitatea de suprafață și diferitele categorii din și Rezultă că cea mai mare creștere (+ ha) este în fermele țărănești de - ha, apoi în cele mai mari, peste ha (+), în timp ce suprafața fermelor de -Ì ha a scăzut cu ha Fermele de până la ha și-au mărit suprafața cu ha, iar cele cu - ha, cu ha Și Kautsky conchide: scăderea suprafeței fermei de la la de hectare (mai mult decât echilibrată de o creștere a suprafeței fermei cu sau mai multe hectare) nu depinde de scăderea producției pe scară largă, ci de intensificarea acesteia Am văzut deja

că această intensificare avansează în Germania și că deseori necesită o reducere a suprafeței de agricultură Că are loc o intensificare a producției pe scară largă este evident din utilizarea în creștere a motoarelor cu abur, precum și din creșterea enormă a numărului de angajați agricoli, care în Germania sunt folosiți doar de producția pe scară largă Numărul administratorilor de imobile (inspectori), supraveghetori, contabili etc a crescut din până în de la la , cu %; procentul de femei în rândul acestor angajați a crescut de la % la , % "Toate acestea arată clar cât de mult mai intensivă și mai capitalistă a devenit producția agricolă la scară largă de la începutul anilor Explicația de ce, alături de aceasta, au fost fermele mijlocii-țărănești care și-au mărit atât de mult suprafața, o vom vedea în capitolul următor "(S) Domnul Bulgakov vede în acest portret "o contradicție flagrantă cu realitatea", dar argumentele sale de data aceasta nu justifică în niciun caz un verdict atât de hotărât și îndrăzneț și nu zdruncina nici măcar concluzia lui Kautsky "În primul rând, intensificarea agriculturii, dacă ar avea loc, nu explică încă reducerea relativă și absolută a terenului arabil, reducerea întregii cote a unui grup de ferme de - ha Dimensiunea terenului arabil ar putea crește concomitent cu creșterea numărului de ferme; acesta din urmă ar trebui doar (sic!) să crească ceva mai rapid, astfel încât dimensiunea suprafeței fiecărei ferme date să devină mai mică" *) Am scris intenționat acest argument în întregime, din care dl Bulgakov deduce că "reducerea dimensiunii întreprinderii *) G Bulgakov oferă date și mai detaliate, dar nu adaugă absolut nimic la datele lui Kautsky, arătând aceeași creștere a numărului de ferme într-un grup de mari proprietari și o scădere a suprafeței terenului - - sub influența creșterii intensității există fantezie pură" (sic!), pentru că acest argument ne arată în mod viu însăși greșeala de a folosi greșit "date statistice" împotriva căreia Kautsky a avertizat atât de convingător G Bulgakov face cereri ridicol de stricte cu privire la statisticile suprafețelor agricole, acordă acestor statistici o semnificație pe care nu o pot avea niciodată De ce, de fapt, suprafața terenului arabil a trebuit să crească "ușor"? De ce intensificarea agriculturii (care duce uneori, după cum am văzut, la vânzarea și închirierea către țărani a unor părți ale moșiei îndepărtate de centru) nu ar trebui să "mute un anumit număr de ferme dintr-o categorie superioară într-una inferioară? unu? de ce nu "trebuia" să reducă suprafața fermelor arabile cu - de hectare? *) În statisticile industriale, o scădere a producției totale a celor mai mari fabrici ar indica o scădere a producției pe scară largă Scăderea cu , % a suprafeței marilor proprietăți nu spune absolut nimic și nu poate spune nimic despre scara producției, care de multe ori crește odată cu scăderea suprafeței de agricultură Știm că în Europa, în general, are loc deplasarea fermelor de cereale prin creșterea vitelor, care este deosebit de puternică în Anglia Știm că această tranziție necesită uneori o reducere a suprafeței fermelor, dar nu ar fi ciudat să deducem declinul producției pe scară largă din reducerea suprafeței fermelor? Prin urmare, de altfel, "tabelul elocvent" dat de domnul Bulgakov la pagina și care arată o scădere a numărului de ferme mari și mici, o creștere a numărului de ferme medii (- de hectare) cu animale pentru munca de teren, nu dovedeste absolut nimic Acest lucru ar putea depinde și de schimbările din sistemele economice Că producția agricolă pe scară largă în Germania a devenit mai intensivă și mai capitalistă este evidentă, în primul rând, din creșterea numărului de mașini agricole cu abur: din până în , o creștere de cinci ori În obiecția sa, G Bulgakov se referă în zadar la faptul că numărul absolut al tuturor

mașinilor (și nu cu abur) din fermele mici (până la de hectare) este mult mai mare decât al celor mari și, de asemenea, la faptul că în Mașinile din America sunt folosite în economie extinsă Acum vorbim nu despre America, ci despre Germania, în care nu există ferme de bonanza Iată date despre procentul fermelor din Germania ( ) cu pluguri cu abur și cu treieratoare cu abur: *) Reducere de la hectare din această categorie la , t -v total , °/ ! Nu este adevărat, deoarece aceasta vorbește în mod convingător despre ceea ce este perceput "Agonia" lui Bulgakov a producției pe scară largă? - treizeci - FERME Procentul de ferme cu pluguri cu abur și treieratoare DH i hectare În - hectare " - " , " - " " π peste " iar acum dacă tot numărul de motoare cu abur din agricultură Germania s-a quintuplat - nu dovedește acest lucru creșterea intensității producției pe scară largă? Numai că nu trebuie să uităm, așa cum face din nou domnul Bulgakov la p , că creșterea dimensiunii unei întreprinderi din agricultură nu este întotdeauna identică cu creșterea suprafeței fermei În al doilea rând, faptul că producția pe scară largă a devenit mai capitalistă este evident din creșterea numărului de angajați agricoli Bulgakov greșește când numește acest argument al lui Kautsky "curiozitate": "o creștere a numărului de ofițeri cu o reducere a armatei" - cu o scădere a numărului de muncitori agricoli salariați Spunem din nou: rira bien qui rira le dernier! *) Kautsky nu numai că nu uită de scăderea numărului de muncitori agricoli, dar o arată în detaliu pentru o serie de țări: doar acest fapt nu are absolut nimic de-a face cu asta, pentru că, la urma urmei, întreaga populație rurală este în scădere, în timp ce numărul micilor fermieri proletari este în creştere Să presupunem că un mare proprietar a trecut de la producția de cereale la producția de sfeclă de zahăr cu prelucrarea acesteia în zahăr (, milioane de tone de sfeclă de zahăr au fost prelucrate în Germania în - , în - , milioane , în) - , milioane, în - , milioane) El ar putea chiar să vândă sau să închirieze părți îndepărtate ale moșiei micilor țărani, mai ales dacă are nevoie de soțiile și copiii țăranilor ca zilieri în plantațiile de sfeclă de zahăr Să presupunem că introduce un plug cu abur, care înlocuiește fostele pluguri (în fermele săsești de sfeclă de zahăr - "ferme exemplare de cultură intensivă"**) - au intrat acum în uz curent plugurile cu abur) Numărul angajaților va scădea Numărul de angajați superiori (contabili, manageri, tehnicieni etc) va trebui să crească Va nega domnul Bulgakov că noi *) Într-adevăr, este curios că domnul Bulgakov remarcă că creșterea numărului de angajați poate fi un indiciu al creșterii industriei agricole, dar nu (I) al intensității tot mai mari a producției pe scară largă Până acum ne-am gândit că una dintre cele mai importante forme de creștere a intensității este creșterea producției tehnice agricole (descrisă și evaluată în detaliu de Kautsky în capitolul X) **) Karger, op la Kutishgo, S - vedem aici creșterea intensității și a capitalismului în producția pe scară largă? Va pretinde el că nu se întâmplă nimic de acest fel în Germania? Pentru a completa expunerea capitolului VIII al cărții lui Kautsky despre proletarizarea țăranilor, este necesar să citäm următorul pasaj: "Ceea ce ne interesează aici", spune Kautsky, în urma pasajului pe care l-am citat mai sus și a pasajului citat de Domnule Bulgakov, "este faptul că proletarizarea populației rurale avansează în Germania, ca și în alte părți, în ciuda faptului că tendința de parcelare a moșiilor de mărime medie a încetat să mai funcționeze în Germania Din până în numărul tuturor exploatațiilor agricole a crescut cu Din acest număr, marea majoritate se încadrează pentru creșterea fermelor proletare la hectar Aceste ferme au crescut cu "După cum vedem, mișcarea agriculturii este

cu totul specială, complet diferită de mișcarea capitalului industrial și comercial În capitolul precedent am subliniat că în agricultură tendința spre centralizarea fermelor nu duce la distrugerea completă a producției la scară mică Când această tendință este dusă prea departe, dă naștere unei tendințe contrare, astfel încât tendința spre centralizare și tendința spre parcelare se alternează Acum vedem că ambele tendințe pot funcționa și ele una lângă alta Există un număr tot mai mare de ferme rurale ai căror proprietari acționează pe piața mărfurilor ca proletari, vânzători de forță de muncă Acești mici fermieri, care vând forța de muncă, au toate interesele esențiale în comun cu interesele proletariatului industrial și ale lor proprietatea pământului nu le dă naștere unui antagonism față de aceasta din urmă Pământul propriu îl emancipează pe țăranul mai mult sau mai puțin mic de negustorul de alimente, dar nu îl emancipează de exploatarea de către întreprinzătorul capitalist, fie el industrial sau agricol" (S) ARTICOLUL DOI eu În al nouălea capitol al cărții sale (The Growing Labors of Commercial Agriculture), Kautsky continuă să analizeze contradicțiile inerente agriculturii capitaliste Din obiecțiile pe care domnul Bulgakov le face împotriva acestui capitol, pe care le vom examina mai jos, reiese că criticul nu a înțeles pe deplin sensul general al acestor "dificultăți" Există astfel de "dificultăţi" care, constituind un "obstacol" - - dezvoltarea deplină a agriculturii raționale, dă în același timp un impuls dezvoltării agriculturii capitaliste De exemplu, printre "dificultăți" Kautsky enumeră depopularea zonelor rurale Nu există nicio îndoială că expulzarea celor mai buni și mai inteligenți muncitori din mediul rural este un "obstacol" în calea dezvoltării depline a agriculturii raționale, dar este, de asemenea, fără îndoială că fermierii luptă cu acest obstacol prin dezvoltarea tehnologiei, cum ar fi introducerea mașinilor Kautsky investighează următoarele "dificultăți": a) chiria pământului, b) dreptul moștenirii, c) restricții privind dreptul moștenirii, majorate (fideikomisses, Anerbenrecht), d) exploatarea zonei rurale de către oraș, f) depopularea zonei rurale Renta terenului este acea parte din plusvaloarea care rămâne după deducerea profitului mediu din capitalul investit în economie Monopolul proprietății funciare face posibil ca proprietarul să își însuşească acest surplus, iar prețul terenului (= chiria capitalizată) fixează înălțimea chiriei odată atinsă Este clar că chiria "îngreunează" raționalizarea completă a agriculturii: în sistemul de închiriere, impulsul pentru îmbunătățiri etc este slăbit; în sistemul ipotetic, o mare parte a capitalului trebuie investită nu în producție, ci în cumpărarea de terenuri G Bulgakov, în obiecția sa, subliniază, în primul rând, că nu există "nimic groaznic" în creșterea datoriei ipotecare El uită doar că Kautsky, nu "într-un sens diferit", ci tocmai în acest sens, a subliniat necesitatea unei creșteri a ipotecilor chiar și cu prosperitatea agriculturii (vezi mai sus, articolul Unu, II) *) În prezent, însă, Kautsky pune problema deloc dacă creșterea ipotecilor este "îngrozitoare" sau nu, ci ce dificultăți împiedică capitalismul să-și îndeplinească pe deplin misiunea În al doilea rând, "nu este deloc corect - în opinia domnului Bulgakov - să considerăm creșterea chiriei doar ca pe un obstacol Creșterea chiriei, posibilitatea de a o crește, este un stimul independent pentru agricultură, determinând tehnica și toate celelalte progres" (procesul - aparent - greșeală de tipar) Stimul pentru progresul agriculturii capitaliste este creșterea populației, creșterea concurenței, creșterea industriei, în timp ce renta este tributul perceput de proprietatea pământului asupra dezvoltării sociale, asupra creșterii tehnologiei

Prin urmare, este incorect să se declare creșterea chiriei un "stimul independent" al progresului Teoretic, este foarte posibil să se îmbine arbitrariul capitalist cu absența proprietății private asupra pământului, cu naționalizarea pământului (Kautsky, S), când nu ar exista nicio chirie absolută, dar *) Vezi paginile - din acest volum de mai sus Ed - - Chiria diferenţială ar merge la stat Stimul pentru progresul arpónomic nu ar fi atunci slăbit, ci, dimpotrivă, ar fi întărit pe o scară enormă "Nimic nu poate fi mai greșit", spune Kautsky, "decât să credem că este în interesul agriculturii să umfle (in die Hõlie treibeii) prețurile moșiilor sau să le mențină artificial la un nivel ridicat Acest lucru este în interesul proprietarilor adevărați (augenblicklichen), în interesul băncilor ipotecare și al speculatorilor imobiliari, dar în niciun caz în interesul agriculturii și, mai ales, în interesul viitorului ei, în interesul generației viitoare a proprietarilor rurali" ( ) Iar prețul terenului este chiria capitalizată A doua dificultate a agriculturii comerciale este că ea necesită în mod necesar proprietate privată asupra terenului, iar acest lucru duce la faptul că la trecerea prin moștenire terenul fie este împărțit (și această parcelare duce pe alocuri chiar la regres tehnic), fie este agravată de ipoteze (când moștenitorul care primește terenul plătește restul capitalului bănesc al comoștenitorilor, împrumutându-l împotriva garanției terenului) Domnul Bulgakov îi reproșează lui Kautsky că se presupune că "a văzut în portretul său partea pozitivă" a mobilizării terenurilor Acest reproș este cu siguranță neîntemeiat, pentru Kautsky, atât în partea istorică a cărții sale (în special, în capitolul III al secțiunii I, care tratează despre agricultura feudală și motivele înlocuirii acesteia cu agricultura capitalistă), cât și în partea aplicată *) a arătat clar cititorului latura pozitivă și necesitatea istorică a proprietății private a pământului, subordonarea agriculturii la concurență și, în consecință, mobilizarea pământului În ceea ce privește celălalt reproș al domnului Bulgakov către Kautsky, și anume că acesta din urmă nu investighează problema care "constă în diferite grade de creștere a populației în diferite poduri", acest reproș ne este complet de neînțeles Chiar se aștepta domnul Bulgakov să găsească studii despre populație în cartea lui Kautsky? Fără să ne oprim asupra chestiunii majoratelor, care (după cele spuse mai sus) nu este nimic nou, să trecem la problema exploatării peisajului rural de către oraș Afirmația lui Bulgakov că în Kautsky "aspectele negative nu se opun celor pozitive și, mai ales, semnificația orașului ca piață pentru agricultură", contrazice direct realitatea Sens *) Kautsky s-a pronunțat hotărât împotriva tuturor restricțiilor medievale privind mobilizarea pământului, împotriva majoraților (fidekommissov și Anerbenrecht), împotriva sprijinirii comunității țărănești medievale (S) și așa mai departe N Lenin Sobr lucrări, vol IX - - orașul ca piață pentru agricultură este indicat cu siguranță de Kautsky pe prima pagină a capitolului care examinează "agricultura modernă" (S și urm) Tocmai "industria urbană" (S) Kautsky îi atribuie rolul principal în transformarea agriculturii, în raționalizarea acesteia etc Prin urmare, refuzăm cu desăvârșire să înțelegem cum dl Bulgakov a putut repeta în articolul său (p în nr din Nachalo) aceleași gânduri, parcă împotriva lui Kautsky "Nu trebuie să uităm", îl instruiește domnul Bulgakov pe Kautsky, "că o parte din valoare" (care curge în orașe) "se întoarce la țară" Oricine va crede că Kautsky uită acest adevăr elementar De fapt, Kautsky distinge între refluxul valorilor (de la sate la orașe) fără echivalent și pentru un echivalent, el distinge mult mai clar decât încearcă să facă domnul Bulgakov În primul rând, Kautsky ia în

considerare "Scurgerea valorilor mărfurilor fără echivalenți (Segenleistung) de la sate la orașe" (S) (chiria locuinței în orașe, impozite, dobânda la împrumuturile în băncile orașului) și vede pe bună dreptate în aceasta exploatarea economică a zonei rurale de către oraș Apoi Kautsky ridică problema refluxului valorilor pentru un echivalent, adică privind schimbul de produse agricole cu cele industriale "Din punct de vedere al săpăturii de valoare", spune Kautsky, "acest reflux nu înseamnă exploatarea agriculturii**), dar de fapt duce, alături de faptele menționate mai sus, la exploatarea agronomică (stoffliclien) de ea, la sărăcirea pământului în nutrienți " (S) În ceea ce privește această exploatare agronomică a zonei rurale de către oraș, Kautsky împărtășește și în acest sens una dintre propozițiile fundamentale ale teoriei lui Marx și Engels, și anume că opoziția dintre oraș și rural distruge corespondența și interdependența necesară între agricultură și industrie și, prin urmare, odată cu transformarea capitalismului în forma superioară, această opoziție trebuie să dispară***) G Bulgakov constată că opinia *) Mier Vezi și S , unde Kautsky vorbește despre rolul capitalului urban în raționalizarea agriculturii **) Cititorul să compare următoarea remarcă "critică" a domnului Bulgakov cu afirmația distinctă citată în textul lui Kautsky: "Dacă Kautsky consideră ca darea de cereale către populația neagricolă de către producătorii direcți drept exploatare" etc Este greu de crezut că criticul care citise cu atenție cartea lui Kautsky, ar putea scrie acest "dacă"! ***) Este de la sine înțeles că această opinie despre necesitatea eliminării opoziției dintre oraș și sat în societatea de asociat Kautsky despre exploatarea agronomică a peisajului rural de către oraș este "ciudat" că "în orice caz, Kautsky a intrat aici pe terenul fanteziei complete" (sic!!!) Suntem surprinși de faptul că domnul Bulgakov ignoră identitatea opiniilor lui Kautsky pe care le critică cu una dintre ideile fundamentale ale lui Marx și Engels Cititorul are dreptul să creadă că domnul Bulgakov consideră ideea abolirii antitezei dintre oraș și țară ca o "fantezie perfectă" Dacă aceasta este într-adevăr opinia criticului, atunci suntem puternic în dezacord cu el și luăm partea "fanteziei" (adică, de fapt, nu fantezie, ci o critică mai profundă a capitalismului) Opinia conform căreia ideea abolirii antitezei dintre oraș și rural este o fantezie nu este foarte nouă Aceasta este viziunea obișnuită a economiștilor burghezi A adoptat această viziune și unii scriitori cu opinii mai profunde De exemplu, Dühring a descoperit că antagonismul dintre oraș și țară este "inevitabil prin însăși natura problemei" În plus, domnul Bulgakov este "lovit" (!) de faptul că Kautsky indică epidemiile în creștere ale plantelor și animalelor drept una dintre dificultățile agriculturii comerciale și ale capitalismului "Ce legătură are capitalismul cu asta ?" se întreabă domnul Bulgakov Noi, la rândul nostru, suntem uimiți de modul în care domnul Bulgakov a putut să nu înțeleagă gândul perfect clar al lui Kautsky Vechile rase de plante și animale, create prin selecție naturală, sunt înlocuite cu rase "înnobilate", care sunt create prin selecție artificială Plantele și animalele devin mai tandre, mai solicitante; Cu mijloacele moderne de comunicare, epidemiile se răspândesc cu o viteză uluitoare, iar între timp, managementul economic rămâne individual, fragmentat, adesea mic (țărănesc) și lipsit de cunoștințe și mijloace Pentru dezvoltarea tehnologiei agricole, capitalismul urban încearcă să ofere toate mijloacele științei moderne, dar lasă poziția socială a producătorilor la fel de mizerabilă ca înainte; el nu transferă sistematic şi sistematic cultura urbană în mediul rural Nicio organizație socială

superioară nu poate desființa nevoia de îmbunătățire a raselor de animale (Kautsky, desigur, nu s-a gândit să vorbească despre o asemenea absurditate), dar organizația socială capitalistă modernă suferă cu atât mai mult din cauza absenței controlului social și a unui nivel degradat conducătorii nu contrazice deloc recunoașterea rolului istoric progresiv din spatele deturnării populației de la agricultură către industrie Am avut ocazia să vorbesc despre aceasta într-un alt loc (Etudes, p , nota : vezi p , volumul II din Operele colectate ale lui N Lenin Ed) treizeci - Starea țăranilor și muncitorilor, cu cât tehnologia se dezvoltă mai mult, cu atât rasele de vite și plante devin mai fragede *) Kautsky vede ultima "dificultate" în agricultura comercială în "depopularea zonei rurale", în absorbția de către orașe a celei mai bune forțe de muncă, a celor mai energice și mai inteligente G Bulgakov constată că, în general, această propoziție este "în orice caz falsă", că "dezvoltarea actuală a populației urbane în detrimentul populației rurale nu exprimă deloc legea dezvoltării agriculturii capitaliste", ci transferul populației agricole din țările industriale, exportatoare, peste ocean, către colonii Cred că domnul Bulgakov se înșeală Creșterea populației urbane (generale: industriale) în detrimentul populației rurale este nu doar un fenomen prezent, ci un fenomen universal, exprimând tocmai legea capitalismului Fundamentarea teoretică a acestei legi constă, după cum am subliniat în altă parte**), în primul rând, în faptul că creșterea diviziunii sociale a muncii separă tot mai multe ramuri ale industriei de agricultura primitivă***), iar în al doilea rând, în faptul că capitalul variabil necesar cultivării unei anumite porțiuni de pământ este în ansamblu redus (cf Das Kapital, III, , p Traducere rusă, p Citat din mine în Dezvoltarea capitalismului în Rusia , pp și ; vezi pp și , pp și , Vol III, Culegere Op II Lepina, Ed } Am remarcat deja mai sus că în cazuri individuale și în perioade individuale există o creșterea capitalului variabil necesar pentru cultivarea unui teren dat, dar aceasta nu zdruncina corectitudinea legii generale Că o scădere relativă a populației agricole nu se transformă într-o scădere absolută în toate cazurile particulare, că Mărimea acestei scăderi absolute depinde și de creșterea coloniilor capitaliste, desigur, nu s-ar gândi să nege acest lucru *) Prin urmare, în partea aplicată a cărții, Kautsky recomandă o inspecție sanitară a animalelor și condițiile de întreținere a acesteia (S) **) Dezvoltarea capitalismului în Rusia, cap I, § și cap VIII, § (vezi pp - și - din volumul III din Operele colectate ale lui N Lenin Ed) ***) G Bulgakov spune, arătând această împrejurare, că "populația agricolă poate (ra, ei) să scadă relativ chiar și cu o stare înfloritoare a agriculturii" Nu numai "poate", dar este necesar în societatea capitalistă "Scăderea relativă (a populației agricole) aici arată doar (sici) creșterea unor noi ramuri ale muncii populare", conchide domnul Bulgakov Acest "numai" este foarte ciudat Noile ramuri ale industriei deturnează și "cea mai energică și mai inteligentă forță de muncă" din agricultură Astfel, această simplă considerație este suficientă pentru a recunoaște poziția generală a lui Kautsky ca fiind complet corectă: pentru ca această poziție generală să fie adevărată (capitalismul fură agricultura de cele mai energice și mai inteligente forțe de muncă), o scădere relativă a populației rurale este destul de suficientă - - Kautsky În locurile potrivite din cartea sa, Kautsky a subliniat cu un val de claritate această creștere a coloniilor capitaliste, inundând Europa cu cereale ieftine (Aceeași fugă a populației rurale (Landfluclit), care duce la depopularea satelor europene, duce în mod constant nu numai la orașe, ci și la colonii, noi

mulțimi de puternici locuitori rurali " S) Industria ia pe cei mai puternici din agricultură muncitorii energici și inteligenți este un fenomen general nu numai în țările industriale, ci și agricole, nu numai în Europa de Vest, ci și în America și Rusia Contradicția dintre cultura orașelor și barbaria rurală, născută din capitalism, duce inevitabil la asta G Bulgakov găsește "evident" "motivul" "că o scădere a populației agricole cu o creștere generală a populației este de neconceput fără importuri puternice de cereale" În opinia mea, această considerație nu numai că nu este evidentă, ci de-a dreptul greșită O scădere a populației agricole este destul de imaginabilă cu o creștere generală a populației (orașele cresc) și fără importul de cereale (productivitatea muncii agricole crește, permițând unui număr mai mic de muncitori să producă același produs sau chiar mai mult) O creștere generală a populației este de imaginat și cu o scădere a populației agricole și cu o scădere (sau o creștere disproporționată) a cantității de produse agricole - "conceput" datorită deteriorării cotației populare de către capitalism G Bulgakov susține că faptul creșterii fermelor țărănești mijlocii în Germania din până în - fapt stabilit de Kautsky și citat de acesta în legătură cu faptul că aceste ferme suferă cel mai puțin din cauza lipsei de muncitori - "este capabil de scuturare a întregii structuri" Kautsky Să aruncăm o privire mai atentă la afirmațiile lui Kautsky Conform statisticilor agricole, din până în suprafața fermelor a crescut cu - de hectare cel mai mult În , această zonă ocupa , % din suprafața totală, în , , % Această creștere a fermelor țărănești mijlocii a fost însoțită de o scădere a suprafeței fermelor țărănești mari (- hectare; : , %, : , %) "Aceste cifre, spune Kautsky, bucură inimile tuturor cetăţenilor buni care văd în ţărănime sprijinul cel mai solid al sistemului existent Deci, nu se mișcă, este agricultură", exclamă ei entuziasmați, "dogma lui Marx este inaplicabilă până în prezent" Creșterea fermelor mijlocii țărănești este interpretată ca începutul unei noi prosperități pentru țărănime "Dar rădăcinile acestei prosperități se află în mlaștină", le răspunde Kautsky acestor buni cetățeni "Prosperitatea nu vine de la b sh yu- - - starea țărănimii, ci din asuprirea întregii agriculturi" ( ), Kautsky chiar înainte de aceasta spunea că "în ciuda întregului progres tehnic, pe alocuri (cursivele lui Kautsky) s-a instalat - despre aceasta nu poate exista nicio îndoială- o scădere a agriculturii" ( ) Acest declin duce, de exemplu, la renașterea feudalismului, la încercări de a lega muncitorii de pământ și de a le impune anumite îndatoriri Ce mirare, deci, dacă pe baza acestei "opresiuni" formele înapoiate de economie prind viață? Ce se întâmplă dacă țărănimea, care în general se deosebește de muncitorii din producția pe scară largă printr-un nivel mai scăzut al nevoilor, printr-o capacitate mai mare de a înfometa și de a trudi munca, rezistă mai mult în timpul unei crize? *) "Criza agrară se extinde la toate clasele de agricultură producătoare de mărfuri; nu se opreşte la ţăranii mijlocii" (S) *) "Micii fermieri", spune Kautsky în altă parte, "se țin mai mult într-o poziție fără speranță Pe bună dreptate se poate îndoi că acesta a fost un avantaj al producției la scară mică" (S) Apropo, să subliniem datele lui Koenig, care confirmă complet punctul de vedere al lui Kautsky, care a descris în detaliu în cartea sa ("Die Lage der englischen Landwirt-schaft etc ", Jena , von Dr F Koenig) situaţia agriculturii engleze în câteva dintre cele mai tipice judeţe Găsim aici o mulțime de indicii de suprasolicitare și consum insuficient al micilor fermieri în comparație cu muncitorii salariați, deși nu există indicii contrarii Rentabilitatea fermelor mici, citim, de exemplu, este creată de

"diligență (ungeheuer) și economie extraordinară" ( ); clădirile micilor fermieri sunt mai proaste - ( ); micii proprietari de terenuri (yeoman fariner) sunt în condiții mai proaste decât chiriașii ( ); starea micilor proprietari de pământ este foarte mizerabilă (în Lincolnshire); locuințele lor sunt mai proaste decât ale muncitorilor de la fermele mari, iar unele sunt chiar mai rele Ei muncesc mai mult și mai mult decât muncitorii obișnuiți, dar câștigă mai puțin Ei trăiesc mai rău și mănâncă mai puțină carne fiii și fiicele lor lucrează fără plată și se îmbracă prost" ( ) "Micii fermieri lucrează ca niște sclavi, deseori de la : până la : vara" (Communication of the Chamber of Agrikulture in Boston, S) "Fără îndoială", spune un mare fermier, "omul mic (der kleine Mann), care are puțin capital și face toată munca în mâinile membrilor familiei, poate reduce cel mai ușor cheltuielile casnice, în timp ce marele fermier trebuie să hrănească fermierii lui la fel de bine în anii buni și răi" ( ) Mici, fermierii (în Ayrshire) sunt "extraordinar de (ungeheuer) harnici; soțiile și copiii lor muncesc nu mai puțin, adesea mai mult, decât zilierii; ei spun că doi dintre ei într-o zi vor lucra cât trei angajați" ( ) "Viața unui chiriaș mărunt care trebuie să lucreze pentru familia sa este viața pură a unui sclav" ( ) "În ansamblu micii fermieri par să fi supraviețuit crizei mai bine decât cei mari, dar asta nu înseamnă că fermele mici sunt mai profitabile Motivul, în opinia noastră, este că micul fermier (der kleine) Mann) primește ajutor gratuit de la familiile sale De obicei întreaga familie a unui mic fermier lucrează la ferma lui Copiii primesc întreținere și doar rareori un salariu fix zilnic "(-), etc , etc - - S-ar părea că toate aceste propoziții ale lui Kautsky sunt atât de clare încât este imposibil să nu le înțelegem Și totuși criticul se pare că nu le-a înțeles Bulgakov nu-și comunică părerea: într-un fel sau altul explică această creștere a fermelor țărănești mijlocii, dar îi atribuie lui Kautsky opinia că "dezvoltarea modului de producție capitalist duce la moartea agriculturii" Și dl Bulgakov izbucnește: "Declarația lui Kautsky despre distrugerea agriculturii este incorectă, arbitrară, nedemonstrată, contrazice cele mai fundamentale fapte ale realității", etc , etc Remarcăm ca răspuns că domnul Bulgakov transmite gândurile lui Eautsky complet incorect Kautsky nu afirmă în niciun caz că dezvoltarea capitalismului duce la ruinarea agriculturii, ci afirmă contrariul Se poate deduce din cuvintele lui Kautsky despre asuprirea (=criza) agriculturii, despre regresul tehnic care vine pe alocuri (nota bene), că Kautsky vorbește despre "distrugerea", "moartea" agriculturii, numai dacă unul este cel mai neatent la opera lui Kautsky În capitolul X, care este dedicat în special problemei concurenței de peste mări (adică, condiția de bază a crizei agrare), Kautsky spune: "Criza viitoare, desigur (natürlieh), nu neapărat (branchi nicht) distruge industria a lovit Face asta doar în cele mai rare ocazii Ca regulă generală, o criză nu duce decât la o transformare a raporturilor de proprietate existente în sensul capitalismului" (-) Această remarcă, făcută pe tema crizei producției tehnice agricole, arată clar viziunea generală a lui Kautsky asupra semnificației crizei În același capitol, Kautsky repetă această viziune în raport cu agricultura în ansamblu: "Ceea ce s-a afirmat mai sus nu ne dă deloc dreptul să vorbim despre moartea agriculturii (Man branchi deswegen noch lange nicht von einein Untergang der Landwirtschaft zu sprechen) Dar caracterul său conservator a dispărut irevocabil acolo unde modul modern de producție a rămas ferm A se ține de vechea rutină (Das Verharren beim Alten) amenință fermierul cu moartea sigură; el trebuie să urmărească constant dezvoltarea tehnologiei, trebuie să-și

adapteze constant producția la noile condiții Și la țară, viața economică, care până acum cu o monotonie severă s-a mișcat într-o rută veșnic neschimbată, a căzut într-o stare de revoluție constantă, un stat caracteristică modului de producţie capitalist" ( ) Domnul Bulgakov "nu înțelege" cum se îmbină tendințele spre dezvoltarea forțelor productive ale agriculturii și tendințele spre intensificarea dificultăților agriculturii comerciale Ce este de neînțeles aici? - - Capitalismul, atât în agricultură, cât și în industrie, dă un impuls gigantic dezvoltării forțelor productive, dar tocmai această dezvoltare este cea care acutizează din ce în ce mai mult contradicțiile capitalismului și îi pune noi "dificultăți" Kautsky dezvoltă una dintre ideile principale ale lui Marx, care a subliniat categoric rolul istoric progresiv al capitalismului agricol (raționalizarea agriculturii, separarea pământului de proprietarul rural, eliberarea populației rurale de relațiile de dominație și sclavie etc), subliniind în același timp nu mai puțin categoric sărăcirea și oprimarea producătorilor direcți, asupra incompatibilității capitalismului cu cerințele agriculturii raționale Este extrem de ciudat că domnul Bulgakov, care admite că "concepția sa generală socio-filozofică a lumii este aceeași cu cea a lui Kautsky"*, nu reușește să observe că Kautsky dezvoltă aici gândirea fundamentală a lui Marx Cititorii lui Nachalo trebuie inevitabil să rămână nedumeriți cu privire la modul în care domnul Bulgakov consideră aceste idei de bază, cum poate el, având în vedere identitatea perspectivei generale a lumii, să spună: "De priii-cipiis non est disputandura"!!? Ne permitem să nu credem această afirmație a domnului Bulgakov; considerăm posibilă o dispută între el și un alt marxist tocmai din cauza comunității acestor "principia" Spunând că capitalismul raționalizează agricultura, că industria furnizează mașini pentru agricultură etc , domnul Bulgakov nu face decât să repete una dintre aceste "principia" Degeaba spune doar cu imprimeu "tot contrariul" Cititorii ar putea crede că Kautsky are o altă părere, în timp ce Kautsky dezvoltă tocmai aceste idei de bază ale lui Marx în cartea sa cu deplină hotărâre și hotărâre "Industria", spune Kautsky, "a fost cea care a creat condițiile tehnice și științifice pentru o agricultură nouă, rațională, ea a revoluționat agricultura prin intermediul mașinilor și al îngrășămintelor artificiale, prin intermediul microscopului și al laboratorului chimic, "astfel dând naștere superiorității tehnice a producției capitaliste pe scară largă asupra producției țărănești la scară mică" (S) Kautsky nu intră astfel în contradicția pe care o întâlnim la domnul Bulgakov: pe de o parte, domnul Bulgakov admite că "capitalismul" (adică producția prin muncă salariată, adică (nu țărănească, ci producția pe scară largă?) "raționalizează agricultura", iar, pe de altă parte, "producția pe scară largă nu este deloc purtătoarea acestei tehnici tehnice" proi pecca"! *) În ceea ce privește perspectiva filozofică, nu știm dacă aceste cuvinte ale domnului Bulgakov sunt adevărate Kautsky, se pare, nu este un susținător al filozofiei critice, precum domnul Bulgakov - - P Al zecelea capitol al cărții lui Kautsky este consacrat problemei concurenței de peste mări și industrializării agriculturii G Bulgakov vorbește extrem de disprețuitor despre acest capitol: "Nimic deosebit de nou sau original, fapte de bază mai mult sau mai puțin cunoscute" etc , lăsând în umbră problema principală a înțelegerii crizei agrare, esența și semnificația ei Cu toate acestea, această întrebare este de mare importanță teoretică Din înțelegerea generală a evoluției agriculturii dată de Marx și dezvoltată în detaliu de Kautsky, urmează în mod inevitabil o înțelegere a crizei agrare Kautsky vede esența

crizei agrare în faptul că, ca urmare a concurenței dintre țările care produc cereale extrem de ieftine, agricultura Europei a pierdut ocazia de a arunca asupra masei consumatorilor poverile pe care proprietatea privată asupra pământului și producția capitalistă de mărfuri impun agriculturii De acum înainte, agricultura Europei "trebuie să le suporte ea însăși (aceste poveri), iar aceasta este actuala criză agrară" (S , italice de Kautsky) Principala dintre aceste sarcini este chiria pământului În Europa, a fost umflat de evoluția istorică anterioară până la limite enorme (atât chiria diferențială, cât și chiria absolută) și fixată în prețurile terenurilor*) În colonii (America, Argentina, etc), în măsura în care rămân colonii, vedem, dimpotrivă, pământuri libere, ocupate de noi coloniști fie degeaba, fie la un preț neglijabil și, în plus, pământuri a căror fertilitate virgină se reduce costul de producție la minim Este destul de firesc că până acum agricultura capitalistă a Europei a aruncat asupra consumatorilor chirii nerezonabil umflate (sub formă de prețuri mari la cereale), dar acum povara acestei rente cade asupra fermierilor și proprietarilor de pământ, ruinându-i**) Astfel, criza agrară a perturbat și continuă să perturbe fosta bunăstare a proprietății de pământ capitaliste și a agriculturii capitaliste Proprietatea capitalistă a pământului *) Vezi remarcile potrivite ale lui Parvus despre acest proces de inflație și consolidare a chiriei: "Piața mondială și criza agricolă" Parvus este de acord cu Kautsky în opiniile sale de bază asupra crizei și asupra chestiunii agrare în general **) Parvus, n p , p Citat în The Beginning, No , p , o recenzie a cărții lui Parvue Să adăugăm că alte "dificultăţi" ale agriculturii comerciale, care cântăresc mult asupra Europei, împovărează coloniile într-o măsură incomparabil mai mare - - Până acum, trecutul a primit din ce în ce mai mult tribut din dezvoltarea socială și a fixat înălțimea acestui tribut în prețurile terenurilor Acum trebuie să renunțe la acest yanya *) Agricultura capitalistă este acum aruncată în aceeași stare de instabilitate care caracterizează industria capitalistă și este forțată să se adapteze la noile condiții de piață Criza agrară, ca orice criză, ruinează masele de proprietari, produce o defalcare majoră a raporturilor de proprietate stabilite, duce pe alocuri la o regresie tehnică, la renașterea relațiilor și formelor de economie medievale, dar în ansamblu accelerează social evoluția, înlocuiește stagnarea patriarhală din ultimele sale refugii, obligă la o specializare în continuare a agriculturii (unul dintre principalii factori ai progresului agricol în societatea capitalistă), la utilizarea în continuare a mașinilor etc În general - acest lucru a arătat Kautsky în capitolul IV a cărții sale despre date din mai multe țări - chiar și în În Europa de Vest nu vedem stagnarea agriculturii în anii - , dar vedem progres tehnic Spunem chiar și în Europa de Vest, pentru că în America, papr , acest progres este și mai clar Într-un cuvânt, nu există niciun motiv să vedem în criza agrară un fenomen care împiedică capitalismul și dezvoltarea capitalistă *) Chiria absolută este rezultatul monopolului "Din fericire, creșterea chiriei absolute are limitele ei Până de curând, aceasta a crescut constant în Europa, la fel ca chiria diferențială Dar concurența de peste mări a subminat în mare măsură acest monopol Nu avem niciun motiv să credem că chiria diferențială în Europa a suferit de pe urma concurenței de peste mări, cu excepția unor districte din Anglia Dar chiria absolută a scăzut, iar aceasta a beneficiat (zu gute gekommen) în primul rând clasei muncitoare "(S Cf de asemenea S §), G G "CRITICI** IN CHESTIUNEA AGRICOLA Ch I-IX scris în a , tipărit: -IV * cap în a în jurnalul

"Zarya", V - IX cap pe la în jurnalul "Educația" Capitolele X-XII au fost scrise în ; tipărite: X - XI Ch în în colecția: V Ilyin, "Chestiunea agrară", partea I; XII cap în în colecția: "Viața actuală", " A dovedi că marxismul dogmatic în domeniul chestiunilor agrare a fost dus în rătăcire, ar însemna să bat la ușă deschisă " Așa a afirmat anul trecut Russkoe Bogatstvo prin gura domnului V Cernov) (orașul , nr , p) Acest "marxism dogmatic" are o proprietate ciudată! De mulți ani încoace, savanții și cei mai instruiți oameni ai Europei au declarat solemn (și ziaristii și jurnaliștii repetă și repetă) că marxismul a fost deja eliminat din poziția sa prin "critică" - și totuși fiecare nou critic începe din nou să lucreze de la început, bombardarea acestei presupuse poziții deja distruse G V Chernov, de exemplu, atât în jurnalul Russkoye Bogatstvo p) cât și în colecția On a Glorious Post) pentru un întreg , pagini "ciocăne la ușa deschisă", "vorbind" cu cititorul despre cartea lui Hertz) Lucrarea lui Hertz, repovestită atât de detaliat, care, la rândul său, vorbește despre cartea lui Kautsky, a fost deja tradusă în rusă G Bulgakov, "îndeplinindu-și promisiunea de a infirma același Kautsky, a publicat un întreg studiu în două volume Acum, probabil, rămășițele "marxismului dogmatic", zdrobite până la moarte de acești munți de hârtie tipărită critică, probabil că nu vor fi găsite eu*) "Legea*" a diminuării fertilităţii solului Să ne uităm mai întâi la fizionomia teoretică generală a criticilor G Bulgakov a apărut în jurnalul Nachalo cu un articol împotriva "Chestiunii agrare" a lui Kautsky și și-a dezvăluit imediat toate metodele sale "critice" Cu un fler și un tâmpit extraordinar *) Capitolele I-IV au fost publicate în nr - ale revistei Zarya pentru , retipărite ca broșură separată în de către editura Burevestnik, în R în Colecția: V Ilyin, "Chestiunea agrară" , partea I, p - roșu, - - l-a "destrămat" pe adevăratul călăreț de către Kautsky, renunțând la el ceea ce nu a spus, acuzându-l pe el, Kautsky, că ignoră circumstanțele și considerentele afirmate cu acuratețe de el, Kautsky, prezentând cititorul sub masca propriilor sale concluzii critice - concluziile trase de Kautsky Cu aerul unui expert, domnul Bulgakov l-a acuzat pe Kautsky de confuzie între tehnologia și economia și, în același timp, el însuși a dezvăluit imediat nu numai o confuzie incredibilă, ci și nedorința de a citi până la capăt paginile pe care le-a citat de la adversarul său Este de la sine înțeles că articolul viitorului profesor era plin de bătăi de cap împotriva socialiștilor, împotriva "teoriei colapsului", a utopismului, a credinței în miracole și așa mai departe *) Acum, în teza sa de doctorat (Capitalism și agricultură, Sankt Petersburg,), domnul Bulgakov a aranjat toate socotările cu marxismul și a adus evoluția sa "critică" la concluzia ei logică Domnul Bulgakov plasează în fruntea "teoriei sale a dezvoltării agrare" "legea diminuării fertilităţii solului" Ni se oferă fragmente din scrierile clasicilor, care au stabilit această "lege" (în virtutea căreia fiecare investiție suplimentară de muncă și capital în pământ este însoțită nu de o cantitate corespunzătoare, ci de o cantitate descrescătoare a produsului extras), ni se spune unei liste de economiști englezi care recunosc această lege, suntem asigurați, că "are o semnificație universală", că este "un adevăr complet evident, care este absolut imposibil de negat", "pe care este suficient să îl afirmăm în mod clar", etc , etc Cu cât domnul Bulgakov se exprimă mai accentuat, cu atât devine mai limpede că se îndreaptă înapoi, iî economia politică burgheză, care a întunecat relaţiile sociale cu "săpături eterne" fictive Într-adevăr, la ce înseamnă "dovezile" faimoasei "legi a diminuării fertilităţii solului"? În plus, dacă aplicarea ulterioară a

forței de muncă și a capitalului asupra pământului nu ar da o scădere, ci aceeași cantitate de produs, atunci nu ar fi deloc nevoie să se extindă terenul arabil, atunci ar putea fi produsă o cantitate suplimentară de cereale pe aceeași cantitate de pământ, oricât de mică ar fi această sumă, atunci "agricultura întregului glob ar putea încăpea pe o zecime" Acesta este argumentul obișnuit (și singurul) pentru o lege "universală" Și cea mai mică reflecție va arăta oricui că acest argument este cea mai goală abstractizare, care lasă deoparte cele mai importante *) Am răspuns articolului domnului Bulgakov din Nachalo în același timp cu articolul: "Capitalismul în agricultură" Ca urmare a închiderii lui Nachalo, acest articol a fost plasat în Life, , nr și (vezi mai sus, pp - din acest volum Ed) - - nou: nivelul tehnologiei, starea forțelor productive De fapt, însuși conceptul de "investiții suplimentare (sau: succesive) de muncă și capital" presupune o schimbare a metodelor de producție, o transformare a tehnologiei Pentru a crește la scară semnificativă cantitatea de capital investit în pământ este necesar să se inventeze noi mașini, noi sisteme de cultivare a câmpului, noi metode de ținere a animalelor, transport de produse etc , etc Desigur, pe un la scară relativ mică, pot avea loc (și apar) "investiții suplimentare de forță de muncă și capital" și pe baza unui nivel de tehnologie dat, neschimbător: în acest caz, "legea scăderii fertilității solului" este de asemenea aplicabilă într-o oarecare măsură, aplicabil în sensul că starea neschimbătoare a tehnologiei pune limite relativ înguste investițiilor suplimentare de muncă și capital În loc de o lege universală, obținem, așadar, o "lege" extrem de relativă - atât de relativă încât nu poate fi vorba de vreo "lege" sau chiar de vreo trăsătură cardinală a agriculturii Să luăm ca un dat: cele trei câmpuri, însămânțarea cerealelor tradiționale, creșterea vitelor de bălegar, absența pajiștilor îmbunătățite și a uneltelor îmbunătățite Evident, cu condiția ca aceste date să rămână neschimbate, limitele investițiilor suplimentare de muncă și capital în teren sunt extrem de înguste Dar chiar și în limitele înguste în care investițiile suplimentare de muncă și capital sunt totuși posibile, o scădere a productivității fiecărei astfel de investiții suplimentare nu se va observa în niciun caz întotdeauna și cu siguranță nu Să luăm industria Să ne imaginăm industria de măcinare a făinii sau de prelucrare a fierului într-o eră care a precedat comerțul mondial și inventarea motoarelor cu abur Cu această stare a tehnologiei, limitele investițiilor suplimentare de muncă și capital în forje manuale, mori de vânt și mori de apă erau extrem de înguste; trebuie să fi existat inevitabil o distribuție enormă a micilor forje și mori, până când o transformare radicală a modurilor de producție a creat baza pentru noi forme de industrie Deci: "legea scăderii fertilităţii solului" nu se aplică deloc acelor cazuri în care tehnologia progresează, când metodele de producţie se transformă; are doar o aplicare foarte relativă și condiționată în acele cazuri în care tehnica rămâne neschimbată De aceea, nici Marx, nici marxiştii nu vorbesc despre această "lege", ci doar reprezentanţi ai ştiinţei burgheze, ca Vreptano,), care nu pot scăpa în niciun fel de prejudecăţile vechii economii politice cu ei abstractă, eternă şi firească sapă, strigă despre asta - - G, Bulgakov apără "legea universală" cu argumente de care merită să râzi ' , , și mai mult " Total , , Deci, în fermele mici, până la hectare (mai mult de trei sferturi din numărul total de astfel de ferme, , milioane din , milioane, adică , %; dar au doar milioane de hectare de teren din per cent, adică , la sută - numărul de cazuri de utilizare a oricărui fel

de mașini agricole (am numărat împreună mașinile pentru producția de lapte) este absolut neglijabil În fermele de dimensiuni medii (- ha), mai puțin de jumătate dintre exploatații folosesc utilaje și există doar de cazuri de utilizare a mașinilor agricole la de ferme ~~ - cauciucuri Numai în producția capitalistă pe scară largă *) vedem că majoritatea fermelor (% - /) folosesc mașini, iar un sistem de mașini începe să se contureze: pentru fiecare fermă există mai mult de o instanță de utilizare a masini Prin urmare, într-o fermă se folosesc mai multe utilaje: de exemplu, fermele de peste ha fiecare foloseau aproximativ utilaje (% din % dintre cei care le foloseau în general) Din cele de latifundii (ferme cu sau mai multe hectare), de utilaje folosite, iar numărul de cutii de utilaje utilizate este de , i e fiecare fermă folosea cinci mașini Din aceasta rezultă clar care ferme pregătesc revoluția "electrică" și care o vor profita la maximum IV Distrugerea opoziției dintre oraș și țară Întrebări speciale ridicate de "critici" Să trecem de la Hertz la domnul Cernov Întrucât acesta din urmă "vorbește" doar despre primul, ne vom limita aici la o scurtă caracterizare a metodelor de raționament ale lui Hertz (și a metodelor domnului Cernov de a-l parafraza), pentru a trece (în eseul următor) la o analiză a câteva date faptice noi prezentate de "critici" Este suficient să arătăm cum este Hertz ca teoretician cu un singur exemplu Chiar la începutul cărții sale găsim un paragraf care poartă titlul pretențios: "Conceptul de capitalism național" Hertz nu vrea nimic mai mult și nimic mai puțin decât să definească capitalismul "Putem, bineînțeles", scrie op, "să-l caracterizăm ca un astfel de sistem economic național, care se bazează în mod tridial pe principiile pe deplin realizate ale libertății individului și ale proprietății, din punct de vedere tehnic - producție pe o scară largă" (mare?)" dimensiuni**) , social, pe separarea mijloacelor de producție de producătorii direcți, politic, asupra deținerii de către capitaliști a puterii politice centrale" (forța politică concentrată a statului?) "în virtutea unicului economic economic baza repartizării proprietății" (p trad , p) *) Peste ha numai , mil ferme din , milioane, i e doar , % din total, dar au , milioane de hectare de teren din , , i e , % din întreaga suprafață agricolă **) G V "Chernov" traduce "Avuția Rusiei" Nr Ch,): "în producție care a atins un grad înalt de dezvoltare" El a fost cel care a reușit să "înțeleagă" în acest fel expresia germană "auf grosser Stufenleiter"! eu - - Aceste definiții sunt incomplete, necesită restricții, spune Hertz; "Definiția reală (sic!) a capitalismului, ca sistem în care producția este sub controlul" (dominarea și controlul) "capitalistilor" (proprietarii de capital), nu este, de asemenea, tocmai potrivită Nu este adevărat cât de magnifică este această definiție "reală" a capitalismului ca dominație a capitaliștilor? Și cât de caracteristică este această căutare acum atât de la modă, cvasi-realistă, dar de fapt eclectică a unei liste complete a tuturor trăsăturilor individuale și a "factorilor" individuali Ca urmare, desigur, această încercare fără sens de a introduce în conceptul general toate trăsăturile particulare ale fenomenelor individuale sau, dimpotrivă, "de a evita o coliziune cu o varietate extremă de fenomene", încercare care pur și simplu mărturisește o neînțelegere elementară despre ce este un păianjen, conduce "teoreticianul" pentru că nu poate vedea pădurea pentru copaci Hertz, de exemplu, a uitat de fleacuri precum producția de mărfuri și transformarea forței de muncă într-o marfă! Pe de altă parte, a compus următoarea definiție genetică, care - ca pedeapsă a scriitorului - ar trebui dată în întregime: capitalismul este "o asemenea stare a

economiei naționale în care punerea în aplicare a principiilor liberei circulații, libertății individul și proprietatea au atins punctul cel mai înalt (relativ) determinat de dezvoltarea economică și de condițiile empirice ale fiecărei economii naționale individuale" (S , traducere rusă, pp / , nu este în întregime exactă) G V Chernov, bineînțeles, rescrie și pictează aceste baloane de săpun cu o reverență entuziastă, în plus tratând cititorii lui Russkoe Bogatstvo timp de treizeci de pagini întregi cu o "analiză" a tipurilor de capitalism național Din această analiză extrem de instructivă se pot extrage o serie de indicații extrem de valoroase și deloc stereotipe, de exemplu, o indicație a "caracterului independent, mândru și energic al britanicilor", a "solidității" burgheziei engleze și a " nesimpatia" față de politica sa externă, "temperamentul pasionat, purtat de neamul roman" și "precizia germană" (p în nr din Russkoe Bogatstva), marxismul "dogmatic", desigur, este în cele din urmă distrus de acest lucru analiză Nu mai puțin devastatoare este analiza lui Hertz a datelor despre ipoteze Cel puțin domnul Cernov este încântat de el "Adevărul este", scrie el, "că datele lui Hertz nu au fost încă infirmate de nimeni Kautsky, în răspunsul său la cartea lui Hertz, extinzându-se extrem de extins asupra anumitor detalii" (ca dovada exagerărilor lui Hertz! "Detalii" bune!), "despre argumentul lui Hertz asupra - - ipotezele nu răspunde cu un singur cuvânt ("Avuția Rusiei", nr , p , cursive Domnul Cernov) După cum se poate vedea din referirea la p a aceleiași broșuri din Russkoye Bogatstvo, domnul Cernov este familiarizat cu articolul de răspuns al lui Kautsky ("Zwei Kritiker meiner Agrarfrage" în Neue Zeit, , , -); Domnul Cernov nu a putut să nu știe că jurnalul în care a fost publicat acest articol a fost interzis în Rusia de cenzori Este cu atât mai semnificativ pentru caracterizarea întregului caracter al "criticii" moderne prin faptul că cuvintele subliniate de însuși domnul Cernov conțin o minciună directă, căci Kautsky a răspuns la întrebarea ipotezelor "lui Hertz, David, Bernstein), Schippel, Bulgakov e tutti quanti" *) la pp - din chiar articolul la care face referire domnul Cernov Este o datorie plictisitoare să restabiliți adevărul distorsionat, dar din moment ce aveți de-a face cu domnii Cernov, această datorie nu poate fi evitată Kautsky i-a răspuns lui Hertz, bineînțeles, cu o batjocură, căci chiar și în această întrebare Hertz și-a dezvăluit incapacitatea sau lipsa de dorință de a înțelege ce este și tendința sa de a repeta argumentele idioate ale economiștilor burghezi Agrarfrage a lui Kautsky s-a ocupat (S -) de concentrarea ipotecăi "Număroși mici cămătări rurali", a scris Kautsky, "sunt împinși din ce în ce mai mult în plan secund, făcând loc unor mari instituții capitaliste centralizate sau publice care monopolizează creditul ipotetic" Kautsky enumeră unele instituții capitaliste și publice de acest fel, vorbește despre societățile mutuale de credit funciar (genossenschaftliche Bodenkrcditinstitute), subliniază că băncile de economii, companiile de asigurări și multe corporații (S) își investesc fondurile în ipoteci etc n Pentru de exemplu, în Prusia, societăți mutuale de credit au emis până în pentru milioane ștampile de foi ipotecare "Aceste cifre indică deja o concentrare enormă a chiriei terenului în câteva instituții centrale" (italicele noastre); "Dar concentrația crește rapid În băncile ipotecare germane au emis obligaţiuni ipotecare pentru milioane mărci, în pentru ^ miliarde, în această sumă era deja de milioane, concentrată în (în în) bănci" (S) Această concentrare a rentei terenului indică clar concentrarea proprietății funciare Nu, răspund Hertz, Bulgakov, Chernov și Co , "întâmpinăm tendința cea mai decisivă spre

descentralizare, spre fragmentarea proprietății" (Russkoe Bogatstvo, nr ,), căci "mai mult de un sfert din creditul ipotecar este concentrat în mâinile sic-ului democratic!) *) Expresia lui Kautsky, p , "N Z" -** instituții de credit, cu o masă de mici deponenți" (ibid) Hertz, citând o serie de tabele cu un zel extraordinar, demonstrează că micii deponenți alcătuiesc masa deponenților din casele de economii etc Singura întrebare este, pentru ce sunt toate acestea? La urma urmei, Kautsky însuși a indicat societățile mutuale de credit și băncile de economii (fără a-și imagina, desigur, așa cum își imaginează domnul Cernov, că acestea sunt instituții în special "democratice") Kautsky vorbește despre centralizarea chiriei în câteva instituții centrale, dar este subliniat unei mase de mici deponenți din băncile de economii!! Și ei o numesc "fragmentarea proprietății"! Dar ce legătură are numărul deponenților dintr-o bancă ipotetică cu agricultura (vorbim de concentrarea chiriei)? O fabrică mare încetează să mai însemne centralizarea producției pe motiv că acțiunile sale sunt distribuite între o masă de mici capitaliști? "Până când Hertz și David m-au informat", a scris Kautsky, ca răspuns la Hertz, " nu aveam idee de unde își iau banii băncile de economii Am crezut că funcționează cu economiile familiei Rothschild și Vanderbilt În ceea ce privește transferul ipotecilor în proprietatea statului, Hertz spune: "Acesta ar fi un mijloc foarte prost de a lupta împotriva marilor capitaluri și, desigur, un mijloc excelent de a restabili împotriva autorilor unei asemenea reforme o armată uriașă, în continuă creștere, de micii proprietari, iar printre ei mai ales muncitori rurali" (S , traducerea rusă G Chernov repetă cu plăcere acest lucru la paginile - din Bogăția Rusă) Deci iată cine sunt acești "proprietari", despre creșterea numărului de care strigă Bernstein și Compania!- Răspunde Kautsky Și cât de vechi și uzat este acest argument împotriva socialiștilor că prin "exproprierea" lor vor jefui o armată uriașă de oameni muncitori Nimeni altul decât Eugene Richter) a prezentat acest argument cu deosebită râvnă în pamfletul său, pe care l-a publicat după abolirea zakopanului exclusiv împotriva socialiștilor) (și pe care proprietarii fabricilor l-au cumpărat cu miile pentru a fi distribuite gratuit muncitorilor)) În această broșură, Evg Richter și-a prezentat faimoasa "Agnes gospodărească"; o săracă croitoreasă care avea câteva zeci de mărci la o casă de economii și care a fost jefuită de socialiștii răi care au preluat puterea statului și au transformat băncile în proprietatea statului Aceasta este sursa din care bulgacovii*), Hertz și Cernov își trag argumentele "critice"! *) G Bulgakov a avansat aceleași argumente împotriva lui Kautsky despre ipotezele din "Începutul", iar în germană și din "Arhiva" lui Brown - "La acea vreme", spune Kautsky despre "celebra" broșură a lui Eug Richter, Evg Richter a fost unanim ridiculizat de toți social-democrații pentru asta Și acum sunt printre ultimii oameni care în organul nostru central" (referitor, cred, la articolele lui David din "Vorwãrts") "cântă un cântec de laudă unui eseu care repetă aceleași gânduri: Hertz, îți lăudăm isprăvile ! "Pentru bietul Evgheni în anii săi declin, acesta este un adevărat triumf și nu pot decât să citez, spre plăcerea lui, următorul pasaj, aflat pe aceeași pagină în Hertz: "Vedem că micul țăran, gospodarul urban și în special marele fermier, clasele inferioare și mijlocii sunt cele care expropriază, iar principalul lor contingent este, fără îndoială, asigurat de populația rurală" (Hertz, S , p trad , - reprosat cu răpire în Russian Wealth, nr) , p -) "Teoria lui David despre "golirea" (Aushohlung) a capitalismului prin contractele salariale colective (Tarifgemeinscliaften) și societățile

de consum a fost acum depășită Ea palidează în fața exproprierii hertziene a expropriatorilor prin casele de economii Thrifty Agnes, care era considerată deja moartă, a înviat la o nouă viață "(Kautsky, p , S) - iar "criticii" ruși, împreună cu publiciștii lui Russkoye Bogatstvo, se grăbesc să transplanteze acest lucru a înviat-o pe "agnes gospodărească" pe pământ rusesc pentru o rușine față de social-democrația "ortodoxă" II acest domnul V Cernov, sufocându-se de încântare de argumentele lui Eugene Richter repetate de Hertz, îl "zdrobește" pe Kautsky la toate crustele de pe paginile Avuției Ruse și a colecției în cinstea domnului II Mihailovski: "Pe postul glorios" Ar fi nedrept dacă nu ne-am răzbuna pe unele dintre perlele acestei calomnii "Din nou, după Marx, Kautsky admite", scrie domnul Cernov în Russkoye Bogatstvo, nr , p , "că progresul agriculturii capitaliste duce la epuizarea solului în nutrienți: la oraș și nu se întoarce înapoi pe pământ După cum vedeți, în chestiunea legilor fertilității solului, Kautsky repetă neputincios (sic!) cuvintele lui Marx, care s-a bazat pe teoria lui Liebig Dar când Marx a scris primul său volum, "legea restaurării" a lui Liebig a fost ultimul cuvânt în agronomie; De la această descoperire a trecut mai bine de jumătate de secol O întreagă revoluție a avut loc în cunoștințele noastre despre legile fertilității solului Si ce? Întreaga perioadă post-Liebigiană, toate descoperirile ulterioare ale lui Pasteur, Wille, experimentele lui Solari cu introducerea azotului, descoperirile lui Vertelo, Hellrigel, Wilfahrt și Winogradsky în domeniul bacteriologiei solului - toate acestea pentru Kautsky Levin Sobr lucrări, vol IX - a trecut fără urmă Stimate domnule Cernov! Cât de remarcabil de asemănător este cu Voroșilov al lui Turgheniev: amintiți-vă - în "Fum" - tânărul rus Privatdozent, care făcea o promenadă în țări străine, se distingea în general printr-o mare tăcere, dar din când în când pătrundea și începu să reverse în zeci și sute de oameni de știință și cele mai învățate, rare și rare nume? Exact ca învățatul nostru domnul Chernov, care l-a distrus complet pe acest ignorant Kautsky Numai că nu putem face față cu cartea lui Kautsky? Nu ar trebui să aruncăm o privire la titlul lui? Găsim capitolul IV: "Agricultura modernă", paragraful d) "îngrășăminte, bacterii" Deschideți paragraful d) și citiți: "În a doua jumătate a ultimului deceniu, s-a descoperit că plantele leguminoase, spre deosebire de alte plante cultivate, primesc aproape întreaga lor aprovizionare cu azot nu din sol, ci din aer, că nu numai că fac solul să nu fie mai sărac în azot , dar și mai bogat Dar au această proprietate doar dacă există anumite microorganisme în sol care se lipesc de rădăcinile lor În cazul în care aceste microorganisme nu sunt prezente, este posibil, prin altoire adecvată, să se confere plantelor leguminoase capacitatea de a transforma solul sărac în azot în sol bogat în azot și, astfel, într-o anumită măsură, să fertilizeze acest sol pentru alte plante cultivate Inocularea bacteriilor în plantele leguminoase dă, ca regulă generală, posibilitatea, în combinație cu îngrășăminte minerale adecvate (săruri fosfatice și îngrășăminte cu potasiu), de a obține în mod constant cele mai mari randamente din pământ și fără gunoi de grajd Numai datorită acestei descoperiri "economia liberă" a căpătat o bază complet solidă" (Kautsky, pp -) Cine, deci, a susținut științific această descoperire remarcabilă a bacteriilor colectoare de azot? - Gslrigel Vina lui Kautsky este că are un obicei prost (care se observă și printre multe ortodoxii înguste) - nu uitați niciodată că membrii partidului socialist militant nu trebuie să piardă din vedere cititorul-lucrător în lucrările lor științifice, trebuie să încerce să scrie simplu , fără acele trucuri inutile de

stil, fără acele semne exterioare de "erudiție" care captivează atât decadenții și reprezentanții întitulați ai științei oficiale Și aici, Kautsky a preferat să spună în mod rațional și clar în ce constau ultimele descoperiri agronomice și omițând nume științifice care nu înseamnă nimic pentru nouă zecimi din public Voroșilovii fac contrariul: ei preferă să toarne o pungă întreagă de nume științifice din domeniul agronomiei, economiei politice, filosofiei critice etc , îngrămădând esența problemei cu gunoaie științifice, - De exemplu, Voroshilov-Chernov, prin acuzația sa falsă de ignoranță a lui Kautsky cu privire la descoperirile științifice, a aglomerat și a tăcut un episod extrem de interesant și instructiv de critică la modă, și anume, atacul economiei burgheze asupra ideii socialiste de a desființa antiteza între oraș și țară Profesorul Luio Brentano asigură, de exemplu, că migrația din mediul rural spre orașe este cauzată nu de condițiile sociale date, ci de o necesitate naturală, legea diminuării fertilității solului*) G Bulgakov, urmându-și profesorul, a anunțat încă din "Începutul" (, martie, p) ideea eliminării opoziției dintre oraș și sat ca "fantezie perfectă", care "va aduce un zâmbet agronomului"¿Hertz scrie în cartea sa Eliminarea diferenței dintre oraș și rural este, este adevărat, aspirația de bază a vechilor utopici (și chiar a Manifestului), dar încă nu credem că sistemul social, care conține toate condițiile pentru direcționarea culturii umane către cele mai înalte scopuri realizabile, a distrus cu adevărat acele mari centre de energie și cultură, care sunt marile orașe, și, de dragul unui simț estetic ofensat, *) Vezi articolul lui Kautsky din Neuo Zeit, XIX, , - , nr : "Tolstoï und Brentano" Kautsky compară cu socialismul științific modern, învățăturile lui L Tolstoi, care rămâne un observator profund și critic al sistemului burghez, în ciuda naivității reacționare a teoriei sale, și economia burgheză, a cărei "stea" este Brentano (se știe, profesorul) lui Struve, Bulgakov, Hertz și tutti quanti), dezvăluie cea mai incredibilă confuzie, confundând fenomenele naturale și fenomenele sociale, confundând conceptele de productivitate și rentabilitate, valoare și preț etc "Acest lucru nu este atât de tipic pentru Brentano personal", Kautsky spune pe bună dreptate, "în ceea ce privește acea școală căreia îi aparține Școala istorică a economiei burgheze, în forma sa actuală, consideră că efortul pentru o înțelegere holistică a mecanismului social este o etapă depășită (überwundener Standpunkt) Conform acestui punct de vedere, știința economică nu ar trebui să investigheze legile sociale și să le reducă într-un sistem integral, ci să se limiteze la o descriere protocolară a faptelor sociale individuale din trecut și prezent Așa că se obișnuiește să atingă doar latura superficială a fenomenelor Și când unul sau altul reprezentant al acestei școli cedează totuși tentației de a lua în considerare fundamentele mai profunde ale fenomenelor, atunci el este complet incapabil să se orienteze și rătăcește neputincios în jur Și în partidul nostru, de ceva vreme, există dorința de a înlocui teoria lui Marx nu cu o altă teorie, ci cu acea lipsă a oricărei teorii (Theo-rielosigkeit) care distinge școala istorică, dorința de a reduce teoreticianul la rolul unui reporter Cine are nevoie din când în când nu de o simplă săritură fără țintă (Fortwurschteln), ci de o mișcare întreagă, energică înainte spre un mare scop, confuzia brentaniană pe care am descoperit-o să servească drept avertisment împotriva metodelor actuale ale școlii istorice "(S) * - a refuzat aceste abundente comori de artă și știință, fără de care progresul este imposibil" (S Traducător rus, p , a reușit să traducă cuvântul "potenzirt" ca "potențial" Veda cu aceste traduceri rusești!

La p , același traducător traduce: "Wer isst zuletzt das Schwein?" - "Cine este porcul până la urmă?") După cum vedeți, Hertz apără ordinea burgheză împotriva "fanteziei" socialiste cu fraze în care nu este mai puțin "luptă pentru idealism" decât în d-nii Struve și Berdyaev! Însă însăși apărarea împotriva acestui pompos idealist fraze-falz nu câștigă deloc Că social-democrații sunt capabili să aprecieze meritul istoric al marilor centre de energie și cultură, o demonstrează prin lupta lor fără compromisuri împotriva a tot ceea ce leagă populația în general, țăranii și muncitorii rurali în special, la locul lor Și, prin urmare, spre deosebire de criticii lor, nici un singur agrar care încearcă să ofere "câștiguri" de iarnă "țăranului" nu-i va prinde de momeală Dar recunoașterea hotărâtă a naturii progresiste a marilor orașe în societatea capitalistă nu ne împiedică deloc să includem în idealul nostru (și în programul nostru de acțiune, căci lăsăm idealuri irealizabile în seama domnilor Struve și Berdyaev) abolirea antiteză între oraș și rural Nu este adevărat că asta echivalează cu renunțarea la comorile științei și artei Dimpotrivă: este necesar pentru a pune aceste comori la dispoziția întregului popor, pentru a distruge acea înstrăinare față de cultura a milioane de populație rurală, pe care Marx o numea atât de potrivit "prostia vieții satului" Și în prezent, când a devenit posibilă transmiterea energiei electrice la distanță, când tehnologia transportului s-a îmbunătățit atât de mult încât este posibil să transportați pasageri cu o viteză de peste de mile pe oră la o viteză mai mică (față de prezent) costuri *), nu există absolut nici un obstacol de ordin tehnic în acest sens, astfel încât comorile de știință și artă, acumulate de-a lungul secolelor în câteva centre, să fie folosite de întreaga populație, mai mult sau mai puțin uniform repartizată în toată țara Și dacă nimic nu stă în calea distrugerii opoziției dintre meledo prin oraș și țară (și ar trebui, desigur, să ne imaginăm această îmbunătățire nu sub forma unui act, ci sub forma unei întregi serii de măsuri), atunci nu este în niciun caz doar "sentimentul estetic" care o cere În orașele mari, oamenii se sufocă, după spusele lui Engels, în propriul gunoi de grajd și, periodic, toți cei care pot, fug din oraș în *) Proiectul unui astfel de drum între Manchester și Liverpool nu a primit aprobarea Parlamentului doar din cauza opoziției egoiste a jeleului: stăpânii de drum, cărora le este frică de ruina vechilor companii - - pretenții pentru aer curat și apă curată Industria se răspândește și în toată țara, pentru că are nevoie și de apă curată Exilarea cascadelor, canalelor și râurilor pentru a produce energie electrică va da un nou impuls acestei "dispersiuni a industriei" În sfârșit, nu în ultimul rând, utilizarea rațională a apelor uzate urbane în general și a excrementelor umane în special, atât de importante pentru agricultură, necesită și eliminarea antitezei dintre oraș și țară Și tocmai în acest punct în teoriile lui Marx și Engels au decis să-i dirijeze pe domnii criticii au preferat să se abțină de la obiecțiile lor agronomice (de la o analiză completă a teoriei, care în această problemă este expusă în detaliu de către Engels în "Anti-Duliring'e", , criticii au preferat să se abțină, limitându-se, ca întotdeauna , la o simplă parafrază de fragmente din gândul unor Brentapo) Cursul raționamentului lor este următorul: Liebig a dovedit nevoia de a da pământului cât este nevoie Prin urmare, a considerat aruncarea apelor uzate ale orașului în mări și râuri ca pe un jaf fără sens și barbar de substanțe necesare agriculturii Kautsky împărtășește teoria lui Liebig Dar cea mai recentă agronomie a arătat că este pe deplin posibilă refacerea forțelor productive ale pământului fără gunoi de grajd, prin intermediul îngrășămintelor artificiale, prin

altoirea anumitor bacterii pe plante leguminoase colectoare de azot și așa mai departe În consecință, Kautsky și toate acestea oamenii "ortodocși" sunt pur și simplu oameni înapoiați Prin urmare, răspundem, dl și aici criticii efectuează una dintre nenumăratele și nesfârșitele lor modificări După ce a expus teoria lui Liebig, Kautsky a subliniat imediat că agronomia modernă a dovedit posibilitatea completă de a "înțelege complet fără gunoi de grajd" (S , "Agrarfragc"; cf pasajul de mai sus), dar a adăugat că acesta este un paliativ în comparaţie cu cetăţile curăţitoare prin jefuirea excrementelor umane Este acest punct pe care criticii ar trebui să-l infirme, dacă ar fi capabili să argumenteze pe fond, pentru a arăta că acesta nu este un paliativ Nici nu s-au gândit la asta Este de la sine înțeles că posibilitatea înlocuirii îngrășămintelor naturale cu altele artificiale și faptul acestei înlocuiri (parțiale) nu infirmă nici măcar că este irațional să arunci în zadar îngrășămintele naturale, otrăvind râurile și aerul din zonele suburbane și din fabrici cu canalizare În apropierea orașelor mari, chiar și acum, există câmpuri de irigații care utilizează canalizare urbană cu beneficii enorme pentru agricultură, dar doar o fracțiune nesemnificativă a apelor uzate este utilizată în acest fel Îngrășăminte artificiale, spune Kautsky, răspunzând la pagina a cărții sale la însăși obiecția pe care agronomia modernă o respinge - faptul exploatării agronomice a satului de către oraş, care criticii îi prezintă ceva nou - îngrășămintele artificiale "fac posibilă prevenirea scăderii fertilității solului, dar nevoia de a aplica aceste îngrășăminte artificiale la o scară din ce în ce mai mare înseamnă doar una din acele numeroase sarcini ale agriculturii care nu sunt deloc un necesitate naturală, dar rezultă din relaţiile sociale existente"*) Cuvintele pe care le-am subliniat conțin întreaga cheie a întrebării atât de râvnoase de critici Scriitori care, la fel ca domnul Bulgakov, sperie proletariatul cu "chestiunea pâinii", mai teribilă și mai importantă decât problema socială, care se bucură de limitarea artificială a nașterii, spunând că "reglementarea creșterii populației" devine "de bază (sic!) condiție economică" a țărănimii de bunăstare (II,) că această reglementare merită "respect", și că "multă indignare ipocrită" (doar ipocrită? și nu legitimă indignare față de ordinele sociale moderne?) "îl entuziasmează pe țăran creșterea populației la moraliști sentimentali (!?) de parcă pofta nestăpânită (sic!) ar fi în sine o virtute" (ibid), astfel de scriitori trebuie să se străduiască în mod firesc și inevitabil să lase la umbră obstacolele capitaliste din calea progresului agricol pentru a da vina pe totul pe "legea naturală a scăderii fertilității solului" pentru a expune anihilarea antitezei dintre oraș și țară ca pe o "fantezie perfectă" Dar ce frivolitate nemărginită trebuie să fie domnii Cernov pentru a-și face ecou asemenea argumente și, în același timp, a reproșa criticilor marxismului "lipsa de principii, eclectism și oportunism" (Russkoe Bogatstvo, nr , p)?! Domnule Cernov, care le reproșează altora neaderarea la principii și oportunism - ce poate fi mai comic decât acest spectacol? Toate celelalte fapte critice ale lui Voroshilov sunt exact aceleași cu cea pe care am analizat-o acum Dacă Voroșilov vă asigură că Kautsky nu înțelege diferența dintre creditul capitalist și cămătă, că dă dovadă de totală incapacitate sau lipsă de dorință de a-l înțelege pe Marx atunci când vorbește despre un țăran care îndeplinește funcțiile de antreprenor și ca *) Desigur, îngrășămintele artificiale, spune Kautsky în continuare, nu vor dispărea odată cu căderea capitalismului, dar vor îmbogăți solul cu substanțe speciale și nu le vor umple! întreaga sarcină de a restabili fertilitatea solului - - Ca

atare, ocupă un loc în raport cu proletariatul asemănător cu cel al unui producător, dacă Voroșilov își bate pieptul și exclamă: "Spun asta cu îndrăzneală, pentru că simt (sic!) pământ solid sub mine" ("Pe un glorios post", p),- atunci poți fi liniștit: Voroșilov iarăși încurcă nerușinat și la fel se laudă fără Dumnezeu El "n-a observat" în cartea lui Kautsky pasajele consacrate cămătăriei ca atare ("Agrarfrage", S , - , în special , -) și bate cu toată puterea în ușa deschisă, strigând în același timp, ca de obicei, despre "formalismul doctrinar", "calitatea morală" a lui Kautsky, "batjocorirea suferinței umane", etc În ceea ce privește îndeplinirea de către țăran a funcțiilor de antreprenor, acest lucru surprinzător de sofisticat, aparent , depășește măsura înțelegerii lui Voroșilov În eseul următor vom încerca însă să i-l explicăm folosind cele mai concrete exemple Dacă Voroșilov dorește să demonstreze că este adevăratul reprezentant al "intereselor muncii" și îl denunță pe Kautsky că "a expulzat din rândurile proletariatului pe mulți dintre cei mai autentici oameni muncitori" (ibid , p), precum Lumpenproletariatul , servitori, meșteșugari etc - atunci să știți că Voroșilov este derutant Kautsky analizează aici semnele care deosebesc "proletariatul modern" care a creat "mișcarea proletariană social-democrată" modernă (Agrarfrage, p), iar voroșilovii nu au făcut încă o asemenea descoperire încât vagabonii, meșteșugarii sau servitorii mișcare social-democrată Reproșându-i lui Yasei că Kautsky este capabil să "expulzeze" slujitorii (care acum încep să se alăture mișcării din Germania), meșteșugarii etc , din rândurile proletariatului, nu arată decât pe deplin întreaga nerușinare a voroșilovilor, care sunt toți cu cât sunt mai dispuși să-și arate prietenia față de "oamenii muncitori adevărați", cu atât mai puțină semnificație practică au astfel de fraze și cu atât este mai sigur să răspândești partea a doua a "Chestiunii agrare", care nu era permisă de cenzura rusă Totuși, în materie de neruşinare, există și perle: lăudându-l pe dl N -onaao) și Kablukov, cu tăcere deplină despre critica marxistă îndreptată împotriva lor, domnul Cernov întreabă în același timp cu o naivitate batjocoritoare: pe cine înțeleg social-democrații germani prin "tovarășii" lor ruși? Dacă nu credeți că Russkoye Bogatstvo ridică astfel de întrebări, atunci consultați nr , p Dacă Voroșilov asigură că "predicțiile" lui Engels despre inutilitatea mișcării muncitorești belgiene, datorită influenței proudhonismului, "s-au prăbușit", atunci să știți că Voroșilov denaturează din nou problema, prea încrezător în a lui, ca să spunem așa, "iresponsabilitate " Iată cuvintele lui: "Nu degeaba Belgia nu a fost niciodată orto - - premarxist și nu degeaba Engels, nemulțumit de asta pentru asta, a prezis că mișcarea belgiană, datorită influenței "principiilor proudhoniste", va merge "von nichts durch nichts zu nichts" Vai! predicțiile sale au eșuat, iar amploarea și caracterul complet al mișcării belgiene l-au făcut acum un model din care multe "țări ortodoxe" învață multe (Russkoye Bogatstvo, nr , p) S-a întâmplat așa: în (șaptezeci și doi!) Engels s-a certat în ziarul social-democrat Volksstaat cu proudhonistul german Mulberger și, opunându-se la exagerarea semnificației proudhonismului, a scris: "Singura țară în care mișcarea muncitorească este direct sub influența principiilor" proudhonismului", aceasta este Belgia și tocmai de aceea mișcarea muncitorească belgiană merge, în cuvintele lui Hegel, "din nimic prin nimic spre nimic" *) Și așa, este o minciună directă că Engels a "prevăzut" sau "a prezis" orice A vorbit doar despre ceea ce este, adică despre ceea ce s-a întâmplat în Și este un fapt istoric indubitabil că la acea vreme mișcarea belgiană marca timpul tocmai din

cauza dominației proudhonismului, ai cărui conducători s-au pronunțat împotriva colectivismului și au respins activitatea politică independentă a proletariatului Abia în s-a format "Partidul Socialist Belgian" și abia de atunci a început acea agitație pentru votul universal, care a marcat victoria marxismului asupra proudhonismului (recunoașterea luptei politice a proletariatului, organizată într-un partid de clasă independent) și începutul unor succese remarcabile ale mișcării Programul modern al "Partidului Muncitoresc Belgian" a adoptat (ca să nu mai vorbim de puncte individuale, mai puțin importante) toate ideile de bază ale marxismului Astfel, în , în prefața celei de-a doua ediții a articolelor sale despre problema locuinței, Engels subliniază în mod special "progresul gigantic al mișcării internaționale a clasei muncitoare în ultimii ani" Acest progres este strâns legat, spune el, de deplasarea proudhonismului, care domina atunci, dar acum este aproape uitat "În Belgia", notează Engels, "flamandii i-au împins pe valoni din conducerea mișcării, au înlocuit (abgesetzt) proudhonismul și au ridicat foarte mult mișcarea" (p a aceluiași pamflet, prefață) Nu este adevărat cât de corect este înfățișată problema în bogăția rusă? *) Vezi broșura "Zur Wohnungsfrage", Zurich , care conține o retipărire a articolelor lui Engels împotriva lui Mühlberger din și introducerea lui marcată pe ianuarie Citat o sută de loc - - Dacă Voroșilov dar destul! Un jurnal juridic, care poate minți în fiecare lună despre marxismul "ortodox" de parcă ar fi fost mort, cu care, desigur, nu putem ține pasul V*) "Prosperitatea fermelor mici moderne avansate" monografia lui Hecht **) "Detaliere, detaliere!" exclamă domnul Bulgakov în revista Nachalo (nr , pp și), iar acest slogan este repetat de sute de ori și în sute de feluri de toți "criticii" Bine domnilor, să trecem la detalii Când ați îndreptat un astfel de slogan împotriva lui Kautsky, a fost complet fără sens, deoarece sarcina principală a studiului științific al problemei agrare, aglomerată cu un număr nesfârșit de detalii incoerente, a constat tocmai în crearea unei imagini generale a întregului sistem agrar modern în dezvoltarea acestuia Sloganul tău acoperea doar lipsa ta științifică de principiu, teama ta oportunistă de orice perspectivă integrală și atentă a lumii Dacă ai trata cartea lui Kautsky într-un mod diferit de Voroshilov, ai putea extrage din ea o mulțime de indicații cu privire la modul în care trebuie utilizate datele detaliate, cum ar trebui să fie prelucrate Și că nu știi să folosești aceste date detaliate, acum vom demonstra acest lucru pe o serie întreagă de exemple alese chiar de tine În articolul său: "The Peasant Barbarians", îndreptat împotriva lui Kautsky și publicat în jurnalul Voroșilovilor: "Sozia-listisclie (??) Monatsheftc" (III Jahrg , Heft), E David cu un triumf deosebit s-a referit la "una dintre cele mai amănunțite și interesante monografii" despre economia țărănească apărute în ultima vreme, și anume despre Moritz Hecht (Hecht): "Drei Dõrfer der badischen Hard" (Lpz) Hertz a preluat această referință, repetată după David mai multe figuri din această "operă frumoasă" (S , traducerea rusă) și "recomandabil" (S , traducerea rusă) cunoașterea ei fie în original, fie în extragerea lui David G Chernov în "Bogăția rusă" s-a grăbit să-i povestească atât lui David, cât și lui Hertz, *) Capitolele V-IX au fost publicate în revista "Obrazovanie" pentru februarie , retipărite în colecția: V Ilyin "Chestiunea agrară", Partea I, pp - Ed **) În prima ed în schimb: "Monografia lui Hecht" - "Exemplul lui Baden" Ed - - contrastând Kautsky cu "imaginile strălucitoare ale prosperității fermelor mici moderne avansate" ale lui Hecht (nr , -) Să ne întoarcem la Hecht Hecht descrie trei sate din Baden situate la - kilometri de Karlsruhe:

Gagsfeld, Blankenloch și Friedrichsthal În ciuda dimensiunilor reduse ale parcelelor - - hectare (ha) per proprietar - țăranii trăiesc foarte prosper și cultivați, adunând recolte extrem de mari de pe pământ David (urmat de Cernov) compară aceste producții cu media pentru Germania (în doppeltzner C ha: cartofi - și , , secară și grâu- - și - , cena- - și ,) și exclamă: ce este? Iată "țăranii mici înapoiați"! În primul rând, vom răspunde, deoarece aici nu se face nicio comparație între fermele mici și mari, care sunt în condiții egale, este ridicol să considerăm acest lucru drept un argument împotriva lui Kautsky Este cu atât mai ridicol când același domnul Cernov, care, la p nr al Divinității Ruse, afirmă că în "viziunea rudimentară" a lui Kautsky (cu privire la exploatarea agronomică a peisajului rural de către oraș) "laturile întunecate ale capitalismul sunt chiar exagerate", citează împotriva lui Kautsky este doar un astfel de exemplu în care acest obstacol capitalist în calea progresului agriculturii a fost înlăturat în virtutea amplasării suburbane a satelor pe care le-a ales În timp ce marea majoritate a populației rurale pierde o mare cantitate de îngrășământ natural ca urmare a depopulării zonelor rurale și a concentrării populației în orașele generate de capitalism, o minoritate nesemnificativă a țăranilor din suburbii obțin beneficii speciale din poziționează și se îmbogățesc în detrimentul privării maselor Nu este de mirare că culturile din satele descrise sunt atât de mari atunci când cumpără, cu de mărci pe an, gunoi de grajd de la adăposturile militare ale celor trei orașe învecinate cu garnizoane (Karlsruhe, Brucksal și Durlach) și nămol de la instituțiile de canalizare ale orașului (Hecht, S); îngrăşămintele artificiale se achiziţionează cu doar de mărci*) Infirmați pre tehnic ♦) De altfel, domnul Cernov îi asigură pe cititorii lui Russkoye Bogatstvo că în aceste sate "nu există nicio diferențiere notabilă în mărimea proprietății funciare Dar dacă cererea de detalii nu ar fi fost o frază goală pe buzele lui, nu ar fi putut uita că pentru acești țărani din suburbi contează mult mai puțin cantitatea de pământ decât cantitatea de îngrășământ Și în acest sens, diferențierea este foarte vizibilă Recoltele sunt cele mai mari și cele mai bogate sunt țăranii din satul Friedrichsthal, deși este cel mai puțin pământean; dar din de mărci de consum de îngrășăminte, din ponderea sa revin mc, care, la de hectare terenul da marci la hectar Gagsfeld cheltuiește doar de mărci la hectar (: de hectare), iar Blankenloch doar (: de hectare) - Ascensiunea agriculturii pe scară largă prin exemplul fermelor mici plasate în condiții similare înseamnă doar a-și dovedi impotența În al doilea rând, în ce măsură avem cu adevărat în acest exemplu "țărani mici adevărați", edite und redite Kleinbauern, așa cum spune David și Hertz și Chernov repetă după el? Procedând astfel, ele se referă doar la dimensiunea terenurilor, dezvăluind tocmai incapacitatea de a utiliza date detaliate Pentru un țăran suburban, după cum știe toată lumea, zece acri de pământ înseamnă la fel ca zece acri pentru un țăran din pădure, iar tipul de economie se schimbă radical față de cartierul unui oraș De exemplu, prețul terenului în cel mai puțin pământean și mai bogat dintre aceste sate sub-capitale, în Friedrichstal, este de - mii de mărci, de cinci ori mai mult decât prețul mediu în Baden (m) și de douăzeci de ori mai mult decât prețul teren în anumite zone ale Prusiei de Est În consecință, în ceea ce privește mărimea producției (singurul indicator exact al mărimii economiei), aceștia nu sunt în niciun caz țărani "mici" În ceea ce privește tipul economiei lor, vedem aici un grad remarcabil de înalt de dezvoltare a economiei monetare și specializarea agriculturii, subliniată mai ales de Hecht Se seamănă tutun (% din

suprafața din Friedrichstal), cartofi de calitate superioară (parțial pentru semințe, parțial pentru masa "nobililor domni" (Heclit, - în Karlsruhe), lapte și unt sunt vânduți în capitală, porci iar porcii, se cumpără aici agricultura a căpătat complet un caracter comercial, iar țăranul de lângă capitală este cel mai pur tip de mic burghez, așa că dacă domnul s-ar apropia ceva mai mult de a înțelege o categorie atât de încurcată pentru el ca "marună" -burghezitatea" (cf Nr din Russkoye Bogatstvo, p) a unui țăran țăranul îndeplinește funcțiile de întreprinzător, cum este capabil să figureze fie ca muncitor, fie ca întreprinzător, se referă la un detaliat studiu, al cărui autor spune direct: "Țăranul secolului al XVIII-lea cu cele - hectare ale lui de pământ era țăran" ("era țăran", domnul Cernov!) "și muncitor fizic; ţăranul pitic al secolului al XIX-lea, cu cele - hectare ale lui, este un intelectual *) muncitor, întreprinzător, negustor" (Hecht, S , cf p : "fermierul a devenit negustor şi întreprinzător" "Italice Hecht) Ei bine, nu a fost Kautsky "destrămat" de Hertz și domnul Cernov în maniera lui Voroșilov pentru a amesteca un țăran cu un antreprenor? *) În prima ediție - "intelectual" Ed - Cea mai proeminentă trăsătură a "antreprenoriatului" este utilizarea forței de muncă angajate Și este foarte caracteristic faptul că niciunul dintre acei cvasi-socialiști care s-au referit la opera lui Hecht nu a rostit niciun cuvânt despre acest fapt Hecht însuși - un Klciibùrger tipic din cea mai bine intenționată direcție, care admiră religiozitatea țăranilor și "grija paternă" a autorităților marele-ducale în general și o măsură atât de "importantă" precum organizarea de cursuri culinare, în special - în mod firesc încearcă să tacă aceste fapte, să demonstreze că nu Nu există nicio "pârâtură socială" nici între bogați și săraci, nici între țăran menad și muncitor la fermă, nici între țăran și muncitor de fabrică "Clasa zilierilor agricoli nu există", scrie Hecht "Majoritatea țăranilor înșiși, cu ajutorul familiilor lor, își cultivă pământul; doar câteva din aceste trei sate au nevoie de muncă din afară pentru recoltare sau treierat; astfel de familii "cheamă după ajutor" ("mușcat"), într-o expresie locală, bărbați sau femei celebre (care nici măcar nu se gândesc să se numească "zilieri") ( ) Acela din numărul total de proprietari din cele trei sate, doar câțiva angajează zilieri, acest lucru nu este de mirare, întrucât foarte mulți "proprietari" sunt, după cum vom vedea, muncitori de fabrică Ce procent de fermieri puri în special recurg la angajare, Hecht nu raportează, preferând să-și umple gradul de doctorat de țărani, ci raționând despre semnificația extrem de morală a diligenței și a economisirii (În ciuda acestui fapt, sau poate tocmai din această cauză, Hertz și David laudă atât de mult munca lui Hecht) Aflăm doar că salariile zilierilor sunt cele mai mici în satul cel mai bogat și mai pur agricol, Friedrichsthal, care este cel mai îndepărtat de Karlsruhe (în kilograme) La Friedrichsthal, zilierul primește mărci pe zi la întreținerea sa, la Gagsfelds (kilometri, de Karlsruhe, ocupat de muncitori din fabrică) - mărci Aceasta este una dintre condițiile "prosperității" "adevăraților mici țărani" atât de admirați de critici "Între stăpâni și slujitori (Gesinde = și slujitori și muncitori la fermă), ne spune Hecht, există încă relații complet patriarhale în aceste trei sate "Domnule", adică un țăran cu - hectare, "împinge" un muncitor de fermă și un muncitor de fermă, îi spune pur și simplu pe prenumele lor, iar pe țăran îi spun "unchi" (Vetter), iar țăranca "mătușă" (Basc) și spuneți-le "voi" Muncitorii fermieri mănâncă împreună cu familia și sunt considerați, parcă, membri ai acesteia" (S) Despre importanța muncii salariate în cultivarea tutunului, care

este atât de larg - - vito în acest domeniu și care necesită un număr deosebit de mare de muncitori, "cel mai minuțios" Hecht rămâne tăcut, dar din moment ce a spus cel puțin câteva cuvinte despre munca salariată, chiar și acest burghez bine intenționat trebuie să fie clasat mai sus în capacitatea de a "detalia" studiul decât socialismul "critic" de la Voroșilov Al treilea Cercetările lui Hecht au fost citate ca o infirmare a faptului de suprasolicitare și malnutriție în rândul țărănimii Și aici, însă, reiese că criticii au preferat să tacă în legătură cu faptele de acest fel remarcate de Hecht Ei au venit în ajutorul acelui concept de " țăran de mijloc", prin care înfrumusețarea "țărănimii" este atât de răspândită atât printre populiștii ruși, cât și printre economiștii burghezi din Europa de Vest "În general" țărănimea acestor trei sate este foarte prosperă, dar chiar și din cea mai neîntemeiată monografie a lui Hecht reiese că în acest sens este necesar să se distingă trei grupuri mari Aproximativ un sfert (sau la sută) dintre proprietari (majoritatea din Friedrichsthal și mulți din Blaikenloch) sunt mici burghezi înstăriți, care s-au îmbogățit datorită apropierii capitalei, sunt angajați în producția de lactate profitabilă (vând - litri de lapte pe zi) și tutun (un exemplu: încasări brute mărci de la , hectare sub tutun), porci de îngrășat de vânzare (în Friedrichsthal de locuitori, sunt ținuți de porci, în Blankenloch pentru de locuitori, în - de locuitori) Gagsfeld pentru " -), etc În rândul acestei minorități (căreia, de fapt, semnele cu totul critice ale "prosperității" sunt în întregime aplicabile) folosirea muncii salariate este, fără îndoială, destul de comună În grupul următor, din care fac parte majoritatea proprietarilor de la Blaikenloch, bunăstarea este deja mult mai mică; se folosește mai puțin îngrășământ, recoltele sunt mai puțin mari, există mai puține animale (în Friedrichsthal, toate bovinele, în ceea ce privește bovinele, bucăți la ha, în Blankenloch - la ha, în Gagsfeld - la ha), " camere curate" în case mai rar, carnea nu se mai mănâncă în fiecare zi, există un astfel de fenomen (foarte familiar nouă, rușilor) în multe familii, încât din nevoie de bani vând pâine toamna și apoi o cumpără din nou *) Centrul de greutate se deplasează constant pentru acest grup de la agricultură la industrie *) Apropo, Hecht explică înapoierea economică a Blaikenloch prin predominanța agriculturii de subzistență și existența comunității, datorită căreia o bucată de pământ (ari - Allmendgut) este asigurată la împlinirea vârstei de de ani tuturor, "fie că este leneș sau harnic, fie că mântuiește, fie că nu" ( ) Dar Hecht se opune în continuare împărțirii terenurilor comune: acesta, spune el, este un fel de instituție de asistență publică (Altersversorgung) pentru muncitorii în vârstă din fabrici, al căror număr crește în Blankenloch - - poduri și deja țărani Blankenloch lucrează în Karlsruhe ca muncitori în fabrici Aceștia din urmă, împreună cu aproape întreaga populație din Gagsfeld, formează un al treilea grup (- la sută din numărul total de gospodării) Agricultura aici este deja o ocupație auxiliară, căreia femeile își dedică timpul în principal Deși nivelul de trai este mai ridicat decât în Blankenloch (din cauza influenței capitalei), nevoia este deja resimțită puternic! Ei vând lapte, dar deja cumpără niște "margarină mai ieftină" pentru ei ( ) Numărul caprelor crește rapid: de la în la în "Această creștere", scrie Hecht, "nu poate fi explicată decât prin dispariția fermelor țărănești propriu-zise și dezintegrarea (Auflosung) a clasei țărănești în clasă a muncitorilor din fabrici rurale cu drepturi de proprietate asupra terenurilor puternic parcelate " ( ) Între paranteze, să fie spus, și în toată Germania numărul caprelor din până în a crescut enorm: de la ,

milioane la , milioane, ceea ce indică în mod clar reversul progresului "țărănimii puternice", care este atât de glorificată de ani Bulgakov și "criticii" socialiști mic-burghezi Majoritatea muncitorilor merg pe jos cu */ kilograme la fabrica din oraș, temându-se să cheltuiască chiar și o marcă (de copeici) pe săptămână pe un bilet de cale ferată Aproximativ de muncitori din de Hagsfelders consideră că este chiar scump să ia prânzul la "cantina poporului" pentru - pfennigs și să ia prânzul de acasă "Sărmanii Leenschin", relatează Hecht, "mai exact la ora își pun prânzul în cutii și îl duc la fabrică ( ) În ceea ce privește femeile muncitoare, acestea sunt angajate și la fabrică timp de ore și primesc doar , - , mărci pentru aceasta (bărbați - , - , mărci), iar cu un salariu la bucată - , - timbre Unele femei care lucrează încearcă să-și mărească salariile slabe făcând slujbe; în Blankenloch fete lucrează la o fabrică de hârtie din Karlsruhe și iau hârtie acasă pentru a face pâlnii de hârtie seara; seara de la ora la (adică!) se fac până la de saci, primind pentru aceasta - pf , un plus la salariul mic zilnic, care servește la acoperirea cheltuielilor deplasării cu calea ferată În Gagsfeld, unele dintre femeile care au lucrat ca fete în fabrici au un mic venit auxiliar prin lustruirea bunurilor din argint în serile de iarnă ( ) Muncitorul din Gagsfeld, Hecht este mișcat, își are locul stabilit nu în virtutea legii imperiale, ci datorită propriei sale energii, are o casă pe care nu trebuie să o împartă cu străinii, are o mică bucată de pământ; dar ceea ce este mult mai mare decât această posesie reală este conștiința că toate acestea au fost dobândite prin proprietate naturală Muncitor Gagsfeld - și muncitor de fabrică și funcționar - S - styaiii in acelasi timp Cine nu are pământ închiriază măcar câteva parcele pentru a-și crește veniturile prin reciclarea orelor libere Dacă vara începe munca la fabrică doar ("doar"!) la ora , muncitorul se trezește la să sape cartofi în câmpul său sau să aducă nutreț pentru animale Sau dacă seara vine acasă la ora , atunci ce ar trebui să facă, mai ales vara? Așa că va lucra încă o oră - o oră și jumătate la zero; nu are nevoie de chirie mare de la pământ, vrea doar să-și folosească din plin (sic!) forța de muncă" Și Hecht mai spune multe asemenea lucruri unctuoase, încheind cartea cu cuvintele: "Țăranul pitic iar muncitorul din fabrică sunt amândoi (sic!) s-au ridicat la clasa de mijloc, iar asta nu se datorează unor măsuri artificiale, coercitive, ci datorită propriei lor diligențe, propriei lor energii, dezvoltării celei mai înalte moralități în sine"*) "Cele trei sate din Baden Gard sunt acum o mare, mare clasă de mijloc" (italicele lui Hecht) Că Hecht scrie așa nu este surprinzător, pentru că el este cel mai obișnuit apologe burghez Dar ce nume merită acei oameni care-i păcălesc pe alții numindu-se socialiști și care înfrumusețează realitatea cu mai multă râvnă decât orice Hecht, pretinzând prosperitatea minorității burgheze drept progres general și trecând peste proletarizarea majorității prin intermediul vechiului bogeyman: "combinarea agriculturii cu industria"? VI productivitatea fermelor mici și mari Un exemplu din Prusia de Est Înainte rapid, pentru o schimbare, de la îndepărtatul sud al Germaniei mai aproape de Rusia, până la Prusia de Est Avem aici un studiu detaliat extrem de instructiv, prin care *) Hecht încă vorbește foarte, foarte mult despre această "morală superioară", admirând cu nimic mai rău decât pe domnul Bulgakov "politica căsătoriei sobră", "sârguință de fier", "frugalitate" și "moderație", citându-l chiar pe "cunoscutul țăran spunând": "Man sieht niclit auf die Goschen (dh Mund), sondern auf die Groschen", în i despre a doua traducere în limba rusă: "nu ne străduim atât de mult să o punem în gură, cât o facem în buzunar" Invităm

cititorul să compare acest proverb cu "învățătura" profesorului de la Kiev, domnul Bulgakov, că economia țărănească (întrucât n-are nevoie nici de chirie, nici de profit) este "cea mai avantajoasă organizare a agriculturii pentru societate (sic!)" (Bulg) , I,) - - dar nu a reușit să profite de domnul Bulgakov, care a cerut detalii "O comparație a datelor privind productivitatea efectivă a fermelor mari și mici", scrie domnul Bulgakov, "nu poate rezolva problema avantajelor lor tehnice, deoarece fermele comparate pot fi în condiții economice diferite Cel mai mult pe care o pot da astfel de date este confirmarea efectivă a concluziei negative că producția la scară largă nu are avantaje tehnice față de producția la scară mică, nu doar în teorie, ci în anumite condiții și în realitate În literatura economică au fost făcute destul de multe astfel de comparații, cel puțin suficiente pentru a submina credința cititorului fără prejudecăți și fără prejudecăți în avantajul producției la scară largă în general" (I,) II, nota de subsol oferă două exemple Prima este însăși opera lui Augagep, care a comparat doar două ferme de , și , ha la Hanovra, care a fost citată atât de Kautsky în Agrarfrage (S), cât și de Hertz (S , traducere rusă) Fermele mici în acest caz prezintă producții mai mari, iar Auragson a stabilit că există o rentabilitate mai mare în ea în comparație cu fermele mari, dar Kautsky a demonstrat deja că această rentabilitate mai mare rezultă din subconsum Hertz a încercat să infirme acest lucru și cu succesul său obișnuit și, deoarece Hertz a fost tradus acum în rusă, iar răspunsul lui Kautsky la Gortz este necunoscut în Rusia, vom indica pe scurt conținutul acestui răspuns (în articolul citat mai sus în Nene Zeit "") Hertz, ca de obicei, a denaturat argumentul lui Kautsky, care s-ar fi referit doar la întreținerea fiului său în gimnaziu de către un mare angajator În realitate, însă, Kautsky doar ilustrează prin aceasta nivelul de trai și dacă Hertz ar fi citat întregul buget al familiilor comparate (ambele formate din persoane), ar fi obținut cifre: pentru una mică, , de mărci , pentru unul mare, , Având în vedere același nivel de trai ca și ferma mare, ferma mică s-ar dovedi a fi mai puțin profitabilă, după calculul lui Augageia, venitul fermei mici = m , % pe capital (, mil), iar mare- , mil - , % pe capital (, mil) Scădeți ceea ce nu este consumat de mic, iar venitul lui va fi egal cu m - , %! Și asta în ciuda cantității disproporționat de mare de muncă: la scară mică muncitori la , hectare, i e un muncitor la , hectare, la scară largă - (cf Hertz, S , traducere rusă) și , hectare, i e muncitor la , hectare Nu mai vorbim de împrejurarea, pe bună dreptate ridiculizată de Kautsky, că se presupune că socialistul Hertz compară munca copiilor țăranului modern cu culesul urechilor lui Rufio! În ceea ce îl privește pe domnul Bulgakov, el s-a limitat doar la raportarea datelor privind randamentele și nu a făcut aluzie la nivelul de trai al fermierilor mici și mari - - "Un alt exemplu", continuă susținătorul nostru al detaliilor, "a se vedea cel mai recent studiu al lui Karl Klawki, "Ueber Konkurrenz-iahigkeit des landwirtschaftlichen Kleinbetriebs" (în Land-wirtschaftliclie Jahrbüclier al lui Thiel, , Heit -) Comparația sa se referă la Prusia de Est Autorul compară ferme fiecare - mare, medie și mică Particularitatea comparației sale este că, în primul rând, veniturile și cheltuielile sunt exprimate în bani, iar apoi autorul transferă în bani și pune costul muncii în fermele mici, unde nu este cumpărat; pentru scopul nostru, o astfel de metodă nu este corectă" (sic! G Bulgakov uită să adauge că Klawki transformă costul forței de muncă la toate fermele în bani, prețuind în avans munca celor mici mai ieftin!); "cu toate acestea, avem" Urmează un tabel, din care

acum vom da doar o concluzie: profitul net mediu pe morgen (= Vi hectar) la o fermă mare este de mărci, în medie , la una mică "Cea mai mare profitabilitate", conchide domnul Bulgakov, "se remarcă aici prin ferma mijlocie, urmată de cea mică și apoi de cea mare, care se află astfel în spatele tuturor" Am copiat în mod intenționat în întregime tot ceea ce spune domnul Bulgakov despre compararea fermelor mari și mici Acum să ne uităm la ceea ce demonstrează munca interesantă a lui Klawki, care descrie ferme tipice și în picioare în aceleași condiții pe o totală de de pagini Să prezentăm mai întâi date generale despre ferme, iar pentru a economisi spațiu și a ne clarifica concluziile, ne vom limita la date medii pe ferme mari, ■ mijlocii și mici (dimensiune medie = , și hectare) Reprezintă morgen (*/* hectar) în mărci Prod pret de marci *) Pentru morgens Venit total Venituri din vânzarea produselor Consumul, în suspine gospodărie produs TOTAL ferme ω S ωkotovod Of " ftí o ŋ offF " F R" f ŋ f nfsb tí fsb tí f It inc |MațOK ba) și suprafața acestora, datele de mai sus arată o scădere a ponderii acestora atât în numărul total de ferme, cât și în suprafața totală Întrebarea este dacă se poate deduce din aceasta că agricultura pe scară largă este înlăturată de agricultura țărănească mică și mijlocie, așa cum se grăbește să facă domnul Bulgakov? Credem că nu este și că domnul Bulgakov, prin izbucnirile sale de furie împotriva lui Kautsky în acest punct, nu a făcut decât să-și dovedească incapacitatea de a respinge opinia lui Kautsky pe fond În primul rând, scăderea ponderii fermelor mari este foarte nesemnificativă*) (din punct de vedere al numărului de ferme de la , % la , , adică cu două sutimi de procente, iar din punct de vedere al ponderii suprafeței de la , % la , % , t -e cu sutimi de procent) Că în cursul intensificării economiei este uneori necesar să se reducă oarecum suprafața, că marii proprietari închiriază terenul îndepărtat de centrul moșiei pentru lucruri mărunte, pentru a-și dobândi muncitori, este un lucru binecunoscut fenomen Am arătat mai sus cum autorul unei descrieri detaliate a fermelor mari și mici din estul Prusiei recunoaște în mod direct rolul de serviciu al proprietarilor mici de pământ în raport cu proprietatea mare și sfătuiește cu zel ') În prima ediție - "mic" Ed - clădirea muncitorilor stabiliți În al doilea rând, deplasarea fermelor mari de către fermele mici este exclusă, fie și doar pentru că datele privind zona de agricultură sunt încă insuficiente pentru a judeca amploarea producției Și faptul că fermele mari au făcut un pas foarte mare înainte în acest sens este dovedit de necontestat de datele despre utilizarea mașinilor (vezi mai sus) și despre producția tehnică agricolă (vom analiza aceste date în special mai jos, având în vedere faptul că d-nul Bulgakov a surprins interpretarea incorectă a datelor relevante ale statisticilor germane) În al treilea rând, în grupa fermelor cu sau mai multe ha se remarcă latifundia, exploatațiile cu sau mai multe ha, al căror număr a crescut chiar și cu un procent mai mare decât numărul fermelor țărănești medii, și anume, de la la , adică cu % cu o creștere a numărului de ferme țărănești de dimensiuni medii de la la , adică pa , % Suprafața de latifuncțiuni a crescut de la ha la ha, i e pe ha: în , era , % din totalul agricol zona, in deja , Domnul Bulgakov completează acum obiecțiile sale nefondate la adresa lui Kautsky cu privire la acest punct din Nachala în cartea sa cu următoarea generalizare, și mai nefondată: agricultura, creșterea intensității ei trebuie însoțită de fragmentare" (II,) și domnul Bulgakov , fără ezitare, vorbește direct despre "degenerarea latifundia II" a agriculturii pe scară largă (II, ,) Vedeți cât de logic susține "omul de știință" nostru: deoarece o scădere a suprafeței agricole înseamnă uneori, odată cu intensificarea,

o creștere a producției, prin urmare o creștere a numărului și a suprafeței latifundiilor ar trebui să însemne în general o scădere! Dar dacă logica este atât de proastă, de ce să nu apelezi la statistici pentru ajutor? La urma urmei, avem în sursa din care dl Bulgakov extrage o serie întreagă de date despre economia acestor latifundii Iată câteva dintre aceste date: în , de ferme cele mai mari aveau o suprafață de hectare, inclusiv de păduri agricole și de păduri de lemn (parte din acești proprietari de latifundii sunt în principal comercianți de cherestea, nu fermieri) Creșterea deține un total de , % dintre ei; bovine de lucru - , %; mașinile folosesc de proprietari și mai departe o economie reprezintă, după cum am văzut, numărul maxim de cazuri de utilizare a diferitelor mașini; plugul cu abur a fost folosit de de gospodării, adică % din toate latifundiile Au de vite cu coarne, de cai, de oi și de porci Dintre aceste ferme, sunt conectate cu rafinării de zahăr, cu distilerii, cu fabrici de bere, cu amidon și cu mori - - Intensificarea se poate aprecia din faptul că se cultivă sfeclă (ha sub ele) și cartofi pentru prelucrare tehnică vând lapte în orașe (de la de vaci, adică de vaci per fermă), iar participă la asociații de lactate (cu de vaci, pe fermă) Nu este adevărat, cât de asemănător este cu "degenerarea lati-fundiarpoe"? Să trecem acum la problema fermelor mijlocii țărănești (- ha) Ponderea acestora în numărul total de ferme a crescut de la , % la , % (+ , %), iar în suprafața totală de la , % la , % (+ , %) Și aceste date, în mod firesc, sunt considerate de toți "exterminatorii marxişti" drept principalul lor atu G Bulgakov deduce de aici atât "deplasarea agriculturii la scară largă de către fermele mici", cât și "tendința spre descentralizare", etc , etc Am arătat mai sus că tocmai în raport cu "țărănimea" se mătura datele sunt mai ales nepotrivite, mai ales capabile să inducă în eroare: aici procesele de formare a întreprinderilor mici și "progresul" burgheziei țărănești sunt cele mai capabile să acopere proletarizarea și sărăcirea majorității Și dacă în general, în raport cu întreaga agricultură a Germaniei, observăm, pe de o parte, dezvoltarea indubitabilă a economiei capitaliste pe scară largă (creșterea latifundiilor, dezvoltarea utilizării mașinilor și a industriilor tehnice agricole), și pe de altă parte, o creștere și mai neîndoielnică a proletarizării și sărăcirii (fuga către orașe, fragmentarea intensă a pământului, creșterea numărului de mici ferme, creșterea muncii auxiliare angajate, deteriorarea alimentației) a micilor țărani etc), ar fi de-a dreptul improbabil și imposibil ca aceleași procese să nu aibă loc în rândul "țărănimii" Mai mult, datele detaliate indică aceste procese cu deplină certitudine, confirmând ideea că numai statisticile de zonă sunt complet insuficiente în acest caz Prin urmare, Kautsky avea mare dreptate când, pe baza tabloului general al dezvoltării capitaliste a agriculturii germane, a concluzionat că nu este întemeiat să deducem din aceste date victoria producției la scară mică asupra producției la scară largă Există, totuși, plăți directe și, în plus, masive de taxe care demonstrează că creșterea "ferme țărănești mijlocii" înseamnă o creștere a sărăciei, și nu o creștere a mulțumirii și bunăstării Acestea sunt aceleași date despre vite de lucru pe care domnul Bulgakov le-a abordat atât de fără succes atât în Nachalo, cât și în cartea sa "Dacă ar fi încă necesar să se dovedească acest lucru", a scris domnul Bulgakov despre afirmația sa despre progresul economiei mijlocii și declinul economiei la scară largă, "atunci criteriul cantității de putere de muncă poate fi adăugați un alt semn al disponibilității animalelor de muncă Iată un tabel elocvent "*), Numărul de întreprinderi care aveau animale pentru

munca câmpului Diferență - ha - - " - - " : + - " - și mai mult - Total - "Numărul fermelor cu animale de muncă a scăzut în mod egal atât în fermele mari, cât și în cele mici și a crescut doar în medie" (Revista Nachalo, nr , p) Ar fi cu atât mai scuzabil dacă domnul Bulgakov, într-un articol de jurnal scris în grabă, ar trece cu vederea greșeala care l-a determinat să deducă din datele despre bovinele de lucru exact opusul a ceea ce spun aceste date - după "strictul nostru om de știință" și în cântarea "cercetare" repetă aceeași greșeală (vol II, p , unde, în plus, cifrele + , și - se referă la numărul de animale, în timp ce se referă la numărul de ferme care au folosit animale de tracțiune; dar asta, desigur, este un fleac) Îl vom întreba pe "strictul cărturar" al nostru, care vorbește cu atâta curaj despre "progresul agriculturii pe scară largă" (II,): care este semnificația creșterii numărului de ferme medii țărănești care păstrează animale de tracțiune cu când întregul număr de ferme medii ţărăneşti a crescut?la mii (II,)? Nu este clar din aceasta că procentul fermelor mijlocii țărănești cu animale de tracțiune a scăzut? Și dacă este așa, atunci de ce să nu ne uităm la ce procent de ferme din diferite grupuri au ținut să lucreze vite în și , mai ales că aceste date sunt date pe aceeași pagină și în același tabel din care domnul Bulgakov a luat cifre absolute ("Stat ■ IDR", V , S *) ' *) Redăm întreg tabelul dat de domnul Bulgakov, adăugând doar cifrele finale care lipsesc de la acesta - - Iată datele: Procentul gospodăriilor cu animale de muncă Diferență - ha - - " - - " - - " - -și mai mult - Total , , - , Astfel, procentul fermelor cu animale de tracțiune în general a scăzut cu prea două procente, iar această scădere este peste medie în fermele mici și mijlocii țărănești, și sub medie la fermele mari *) În plus, nu trebuie să uităm că "în fermele mari se folosește adesea puterea mecanică în locul forței animale sub formă de tot felul de mașini în general și mașini cu abur în special (pluguri cu abur etc)" ("Stat d DR", V , S *) Prin urmare, dacă în cadrul fermelor mari (sau mai multe ha) numărul fermelor cu animale de tracțiune a scăzut cu , iar în același timp numărul fermelor care folosesc pluguri cu abur a crescut cu (în și în), este clar că, per ansamblu, fermele mari nu numai că nu au pierdut, ci chiar au câștigat În consecință, ajungem la concluzia că singurul grup de fermieri germani care și-au îmbunătățit fără îndoială condițiile de agricultură (în ceea ce privește utilizarea: șeptelului pentru munca câmpului sau înlocuirea animalelor cu abur) sunt marii fermieri, cu și > ha În toate celelalte grupuri, condițiile economiei *) Declinul este mai ales la cele mai mici ferme, dintre care o proporție relativ neglijabilă păstrează animale de tracțiune: vom vedea mai târziu că tocmai la aceste ferme (și numai la ele) s-a îmbunătățit compoziția vitelor de tracțiune, adică , au început să păstreze comparativ mai mulți cai și boi, comparativ mai puține vaci Acest lucru indică clar, după cum au remarcat pe bună dreptate autorii chestionarului german (S *), că proprietarii celor mai mici parcele păstrează animalele de tracțiune nu numai pentru agricultură, ci și pentru "muncă de afară pentru închiriere" Așadar, în chestiunea șeptelului de muncă, ar fi în general greșit să se țină cont de fermele parcelare, care sunt plasate în condiții cu totul excepționale - - s-a înrăutățit, și s-a înrăutățit cel mai mult tocmai în grupa fermelor mijlocii țărănești, unde scăderea procentului de ferme cu animale de tracțiune este cea mai mare Diferența dintre fermele mari (și > ha) și mijlocii (- ha) în ceea ce privește înălțimea procentului de ferme cu animale de muncă era mai mică de trei procente (, - ,), iar acum a devenit mai mult de cinci procente (, - ,) Această concluzie este

mult întărită de datele privind compoziția animalelor de tracțiune Cu cât ferma este mai mică, cu atât compoziția vitelor de lucru este mai proastă: cu atât mai puțini boi și cai sunt folosiți pentru munca câmpului și cu atât mai multe vaci sunt mai slabe Iată datele despre cum au stat lucrurile în acest sens în și : La o sută de ferme care aveau animale pentru munca câmpului, se foloseau I Numai vaci Vaci, precum și cai sau boi J - ha - - - " + + - " + + - " + - - și mai mult " + + Total + + Observăm o deteriorare generală a compoziției animalelor de muncă (din motivul deja indicat, fermele mici nu se iau în calcul), iar cea mai mare deteriorare este tocmai în grupa fermelor mijlocii țărănești În această grupă de ferme cu animale de muncă a crescut cel mai mult procentul fermelor care sunt nevoite să folosească vacile pentru munca câmpului, precum și cele care pot folosi doar vaci pentru agricultură În prezent, deja mai mult de o treime din fermele țărănești mijlocii cu animale de muncă sunt forțate să "folosească vacile pentru munca câmpului (ceea ce, desigur, duce la o deteriorare a inghinului și, în consecință, la o scădere a randamentelor și o scădere a randamentului vacilor") - și yate mai mult o cincime poate folosi numai vacile pentru munca câmpului - - Dacă luăm numărul de animale folosite pentru munca câmpului, vom observa o creștere a numărului de vaci în toate grupele (cu excepția micilor exploatații) Numărul de cai și boi s-a schimbat după cum urmează: Numărul (în mii) de cai și boi folosiți pentru munca câmpului Diferență - ha + - " - - " - - " - și mai mult" + Total - Cu excepția micilor exploatații, o creștere a efectivelor efective de animale este observată numai în rândul fermierilor mari Concluzia generală, așadar, despre schimbarea condițiilor de agricultură în raport cu rezistența animală și mecanică pentru munca câmpului este următoarea: îmbunătățirea doar la fermierii mari, deteriorarea în rest, iar cea mai mare deteriorare la fermele mijlocii țărănești Datele pentru ne permit; în continuare, împărțiți întregul grup de ferme mijlocii țărănești în două subgrupe: de la - ha și de la - ha Așa cum era de așteptat, în primul subgrup (care este mult mai numeros ca număr de ferme), condițiile fermei în raport cu utilizarea animalelor de tracțiune sunt incomparabil mai proaste Din cei de proprietari de - ha, , % au vite de lucru (din cu - ha, , %), iar dintre aceștia din urmă, , % folosesc vaci pentru munca câmpului (, % în gr din - ha); , % folosesc numai vaci (, % în grupe de la - ha) Și acum se dovedește că tocmai acest grup de - ha, care este deosebit de prost echipat în raport cu utilizarea animalelor de tracțiune, a crescut cel mai mult după numărul de ferme și pe suprafață din până în Iată datele relevante (vezi pagina următoare): În lotul cu - ha, creșterea numărului de ferme este absolut neglijabilă: ponderea suprafeței totale a scăzut chiar, în timp ce ponderea suprafeței agricole a crescut mult mai puțin decât cea a fermelor - - Procent dar întreaga cantitate Ferme Toată pătratul S x zonă - ha + + + - " - i - + cu -IO ha În consecință, creșterea fermelor mijlocii țărănești se încadrează în principal (uneori chiar exclusiv) asupra grupului cu - ha, adică, asupra grupului în care condiţiile economiei în raport cu utilizarea animalelor de tracţiune sunt deosebit de proaste Astfel, vedem că statistica stabilește în mod irefutat adevărata semnificație a notoriei creșteri a fermelor țărănești medii: aceasta nu este o creștere a mulțumirii, ci o creștere a sărăciei, nu un progres în agricultura la scară mică, ci o degradare a acesteia Dacă fermele țărănești mijlocii au înrăutățit mai ales condițiile fermelor lor, ei au trebuit să extindă mai ales utilizarea vacilor pentru munca câmpului, atunci noi, din această parte a economiei (și unul dintre

cele mai importante aspecte ale economia în general), nu numai că au dreptul, dar sunt obligați să tragă o concluzie despre toate celelalte aspecte ale economiei Dacă numărul de oameni fără cai a crescut (pentru a folosi un termen familiar cititorului rus și destul de aplicabil acestui caz), dacă compoziția animalelor de tracțiune s-a deteriorat, atunci nu poate exista nicio îndoială că întreținerea animalelor în general s-a deteriorat , tratamentul pământului s-a deteriorat, hrana și condițiile de viață ale fermierului s-au deteriorat , deoarece într-o economie țărănească, după cum știe toată lumea, cu cât se ține mai prost efectivul și cu cât se lucrează mai greu vitele, cu atât viața și mai greu lucrează și omul și invers Concluziile desprinse mai sus din studiul detaliat al lui Klawki sunt pe deplin confirmate de datele de masă privind toate fermele mici țărănești din Germania - - IX Producătorii de lapte și asociațiile agricole din Germania Populația rurală a Germaniei în funcție de situația din economie Ne-am ocupat atât de amănunțit asupra datelor despre animalele de tracțiune, deoarece acestea sunt singurele date (în afară de cele pe care le-am analizat mai sus despre mașini) care ne permit să privim, ca să spunem așa, în interiorul fermei, în echipamentul acesteia, setarea acestuia Toate celelalte date - despre cantitatea de teren (pe care am citat-o), despre numărul de animale (pe care le vom cita acum) - descriu economia doar extern, echivalând ceea ce este evident inegal, deoarece tratamentul terenului și, în consecință, productivitatea sa, efectivul de animale de calitate și productivitatea acestuia sunt diferite în diferite ferme Întrucât faptul că această diferență este bine cunoscut, este de obicei uitat în calculele statistice generale și numai datele despre mașini și animale de tracțiune oferă cel puțin o oarecare posibilitate de a lua în considerare această diferență, arătând în favoarea cui (în general) această diferență Dacă fermele mari folosesc mai mult acele mașini deosebit de complexe și scumpe care sunt singure luate în considerare de statistică, atunci este clar că toate celelalte unelte, despre care statisticile nu tac (pluguri, grape, căruțe etc), în fermele mari de calitate mai bună, sunt mai complete în fiecare fermă individuală este prezentată și mai pe deplin (datorită dimensiunii mari a fermei) sunt utilizate Același lucru este valabil și pentru inventarul activ Micul fermier trebuie inevitabil să se opună acestor avantaje cu sârguință și economie (nu are alte instrumente în lupta pentru existență), și de aceea aceste calități, nu întâmplător, ci întotdeauna și inevitabil, îl deosebesc pe micul țăran în societatea capitalistă Economistul burghez (și "criticul" modern care, în această chestiune, ca și în toate celelalte, este în urma lui) numește aceasta virtutea frugalității, a rezistenței și așa mai departe (cf Hecht și Bulgakov) și creditează țăranul Socialistul numește această muncă excesivă (Ueberarbeit) și consum insuficient (Unterkonsumptioii) și dă vina pe capitalism pentru asta, încercând să deschidă ochii țăranului la toată falsitatea discursurilor lui Manilov, ridicând umilința socială la o virtute și încercând astfel să perpetueze această umilință - - Să trecem la datele privind distribuția animalelor între diferite grupuri de fermieri germani în și Iată principalele rezultate ale acestor date: Numere relative Total animale (după valoare) Bovine Porci + - | + - - ha + - + - " + θ + - - " + + - - " - + - și mai mult" - + + Total J - - - Astfel, ponderea agriculturii pe scară largă în numărul total de animale a scăzut, în timp ce pentru fermele medii țărănești a crescut cel mai mult Vorbim despre numărul tuturor vitelor, deși datele se referă la valoare, din motivul că presupunerea statisticienilor despre valoarea egală a fiecărei bucăți de vite din diferite grupe este

evident greșită Date despre valoare, făcând posibilă adunarea diferitelor tipuri de animale (rezultatele acestui lucru ar putea fi obținute și prin conversia animalelor mari, dar acest lucru ne-ar cere să facem noi lucrări de numărare, dar nu ar putea schimba concluziile în niciun fel semnificativ) mod), arată exact distribuția întregului inventar vii dar în cantitate, și nu în valoare reală Întrucât efectivele marilor fermieri sunt mai bune decât cele ale micilor fermieri și probabil se îmbunătățesc mai mult decât ale lor (judecând după îmbunătățirea efectivelor moarte), aceste date subestimează cu mult superioritatea reală a fermelor mari În ceea ce privește tipurile individuale de animale, trebuie menționat că scăderea ponderii agriculturii pe scară largă depinde în întregime de declinul creșterii comerciale a oilor: numărul oilor a scăzut din până în ; de la , milioane la , milioane, i e cu , milioane, de altfel, din suma totală a acestei pierderi, milioane se încadrează pe fermele cu sau mai multe ha După cum se știe, creșterea bovinelor de lapte și de carne, în special, aparține ramurilor în curs de dezvoltare ale creșterii comerciale a vitelor din Germania Lenin Sobr lucrări, vol IX - - stvo Prin urmare, am luat date despre bovine și porcine și s-a dovedit că agricultura pe scară largă (și >· ha) în ambele ramuri ale creșterii animalelor a făcut cel mai mare pas înainte: creșterea ponderii sale în numărul total de bovine iar porcii este cel mai mare Acest fapt este cu atât mai demn de remarcat cu cât dimensiunea fermelor de creștere a vitelor este de obicei mai mică decât dimensiunea fermelor agricole și, prin urmare, ne-am aștepta la o dezvoltare mai rapidă nu a fermelor capitaliste mari, ci a fermelor de capital mediu Concluzia generală (în raport cu cantitatea, dar nu cu calitatea animalelor) ar trebui să fie următoarea: proprietarii mari au pierdut mai mult decât toată lumea - din declinul puternic al creșterii comerciale a oilor și nu au distrus acest minus, ci doar au slăbit este mai semnificativ (comparativ cu fermele mici și mijlocii) crește în creșterea bovinelor și a porcilor Apropo de creșterea vitelor de lapte, nu putem trece pe lângă datele extrem de instructive și, din câte știm, nefolosite despre această problemă, disponibile în statisticile germane Dar acest lucru se aplică deja la problema generală a combinației producției tehnice cu agricultura și trebuie să ne oprim asupra acestei chestiuni, având în vedere noua denaturare izbitoare a faptelor a domnului Bulgakov G Bulgakov a declarat încă din Nachalo: "După părerea mea, semnificația acestei conexiuni este exagerată de Kautsky până la ultimul grad: dacă luăm date statistice, atunci cantitatea de teren conectată în acest fel cu industria este absolut neglijabilă" (Nr , p) Argumentul este foarte slab, pentru că domnul Bulgakov nu poate nega progresivitatea tehnică a acestei uniuni și pur și simplu ocolește cea mai importantă întrebare - dacă producția la scară mare sau la scară mică este purtătoarea acestui progres Si din moment ce statisticile dau un raspuns absolut exact la aceasta intrebare, domnul Bulgakov in cartea sa se imbarca pe sii; venia verbo! , on trucuri El citează procentul fermelor (toate în general, și nu pe grupe!), legate de cutare sau cutare producție tehnică, și remarcă: "Nu trebuie să credem că sunt legate în principal de ferme mari" (II,) Dimpotrivă, prea demn domnule profesor: exact asta ar trebui să creadă, iar tableta dumneavoastră (care nu dă procentul de ferme legate de producția tehnică la numărul total de ferme dintr-un anumit grup) nu face decât să distragă ochii un cititor ignorant sau neatent Dăm (pentru a nu orbi paginile cu cifre) împreună numărul de gospodării - - legate de zahăr, distilerii, amidon, fabrici de bere și mori (suma dă, așadar, numărul cazurilor de racordare a

exploatațiilor agricole cu industriile tehnice), și obținem următoarea imagine: Numărul total de ferme Numărul cazurilor de legătură cu tehnică prod - ba °/o - " - " - " și mai mult Total Ferme cu și b ha , Astfel, procentul fermelor legate de producția tehnică este neglijabil în fermele mici și atinge o valoare notabilă doar în fermele mari (și enorm în latifundii, dintre care mai mult de jumătate se bucură de beneficiile acestei conexiuni) Dacă comparăm cu acest fapt datele de mai sus despre mașini și animale de tracțiune, atunci cititorul va înțelege toate prostiile pretențioase ale zicerilor domnului Bulgakov despre "iluzia marxiștilor conservatori", "că agricultura pe scară largă este purtătoarea progresului economic , și regresie la scară mică" (II,) "Majoritatea covârșitoare (a sfeclei de zahăr și a cartofilor pentru distilare) era produsă", continuă domnul Bulgakov, "în ferme mici" Exact invers, și anume în cele mari (vezi Tabel, la p) Din nou, procentul fermelor care seamănă sfeclă și cartofi pentru prelucrare tehnică este absolut neglijabil la fermele mici, semnificativ la fermele mari și foarte mare la fermele mari Majoritatea covârșitoare a sfeclei - , %, judecând după suprafața cu sfeclă roșie, este produsă în ferme mari*) *) Eșecul decisiv al declarațiilor domnului Bulgakov despre producția tehnică este atât de ciudat, încât în mintea noastră apare involuntar întrebarea: depinde oare * - - Număr de gospodării, semănat zahăr sfecla Í cu g la Pătrat sub sfeclă la hectar / / Număr de gospodării, semănat hărți, pentru tehnică, reprelucrate °/ la întregul număr de ferme şi f X o "număr de ferme - ba - " - " - " și mai mult " Total Gospodărie de la și b ha , , , De asemenea, domnul Bulgakov nu a reușit să clarifice pentru el însuși "ponderea agriculturii pe scară largă" în agricultura de lapte (II,), iar această ramură a creșterii vitelor comerciale este cea mai rapidă dezvoltare din întreaga Europă și este, de asemenea, unul dintre semnele a progresului economic industrial Iată date despre fermele care vând lapte și produse lactate în orașe (vezi tabelul de la pagina) Astfel, fermele mari sunt în frunte și aici: procentul fermierilor care participă la comerțul cu lactate este cu atât mai mare, cu atât ferma este mai mare, iar în latifundia este cel mai mare dintre toate ("degenerarea latifundiei") De exemplu, comparativ cu fermele țărănești mijlocii (- ha), marile (și > ha) de peste două ori mai des (, % și , %) vând lapte orașelor Că fermele mari (din punct de vedere al suprafeței de teren) dețin și o fermă mare de produse lactate este evident din datele privind numărul de vaci la proprietar, care ajunge la pentru proprietarii cu și mai mult de ma și chiar în lati-fup- acest eșec se datorează faptului că dl Bulgakov a scris tăblițele date în chestionarul german, neobservând că aceste tăblițe dau procentul din numărul celor conectați cu tehnica producția de ferme deloc la întregul număr de ferme din acest grup? Pe de o parte, este dificil să admitem o asemenea serie de neglijențe (cu o serie de concluzii mândre) în "cercetarea" unui om de știință strict Pe de altă parte, identitatea tăblițelor domnului Bulgakov cu cele ale chestionarului (S * și *) este fără îndoială O, acei "erudiți stricți"! Numărul acestor (FERME% din total *)% din numărul total de gospodării in gr Numarul de vaci pe care le au % din total Pentru gospodarie vaci - ha - " - " - " și mai mult" Total Ferme cu sau mai multe ha - - zile În general, , °/ din numărul total de vaci sunt concentrate în ferme explicit capitaliste (și > ha), laptele din care este vândut orașelor, deși acești proprietari reprezintă o fracțiune nesemnificativă din numărul total de proprietari (, °/) și ma o pondere mică în numărul fermelor care vând lapte în orașe (, %) Progresul tocmai al economiei capitaliste și concentrarea

capitalistă a acestei ramuri a creșterii animalelor comerciale sunt, așadar, fără îndoială Dar concentrarea producției de lapte este departe de a fi pe deplin caracterizată de date privind grupurile de ferme pe suprafață Este deja clar, a priori, că pot și trebuie să existe ferme cu suprafață egală, dar cu un număr inegal de animale în general și de bovine de lapte în special În primul rând, să comparăm distribuția între fermele tuturor vitelor și numărul total de vaci, din care laptele este vândut la orașe (vezi tabel, p) Astfel, vedem încă o dată că situația fermelor țărănești medii se dovedește a fi cea mai proastă dintre toate: din numărul total al vitelor lor, acest grup utilizează cea mai mică pondere pentru vânzarea laptelui către orașe (adică, pentru cea mai profitabilă ramură a producției de lapte) Dimpotrivă, fermele mari sunt înființate foarte profitabil, utilizând cantități relativ mari de lapte pentru vânzare în orașe *) Citām această rubrică pentru ca cititorul să își poată face o idee clară despre metodele domnului Bulgakov, care se referă doar la această rubrică (preluată din chestionar) în sprijinul concluziilor sale - Procent din toate bovinele Numărul de vaci de la care s-a vândut lapte la oras Diferenta - ha + - o " - - " - - " , - , YuOioolee " + Total - cota din toate vitele sale *) Dar și mai avantajoasă este poziția celor mai mici fermieri, care folosesc cea mai mare parte a vitelor lor pentru vânzarea laptelui în orașe În consecință, aceste ferme dezvoltă deja ferme special "de lapte", pentru care agricultura este retrogradată sau chiar total absentă (din de ferme din acest grup care vând lapte în orașe, de ferme nu au deloc suprafață agricolă, iar acestea proprietarii au de vaci) , adică , vaci pentru proprietar) Obținem date interesante despre concentrarea producției de lapte în cadrul aceluiași grup de suprafață agricolă dacă evidențiazăm, folosind statisticile germane, ferme cu și vaci (vezi tabel, p) În fermele medii cu o suprafață agricolă complet neglijabilă (- ha), observăm o concentrare enormă a producției de lapte: mai puțin de jumătate dintre acești proprietari (din) concentrează aproape / din numărul total de vaci din acest sector lot (din), având în medie , vaci Aceștia nu mai sunt deloc proprietari "mici" - aceștia sunt proprietari cu o cifră de afaceri probabil (mai ales în apropierea orașelor mari) de câteva mii de mărci pe an și cu greu se descurcă fără muncitori angajați Creșterea rapidă a orașelor crește în mod constant numărul de astfel de "fermieri de lapte" și va exista întotdeauna *) Această diferență nu poate fi explicată prin faptul că în componența vitelor sunt incluse boi de dimensiuni inegale, căci la o fermă mare procentul de boi (cel puțin folosiți pentru munca câmpului) față de numărul total de vite este mai mare decât la o fermă mare ferma taraneasca medie - - Ferme care vând produse lactate în orașe Numărul de ferme Inclusiv Cu sau mai multe vaci Aceste ultime vaci au cu cor cu cor - ag , , , , ag- ha , - ha , - " • G , iic'ino, Gehții, Davidi, Gerții și Cernovii*), care va mângâia micul țăran de masă, apăsat de nevoi, cu exemplul fratelui său singur, care "a ieșit în popor" datorită producției de lapte, a tutunului , etc În grupa fermelor cu / - ha, vedem că mai puțin de o cincime dintre proprietari (din) concentrează mai mult de două cincimi din numărul total de vaci (din); în lotul cu - ha, mai puțin de jumătate dintre proprietari J Total Ferme cu sau mai multe ha - - Astfel, dintre micii fermieri, o minoritate absolut nesemnificativă, - °/ , adică participă la asociații o pondere care este probabil chiar mai mică decât ponderea fermelor capitaliste din grupurile inferioare Dimpotrivă, de trei până la șapte ori mai multe dintre fermele mari, evident capitaliste, participă la parteneriate decât chiar și în fermele țărănești de dimensiuni medii

Iar latifundiile participă cel mai des la parteneriate Putem judeca acum întreaga naivitate nemărginită a austriacului Voroshilov, Hertz, care, atunci când a opus lui Kautsky, că în "Asociația Agricolă Germană pentru Cumpărare (Bezugsvereinigung), care cuprinde cele mai mari asociații, sunt reprezentați de fermieri" (- - ■ Rusă pe , cursive Hertz) - concluzionează că *), ceea ce înseamnă că nu numai marii proprietari (peste ha în total de proprietari), ci și țăranii participă la asociații Hertz nu trebuia decât să se gândească puțin la propria sa presupunere (participarea tuturor marilor proprietari în asociații**), și ar vedea că, dacă toți marii proprietari sunt printre membrii asociațiilor, înseamnă că o parte mai mică din restul este incluse, ceea ce înseamnă că concluzia lui Kautsky despre superioritatea agriculturii pe scară largă asupra agriculturii mici și în ceea ce privește organizarea cooperativă Dar și mai interesante sunt datele privind numărul de vaci, a căror vânzare a produsului este organizată de companii: marea majoritate a acestor vaci, aproape trei sferturi (° /) aparțin unor mari fermieri care conduc lactate capitaliste ferme și au zece, patruzeci, chiar optzeci (în latifundii) de vaci pe gospodărie Și acum ascultă-l pe Hertz: "Afirmăm că parteneriatele aduc cel mai mare ***) beneficiu tocmai celor mai mici și mai mici proprietari" (S , traducere rusă, p , cursivele lui Hertz)! Voroșilovii sunt la fel peste tot: atât în Rusia, cât și în Austria, când Voroșilov, bătându-se în piept, spune și subliniază: "Afirmăm", se poate fi sigur că el afirmă exact ceea ce nu este În încheierea analizei noastre a datelor statisticii agrare germane, să aruncăm o privire asupra tabloului general al distribuției populației ocupate în agricultură după poziție în economie Luăm, desigur, numai agricultura în sensul propriu (A , și nu A - , după denumirea germană, adică nu numărăm pescarii, comercianții de cherestea și vânătorii împreună cu fermierii), apoi luăm date despre persoanele pentru care agricultura era ocupația principală Statisticile germane împart această populație în trei grupuri principale: a) independente (adică proprietari, chiriași etc); b) angajați (administratori, bătrâni, supraveghetori, funcționari etc) și c) lucrători, acest ultim grup fiind împărțit în următoarele patru subgrupe: c) "membri de familie care lucrează în gospodăria capului familiei, tatăl, frate etc " Cu alte cuvinte, sunt lucrători de familie, spre deosebire de lucrătorii salariați, cărora le aparțin celelalte subgrupe din grupa c Este deci clar că pentru a studia componența socială a populației (și evoluția capitalistă *) Cuvinte: "conclude că" adăugat la ed a -a Ed **) G Bulgakov a declarat: "Cota agriculturii pe scară largă aici va fi clară din următoarele cifre" (II,) și a citat doar acestea, care nu clarifică "ponderea agriculturii pe scară largă", dar mai degrabă (fără comparație cu alte figuri) obscure ***) În prima ed - "mare" Ed - - Potrivit lui) acești lucrători de familie ar trebui să fie uniți într-un singur grup nu cu muncitori angajați, așa cum se face de obicei, ci cu proprietarii (a), deoarece acești lucrători de familie, în esență, sunt și coproprietari, membri ai familiilor maestrului , care au dreptul la moștenire etc În continuare, subgrupa c) muncitori și muncitori agricoli (Knechte und Mâgde); c) "zilieri agricoli și alți ciobani muncitori, ciobani) cu teren propriu sau închiriat" Rezultă că acesta este un grup de persoane care sunt atât angajatori, cât și lucrători angajați în același timp, adică, grup intermediar, de tranziție, care ar trebui plasat separat În cele din urmă, c) "de asemenea - fără teren propriu și fără teren închiriat" Obţinem, astfel, trei grupe principale: I - proprietari de pământ şi membri ai familiilor stăpânului; II - proprietari de terenuri

și în același timp muncitori angajați; III - muncitori salariați care nu dețin pământ (funcționari, muncitori agricoli și zilieri) Așa era repartizată populația rurală *) a Germaniei între aceste grupuri în și (vezi pagina următoare) Deci întreaga populație activă a fost redusă, deși doar puțin; În cadrul acestuia observăm o scădere a populației proprietarilor de pământ (I +) și o creștere a populației fără pământ (III) Aceasta arată clar că exproprierea populației rurale și, mai mult, a micilor proprietari de pământ, avansează, căci știm deja că salariații cu o bucată de pământ sunt printre cei mai mici proprietari Mai departe, din numărul persoanelor care dețin pământul, stăpânii-muncitori sunt în scădere, numărul stăpânilor crește Vedem, în consecință, dispariția grupurilor de mijloc și întărirea celor extreme: grupul intermediar dispare, iar contradicțiile capitaliste devin mai acute Dintre muncitorii angajați, cei care sunt deja angajați sunt în creștere *) Vorbim doar de populația "activă" (în denumirea franceză; "erwerbstätige" în germană), adică care se ocupă efectiv de agricultură, fără a număra servitorii și acei membri ai familiilor care nu participă regulat și constant la munca agricolă Statistica socială rusă este atât de nedezvoltată încât nici măcar un termen special pentru acest concept "activ", "erwerbstãtig", "ocupiend" nu a fost elaborat Yansoy) în prelucrarea datelor despre ocupațiile populației din Petersburg ("Sf Petersburg conform recensământului din ") folosește termenul "independent", dar acest termen este incomod, deoarece prin "independent" se obișnuiește să se înțeleagă proprietarii, și astfel împărțirea în funcție de participarea sau neparticiparea la pescuit (în sensul larg al cuvântului) activitatea este amestecată cu o împărțire în funcție de poziția persoanei în industrie (proprietarul este un singur muncitor) Termenul de "populație productivă" este posibil, dar chiar și acesta este inexact, deoarece, de exemplu, clasele militare, rentiere etc nu mai sunt deloc "productive" Poate că termenul populație "comercială", adică, ar fi mai convenabil participarea la tot felul de activități "de pescuit" (generatoare de venit), spre deosebire de cei care trăiesc pe cheltuiala membrilor "pgyum" Populație activă (comercială), care vede în agricultura ca principală ocupație (în mii) ! a) proprietarii de terenuri + c) membri ai familiilor gazdă - Eu '+ + /v c) muncitori cu pământ (II) - - / I+P - c) salariati + sg) muncitori + c) muncitori fara teren + III + + , % Total - - / o expropriați, proprietarii de terenuri sunt în scădere în număr; Dintre proprietari, proprietarii direcți ai întreprinderilor sunt în creștere, iar cei care lucrează în întreprinderea capului de familie sunt în scădere (Această ultimă împrejurare se datorează probabil faptului că membrii muncitori ai familiilor țărănești nu primesc salarii în cea mai mare parte de la capii de familie și, prin urmare, sunt în mod special predispuși să fugă în orașe) Dacă luăm date despre populația pentru care agricultura este o ocupație secundară, atunci vom vedea că întreaga populație (activă sau comercială) a crescut de la mii la , adică cu mii, iar această creștere revine aproape în totalitate grupului de membri lucrători ai familiilor gazdă, crescând cu mii (de la mii la mii) Numărul gazdelor a crescut cu , de la la ; numărul muncitorilor cu pământ a crescut cu de la la ; numărul muncitorilor fără pământ a scăzut cu (de la la) Aceasta este o creștere gigantică - de la la în ani, adică cu , % mărturisește din nou creșterea proletarizării; înălţime - - numărul țăranilor, membri ai familiilor țărănești, care consideră deja agricultura singura lor ocupație secundară Știm că ocupația principală în aceste cazuri este, în primul rând, munca la chirie (și apoi comerțul mărunt, meșteșugul etc) Dacă

punem laolaltă: toți membrii muncitori ai familiilor țărănești, atât cei pentru care agricultura este ocupația principală, cât și cei pentru care aceasta este doar auxiliară, obținem: - mii; - mii Această majorare poate duce cu ușurință la interpretări eronate și la concluzii apologetice, mai ales în comparație cu scăderea, în general, a numărului de salariați De fapt, această creștere generală constă într-o scădere a numărului de membri ai familiilor țărănești, pentru care agricultura este ocupația principală, și o creștere a numărului celor pentru care este auxiliară, astfel încât aceștia din urmă în au constituit doar , % din numărul total al membrilor muncitori familii de țărani, iar în deja , % Astfel, statisticile întregii populații agricole ne arată cu deplină claritate tocmai acele două procese de proletarizare pe care le-a indicat întotdeauna marxismul ortodox și de care criticii oportuniști încearcă să se descurajeze cu astfel de fraze stereotipe - pe de o parte, deposedarea tot mai mare a țărănimea de pe pământ, exproprierea populației rurale care fuge într-un oraș sau unul care se transformă din muncitori cu pământ în muncitori fără pământ; - pe de alta parte, dezvoltarea "castigurilor auxiliare" ale taranimii, i e acea îmbinare a agriculturii cu industria, care semnifică prima etapă a proletarizării: și duce întotdeauna la o creștere intensificată a lipsei (prelungirea zilei de muncă, deteriorarea alimentației etc) Într-o oarecare măsură, ambele procese, dacă sunt privite doar din exterior, sunt chiar opuse: o creștere a numărului de muncitori fără pământ și o creștere a numărului de membri muncitori ai familiilor de proprietari țărani Prin urmare, amestecând aceste procese sau ignorând unul dintre ele, este ușor să cădem în cele mai grosolane erori, dintre care exemple sunt împrăștiate din abundență în cartea lui Bulgakov *) În fine, statisticile ocupaționale ne arată încă o creștere remarcabilă a numărului de lucrători de birou**: de la la , adică cu , % Ha- împreună cu creșterea proletarizării - creșterea producției capitaliste pe scară largă, care are nevoie de angajați și *) În prima ed citiți: "Un exemplu pe care îl vom vedea mai jos când vom analiza concluziile domnului Bulgakov din datele franceze" Ed **) În legătură cu acest fapt, domnul Bulgakov face glume foarte proaste în Nachalo: "o creștere a numărului de ofițeri cu scăderea ayumiei" O viziune simplificată a organizării muncii în producția pe scară largă! - - Cu atât mai mult, cu atât se folosesc mai multe mașini și se dezvoltă producția tehnică Și așa, domnul Bulgakov, cu toată lăudarea lui de "detaliere", a fost complet incapabil să înțeleagă datele statisticilor germane În statistica ocupației, el a remarcat doar o creștere a numărului de muncitori fără pământ și o scădere a numărului de muncitori proprietari de pământ, ca indicator al "modificărilor care au avut loc în organizarea muncii agricole" (II,) Dar această schimbare în organizarea muncii în toată agricultura germană a rămas pentru el un fapt cu totul întâmplător și de neînțeles, fără legătură cu structura generală și cu evoluția generală a capitalismului agricol De fapt, aceasta este doar una dintre laturile dezvoltării capitalismului Progresul tehnic al agriculturii germane, contrar opiniei domnului Bulgakov, este în principal progresul producției pe scară largă, așa cum o demonstrează în mod irefutat datele referitoare la utilizarea mașinilor, la procentul întreprinderilor cu animale de tracțiune și la alcătuirea animalelor de tracțiune, de dezvoltare a producției tehnice agricole, de creșterea economiei lactatelor etc Inextricabil legată de acest progres în producția pe scară largă este creșterea proletarizării și exproprierii populației rurale, creșterea numărului a micilor exploatații și a numărului de țărani, principala sursă de subzistență

pentru care o constituie câștigurile auxiliare, nevoia crescută a populației țărănești mijlocii, care mai ales a înrăutățit condițiile fermei sale (cea mai mare creștere a procentului de fără cai și a procentului de țărani) vaci care folosesc munca câmpului) și, în consecință, și condițiile întregii sale vieți și calitatea îngrijirii pământului X "Munca * German Bulgakov, David *)" Cartea Ed "Socialismul și agricultura" lui David este un rezumat deosebit de neîndemânatic și greoi al acelor metode și raționamente eronate pe care le-am văzut în dl Bulgakov, Hertz, Cernov Prin urmare, am putea trece peste David complet în tăcere Dar din moment ce "munca" lui este, fără îndoială, principala lucrare a revizionismului în problema agrară la ora actuală, considerăm că este necesar să caracterizăm încă o dată modul în care scriu lucrările savante ale domnilor revizioniști *) Capitolele X și XI au fost scrise în ; publicat în colecţia: V Ilyin , "Chestiunea agrară", vol I, p - Ed - - David dedică întregul capitol al IV-lea al cărții sale (p - traducere rusă) problemei mașinilor în agricultură, pe lângă numeroasele indicații private pe același subiect în alte capitole Autorul examinează în detaliu sute de nevoi tehnice și îneacă în ele esența politică și economică a problemei Mașinile nu joacă același rol în agricultură ca și în industrie; in agricultura nu exista motor central; majoritatea mașinilor sunt în activitate doar temporar; unele maşini nu economisesc în costuri de producţie etc , etc David consideră astfel de concluzii (cf pp - , rezumat la problema maşinilor) ca să infirme teoria marxistă! Dar aceasta este o înfundare și nu o clarificare a problemei Întârzierea agriculturii în comparație cu industria prelucrătoare nu este supusă nici cea mai mică îndoială Nu există nimic care să dovedească această înapoiere Enumerând punct cu punct cum se manifestă această înapoiere, strângând exemple peste exemple și incidente peste incidente, David nu face decât să respingă adevăratul subiect al cercetării: este folosirea mașinilor un caracter capitalist? Creșterea utilizării mașinii este legată de creșterea agriculturii capitaliste? David nu înțelege însăși formularea întrebării, care este necesară unui marxist În esență, punctul de vedere al lui David este punctul de vedere al micului burghez care se consolează cu progresul relativ lent al capitalismului, fiindu-i frică să privească întreaga evoluție socială în ansamblu De exemplu, David citează despre problema s -x Mașini de Benzing, citează de un număr infinit de ori (pag , , , , , , , și alte traduceri în limba rusă) Se poate spune că cititorul este hărțuit direct de David al nostru, trecând de la particular la particular, fără a prelucra materialul, fără legătură, fără o formulare semnificativă a întrebării, fără un scop Prin urmare, David nu rezumă nicio concluzie a lui Benzing Ceea ce s-a spus în împotriva domnului Bulgakov se aplică în întregime lui David În primul rând, rezumatul concluziilor lui Benzing arată *) avantajul incontestabil al fermelor care folosesc mașini față de cele care nu folosesc Niciuna dintre "corecțiile" aduse lui Venzing în detalii, pe care David le-a introdus în cartea sa, nu schimbă concluzia David tăce cu privire la această concluzie generală exact în același mod ca și domnul Bulgakov! În al doilea rând, citându-l pe Benzing la nesfârșit, fără sens, fără legătură, David, ca și domnul Bulgakov, nu a observat părerile burgheze ale lui Benzing despre mașini atât în industrie, cât și în agricultură Într-un cuvânt, David nici măcar nu înțelege latura socio-economică a problemei Dovezi pentru superioritate) Vezi pagina din acest volum Ed - economia mare a scăzut mic, el nu este capabil să generalizeze și să se conecteze Ca urmare, nu mai rămâne decât lamentația reacționară a mic-burghezului, care își pune

speranțele în înapoierea tehnologiei, în dezvoltarea lentă a capitalismului Cadetul de dreapta și renegatul "creștin", domnul Bulgakov, este teoretic destul de egal cu oportunistul social-democrat David David nu înțelege latura socio-economică a problemei și nu înțelege fără speranță alte probleme Luați-i poziția de bază, ideea lui preferată, "cuia" întregii forțe de muncă: viabilitatea producției la scară mică în agricultură și superioritatea față de producția la scară largă Întreabă-l pe David ce este producția la scară mică? La pagina , notă, găsiți un răspuns îngrijit: "În toate acele cazuri în care vorbim de producție la scară mică, ne referim la categoria economică, funcționând fără ajutor extern constant și fără comerț secundar" Acest lucru este exprimat stângaci și tradus analfabet de către domnul Grossman, dar este încă oarecum clar După aceasta, aveți dreptul să vă așteptați ca David să urmărească condițiile agriculturii la scară mică (în funcție de dimensiunea suprafeței) din punctul de vedere al utilizării forței de muncă angajate sau al vânzării acesteia de către fermier Nimic de genul asta Nicăieri natura burgheză a lui David nu este atât de clar dezvăluită ca în desconsiderarea completă a problemei utilizării forței de muncă angajate de către fermierii "mici" și a transformării acestora din urmă în muncitori angajați Desconsiderare totală, este adevărat Există statistici despre asta în statisticile germane; sunt citate pe scurt de Kautsky în "Întrebarea agrară" (am dat aceste date în detaliu*) David cunoaște aceste statistici și nu analizează aceste date David oferă o grămadă de referințe la gmopografii individuale și ignoră complet datele lor cu privire la această problemă Într-un cuvânt, aceasta este o tăcere deplină din partea micului burghez cu privire la problema "muncitorilor" în rândul țăranului economic Iată exemple La pagina citim: "În general, în horticultură, la fel ca în agricultură, înflorește producția la scară mică" Aștepți dovezi Vi se oferă următoarele și numai următoarele: "După statistica industrială **) din , din de grădinărit şi horticultură, = % erau mai mici de ari; *) Vezi paginile - din acest volum Ed **) Este evident domnul Grossman, redactorul traducerii, tradus astfel: Betriebsstati-sli!; Probleme cu traducerile în rusă! Trebuie să spun: "statistica întreprinderilor agricole" Leni p Sobr echpneshiy, v IX - - , = °/ au fost de la la ari; , = °/o de la ari la hectar, , = % au fost de la la hectare și doar , = % suprafața virgulei de teren era de hectare și mai sus" Asta este tot Acest lucru ar trebui să dovedească prosperitatea producției la scară mică în horticultură Aceasta ar trebui privită ca lucrarea savantă a lui David, bine citită în agronomie Dacă da, atunci refuzăm să înțelegem ceea ce se numește șarlamănitate în știință Doar °/ au sau mai multe ha, spune David În apropiere, în aceeași statistică din care preia aceste cifre, sunt date despre cantitatea de teren deținută de acești % David suprimă această informație Și i-a tăcut pentru că îi distrug teoria "În mâinile a de proprietari, i e , % din toți grădinarii", am scris tocmai despre aceste date *), "mai mult de jumătate, , %", din tot terenul aflat sub grădini comerciale este concentrat Dintre acești de grădinari, au - hectare de grădini de legume; au în medie , ha teren de grădină și , ha tot teren de proprietari au cinci sau mai multe hectare de grădină de legume, deținând în medie , hectare de grădină de legume și , hectare din tot terenul (ibid) Așadar, doar % dintre grădinari concentrează , % din tot terenul de grădină Aceștia sunt marii capitaliști, ale căror grădini de legume sunt o completare a agriculturii capitaliste (ferme de - de hectare) Prin urmare, horticultura comercială este extrem de concentrată capitalistic Și David are curajul să afirme că "producția

mică înflorește", adică, producție fără muncă salariată El nu oferă informații despre dimensiunea fermei în horticultura comercială care necesită ajutorul muncitorilor angajați Așa tratează omul de știință David statisticile Un exemplu de tratare a monografiilor este același Hecht notoriu, la care a făcut referire dl Bulgakov, Hertz, Cernov**) În "opera" lui David îl repovesti pe Hecht pe două pagini (p -) Și cum se repetă? Nici un cuvânt despre munca salariată Nici un cuvânt despre Hecht înfrumusețarea "așezării? muncitor de fabrică cu o bucată de pământ, amestecând muncitori împreună cu țărănimea prosperă Nici un cuvânt despre faptul că, odată cu "prosperitatea" unui număr mic de țărani prosperi, masele se află într-o asemenea situație încât, chiar și atunci când vând lapte, trebuie să-l înlocuiască cu margarină mai ieftină *) Vezi pagina din acest volum Ed **) Vezi paginile - din acest volum Ed - - David nu numai că tăce în această privință, ci chiar afirmă că "Hecht oferă date extrem de interesante despre nevoile mari de trai ale acestor țărani" (p) Un apologetism burghez mai grosolan este greu de imaginat Apropo, despre această instrucțiune a lui Hecht de a vinde lapte țăranilor pentru a cumpăra margarină mai ieftină S-ar părea că acesta este cel mai cunoscut fapt pentru un economist Încă din , Marx, în Sărăcia filosofiei, a subliniat această deteriorare a alimentației oamenilor de către capitalism În Rusia, încă de pe vremea lui Engelhardt (anii '), acest fenomen a fost remarcat de multe ori de multe ori de către toți cei care au studiat progresul capitalismului în industria laptelui în orice mod conștiincios "Omul de știință" David nu a observat acest lucru El chiar chicotește la astfel de instrucțiuni de la socialiști La pp - din cartea lui David citim ridicolul lui Kautsky, care spune că lactatele combinate, prin dezvoltarea vânzării laptelui de către țărani, le înrăutățește alimentația Pentru ca cititorul să poată judeca adevărata valoare a populistului german David, vom cita adevăratele sale cuvinte: "Toți ceilalți oameni au obiceiul, dacă primesc un venit mai mare, să folosească ceva din el în folosul stomacului lor Așa este, ca să spunem așa, natura omului, încât este foarte dispus să mănânce ceva mai bun, dacă ar avea puțini bani pentru asta Și acum, este extrem de ciudat că un singur țăran, care, datorită parteneriatului, a primit, desigur, mai mulți bani decât înainte, pentru laptele și porcii săi, să nu se comporte deloc ca restul muritorilor etc , etc , etc Această bufonerie a comerciantului reacționar nu merită răspuns, desigur Este suficient să-l arăți publicului cititor, este suficient să-l tragi la lumina zilei de sub o grămadă de citate agronomice incoerente împrăștiate pe de pagini Este suficient să remarcăm că apologetul burghez Hecht, citat de David, recunoaște deteriorarea alimentației ca un fapt datorat înlocuirii laptelui vândut cu margarina ieftină Acest lucru se aplică în sudul Germaniei, în zona cu preponderență a agriculturii mici-țărănești Din altă regiune - Prusia de Est - avem un indiciu complet analog de la Klawki*) că ţăranii mici "folosesc foarte puţin unt şi lapte integral" Apologeticismul burghez al lui David poate fi urmărit decisiv în toate întrebările pe care le atinge El cântă, de exemplu, Vezi paginile - ale acestui volum Ed * - Parteneriate Lochky în Germania și Danemarca pe zeci de pagini (- etc) El citează și statistici doar pe problema creșterii numărului de asociații! El nu citează statistici germane privind concentrarea producției de lactate "camaradeșă" în mâinile marilor ferme capitaliste* Davids nu observă astfel de date în statisticile pe care le folosesc! "Țăranii danezi s-au organizat în parteneriate", spune David, "au depășit chiar și fermele private ale marilor proprietari de pământ" Urmează un exemplu: un citat din cel de-

al -lea raport al laboratorului de testare că uleiul de parteneriate este de mai bună calitate decât proprietarul terenului Și David continuă: "Astfel de rezultate au obținut țăranii, care la un moment dat, în micile lor ferme, preparau doar unt de cea mai proastă calitate, pentru care primeau abia jumătate din bipelul primit de marii proprietari Mai mult , aici, în esență, vorbim de țărani mijlocii și mici (italicele lui David) În erau de hambare în Danemarca; din acest număr, doar , t -s % aveau sau mai multe vaci; , , adică , °/ fiecare a avut de la la de vaci Mai puțin de capete de vite aveau , adică , % din hambare O mare parte din acestea din urmă, și anume stale de vaci - ceea ce reprezintă , % din numărul total - conțineau doar - capete, adică aparțineau unor mici ferme Faptul că marea majoritate a micilor ferme țărănești participă la organizații camaradești este dovedit de faptul că în , cu un număr total de aproximativ de vaci de lapte în Danemarca, laptele a de vaci a fost predat "laptarii tovarășești" (p) Așa susține omul de știință David Evită datele exacte despre repartizarea numărului de vaci în fermele diferitelor grupe, îi este neplăcut să le dea Dar deja din figurile fragmentare pe care le-a citat se poate observa denaturarea sa completă a realității Comparând numărul total de vaci cu distribuția grajdurilor în funcție de numărul de animale din acestea, obținem *) Vezi pagina din acest volum Ed **) Aceste cifre sunt aproximative, în primul rând, pentru că numărul de vaci este dat pentru anul , iar numărul de ferme pentru anul ; în al doilea rând, pentru că numărul de vaci pe grupe de ferme trebuia determinat aproximativ, pentru că David nu are cifre exacte Proporția fermelor mari pe care le-am luat este mai mică decât realitatea: de ferme au câte sau mai multe vaci fiecare Acest lucru dă - chiar dacă luăm minimul, i e vaci per fermă,- χ = vaci Am luat o cifră mai mică, pentru că altfel dimensiunea fermelor mici este prea aproape de limitele minime și nu maxime ale grupelor - - fără îndoială, în general, corespunzătoare realității - ■ tabloul: D A li II Z Numarul fermelor in mii Numarul vacilor pe care le au in mii Pentru ferma de vaci Gospodărie de la la vaci " " - " " " - >> Í " " π bol " Total Aceste cifre arată, în primul rând, că concentrația de creștere a bovinelor de lapte în Danemarca este foarte mare de mii de vaci din , i e mai mult de două treimi din numărul total aparțin fermelor mari, mii din , adică mai puțin de o treime din numărul total de gazde Astfel de ferme nu se descurcă fără forță de muncă angajată, deoarece au sau mai multe vaci În consecință, David "nu a observat" că dimensiunea economiei pastorale de aici nu este deloc mică; prin cantitatea de teren pelzya judeca proprietarii danezi David "nu a observat" că aici, ca peste tot și întotdeauna în agricultura capitalistă, un număr enorm de mici ferme dețin o pondere nesemnificativă din producția totală Sunt de mici proprietari, adică aproape % și au un număr total de vaci În al doilea rând, cifrele citate arată că (magii asociațiilor π din Dapip, ca și în Germania, sunt folosiți cu precădere de capitaliști Dacă din de mii de vaci laptele de la de mii este vândut la lactate, înseamnă că au rămas de mii de vaci în afara "beneficiilor" Acestea sunt predominant vacile celor mai mici fermieri, deoarece am văzut din datele din Germania că în ferme de până la lia doar , °/o din toate fermele participă la asociații de produse lactate, iar la ferme cu sau mai mult ha, % În consecință, totul sugerează că micii fermieri (de proprietari cu de vaci) se bucură de cel mai mic dintre beneficiile marketingului tovarăș Exemplul Danemarcei îl bate complet pe David, dovedind predominanța fermelor nu mici și mijlocii, ci mari în producția de produse lactate Pentru a reînvia oarecum aceste cifre și

tabele moarte, pentru a arăta caracterul de clasă al agriculturii burgheze (complet - - ignorat de prostul filistin David), să cităm un fapt remarcabil din istoria mișcării muncitorești din Danemarca În , armatorii danezi au scăzut salariile furtunilor Au răspuns cu o grevă Sindicatul tuturor lucrătorilor portuari i-a susținut, oprind și munca Dar greva nu a putut fi generalizată, extinsă la toate porturile Danemarcei "Portul Esbjerg (de pe coasta de vest a Danemarcei, important în comerțul cu Anglia), care are o importanță atât de mare în exportul de produse agricole daneze, nu a putut fi atras în grevă, deoarece asociațiile agricole daneze au anunțat că au ar trimite imediat numărul necesar din membrii lor să lucreze la sarcina instanțelor; Ţăranii danezi nu vor permite suspendarea exportului produselor lor*) Și astfel, asociațiile daneze au luat partea armatorilor împotriva muncitorilor și au ruinat greva Este de înțeles, desigur, că fermierii capitaliști, care dețin sau mai multe vaci, i-au susținut pe capitaliști împotriva muncitorilor Ceea ce nu este clar este că scriitori ca David, care trece peste lupta de clasă, se autointitulează socialiști În chestiunea combinării agriculturii cu producția tehnică (fabricarea zahărului, distilarea etc), David face exact aceeași greșeală ca și domnul Bulgakov Ca un profesor rus, oportunistul "om de știință" german a copiat pur și simplu tabletele din chestionarul german fără să se gândească la ce se referă aceste tablete! Kautsky afirmă că producția de zahăr este un exemplu de industrie agricolă la scară largă Pentru a respinge acest lucru, David, ca și Bulgakov, citează cifre care arată că există mai multe ferme mici legate de producția tehnică decât ferme mari (David, pp , ,) Savantul statistician a uitat că în general există mai multe ferme mici decât ferme mari În loc să determine procentul de ferme legate de producția tehnică la întregul număr de ferme dintr-un anumit grup, a copiat o tabletă care dă procentul acestor ferme pe grup în totalul lor Am arătat deja această greșeală a domnului Bulgakov de mai sus**) Rămâne doar de observat că, la fel de conștiincios din punct de vedere științific, E David nu și-a dat osteneala să arunce o privire similară asupra datelor privind ponderea pământului din culturile de sfeclă de zahăr, care se află în mâinile capitaliștilor Până la ce limite comice ajunge identitatea sufletelor oportunistului german și profesorului liberal rus, reiese din faptul că *) Emil Helms, "Die sozialdemokratische und gewerkschaftliche Bewegung in Danemarca" Lpz S ♦♦) cm - pagini din acest volum Ed - - că ei nu numai că folosesc aceeași nepăsare și neînștiințare a statisticilor, ci îl citează și pe Marx cu aceeași neglijență David, ca și Bulgakov, recunoaște "legea scăderii fertilității solului" Adevărat, încearcă să-l prezinte cu restricții speciale, să-i furnizeze condiții speciale, dar asta nu face lucrurile mai bune De exemplu, la pagina , David spune că "această lege nu se ocupă deloc de problema fluctuațiilor productivității în timpul trecerii de la o etapă științifică și tehnică la alta Legea se ocupă exclusiv de fluctuațiile productivității la unul și același nivel științific și tehnic Aceasta este tocmai limitarea legii notorii pe care am subliniat-o împotriva domnului Bulgakov*), și am adăugat în același timp că ar fi o "lege" "atât de relativă încât nicio lege, și chiar nicio trăsătură cardinală a agriculturii, poate fi să fie exclus " Între timp, David continuă să ridice această lege la particularitatea agriculturii Rezultatul este o confuzie de neimaginat, deoarece odată cu invarianța condițiilor "științifice și tehnice" din industrie, investițiile suplimentare de capital sunt extrem de limitate "Înapoiul agriculturii", spune David în capitolul final, "se explică, în primul

rând, prin conservatorismul forțelor organice ale naturii, care se exprimă în legea recoltelor în scădere" ( ) Această concluzie aruncă deja peste bord propunerea tocmai prezentată că "legea" nu se aplică tranzițiilor la un nivel tehnic superior! "Conservatorismul forțelor naturii" este pur și simplu un subterfugiu verbal al filistinismului reacționar, incapabil să înțeleagă condițiile sociale care împiedică în mod deosebit dezvoltarea agriculturii David dezvăluie o lipsă de înțelegere a faptului că aceste condiții sociale aparțin: în primul rând, rămășițele feudalismului în agricultură, inegalitatea muncitorilor de la fermă etc , etc , și în al doilea rând, renta pământului, care umflă prețurile și fixează chirii mari a pământului "Noi credem", scrie David, "că în prezent agricultura germană nu putea produce cantitatea necesară de cereale> cu productivitatea care, datorită producției de peste mări, este considerată normală din punctul de vedere al economiei mondiale Legea scăderii randamentelor nu permite o creștere nelimitată a cantității de produse pe o suprafață limitată de teren fără o scădere a productivității "(- ultima frază din David ^ a subliniat) Vezi paginile - din acest volum Ed - - Nu ar fi frumos să arunc o privire la acest economist! El declară că "legea" scăderii randamentelor se referă exclusiv la fluctuațiile productivității la unul și același nivel științific și tehnic ( ) Iar concluzia este: "legea nu permite" "la nesfârșit" creșterea numărului de produse? ( )! De aici rezultă că agricultura germană nu ar fi putut fi ridicată la următorul "nivel științific și tehnic" dacă nu ar fi intervenit proprietatea privată asupra pământului, dacă rata umflată nu ar fi intervenit, dacă fărădelegea, asuprirea și umilirea muncitorului agricol nu ar fi intervenit a intervenit, dacă privilegiile sălbatice medievale ale Junkerilor nu s-au amestecat?? Apologetul burghez tinde în mod firesc să ignore b-schostveshie și cauzele istorice ale înapoierii agriculturii, transferând vina pe "conservatorismul forțelor naturii" și pe "legea scăderii fertilității" Nimic altceva decât apologetica și prostia nu este conținută în această lege notorie Și pentru a-și acoperi rușinoasa retragere față de vechile prejudecăți ale economiei burgheze, David, la fel ca Bulgakov, ne prezintă o referire falsă la Marx David citează aceeași pagină a volumului III al Capitalului (III B , II Tlieil, S), pe care a citat-o și domnul Bulgakov! (Vezi p în David și mai sus pentru o analiză a domnului Bulgakov) *) Ceea ce am spus despre conștiinciozitatea științifică a domnului Bulgakov se aplică în întregime și lui David G Bulgakov a denaturat citatul din Marx David s-a limitat la a cita primele cuvinte ale aceluiași citat: "Despre scăderea productivității solului cu investiții succesive de capital, vezi Liebig" ("Das Kapital", III B , II Tlieil, S) La fel ca Bulgakov, David l-a distorsionat pe Marx prezentând chestiunea cititorului ca și cum ar fi singura indicație a lui Marx De fapt, repetăm, oricine a citit al treilea volum din Capital (și partea a doua a celui de-al doilea volum din Theorien über den Mehrwert) știe contrariul Marx arată de zeci de ori că consideră cazul unei scăderi a productivității investițiilor suplimentare de capital a fi destul de egal, la fel de posibil, precum și cazul unei creșteri a productivității investițiilor suplimentare de capital Într-o notă de la p , David promite să examineze în viitor legătura acestei legi cu chiria, precum și "să examineze critic ideea lui Marx de a dezvolta și extinde teoria chiriei, respingând temeiurile date de Malthus și Ricardo " *) Vezi paginile - din acest volum Ed - ? Ne angajăm să prezicem că o examinare critică a lui David va fi o repetare a prejudecăților burgheze, precum domnul Bulgakov sau tovarășul Maslov Să

trecem la analiza unei alte poziții fundamental greșite a lui David A respinge scuzele sau distorsiunile statisticilor este o treabă foarte ingrată La întrebarea la care trecem, avem câteva date noi care fac posibilă contrastarea imaginii reale a realității cu teoriile filistinismului modern XI Creșterea vitelor în ferme mici și mari "Criticii" sau Berpshteippagi în problema agrară, în apărarea producției la scară mică, se referă mai ales adesea la următoarea împrejurare Fermierii mici dețin mai multe animale pe o anumită unitate de suprafață decât fermierii mari În consecință, spun ei, micii fermieri fertiliză mai bine solul Economia lor este superioară din punct de vedere tehnic, deoarece îngrășământul joacă un rol decisiv în agricultura modernă, iar îngrășământul obținut de la animale, conținutul fermei, depășește cu mult orice și toate îngrășămintele artificiale Ed David, în cartea sa Socialism and Agriculture, va acorda o importanță decisivă acestui argument (pp , , Russ , p) Op scrie cu italice: "bălegarul este sufletul agriculturii" (p) și face din acest adevăr principala bază a apărării sale a agriculturii la scară mică El citează statistici germane care arată că "fermele mici păstrează mult mai multe animale pe unitatea de suprafață decât cele mari" David este convins că aceste date decid în cele din urmă în favoarea lui chestiunea avantajelor producției pe scară largă și pe scară mică în agricultură Să aruncăm o privire mai atentă la această teorie și la sufletul de bălegar al agriculturii Principalul argument al lui David și al numeroșilor săi susținători printre economiștii burghezi este statistic Se compară numărul de animale (pe unitatea de suprafață) din ferme de diferite dimensiuni Aici se presupune în mod tacit că cantitățile comparate sunt omogene, i e că același număr de animale dintr-o anumită specie are o valoare agricolă egală, ca să spunem așa, atât în fermele mari, cât și în cele mici Se presupune că - - un număr egal de animale produce o cantitate egală de gunoi de grajd, că animalele se disting prin mai mult sau mai puțin aceleași calități la fermele mari și mici și așa mai departe Este evident că de corectitudinea acestei presupuneri tacite obișnuite depinde în întregime valoarea demonstrativă a argumentului luat în considerare Este corectă această poziție? Dacă trecem de la o statistică nediscriminată nediscriminatorie la o analiză a condițiilor sociale și economice ale producției agricole la scară mică și la scară mare în ansamblu, vom vedea imediat că această propoziție ia exact ceea ce este supus probei pentru a fi dovedit Marxismul susține că în producția la scară mică condițiile de păstrare a animalelor (și, de asemenea, după cum am văzut, condițiile de îngrijire a pământului și de întreținere a muncitorului agricol) sunt mai proaste decât cele din agricultura pe scară largă Economia politică burgheză, iar în spatele ei Bernsteiniştii, afirmă contrariul: în virtutea diligenţei fermier mic, condițiile de păstrare a animalelor sunt mult mai bune la o fermă mică decât la una mare Pentru a găsi statistici care să facă lumină în această problemă, nu este nevoie de genul de statistici cu care operează David Este nevoie de un studiu statistic nu al cantității de animale din fermele de diferite dimensiuni, ci al calității acestuia Există un astfel de studiu în literatura economică germană, poate chiar mai mult de unul Și este foarte caracteristic faptul că David, care și-a umplut cartea cu un abis de citate irelevante din tot felul de scrieri agronomice, a ocolit în tăcere deplină încercările din literatură de a dezvălui condițiile interne ale fermelor mici și mari, pe baza unor detalii detaliate sondaje Îl vom familiariza pe cititor cu una dintre aceste lucrări, ocolită nemeritat de David Cunoscutul

scriitor german despre agricultură, Drexler, a publicat rezultatele unui "Ancheta statistică agricolă" monografică, despre care a spus pe bună dreptate că "în acuratețea rezultatelor cu greu are un egal" În provincia Hanovra, au fost cercetate de așezări (de sate și trei economii proprietarilor de pământ) și s-au strâns date separat pentru fiecare fermă nu numai cu privire la cantitatea de teren și numărul de animale, ci și asupra calității animalelor Pentru determinarea calității animalelor s-a folosit o metodă deosebit de precisă: s-a stabilit greutatea medie *) a fiecărei bucăți de animale în kilograme "pe baza posibilității *) David cunoaște bine această tehnică a agronomilor de a determina greutatea în viu a bucăților individuale de animale La p , el spune în detaliu care este greutatea în viu a diferitelor rase (clare, de lapte, vite de lucru etc) - - evaluare precisă a bucăților individuale de animale - o evaluare făcută de oameni cunoscători S-au obținut date privind greutatea în viu a fiecărui soi de animal în ferme de diferite dimensiuni Totodată, ancheta s-a repetat: primul în , al doilea în Datele au fost tipărite de Drexler *) în formă brută, pentru fiecare dintre cele trei moșii și pentru trei grupuri de sate, de altfel, ferme țărănești în satele au fost împărțite în șapte grupe în funcție de suprafața terenului (peste hectare, - , , - , , - , , , - , , , - , și până la , hectare) Dacă luăm în considerare faptul că datele lui Drexler se referă la tipuri diferite de animale, atunci complexitatea tuturor acestor tabele devine clară pentru cititor Pentru a obține date sumare care să ne permită trecerea în revistă a concluziilor generale și principale, vom împărți toate fermele în cinci grupe principale: a) moșii mari; b) ferme ţărăneşti cu peste ha (hectare) de teren; c) de la , la ha; d) , - , ha și e) mai puțin de , ha Numărul de ferme din aceste grupuri și cantitatea de pământ pe care le aveau în și a fost după cum urmează: În În A " despre nS ii L "S isb " ' O S S la F § s CO >>s o I și s I-" ¿ O s a to y §RSS " >S O I și S si dormi cu (În hectare = ha) a) Moșii b) Proprietar cu si mai mult ha c) " " , - ha , , d) " , - , " e) " " până la , " Total ' Pentru a clarifica aceste cifre, să luăm în considerare în primul rând tipul economic de ferme de diferite dimensiuni Drexler crede că Pentru un socialist în special, nu diferența dintre rasele de animale este importantă, ci diferența în condițiile menținerii acestuia în mic și mare, în economia "țărănească" și capitalistă *) Pentru în "Scliriften des Vereins für Sozialpolitik", Band XXIV, S ("Băuerliche Zustănde", B III), iar pentru în "Thiel's landwirtschaftliche Jalirbü-"her" Trupa XV ( ) ·- - toate fermele cu % sau mai multe hectare de teren nu se pot descurca fără forță de muncă angajată Se dovedește (în) de ferme țărănești care angajează muncitori Toate fermele cu până la / ha trebuie să se închirieze singure Dintre fermele cu o suprafață cuprinsă între , și , ha (dimensiune medie = , ha), jumătate, conform calculelor lui Drexler, nu lucrează cu bani închiriați, în timp ce cealaltă jumătate trebuie să lase muncitorii angajați să plece În consecință, din toate fermele țărănești sunt de ferme capitaliste, de mici ferme "de muncă" (cum ar spune oamenii noștri), nici angajați, nici angajați, și semi-proletare, angajați Din păcate, gruparea lui Drexler diferă de gruparea statisticii generale germane, care consideră proprietarii cu - de hectare ca fiind țărănimea mijlocie Cu toate acestea, rămâne faptul că majoritatea acestor țărani de mijloc nu se pot descurca fără un stat de plată de muncitori Țăranii "de mijloc" din Germania sunt mici capitaliști Țăranii, în schimb, care nu angajează și nu angajează, constituie o minoritate nesemnificativă: din , adică o zecime Astfel, grupele de ferme preluate de la noi se

caracterizează prin tipul lor economic astfel: a) ferme capitaliste mari; b) capitalist mediu ("grossbauers"); c) mai puţin capitalist; d) mici ţărani şi e) semiproletari Numărul total de gospodării și cantitatea totală de pământ pe care le aveau au scăzut din până în Această scădere se produce în principal în fermele mici: cele cu până la / ha au scăzut ca număr de la la , adică pe de ferme, aproape un sfert Dimpotrivă, numărul celor mai mari ferme (peste ha) a crescut de la la , iar cantitatea de teren pe care o dețin de la ha la ha, i e pe hectare În consecință, îmbunătățirea generală a economiei și îmbunătățirea culturii într-o zonă dată, pe care Drexler îl admiră, înseamnă concentrarea agriculturii în mâinile unui număr tot mai mic de proprietari "Progresul" a scos din agricultură aproape din fermieri (până în mai rămăseseră) și a crescut cantitatea medie de pământ pe gospodărie de la , hectare la pentru cei rămași Într-o localitate, capitalismul concentrează această ramură a agriculturii și împinge un număr de mici proprietari În altă parte, creșterea agriculturii comerciale creează o serie de noi ferme mici (de exemplu, producția de lapte în satele suburbane și în țări întregi care furnizează produse în străinătate, precum Danemarca) Într-o a treia localitate, fragmentarea fermelor mijlocii crește numărul celor mici Statisticile nediscriminatorii acoperă toate aceste procese, al căror studiu necesită studii detaliate - - Progresul agriculturii în zona descrisă s-a exprimat mai ales în îmbunătățirea creșterii vitelor În același timp, numărul total de animale a scăzut În erau vite (ca bovine), în - Pentru statistici ample, această scădere a numărului de animale ar fi un semn al declinului păștoritului De fapt, calitatea vitelor s-a îmbunătățit, astfel încât dacă luăm nu numărul de bucăți de vite, ci "greutatea în viu" totală a acestora, obținem kilograme în și kg în Progresul capitalist al creșterii vitelor nu este doar, uneori chiar nu atât, într-o creștere a numărului, ci într-o îmbunătățire a calității, în înlocuirea celor mai proaste vite cu cele mai bune, într-o creștere a furajelor etc Numărul mediu de animale pe fermă a fost: În În Vite Mici Total Bovine Mici Total Redirecţiona pe un mare a) Moșii ' b) Proprietar de la și mai mult ha , i) " " - ha t ri " " - " e) ı> " până la , " Total , , , , , , În cele mai mari ferme, numărul de animale a scăzut În cele mai mici ferme a crescut și a crescut cu cât mai repede, cu atât ferma este mai mică S-ar părea că progresul producției la scară mică și regresul de mare? Adică confirmarea teoriei lui David? Dar de îndată ce luăm date despre greutatea medie a vitelor, iluzia se risipește (Vezi tabelul, următorul, p) Prima concluzie din aceste date este că calitatea animalelor este mai bună, cu cât dimensiunea fermei este mai mare Diferența în acest sens între fermele capitaliste și fermele mici țărănești sau semiproletare este enormă De exemplu, în această diferență între cele mai mari și cele mai mici ferme depășește o sută la sută: greutatea medie a unei bucăți medii de vite într-un mare - - Greutatea medie (în kg) a unei bucăți de animale În În Mare Mic *) Total Mare Mic Total a) Moșii b) Proprietar de la și mai mult ha c} " " , - ha d} " " , - , " e) " " până la , " Medie ; kilograme la fermele capitaliste, iar la fermele semiproletare, i e mai mult decat dublat! Se poate judeca, așadar, cât de superficial raționează David și asociații săi atunci când își asumă aceeași calitate a animalelor în fermele mari și mici Am subliniat deja mai sus că întreținerea animalelor este în general mai proastă la fermele mici Acum avem o confirmare reală a acestui lucru Datele privind greutatea în viu a animalelor oferă cea mai exactă idee despre toate condițiile în care sunt ținute animalele: hrană, locuință, muncă, îngrijire - toate

acestea sunt rezumate, ca să spunem așa, în rezultatele, cărora li sa dat o expresie statistică în monografia lui Drexler Se dovedește că toată "sârguința" țăranului mic în îngrijirea animalelor - sârguința glorificată de domnul nostru V V și de germanul David - nici măcar aproximativ nu este capabilă să echilibreze beneficiile producției la scară largă, care dă un produs de o calitate dubla Capitalismul condamnă micul țăran la ticăloșie veșnică, la jefuirea inutilă a muncii - pentru îngrijirea cât mai temeinică a animalelor în lipsa fondurilor, în lipsa hranei, în calitatea proastă a vitelor, în localuri sărace etc , echivalează cu jefuirea inutilă a muncii Economia politică burgheză, în aprecierea sa, aduce în prim-plan nu această ruină și oprimare a țăranului de către capitalism, ci "diligența" *) Diverse vite mici au fost transferate la vite după normele obișnuite Timp de un an, pentru unul dintre cele tipuri de animale, numărul de bucăți este determinat aproximativ; datele sunt disponibile numai asupra greutății, și nu asupra numărului de bucăți - - muncitor (muncitor pentru capital in cele mai proaste conditii de exploatare) A doua concluzie din datele prezentate este că calitatea șeptelului s-a îmbunătățit în medie pe parcursul deceniului indicat și, de asemenea, s-a îmbunătățit în toate categoriile economiei Dar, ca urmare a acestei îmbunătățiri generale, diferența dintre condițiile de creștere a vitelor în fermele mari și mici a devenit nu mai mică, ci mai semnificativă Îmbunătățirea generală nu a egalat fermele mari și mici, ci a adâncit prăpastia dintre ele, pentru că fermele mari depășesc fermele mici în acest proces de îmbunătățire Iată o comparație a greutății medii a unei bucăți medii de vite pe grupe în și : Greutatea medie a unei bucăți medii de animale în kilograme Zoom-! Creștere procentuală a) Ziua onomastică + + b) Hov de la și mai mult ha + + c) " " , - ha + + d) " , - , " + + , e) " " până la , " + + , Medie | j+ + Îmbunătățirea este cea mai mare la fermele capitaliste mari, apoi la fermele capitaliste medii, destul de neglijabilă la fermele țărănești mici și foarte nesemnificativă la restul Drexler, la fel ca marea majoritate a agronomilor care scriau despre economie agricolă, a observat doar partea tehnică a problemei În cea de-a cincea concluzie dintr-o comparație între anii și , el spune: "Se înregistrează un progres foarte semnificativ în creșterea vitelor *): o scădere a numărului de vite și o îmbunătățire a calității; greutatea medie în viu pe bucată de animale a crescut semnificativ în fiecare dintre cele trei grupe de sate**) Acest *) Drexler vorbește aici despre toate vitele, cu excepția muncitorului (așa-numitul Nutz-vieh) Vom da mai jos datele despre bovinele de lucru separat Concluzia generală rămâne aceeași, indiferent de ce fel de animale sau ce grupe de animale luăm *♦) Drexler împarte de sate în trei grupe în funcție de locația geografică și alte condiții economice Am luat doar date rezumative pentru a nu - înseamnă că mai mult sau mai puțin peste tot (ziclicli allgcmein) s-a înregistrat o îmbunătățire semnificativă a creșterii animalelor, a furajelor și îngrijirii animalelor " Cuvintele subliniate: "mai mult sau mai puțin peste tot" mărturisesc faptul că autorul ignoră latura socio-economică a problemei: "mai mult" se referă la fermele mari, "mai puțin" la cele mici Drexler nu a observat acest lucru, pentru că a acordat atenție doar datelor despre grupuri de sate, ci despre grupuri de ferme de diferite tipuri Să ne întoarcem acum la datele despre animalele de tracțiune, care fac lumină asupra condițiilor economiei în sensul restrâns al cuvântului agricol În ceea ce privește numărul de animale de tracțiune, fermele pe care le luăm în considerare se caracterizează prin următoarele cifre: Bucăți de vite de lucru în medie la gospodărie a) Moșii b) Proprietar de la și mai mult

ha · c) " " , - ha D d) " , - , " E) " " până la , " , , In medie , , În consecință, fermele semiproletare (până la , ha - erau astfel de ferme din în) în marea lor majoritate sunt complet lipsite de animale de tracțiune Nici aceste ferme nu pot fi considerate ferme agricole în adevăratul sens al cuvântului În orice caz, în ceea ce privește condițiile de utilizare a animalelor de tracțiune, nu se poate compara cu ferme mari, astfel încât la sută sau la sută nu folosesc animale de tracțiune deloc Dacă însă comparăm marile ferme capitaliste și micile ferme țărănești în acest sens, vom vedea că în prima (grupa a) sunt animale de tracțiune pe ha teren, în cea din urmă (grupa d) bucăți pe ha aglomerați articole cu numere Concluziile nu se schimbă, indiferent de ce grupe de sate luăm lei- ( ), adică în primul sclav de bucată vite, vin pe șase cam un hectar, în ultimele trei vreo trei acri Este clar că fermele mici suportă de două ori mai multe cheltuieli pentru întreținerea animalelor de tracțiune Productia la scara mica inseamna fragmentarea mijloacelor tehnice ale economiei si jefuirea muncii ca urmare a acestei fragmentari O parte din motivul acestei fragmentări este că fermele mici trebuie să recurgă la utilizarea animalelor de tracțiune inferioare, și anume vacile ca animale de tracțiune În numărul total de bucăți de vite de lucru a existat următorul procent de vaci: În În a) Nume b) Proprietar de la și mai mult ha - , % c) " " , - ha , % , % d) " , - , " , "/" , % E) " PÂNĂ , " , % , %* Medie , / , % Din aceasta rezultă că folosirea vacilor pentru munca câmpului este în creștere, iar la fermele semiproletare și mici-țărănești vacile sunt principalele animale de tracțiune David este înclinat să considere acest lucru ca un progres, la fel ca Drexler, care este în întregime din punctul de vedere burghez, care scrie în concluziile sale: "Un număr mare de ferme mici au trecut la utilizarea mai convenabilă pentru ei la vaci în forma animalelor de tracțiune" Este "mai convenabil" pentru proprietarii mici, deoarece este mai ieftin Și mai ieftin pentru că cele mai bune animale de lucru sunt înlocuite cu cele mai rele Progresul micilor țărani, admirați de Drexler și David, este în întregime egal cu progresul țesătorilor de mână dispăruți, care se îndreaptă spre materiale din ce în ce mai proaste, spre drojdia producției din fabrică Greutatea medie a vacilor de lucru în era de de kilograme, în timp ce caii de lucru erau de kg, iar boii de lucru erau de kg Acest *) Greutatea medie a vacilor neutilizate la munca campului este de kg L e v i, Sobr lucrări, vol IX unsprezece - - Ultimul tip de vite de muncă, cel mai puternic, în reprezenta mai mult de jumătate din întreaga compoziție a vitelor de muncă ale marilor proprietari capitaliști; - aproximativ un sfert din capitaliştii mijlocii şi mici, mai puţin de o cincime din ţăranii mici şi mai puţin de o zecime din fermele semi-proletare În consecință, cu cât ferma este mai mare, cu atât calitatea vitelor de lucru este mai mare Greutatea medie a unei bucăți medii de vite de lucru este următoarea: În În a) Ziua numelui b) Proprietar de la și mai mult Ha c) " " , - ha d) " , - , " e) " până la , " " Medie În mare, prin urmare, vitele de lucru s-au deteriorat De fapt, vedem o îmbunătățire semnificativă a fermelor mari capitaliste și stagnare sau deteriorare în toate celelalte În ceea ce privește calitatea animalelor de tracțiune, diferența dintre producția mare și cea mică a crescut și ea din până în Trecerea fermelor mici la utilizarea vacilor ca animale de tracțiune este un fenomen general în Germania*) Iar datele noastre demonstrează cu acuratețe documentară că această tranziție înseamnă înrăutățirea condițiilor pentru producția agricolă producţia înseamnă o creştere a nevoilor ţărănimii Pentru a finaliza revizuirea datelor monografiei lui Drexler, să dăm și un

calcul al numărului și greutății tuturor animalelor pe unitatea de suprafață, adică calculul pe care David îl face după datele germanului S -x statistici în general (vezi tabel, pagina următoare) Date despre numărul de animale la hectar de teren, acestea sunt datele la care se limitează David În exemplul nostru, ca și în agricultura germană în ansamblu, aceste date arată o scădere a numărului de animale pe unitatea de suprafață în fermele mari În , de exemplu, erau exact *) Vezi despre aceasta mai sus, Capitolul VIII: "Date generale ale agriculturii germane statistici " - - Pentru ha de teren sunt: Bucăți de vite, total (tradus în cereale) Greutatea tuturor animalelor în kilograme a) Moșii ï b) Proprietar de la și mai mult ha , o; c) " " , - ha , , d) " , - , " , , e) " până la , " Medie , , de două ori mai multe animale la ha decât în fermele mari capitaliste (, față de ,) Dar știm deja că într-un astfel de calcul se compară lucruri incomparabile Datele privind greutatea animalelor arată raportul efectiv al fermelor: producția pe scară largă este mai bine plasată și în acest sens, având un maximum de efective ca greutate pe unitatea de suprafață și, în consecință, un maxim de îngrășăminte Astfel, concluzia lui David că, în general, fermele mici sunt mai bine asigurate cu îngrășământ este direct opusă realității Și, în același timp, trebuie avut în vedere faptul că, în primul rând, datele noastre nu se referă la îngrășămintele artificiale, a căror achiziție doar proprietarii bogați și-o permit, iar în al doilea rând, compararea numărului de animale în greutate echivalează cu animale mici mari - echivalează , nair , , kg -greutate de capete într-o fermă mare - și , kg -greutate de , capre în fermele mici ( ) De fapt, preponderența fermelor mari în furnizarea de îngrășăminte pentru gunoi de grajd este mai semnificativă decât arată cifrele noastre *) Concluzia: cu sintagma "bălegarul este sufletul agriculturii", David a ocolit relațiile socio-economice în specialitatea creșterea vitelor și a prezentat chestiunea într-o formă complet pervertită ♦) Amintiți-vă indicațiile de mai sus (cap VI) ale lui Klawki: "micii fermieri au o producție mai proastă de gunoi de grajd: paiele pâinii lor sunt mai scurte, cea mai mare parte a paielor este hrănită pentru animale (înseamnă, din nou, calitatea furajelor se deteriorează) , și mai puțin este folosit pentru așternut paie " unsprezece* - producția pe scară largă în agricultura capitalistă are o superioritate enormă față de producția la scară mică în ceea ce privește calitatea șeptelului în general, în ceea ce privește calitatea șeptelului de lucru în special, în ceea ce privește condițiile de păstrare a șeptelului, îmbunătățirea acestuia și utilizarea este pentru îngrășământ XII "Țara ideală" din punctul de vedere al oponenților marxismului în chestiunea agrară *) Relațiile și practicile agricole din Danemarca prezintă un interes deosebit pentru economist Am văzut deja **) cum principalul reprezentant al revizionismului în literatura modernă pe problema agrară, Ed David folosește pe scară largă exemplul sindicatelor agricole daneze și al culturii (presupus) "țăranului mic" danez Heinrich Pudor, a cărui lucrare este folosită de E David, numește Danemarca "o țară ideală pentru agricultură asociațiile "***) Dar aici, în Rusia, reprezentanții concepțiilor populiste liberale nu mai puțin adesea "atusesc" Danemarca împotriva marxismului, în favoarea teoriilor despre viabilitatea agriculturii mici în agricultură - să subliniem, de exemplu, discursul liberalului Gsrtsnshteip din Prima Duma) şi Narodnikul Karavaev în Duma a II-a) În comparație cu alte țări europene, în Danemarca vedem cu adevărat cea mai mare prevalență a agriculturii "țărănești mici" și cea mai mare prosperitate a agriculturii, care a reușit să se adapteze la noile cerințe și condiții

de piață Dacă este posibil să "prosperăm" agricultura la scară mică în țările cu producție de mărfuri, atunci, desigur, Danemarca, dintre toate țările europene, este în cea mai bună poziție în acest sens Prin urmare, o cunoaștere detaliată a sistemului agrar din Danemarca prezintă un dublu interes Folosind exemplul unei țări întregi, vom vedea care sunt metodele revizionismului în problema agrară și care sunt trăsăturile reale de bază ale sistemului agrar capitalist într-o țară capitalistă "ideală" *) Capitolul XII a fost publicat în colecția Viața curentă SPb , p - **) Vl Ilyin, "Chestiunea agrară", Partea I, art Problema agrară și criticii lui Marx, cap X și XI (vezi mai sus, p - din acest volum Ed) ***) Heinrich Pudor: "Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen im Auslande" I B , SV Lpz Pudor este un dușman ardent al marxismului - - Statisticile agricole din Danemarca sunt organizate după modelul altor țări europene Dar, în unele privințe, oferă informații mai detaliate și cifre mai bine dezvoltate pentru a ține cont de aspecte ale problemei care rămân de obicei în umbră Să începem cu date generale privind distribuția fermelor în grupuri în funcție de mărimea suprafeței Vom traduce măsura obișnuită a terenului din Danemarca, "hartkorn", în hectare (ha), luând în considerare - pe baza instrucțiunilor agriculturii daneze statistici- hectare la porumb*) agricultura daneză statisticile oferă informații despre repartizarea fermelor pentru anii , și , toate fermele fiind împărțite în grupe: fără pământ, până la , ha (mai precis: până la / dintr-un gartcorp), , - , ha, , - ha, - , - , - , - , - , - , și mai mult Pentru a nu fragmenta prea mult atenția cititorului, vom combina aceste grupuri în grupuri mai mari (Vezi tabelul, la pagina) În primul rând, aceste date conduc la concluzia principală pe care economia politică burgheză și revizioniștii care i-au urmat o pierd constant din vedere Aceasta este concluzia că marea majoritate a pământului din Danemarca se află în mâinile fermierilor capitalişti Nu poate exista nicio îndoială că nu numai proprietarii cu sau mai multe hectare de teren își gestionează economia cu ajutorul forței de muncă angajate, ci și proprietarii cu sau mai multe hectare de teren În , aceste două grupuri cele mai înalte reprezentau doar % din numărul total de ferme, dar % din totalul terenului este concentrat în mâinile lor, adică, mai mult de trei cincimi Agricultura daneză se bazează pe agricultura capitalistă la scară mare și mijlocie A vorbi despre o "țară țărănească" și despre "cultură mică" este o pură apologetică burgheză, o denaturare a faptelor de către diverși ideologi ai capitalului cu titluri și mici titluri În același timp, trebuie menționat că în Danemarca, ca și în alte țări europene cu un sistem de agricultură capitalist pe deplin stabilit, ponderea grupurilor capitaliste superioare în totalul economiei naționale variază destul de slab în timp În , , % din fermele capitaliste dețineau , % din terenul total; în , , % din ferme aveau , % din pământ Această stabilitate a agriculturii la scară largă trebuie întotdeauna avută în vedere atunci când este vorba de compararea datelor pentru diferiți ani, deoarece în literatura de specialitate se poate observa de foarte multe ori cum, prin astfel de comparații, în ceea ce privește modificările *) Danemarks Statistics Statistici Aarbog -de Jargang P , nota Toate datele de mai jos se referă la Danemarca în adevăratul sens al elefantului, adică fără Bornholm, Total -și peste - " - " , - " Până la , ha Fără teren ■g· pb o t SP BE SPSP xj ferme JV oo>-toooSO n* toto o/ O io'■CI'-J co/ b* xj SPX^ICOcoco a * cu b os(c) toCO COSP Pământ b CO CO V* SPsoXjso ha CO σ" Oh oh oh *₽*la / ^cx SOSPcOn" cu SPSP SP oбo toco HFS cD CO s>CO■ ■co/o și •l xJÌ s(c)tosl>SP oo oo cn JV JV toSOCO

Earth laSPSPe SP oo oto ha cu toSIσ" Despre r~io despre / JV xjspCO /o s> h^ ssXJ to jok₽*σ> SP so toNumber of ho- despre asa co OSB SPcOSP SP> farm b-joH "SPσ> "b*tocoH" / o oSPSP^Sxto/o x- soso* DESPRE SP SP SP soo ZemliSP oo g * * co LF coó to SP spSPSOb-b °/o SP T - - în amănunte ascund principalele trăsături ale acestei structuri socio-economice Masa fermelor mici din Danemarca, ca și în alte țări europene, joacă un rol nesemnificativ în volumul total al producției agricole Numărul total de ferme cu pământ de până la hectare în era de , % din numărul total de ferme; terenul lor este de numai , °/ Acest raport rămâne practic constant în și Fermele mici sunt deseori deținute de semi-proletari - statisticile germane au arătat acest lucru, după cum am văzut, absolut în raport cu fermele de până la ha, și parțial în raport cu fermele de până la ha Mai jos, citând date despre numărul de animale din fermele diferitelor grupuri, vom vedea că nu poate fi vorba de o agricultură cu adevărat independentă și oarecum stabilă în raport cu masa acestor reprezentanți notori ai "micei culturi" , % din ferme, i e aproape jumătate sunt proletari și semiproletari (fără pământ și până la , ha); °/ , adică încă un sfert din fermele (, - ha) de mici ţărani nevoiaşi - aceasta este baza "prosperităţii" capitalismului agricol din Danemarca ţară cu o creştere comercială de vite foarte dezvoltată Dar datele despre creșterea vitelor, pe care le analizăm în detaliu mai jos, nu fac decât să întărească, după cum va vedea cititorul, concluziile trase Acum să vedem cum s-a schimbat distribuția pământului în Danemarca între fermele mari și mici din până în ^! Aici suntem imediat loviți de întărirea tipic capitalistă a extremelor și slăbirea fermelor mijlocii Procentul din numărul de exploatații agricole (adică, fără să includă fermele fără pământ) crește cu cele mai mici ferme la , ha: , % în , , % în și , % în Această proporție scade și mai mult în toate grupurile mijlocii și rămâne neschimbată (, %) doar în grupa cea mai înaltă, cu sau mai mult ha Procentul din totalul terenului crește în cea mai mare fermă, sau mai mult: , % - , °/ - , % în cei trei ani indicați, apoi crește mai puțin semnificativ în ferma țărănească medie (de la la ha: , % - , °/ - , °/), cu o scădere a ponderii numărului total de ferme din această grupă; apoi incorect creste la ferma de la , - ha (, %- , %) si creste continuu la ferma cea mai mica (, - , - ,) Ca urmare, există cea mai clară tendință de creștere a celor mai mari și mai mici ferme Pentru a vizualiza mai clar acest fenomen, trebuie să luăm dimensiunea medie a fermelor pe grupuri pentru diferiți ani Iată acest tip de date: - - Dimensiunea medie a gospodăriilor (în hectare) Ferme până la , ha " , - " " - " " - " USD și >" Medie Din aceste date vedem că mărimile fermelor în majoritatea grupelor sunt extrem de stabile Fluctuațiile sunt neglijabile: - °/ (de exemplu, , - , ha sau , - , ha etc) Singurele excepții sunt cele mai mici ferme, care, fără îndoială, sunt împărțite: o scădere a dimensiunii medii a unor astfel de ferme (la , ha) de la la cu ° / in (de la , la , ha), la fel cu la Creșterea totală a numărului total de ferme are loc în Danemarca cu o cantitate aproape neschimbată a întregului teren (din până în chiar și o scădere ușoară a cantității totale de pământ) În același timp, cea mai mare parte a creșterii cade pe cele mai mici ferme Astfel, din până în numărul total de ferme a crescut cu de ferme; numărul fermelor a crescut la , ha cu ferme Este clar că, în această condiție, scăderea dimensiunii medii a tuturor fermelor din Danemarca în general (, ha în , , ha în și , ha în) înseamnă de fapt doar o fragmentare a celor mai mici ferme Fenomenul observat de noi devine și mai evident dacă luăm o împărțire mai fină a grupurilor În prefața la statistica agricolă a Danemarcei

pentru (Danemarks Statistik etc Danemarks Jordbrug -de Raekke, Nr , litra C), compilatorii dau următorul calcul al modificării numărului de ferme pe grupuri (vezi tabelul , pagina următoare) În consecință, cresc astfel de ferme pitice, care fie sunt dedicate culturilor speciale, fie înseamnă "ferme" de muncitori salariați Această concluzie merită remarcată, deoarece "știința" profesorală apologetică tinde să concluzioneze din scăderea dimensiunii medii a tuturor fermelor în general că producția pe scară largă este în competiție cu producția la scară mică în agricultură De fapt, vedem progresul celui mai mare fermier - - % crestere sau scadere din până în din până în Ferme cu (sau mai multe ha + , + , " - " - " - " + , + , " - " - - " - " - , - , " - * + , + , " - " + , + , " , - " - , + " , - , " + , + , " - , " + , h + , influența, stabilitatea dimensiunii fermelor în toate grupurile, cu excepția celui mai mic, și fragmentarea fermelor în aceasta din urmă Această fragmentare trebuie pusă pe seama declinului și sărăcirii agriculturii la scară mică: o altă posibilă explicație, trecerea de la agricultură în sens restrâns la păstorit, nu poate fi acceptată pentru toate fermele cele mai mici, deoarece această tranziție are loc în toate grupurile, așa cum noi voi vedea acum Într-o țară precum Danemarca, pentru a judeca dimensiunea agriculturii fermierilor, datele despre creșterea vitelor sunt mult mai importante decât pe suprafața terenului, deoarece sunt posibile ferme de dimensiuni diferite pe aceeași zonă, când creșterea vitelor și creșterea produselor lactate se dezvoltă deosebit de rapid ' Este acest fenomen care se observă, după cum se știe, în Danemarca "Prosperitatea" agriculturii daneze depinde în principal de succesul rapid al creșterii comerciale a vitelor cu exportul de produse lactate, carne, ouă etc în Anglia Aici ne întâlnim cu declarația solemnă a lui Pudor că Danemarca "datorează creșterea colosală a economiei sale de lapte tocmai descentralizării creșterii vitelor și economiei sale" (p , p , cursivele lui Pudor) Nu este de mirare că o astfel de denaturare a faptelor îi permite lui Pudor, cel mai pur huckster din întregul său sistem de vederi, absolut străin de orice înțelegere a contradicțiilor capitaliste Dar în cel mai înalt - - Destul de caracteristic este faptul că mic-burghezul David, din cauza unei neînțelegeri, se înscriu printre socialiști, umbla greoi în spatele lui Pudor fără critici! De fapt, Danemarca este cea care ne arată cu o claritate deosebită concentrarea creșterii vitelor într-o țară capitalistă Pudor a putut ajunge la concluzia opusă doar datorită ignoranței sale extreme și denaturarii acelor fragmente de statistică pe care le citează în cărțica lui Pudor citează - iar David repetă cu slujire - cifre care arată distribuția numărului total de ferme de creștere a bovinelor din Danemarca în funcție de numărul de animale Potrivit lui Pudor, rezultă că , °/ din numărul total de ferme cu animale au doar - bucăți, apoi , °/ au fiecare câte - bucăți și așa mai departe În consecință, conchide Pudor, majoritatea ferme - "mici", "descentralizare", etc În primul rând, Pudor dă cifre incorecte Acest lucru trebuie remarcat, pentru că acest Pudor se lăudărește că toate datele statistice "recente" se regăsesc în opera sa, în timp ce revizioniștii "infirma marxismul", referindu-se la scriitori burghezi ignoranți În al doilea rând, și acesta este principalul lucru, metoda de argumentare a Pudorilor și Davidovilor este prea des repetă de cadeții noștri și de băștinași pentru a nu stărui asupra ei Conform acestei metode de raționament, va trebui inevitabil concluzionarea despre "descentralizarea" industriei în țările capitaliste cele mai avansate, căci peste tot și întotdeauna procentul celor mai mici și mai mici unități este cel mai mare, iar

procentul celor mai mari este cel mai mare neglijabil Pudorii și Davidi uită un "fleeac": concentrarea părții predominante a întregii producții într-o proporție mică a întreprinderilor mari Repartizarea efectivă a tuturor vitelor din Dunpee, conform ultimului recensământ din iulie , era după cum urmează *) (vezi tabel, p) De aici vedem ce rol în economia generală de creștere a vitelor a Danemarcei îl joacă numeroasele ferme mici și puține mari, care este notoria "descentralizare" a producției în "țara ideală" Ferme mici cu - vite, , adică , , °/O din total; au de vite, i e doar , °/ total Aproape la fel, bucăți, adică , °/o, au de gazde cele mai mari - , °/ din numărul total de gazde Primii au în medie vite și jumătate, adică cantitate evident insuficientă, la care este posibil să se desfășoare creșterea vitelor comerciale, să se vândă produse lactate și din carne ♦) Danemarks Statistics Statistic Tabelvaerk Femte Raekke, litra C, nr , Peaturholdet d iulie Kobenhavn - - Gospodărie Corn cap animale '/o un buc de vite " """- ■ " """ , " -)>"" " - """ " - """ >> """ " """ , , " - """ " - """ " si mai mare "• asta e tot ♦ dar numai în detrimentul propriei alimentații (amintim faptele binecunoscute: vând unt, dar cumpără margarină mai ieftină etc) Acestea din urmă au în medie de vite Aceştia sunt cei mai mari fermieri capitalişti, "producătorii" de lapte şi carne, "liderii" progresului tehnic şi tot felul de sindicate agricole, pe care admiratorii filisteni ai "lumii sociale" îi admiră Dacă combinăm fermierii mici și mijlocii împreună, obținem numărul total de proprietari de până la vite - de proprietari, adică două treimi din numărul total de gazde (, °/) Au vite, i e un sfert din total (, %) Aproape același număr, și anume bucăți (°/), sunt deținute de proprietari care dețin sau mai multe piese, iar numărul acestor proprietari este de , adică , °/ din numărul total de gazde Descentralizare buna! Reducând micile diviziuni de mai sus ale statisticii daneze în trei grupuri mari, obținem (vezi tabel, p) Deci, trei sferturi din întreaga economie de creștere a vitelor din Danemarca este concentrată în mâinile a de proprietari, adică mai puțin de o treime din total - - Numărul gospodăriilor· / / Corn cap animale %Medie la gospodărie Ferme cu gol - corn sk " " - "" " " " și mai mult " Total numărul de gazde Această a treia parte a proprietarilor și extrage partea leului din beneficiile tuturor "prosperității" capitalismului în agricultura Danemarcei În același timp, trebuie avut în vedere că un procent atât de mare de țărani prosperi și capitaliști bogați (, °/ , adică aproape o treime) se datorează unei metode artificiale de calcul care înlătură toți proprietarii fără vite De fapt, acest procent este mult mai luxos Recensământul din , după cum am văzut, a determinat numărul întreg al proprietarilor rurali din Danemarca la , iar recensământul vitelor din iulie , pune numărul total de proprietari la În raport cu acest total efectiv al numărului total de proprietari rurali, prosperi și înstăriți se vor ridica la doar , °/ , i e doar o a cincea parte Dacă "proprietarii" fără pământ reprezintă , % din numărul total de proprietari rurali din Danemarca (- din), atunci proprietarii fără pământ* reprezintă , % din numărul total de proprietari rurali din Danemarca, adică, mai mult de o treime (- din) Se poate judeca, așadar, ce fel de "socialism" nu observă domnul Davidov, că prosperitatea capitalistă a agriculturii daneze se bazează pe proletarizarea în masă a populației rurale, pe privarea de mijloace de producție a masei de " fermieri" Să ne întoarcem acum la datele care descriu atât economia agricolă, cât și cea a creșterii vitelor din Danemarca în ansamblu Recensământul din iulie oferă informații detaliate despre numărul de animale din diferite grupuri de proprietari

rurali care dețin cutare sau cutare suprafață de pământ Numărul acestor grupuri în statisticile daneze este deosebit de mare (grupuri: fără pământ, ♦) Mai exact, proprietari fără vite, pentru că statisticile daneze nu dau, din păcate, numărul proprietarilor care nu au vite Din aceste statistici aflăm doar numărul proprietarilor fiecărui tip individual de animale Dar vitele sunt, fără îndoială, principala bază a întregii economii de creștere a vitelor din Danemarca Înainte de Vzg Gartcorp, Vzg-Vie Vie-Ve, Ve-Vi, V"-Vg, Vg~ , -a, - , - , - , - , - , și mai mult) și rezumăm date în cele șase grupuri majore pe care le-am adoptat deja (Vezi tabel, la pagina) Din aceste date vedem în primul rând cât de mare este concentrarea întregii creșteri de vite în Danemarca Marii proprietari capitalisti, care detin peste de hectare de teren, nu reprezinta decat o zecime din numarul total de proprietari (, °/), concentrand in acelasi timp peste trei cincimi din intregul teren (, °/) și aproape jumătate din totalul efectivelor de animale: , % din numărul total de cai, , % din numărul total de vite, , % din numărul total de ovine, , % din numărul total de porci Dacă la acești stăpâni capitaliști adăugăm țărănimea prosperă, adică proprietarii de - de hectare de teren, obținem puțin mai mult de un sfert din numărul total de proprietari (, %), concentrând nouă zecimi din întregul teren, trei sferturi din numărul total de cai, patru cincimi din cantitatea totală de vite, șapte zecimi din numărul total de porci, aproape jumătate din numărul total de păsări Marea masă de "fermieri", aproape trei sferturi (°/), fiecare dețin mai puțin de hectare de pământ, constituie, în mare parte, o masă proletarizată și semiproletarizată și joacă un rol nesemnificativ în totalul suma economiei agricole şi pastorale a întregii ţări Apoi, în ceea ce privește distribuția diferitelor tipuri de animale, în acest sens este deosebit de remarcabilă creșterea oilor și a porcilor Prima aparține ramurilor în declin ale creșterii vitelor, neprofitabile în prezent pentru majoritatea țărilor europene din cauza condițiilor de piață și a concurenței din țările de peste mări Condițiile pieței internaționale impun înlocuirea creșterii ovinelor cu alte tipuri de creștere a bovinelor Dimpotrivă, creșterea porcilor aparține ramurilor deosebit de profitabile și în dezvoltare rapidă ale creșterii bovinelor de carne din Europa Statisticile ne arată că și în Danemarca, creșterea oilor este în scădere, iar creșterea porcilor crește deosebit de rapid Din până în , numărul oilor din Danemarca a scăzut de la , milioane la , milioane Numărul bovinelor a crescut de la , milioane la , milioane Numărul de porci a crescut de la , mil până la , milioane, adică crescut de patru ori Și astfel, comparând distribuția oilor și a porcilor în fermele mici și mari, vedem clar cea mai mare rutină a primei, cea mai mică adaptabilitate a acesteia la cerințele pieței, lentoarea reorganizării economiei în conformitate cu noile condiții Fermele capitaliste mari (- ha, sau mai mult) au redus cel mai semnificativ creșterea neprofitabilă a oilor (, °/ și , % din ovine) Agricultura și pastoritul în Danemarca conform recensământului iulie ■ Grupuri de ferme Numărul de ferme despre pământ ha e (c) Cai Despre (c) Vaci despre Total coarne, animale (c) (c) Ovine (c) Porci păsări Despre s* Fără pământ - Cu cantitate necunoscută teren ?? , , , Până la , ha , , , , , , , , - " - " - " și peste Total Yuo| Notă Datele din nu sunt de acord cu datele din privind repartizarea gospodăriilor după mărimea terenului Acest lucru poate depinde atât de schimbările în timp, cât și de mai multe metode diferite de colectare a informațiilor Dar în general: rapoartele dintre grupuri rămân aceleași Recensământul din numără, pe lângă ha de teren împărțit, alte ha de teren nedistribuit

Grupul de ferme "cu un teren necunoscut" ( ) se află în cea mai mare parte în grupele inferioare, dovadă fiind numărul de animale - - iar - °/ a altor tipuri de animale) Fermele mici s-au adaptat mai puțin: încă țin mai multe oi; de exemplu, fermele de până la , ha au , °/ din numărul total de ovine față de - °/ din alte tipuri de animale Au o proporție mai mică de porci - , la sută - decât de oi Capitaliștii au °/ și , %, adică o proporţie mai mare decât oile Agricultura capitalistă este mult mai capabilă să se adapteze la cerințele pieței internaționale Despre țăran, și acum trebuie să spunem în cuvintele lui Marx: țăranul devine negustor și industriaș fără condițiile în care se poate deveni un adevărat negustor și industriaș Piața cere oricărui proprietar, ca o necesitate necondiționată, supunerea la condiții noi și adaptarea rapidă la acestea Dar fără capital, această achiziție rapidă este imposibilă Astfel, sub capitalism, agricultura la scară mică este inevitabil condamnată la cea mai mare rutină, înapoiere și cea mai mică adaptabilitate la piață Pentru a vizualiza mai concret forma economică reală a acestei mase nevoiașe și a unei mici minorități înstărite, să citām date despre cantitatea medie de pământ și animale din fermele diferitelor grupuri Este firesc ca economia politică burgheză (și pentru domnii revizioniști) să ascundă contradicțiile capitaliste; economia politică socialistă trebuie să clarifice diferența dintre tipurile de economie și nivelul de trai dintre capitaliștii prosperi și micii fermieri nevoiași GRUPURI de ferme Se încadrează în medie la o fermă Teren ha Cai Vaci Total vite Ovine Porcine pasare Fără teren -OD , , , , Cu cantitate necunoscută Pământ ? Până la , ha , - " ■ - " ,θ - " și mai mult ha , In medie Aceste date arată clar că toate cele trei grupuri inferioare, care alcătuiesc jumătate din numărul total de gospodării, sunt cei săraci Predomină "proprietari" fără cai și fără vaci Doar în grupul cu teren de până la , ha există o bucată întreagă de vite, oi și porci Este clar că această jumătate din numărul total de ferme este exclusă de a extrage beneficii din creșterea vitelor de lapte și de carne Înflorirea agriculturii daneze înseamnă, pentru această jumătate, dependență de marii fermieri, nevoia de a căuta "caștiguri secundare", adică, într-un fel sau altul să-și vândă puterea de muncă, nevoia veșnică și economia pe jumătate distrusă Desigur, această concluzie este corectă doar în raport cu întreaga masă a acestor ferme cele mai sărace Am subliniat deja, conform statisticilor agricole germane, franceze și ruse, că chiar și printre fermele mici în ceea ce privește suprafața de teren există mari proprietari de vite, cultivatori de tutun etc Diferențierea este mai profundă decât ne putem imagina față de danez statistici Dar această diferențiere, prin evidențierea în fiecare grup a unei minorități nesemnificative de ferme cu culturi speciale, nu face decât să sporească sărăcia și lipsa majorității proprietarilor din grupurile cele mai sărace În plus, din datele prezentate reiese clar că grupul de mici țărani, care are de la , până la hectare, nu poate fi considerat în niciun fel înstărit și solid mobilat din punct de vedere economic Reamintim că acest grup include de gospodării, i e , °/ total Și în acest grup, în medie, sunt , cai pe fermă Cei fără cai folosesc probabil vacile pentru înhămat, înrăutățind astfel condițiile atât pentru economia agricolă (arat mai puțin adânc), cât și pentru creșterea vitelor (slăbirea vitelor) Vacile reprezintă în medie , pe gospodărie Dacă, totuși, consumul de lactate și produse din carne în propria familie este redus, iar o astfel de reducere este deja un semn direct al celei mai amare nevoi, atunci dintr-un astfel de număr de vaci pot fi vândute doar cele mai nesemnificative cantități de produse

de vânzare Participarea unor astfel de ferme, cu o medie de , vaci și porci pe curte, la "prosperitatea" comercializarii "naționale" a laptelui și cărnii în Anglia nu poate decât să fie cea mai neînsemnată Agricultura comercială și creșterea animalelor, având în vedere dimensiunea economiei, înseamnă parțial înstrăinarea a ceea ce este necesar familiei, înrăutățirea alimentației, agravarea sărăciei și în parte înstrăinarea de fleacuri, adică în cele mai nefavorabile condiții, și imposibilitatea de a avea un fond de bani în cazul unor cheltuieli de urgență inevitabile Iar economia de subzistență a micului țăran, în condițiile țărilor capitaliste moderne, nu poate decât să vegeta și să moară - - o armată a morții dureroase, nu mai prosperă Întreaga "smecherie" a economiei politice burgheze și revizioniste constă în faptul că condițiile tocmai acestui tip de ferme mici, care sunt sub "medie" (proprietarul "mediu" danez are , cai și , vaci) și alcătuiesc marea majoritate a gazdelor Nu numai că acest tip de agricultură nu este studiat în mod deosebit, dar este ascuns de referiri exclusiv la date "medie", la creșterea generală a "producției" și "vânzărilor", cu tăcerea pe care doar fermele prospere, care constituie o mică minoritate , poate vinde profitabil Doar la proprietarii cu - de lei vedem astfel de numere de vite care semnifică posibilitatea "prosperității" Dar astfel de ferme reprezintă doar % din total Și dacă se descurcă complet fără forță de muncă angajată, având în medie , hectare de teren, este o altă întrebare Având în vedere intensitatea ridicată a agriculturii din Danemarca, o întreprindere de această dimensiune este probabil imposibilă fără participarea muncitorilor agricoli sau a zilierilor Din păcate, atât statistica daneză, cât și majoritatea scriitorilor care scriu despre agricultura daneză sunt în întregime din punct de vedere burghez, fără a examina problema muncii salariate, dimensiunea economiei care necesită utilizarea acesteia etc , etc Din recensământul ocupațiilor de la Dapia din , aflăm doar că în grupa "zilierilor" și așa mai departe, sunt tu-eu și eu bărbați și mii femei, adică mii din mii repartizate în funcţie de poziţia în producţia locuitorilor din mediul rural Sunt acești zeci de mii de muncitori salariați (și pe lângă ei angajați sub formă de "muncă auxiliară" și mici țărani) angajați exclusiv de de mari fermieri capitaliști (de la la ha și peste ha) sau sunt? țărănimii, de asemenea, parțial prospere, deținând de la la de hectare - nu avem informații despre asta Nu este nevoie să spunem multe despre primele două grupuri, primele " " ale agriculturii daneze: caracterul capitalist al agriculturii și al creșterii animalelor lor este mai întâi conturat în cifre grafice În cele din urmă, ultimele date de interes general, care sunt atinse și parțial dezvoltate în statisticile agricole daneze, se referă la întrebarea dacă pastoralismul este descentralizat sau concentrat pe măsură ce se dezvoltă această bază principală a "prosperității" "țarii noastre ideale" Statistica anului , pe care am citat-o deja, oferă date extrem de interesante în comparație cu anul , iar pentru un tip de vite, deși cel mai important, și anume toate vitele, putem compara și datele din și Lenin Sobr lucrări, T IX - - În perioada - , cel mai puternic a progresat în Danemarca din toate ramurile de creștere a animalelor de porci Numărul de porci a crescut în acest timp de la mii la mii, adică cu la sută, în timp ce numărul cailor a crescut de la doar tone la mii, numărul bovinelor de la mii la tone, iar numărul oilor chiar a scăzut Cine, deci, a profitat în principal de acest progres colosal al maeștrilor danezi, uniți în nenumărate parteneriate? Statisticienii din dau un răspuns la aceasta comparând datele din și Toți proprietarii de porci sunt împărțiți în

patru grupuri: exploatații mari cu sau mai multe bucăți; mediu-mari de la - ; mediu-mic cu - buc si mici cu - bucati Pentru aceste patru grupuri, compilatorii de statistici oferă următoarele informații: Grupuri de fermă Mărit sau scăderea numerelor ° | Procentul de distribuție, numărul de porci Număr Număr FermePorciFermePorci Proprietar Porc De la și mai mult PC Ó C " - buc " - " G " " Total Aceste date ne arată clar că există o concentrare rapidă a păstoritului Cu cât fermele erau mai mari, cu atât au beneficiat mai mult de "progresul" păstoritului Fermele mari au crescut numărul de animale cu , la sută, cele mijlocii-mari cu , la sută, cele mijlocii-mici cu , la sută, iar cele mici cu doar , la sută Creșterea bogăției vine în principal de la o mică minoritate a claselor superioare Creșterea totală a numărului de porci timp de cinci ani este de mii; din care mii, i e peste trei sferturi este reprezentată de ferme mari și mijlocii-mari, la număr (dintr-un total de - de ferme!) Producția la scară mică în acest tip de creștere a vitelor este înlocuită cu producția la scară largă: în ultimii cinci ani, ponderea agriculturii la scară largă (de la , la sută la , la sută) și a agriculturii medii-mari (de la , la sută la , la sută) , la sută) a crescut - - la , la sută), ponderea celor mijlocii-mici (de la , la sută la , la sută) și chiar mai mici (de la , la sută la , la sută) a scăzut Dacă, în loc de statistici brute pe suprafețe, s-ar putea obține statistici privind producția agricolă care exprimă dimensiunea producției în sine la fel de exact cum exprimă numărul de vite *) mărimea fermelor de creștere a vitelor, atunci nu există nicio îndoială că și aici ar vedea un proces de concentrare negat de profesorii și oportuniștii burghezi Și mai interesante sunt datele corespunzătoare privind numărul total de vite și putem completa comparația dintre anii și , făcută de întocmitorii statisticilor din , cu o comparație cu datele recensământului din iulie Danemarks Statistik , Statistik Tabelvaerk, -de Raekke, litra C, Nr i Kreatur-boldet d iulie , Kobenhavn) Iată datele relevante pentru cei trei ani (Vezi tabelul, la pagina) Aceste date, pe o perioadă mai îndelungată de timp și în raport cu un tip de șeptel mai important, ne arată, la fel de clar ca cele de mai sus, procesul de concentrare capitalistă Creșterea economiei de creștere a vitelor în Danemarca, creșterea creșterii vitelor, este progresul aproape exclusiv al economiei capitaliste pe scară largă Întreaga creștere a efectivelor din până în este mii capete Din această creștere, de mii sunt destinate fermelor cu sau mai multe unități și pentru fermele cu - de unități, i e În total, aceste de ferme de top reprezintă de creșteri, aproape (r)/ din creșterea totală O imagine mai vie a concentrării capitaliste nu poate fi imaginată Numărul total al fermelor deţinătoare de vite a crescut din până în cu ferme (- -b " v), v -v pe (c) " η oSα și o d Menaj►i (c) JV (c)co DESPRE'! σ>rv Despre CO H* tSPSP ü O CO k> d> d> o µ> Capul cornut o cn (c) COo(c)tocattle la (c)co G O h* χ) cu (c) toțoSP to Farm Λ xj '•J SPXJco oooootoHousehold kü σ> to (c) 'to d> (c)sp n to oí-b S- (c) ț^b Yasoto ■ Γ CO d> gsp tona "soso to Heads of corns o deci (c) na (c) (c) soskot (c) despre oso co o o 'toto SPSP , Număr gospodărie DUve eu la prea>cp£Capete de coarne P(c)Λ ₽> lo(c)H" ₽>bovine COµ CD W m S ab CD despre tototo SP χ SPσ>co ΛCOCD · -° D• O toso cu capetele cornute §O (c)IL (c) SPN "n" animale o iso co (c) cog £ D Ő (c) otofsoσ>O ti O D | X CD e^i coj£x h-"Ő CD cu SPso O ffl o'y > C(c)S No O CD o so -a "oso y Π (c) -b*□Ъo o ÛSЫ j" ë - - în creșterea vitelor capitaliste pe scară largă, în plus, din până în fermele mijlocii-mari cresc mai repede decât cele mari, iar din până în cele mai mari ferme cresc cel mai rapid Dacă luăm, conform datelor din și ,

cea mai mare categorie de ferme, deținători de sau mai multe vite, vom vedea că în erau dintre acestea (, °/aproximativ numărul total de proprietari de vite) cu capete corn vite (, % din numărul total de corn vite), iar în - de peste două ori mai multe - (, % din total) din bucăți corn animale (, % din total) Cei mai mari proprietari și-au dublat numărul și aproape și-au triplat producția Din până în , producția la scară mică a fost înlocuită continuu de producția la scară largă Ponderea fermelor mici în suma totală scade continuu: de la , % în la , % în și la , % în Ponderea fermelor mijlocii este, de asemenea, în continuă scădere, deși ceva mai lent (, %- ,) %- , %) Ferma de mărime medie și-a crescut ponderea din până în de la , % la , %, iar din până în a rămas la același nivel Doar cea mai mare economie a crescut continuu, împingând deoparte toate celelalte categorii (, %- , °/ - , °/) Cu cât sunt mai favorabile condițiile pentru păstorit, cu atât mai rapid dezvoltarea și progresul creșterii vitelor comerciale, cu atât mai puternic este procesul de concentrare capitalistă De exemplu, în districtul Copenhaga, care număra mii de locuitori în și mii în , vânzarea de lactate și produse din carne era, desigur, cea mai sigură Proprietarii rurali din acest district erau mai bogați în vite decât restul proprietarilor Danemarcei atât în , cât și în , având o medie de , capete și , capete, față de , și , pentru întreaga țară Și în acest raion, cu cele mai favorabile condiții pentru dezvoltarea creșterii vitelor, vedem cel mai puternic proces de concentrare Iată datele pentru anii și despre acest district după grupurile acceptate mai sus (vezi tabel, la p) Aici chiar și numărul absolut de proprietari a scăzut în de ani! Bogăția în animale era concentrată într-un număr mai mic de proprietari Atât fermierii mici, cât și cei mijlocii s-au găsit în de ani în număr mai mic și cu mai puține animale Cele mijlocii-mari și-au crescut deținerile de , ori (și) Mare - mai mult decât dublat Cei mai mari proprietari cu sau mai multe bucăți de vite în erau doi cu bucăți vite, iar în - de la buc bovine - - - Număr Număr Ferme; corn capete vite Fermă Corn cap animale De la și mai mult bucata " - buc " - " " - " Total Eforturile de tot felul de Pudori, Davidovi și alții, liberi și involuntari, slujitori ai capitalului de a îmbunătăți condițiile de vânzare, de a dezvolta o asociație aliată de proprietari și de a face progres tehnic în creșterea vitelor și agricultură, nu pot avea decât un singur sens : să apropie ofensiva unor asemenea schimbări în toată ţara şi în toate ramurile agriculturii aceleaşi ordine ca în districtul Copenhaga, adică în special concentrarea rapidă a producției în mâinile capitaliștilor și exproprierea și proletarizarea populației, reducerea ponderii proprietarilor în totalul populației, creșterea ponderii celor pe care capitalismul îi împinge din mediul rural în orașe , etc Concluzia: "țara ideală" din punctul de vedere al oponenților marxismului în chestiunea agrară ne arată (în ciuda nivelului încă scăzut și a statisticilor socio-economice nedezvoltate) cu cea mai mare claritate sistemul agrar capitalist, contradicții capitaliste exprimate tranșant în agricultură și creșterea vitelor, concentrarea tot mai mare a producției agro-economice, deplasarea producției la scară mică prin producția la scară largă, proletarizarea și nevoia marii majorități a populației rurale DATE NOI PRIVIND LEGILE DEZVOLTĂRII CAPITALISMULUI ÎN AGRICULTURĂ NUMĂRUL I Capitalismul și agricultura în Uniune Statele Americii Scrisă în octombrie Publicat într-un pamflet în Knyuizd "Viața și Cunoașterea* Țara avansată a capitalismului modern prezintă un interes deosebit pentru studiul structurii socio-economice a agriculturii moderne și a evoluției acesteia Comm Statele nu au rival

egal nici în dezvoltarea rapidă a capitalismului de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, nici în cel mai înalt nivel de dezvoltare pe care l-au atins deja, fie în vastitatea zonei pe care cele mai recente se utilizează echipament științific, ținând cont de varietatea remarcabilă a condițiilor naturale și istorice, nici libertatea politică și nivelul cultural al masei populației Această țară este în multe privințe modelul și idealul civilizației noastre burgheze Studiul formelor și legilor evoluției agriculturii este aici cu atât mai convenabil cu cât în Uniune State la fiecare zece ani, se efectuează recensăminte ale populației ("calificări"), combinate cu recensăminte remarcabil de detaliate ale tuturor exploatațiilor industriale și agricole Rezultatul este un material atât de precis și bogat, pe cât nu există nicăieri în lume, și care face posibilă verificarea unei întregi serii de afirmații actuale, formulate în cea mai mare parte teoretic dezinvolt, repetate fără critici, ducând, de obicei, vederi și prejudecăți burgheze H Himmer) în cartea din iunie a Testamentelor) pentru a citat câteva date din ultima, a treisprezecea, calificare din și, pe baza lor, a repetat iar și iar cea mai actuală și profund burgheză - atât în baza teoretică și în semnificația sa politică este afirmația că în Comm În Statele Unite, marea majoritate a fermelor sunt ferme de muncă", că "în regiunile mai dezvoltate capitalismul agricol se dezintegrează", că "în marea majoritate a zonelor țării" "agricultura cu forță de muncă mică extinde domeniul stăpânirea ei", că este tocmai "în regiunile celor mai vechi - cultură și dezvoltare economică superioară" "agricultura capitalistă se prăbușește, producția se fragmentează și se micșorează", că "nu există zone în care procesul de colonizare să nu aibă loc deja, iar agricultura capitalistă pe scară largă nu ar decădea și nu ar fi înlocuită prin muncă", etc și așa mai departe Toate aceste afirmații sunt extrem de false Sunt exact opusul realității Sunt o batjocură completă a adevărului Și merită cu atât mai mult să explicăm eroarea lor, cu cât domnul Gimmer nu este prima persoană pe care o întâlnesc, nu este autorul întâmplător al unui articol de revistă întâmplător, ci unul dintre cei mai importanți economiști care reprezintă cea mai democratică, extremă stângă -tendinţa burgheză aripă în gândirea socială rusă şi europeană Tocmai din acest motiv punctele de vedere ale domnului Himmer sunt capabile - și sunt deja într-o oarecare măsură deja printre straturile neproletare ale populației - deosebit de răspândite și influente Căci nu acestea sunt părerile lui personale, nu greșelile sale individuale, ci doar o expresie deosebit de democratizată, mai ales nuanțată de frazeologie presupus socialistă, expresie a concepțiilor generale burgheze, la care se ajunge cel mai ușor într-o societate capitalistă de un profesor de stat care merge pe drumurile bătute , și un mic fermier , care se distinge prin conștiința sa de milioane de oameni din felul lui Teoria evoluției necapitaliste a agriculturii în societatea capitalistă, susținută de domnul Himmer, este în esență teoria marii majorități a profesorilor burghezi, a democraților burghezi și a oportuniștilor - în mișcarea muncitoare a lumii întregi - adică , cea mai nouă varietate a acelorași democrați burghezi Nu ar fi exagerat să spunem că această teorie este o iluzie, un vis, o autoînșelare a întregii societăți burgheze Dedicând o expunere suplimentară respingerii acestei teorii, voi încerca să ofer o imagine a capitalismului în agricultura americană în ansamblu, deoarece una dintre principalele greșeli ale economiștilor burghezi constă în a scoate fapte, cifre și cifre individuale din legătura generală a relatii politice si economice Toate datele sunt preluate din

publicațiile oficiale ale statisticilor S -Am Comm state; aceasta include, în primul rând, volumele cinci ale calificării a XII-a din și calificarea a XIII-a din , consacrate agriculturii *), apoi "Colecția statistică" "Statistică! Abstract *) Rapoarte de recensământ Al Doisprezecelea Recensământ Vol V: Agricultura spalare - Al treisprezecelea recensământ al Statelor Unite, tàken în anul Vol V: Agricultura spalare - - al Statelor Unite" pentru După ce am indicat aceste surse, nu voi face referiri la pagini și numere de tabel pentru fiecare cifră individuală: acest lucru ar împovăra cititorii și ar aglomera textul fără nicio nevoie, deoarece cei interesați pot găsi cu ușurință datele corespunzătoare pe cuprins a publicaţiilor menţionate Caracteristici generale ale celor trei regiuni principale Vestul colonizat și gospodăriile Piața Uriașă Statele, ușor inferioare întregii Europe și varietatea enormă a condițiilor economice din diferite părți ale țării - toate acestea fac absolut necesar să se ia în considerare separat principalele regiuni, care sunt semnificativ eterogene în situația lor economică Statisticienii americani au împărțit țara în în nouă regiuni:) New England - șase state din nord-est, pe coasta Oceanului Atlantic (Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island și Connecticut);) Mid-Atlantic (New York, New Jersey și Pennsylvania), aceste două zone alcătuiau împreună zona "North Atlantic" în ;) Nord-Est central (Ohio, Indiana, Illinois, Michigan și Wisconsin);) Nord-Vest Central (Minnesota, Iowa, Missouri, Dakota de Nord și IO, Nebraska și Kansas); aceste două raioane au constituit împreună districtul "central-nord" în ; B) Atlanticul de Sud (Delaware, Maryland, Columbia, Virginia și Virginia de Vest, Carolina de Nord și de Sud, Georgia și Florida) - aceeași zonă în ;) Sud-Est central (Kentucky, Tennessee, Alabama și Mississippi);) Sud-Vest Central (Arkansas, Oklahoma, Louisiana și Texas); aceste două districte constituiau un district sud-central în ;) Munte (Montana, Idaho, Wyoming, Colorado, New Mexico, Arizona, Utah și Nevada) și) Oceanul Pacific (Washington, Oregon și California); aceste două districte au constituit unul "de vest" în Diversitatea excesivă a acestor diviziuni i-a determinat pe statisticienii americani să le comprima în în trei mari regiuni: nord (-), sud (-) și vest (-) Vom vedea acum că această împărțire în trei regiuni principale este într-adevăr cea mai importantă și esențială, deși, bineînțeles, aici, ca în toate, există tipuri de tranziție, iar Noua Anglie cu statele Mid-Atlantic va trebui să fie evidențiată mai ales pe unele probleme fundamentale - Pentru a defini diferența cea mai elementară dintre cele trei zone principale, le putem numi: nordul industrial, sudul fostului sclav și vestul colonizat Iată datele referitoare la mărimea suprafeței, la procentul de teren cultivat și la populație: Districte: Suprafața totală de teren în mil acri Prelucrat din acesta Populatie ( ) mil Nord · · % Sud % Vest % Toate conexiunile state / În ceea ce privește suprafața, nordul și sudul sunt aproximativ aceleași, iar vestul este de aproape o ori și jumătate mai mare decât ambele Dar populația din nord este de ori mai mare decât cea din vest Occidentul, s-ar putea spune, este aproape populat Cu ce viteză se desfăşoară aşezarea sa, reiese din faptul că în ani, din până în , populaţia a crescut în nord cu °/ , în sud cu °/o, iar în vest cu °/ ! Numărul fermelor din nord crește cu greu: mii în și mii în (+ , °/o); în sud a crescut cu °/ , de la , la milioane, iar în Vest %, i e a crescut de peste o dată și jumătate, de la la mii Ce fermă ocupă teren în vest poate fi văzută din datele privind gospodăriile - loturi de teren, în cea mai mare parte de acri, i e aproximativ de zecimi distribuite de guvern ca dar sau pentru o taxă de

pomenire Timp de ani, din până în , numărul gospodăriilor ocupate din nord a fost de , milioane acri (inclusiv , milioane, adică mai mult de °/ , numai în apă, în special în nord-vestul central); în sud mil (inclusiv , m cade pe o zonă: central sud-vest) iar în vest - , mil acri care se încadrează pe ambele zone din vest Aceasta înseamnă că vestul este o regiune continuă de gospodării, adică distribuirea gratuită a terenurilor neocupate - ceva de genul cuceririi folosirii terenurilor în periferia îndepărtată a Rusiei, reglementată doar nu de un stat feudal, ci democratic (aproape am spus populist; Republica Americană a dus la îndeplinire în manieră capitalistă ideea "populistă" a distribuirea terenurilor neocupate tuturor celor care au dorit-o) În nord și în sud avem un singur district de gospodării, care este, parcă, un tip de tranziție de la vestul nelocuit la nordul și sudul populat Apropo, observăm că nu există absolut nicio gospodărie distribuită în ultimul deceniu în doar două zone din nord: New England - f și Atlanticul Mijlociu În aceste două regiuni cele mai industriale, unde procesul de colonizare nu mai are loc deloc, va trebui să ne oprim mai jos * Datele privind gospodăriile ocupate se referă la cererile inițiale pentru gospodării, nu la ocuparea finală; nu avem date de acest din urmă fel distribuite pe regiuni Dar dacă, ca valori absolute, datele date sunt exagerate, atunci ele, în orice caz, descriu cu exactitate relația dintre regiuni În nordul întregului teren sub ferme era în , - mil acri, astfel încât gospodăriile revendicate în ultimii ani au fost de cca / , sud aprox / (din), în jumătatea de vest (din)! Este clar că a confunda într-un singur teanc datele despre zonele în care de fapt nu există aproape nicio proprietate funciară și despre zonele în care este ocupat tot terenul, ar fi o batjocură a metodelor de cercetare științifică America confirmă în mod clar mai ales adevărul subliniat de Marx în volumul III al Capitalului, și anume că capitalismul în agricultură nu depinde de forma de proprietate și de utilizare a pământului Capitalul găsește stăpânire medievală și patriarhală de cele mai diverse tipuri: atât feudală, cât și "țărănească de alozare" (adică, țăran-dependent), și de clasă, și comunală, și statală etc Capitalul subjugă toate aceste tipuri de proprietate funciară, dar în diferite moduri forme, în moduri diferite Statisticile agricole, dacă ar fi puse într-un mod semnificativ, rezonabil, ar trebui să-și modifice metodele de cercetare, metodele de grupare etc soarta Din păcate, prea des domnește rutina în statistici, repetarea fără sens, stereotipată a metodelor monotone Cât de extinsă este agricultura în vest, în comparație cu alte regiuni, este evident, printre altele, din datele privind valoarea cheltuielilor cu îngrășămintele artificiale Calculate la acru de teren cultivat, aceste costuri în erau de cenți (, dolari) în nord, în sud și doar Superioritatea sudului se datorează faptului că cultura de bumbac necesită mult îngrășământ, iar această cultură ocupă în sud, locul cel mai proeminent: bumbacul, împreună cu tutunul, dă aici , % din valoarea tuturor produselor agricole, pâinea cu cereale - doar , %, fânul și iarba - %; dimpotrivă, în nord, pe primul loc ocupă boabele de cereale - , %, apoi fânul și ierburile - , %, predominând ierburile de semănat În vestul - - porumbul nou dă °/ din valoarea tuturor produselor agricole; - , % produc fân și ierburi, în timp ce ierburile de semănat sunt inferioare ierburilor de luncă , % din cost provine din fructe - o ramură specială a agriculturii comerciale care se dezvoltă rapid pe coasta Pacificului Nordul industrial În nord, ponderea populaţiei urbane în a atins , %/o, faţă de , % în sud şi , % în vest Rolul industriei este evident din următoarele date: Costul produselor (în

miliarde și n dolari) Asa de REGIUNI 'o'a>h I o> F s CO R " o co o şi J iIndustrie, minus costul materiilor prime "o δ µ " s o B "= Cu? (c) al -lea k Nord , , , , , Sud , , , , , Vest Toate conexiunile state Valoarea totală a produselor agricole este aici exagerată, deoarece o parte din produsele agricole se repetă în valoarea produselor zootehnice, de exemplu, hrana pentru animale Dar în orice caz, o concluzie incontestabilă despre concentrarea de cca % din toată industria americană din nord și predominanța industriei asupra agriculturii în această zonă Sudul și vestul, dimpotrivă, sunt de natură predominant agricolă După cum se poate observa din datele prezentate, nordul se deosebește de sud și vest printr-o dezvoltare relativ mult mai mare a industriei, creând o piață pentru agricultură, determinând intensificarea acesteia Dar "industrial" - în acest sens - nordul continuă să fie principala producție de produse agricole Mai mult de jumătate din întreaga producție agricolă, aproximativ trei cincimi din aceasta, este concentrată în nord Cât de mult mai intensivă este agricultura în nord în comparație cu restul regiunilor se poate observa din următoarele date privind valoarea tuturor proprietăților agricole - teren, clădiri, unelte și mașini, animale - la acru de teren: în nord această valoare a fost USD față de USD în sud și USD în - - vest În special, costul uneltelor și mașinilor pe acru de teren a fost de , USD în nord, , USD în sud și , USD în vest În același timp, regiunile New England și Mid-Atlantic se remarcă în special pentru λ Nu există colonizare aici, așa cum am subliniat deja Numărul fermelor a scăzut absolut din până în , cantitatea de teren cultivat, precum și tot terenul din ferme, de asemenea Conform statisticilor ocupaționale, aici doar °/ din populație este angajată în agricultură, față de % în medie pentru toate statele nordice, - °/ în restul nordului și - °/ în sud Doar - % din terenul cultivat este ocupat aici sub culturi de cereale (media pentru S Sht este de %, pentru nord %), sub ierburi (în mare parte însămânțate) - % (față de % și %) %) , sub legume - , - , % (față de , % și , %) Aceasta este cea mai intensivă regiune agricolă Costul mediu al îngrășământului pe acru de teren cultivat în era de , USD și , USD; prima cifră este maximă, a doua este a doua doar la o regiune din sud Costul mediu al uneltelor și mașinilor pe acru de teren cultivat este de , USD și , USD, cele mai mari cifre din Statele Unite Vom vedea în cele ce urmează că aceste regiuni cele mai industriale din nordul industrial, care se remarcă prin agricultura cea mai intensivă, se disting și prin caracterul cel mai capitalist al agriculturii Fostul sclav de sud Statele Unite ale Americii, scrie domnul Gimmer, sunt "o țară care nu a cunoscut niciodată feudalismul și este străină de supraviețuirea ei economică" (p din titlul articolului) Aceasta este o afirmație direct opusă adevărului, pentru că supraviețuirea economică a sclaviei nu diferă cu nimic de cele ale feudalismului, iar în fostele state sclavagiste la sud de aceste supraviețuiri sunt încă foarte puternice Greșeala domnului Himmer nu ar merita să ne oprim dacă ar putea fi considerată doar o greșeală într-un articol de jurnal scris în grabă Dar toată literatura liberală și toată literatura populista din Rusia demonstrează că în ceea ce privește sistemul rusesc de muncă-serviciu - supraviețuirea noastră a feudalismului - aceeași "greșeală" este făcută sistematic și cu o persistență neobișnuită South Conn Statele au fost sclavagiste până la războiul civil din - nu îndrăznea sclavia Până în prezent, numărul negrilor, care nu depășește , - , % în populația regiunilor de nord și de vest, este în sud de la , la , % din populația totală Media pentru toate statele S este de , % din populația negrilor Despre disprețuit - - Nu există nimic de spus despre poziția

negrilor: burghezia americană nu este în niciun caz mai bună decât burghezia altor țări în acest sens După ce i-a "eliberat" pe negri, a încercat pe baza capitalismului "liber" și republican-democrat să restaureze tot ce era posibil, să facă tot posibilul și imposibilul pentru cea mai nerușinată și ticăloasă oprimare a negrilor Pentru a caracteriza nivelul cultural, este suficient să indicați un mic fapt statistic În timp ce numărul analfabetilor din populația albă a Statelor Sf în era de , °/ din populație (luând în considerare populația de ani și mai mult), pentru negri acest °/ era de , °/ ! ! Boli de ori mai mari!! In nordul si vestul analfabetilor - °/ ( ), in sud , - , °/O!! Nu este greu de imaginat ce set de fapte din domeniul relațiilor juridice și cotidiene corespunde acestui fapt cel mai rușinos din domeniul alfabetizării populare Care este baza economică pe care a crescut și se menține această minunată "suprastructură"? Pe baza unui sistem de muncă tipic rusesc, "cu adevărat rus", și anume: mătașul Numărul de ferme deținute de negri în era de , adică , °/ din numărul total de ferme Din numărul total de fermieri, erau de chiriași, de proprietari, iar restul de , de ferme erau administrate de manageri Dar pentru chiriașii albi este , °/ , iar pentru negri este , °/ ! Fermierul tipic alb din America este proprietarul pământului său, fermierul tipic negru este chiriașul În vest, / din chiriași este egal cu doar , / - o zonă colonizată, terenuri noi, libere, eldorado (eldorado pe termen scurt și instabil) al micului "fermier * independent" În nord, ° / chiriași este de , ° / , iar în sud , ° / ! Jumătate dintre fermierii din sud sunt chiriași Dar acest lucru nu este suficient În fața noastră nu sunt chiriași în sensul european, cultural, capitalist modern În fața noastră sunt predominant semifeudali, sau - ceea ce este același din punct de vedere economic - mătași pe jumătate sclavi În vestul "liber", există o minoritate de mârâi printre chiriași (din de tone) În nordul vechi, demult așezat, din de arendași, de mii de mătași, t -é % În sud, din de mii de chiriași, de mii de mătași, i e O/O În America liberă, republicană-democrată, în , existau R/ milioane de mătași, dintre care peste milion erau negri Iar numărul de mârâi în raport cu numărul total de fermieri nu este în scădere, ci crește constant și destul de rapid - În , ponderea mâraiilor în numărul total al tuturor fermierilor din Statele S era de , %, în - , %, în - , %, în , - , % "În sud", citim în raportul de recensământ al statisticienilor americani din , "în sud, condițiile au fost întotdeauna oarecum diferite de cele din nord, iar multe dintre fermele chiriași fac parte din plantații de dimensiuni considerabile și datează din epoca anterioară războiului civil" În sud, "sistemul de agricultură de către chiriași, în principal negrii, a înlocuit sistemul de agricultură cu munca de sclav" "Dezvoltarea sistemului de închiriere este, mai ales, aruncată în ochii în sud, unde plantațiile mari, lucrate anterior prin muncă sclavă, erau în multe cazuri împărțite în mici parcele (loturi) închiriate chiriașilor Aceste plantații sunt în multe cazuri încă cultivate în esență ca unități agricole, întrucât arendașii sunt supuși unui anumit grad de supraveghere, mai mult sau mai puțin analog cu cel căruia îi sunt supuși muncitorii salariați din ferme din nord" (pas op , V, ,) Pentru a caracteriza sudul, mai trebuie adăugat că populația fuge din el în alte regiuni și orașe capitaliste, la fel cum țărănimea din Rusia fuge din cele mai înapoiate, cele mai păstrate rămășițe de iobăgie din provinciile agricole centrale, din sub stăpânirea Valai-Markovilor, către regiuni mai capitaliste Rusia, către capitale, către provinciile industriale și spre sud (vezi "Dezvoltarea capitalismului în Rusia")*)

Zona de partajare atât în America, cât și în Rusia este zona celei mai mari stagnare, cea mai mare umilință și oprimare a maselor muncitoare Imigranții din America, care joacă un rol atât de proeminent în economia țării și în toată viața ei socială, evită sudul În , procentul populației născute în afara Americii era de , % În sud, acest procent este de doar , - , % în anumite zone, în timp ce în restul țării sunt nu mai puțin de , % dintre nou-veniți și până la , % (New England) Insularitate, rigiditate, lipsă de aer proaspăt, un fel de închisoare pentru negrii "eliberați" - despre asta se referă sudul american Cea mai mare aşezare a populaţiei, cel mai mare "ataşament faţă de pământ": cu excepţia acelei regiuni din sud unde are loc o colonizare semnificativă (regiunea central-sud-vest), în ambele celelalte regiuni din sud - % din populaţia s-a născut în aceea *) Vezi Volumul III Sobr cit , p - Ed Lenin Sobr lucrări, vol IX - - regiunea în care locuiesc, în timp ce în general în America acest procent este de , °/ , i e mobilitatea populaţiei este mult mai mare În vest, care este o zonă continuă de colonizare, doar - °/ din populație s-au născut în zona în care locuiește Din cele două regiuni din sud care nu cunosc colonizare, negrii fug: în cei ani care au trecut între ultimele două calificări, aceste două regiuni au transferat aproape de populații "negre" în alte zone ale țării Negrii fug mai ales în orașe: în sud, - °/o din toți negrii trăiesc în sate, în timp ce în restul regiunilor doar - °/ Este izbitoare omogenitatea economică a poziției negrilor din America și a țăranilor "foști moșieri" din centrul Rusiei agricole Dimensiunea medie a fermei "Decaderea capitalismului în sud Având în vedere principalele trăsături distinctive ale celor trei raioane principale ale Comm Statele și natura generală a condițiilor economice, putem trece la analiza acelor date care sunt utilizate de obicei Aceasta include, în primul rând, date privind dimensiunea medie a fermelor Pe baza acestor date, destul de mulți economiști, inclusiv domnul Himmer, trag cele mai decisive concluzii: Dimensiunea medie a fermelor din Comm state Toate cantitățile prelucrate (În acri) , , · , , , , , , , , , , În general, ceea ce apare la prima vedere este o scădere a cantității medii a terenului total, și modificări nedeterminate, acum o scădere, acum o creștere, a cantității medii de teren cultivat Dar linia clară este perioada - , pe care am notat-o deci o trăsătură În această perioadă are loc o scădere enormă a cantității medii de "tot terenul" cu de acri (, - ,) și cea mai mare modificare (, - ,), tot spre o scădere, a cantității medii de teren cultivat Ce s-a întâmplat? Evident, în războiul civil din - și abolirea sclaviei Latifundia deținătoare de sclavi a primit o lovitură decisivă Vom vedea mai jos confirmări repetate ale acestui fapt, care, însă, este atât de cunoscut, încât trebuie să fim surprinși de necesitatea confirmării lui Să evidențiem datele despre sud și nord Dimensiunea medie a terenului în acri Pe Sud In nord mier numărul Af numărul Af numărul Af cantitate tot pământul arr pământ tot pământ arr Pământ , , , , , , , , , , , , Vedem că cantitatea de teren cultivat, în medie pe fermă, a scăzut enorm în perioada - în sud (, - ,) și ușor crescut în nord (, - ,) Ideea este, deci, tocmai în condițiile evoluției sudului Acolo, chiar și după desființarea sărăciei, observăm, deși lentă și nu continuă, o scădere a dimensiunii medii a fermelor "Agricultura cu forță de muncă mică își extinde domeniul de dominație aici", conchide domnul Himmer; "și capitalul părăsește agricultura pentru alte domenii de aplicare" "Dezintegrarea rapidă a capitalismului proprietari de pământ în statele sud-atlantice" Iată o curiozitate care, se pare, poate fi comparată doar cu argumentele populiștilor noștri despre "dezintegrarea

capitalismului" în Rusia după , ca urmare a tranziției proprietarilor de la un corvee la un serviciu de muncă (adică, semi-corvee!) sistem de economie Fragmentarea latifundiilor deținătoare de sclavi se numește "descompunerea capitalismului" Transformarea pământului necultivat al proprietarilor de sclavi de ieri în mici ferme negre, pentru jumătate dintre mătași (nu uitați că procentul de mătase este în continuă creștere * - - de la calificare la calificare!) se numeşte "descompunerea capitalismului" Nu există unde să mergi mai departe în pervertirea conceptelor de bază ale științei economice! În capitolul al textului explicativ pentru recensământul din , statisticienii americani au oferit date despre "plantațiile" tipice din sud - astăzi nu în timpul sclaviei În de plantații avem de gospodării și de ferme În medie, asta înseamnă gr shdatorev pentru un "stăpân", "proprietar", "proprietar" Dimensiunea medie a plantației este de de acri Dintre acestea, doar de acri sunt teren cultivat: peste de acri per plantație sunt pământ necultivat Nu este o rezervă rea pentru viitoarele planuri de exploatare ale domnilor proprietarilor de sclavi de ieri Repartizarea terenului unei plantații medii este următoarea: "ferme stăpânului" de hectare de teren, din care sunt cultivate loturile de pământ ale pegro-izdolitsiks, care lucrează încă pentru "stăpân" și sub supravegherea lui, au în medie de acri de pământ, din care de acri sunt cultivate Proprietarii de sclavi de ieri din sud, deținând latifundii uriașe, în care mai mult de / din pământ rămâne încă necultivat, trec treptat, pe măsură ce populația și cererea de bumbac cresc, la vânzarea acestor pământuri către negrii și chiar mai des pentru a le distribui mici parcele pentru utilizare (Din până în , în sud, numărul fermierilor care sunt proprietari cu drepturi depline pe toate terenurile lor a crescut de la mii la mii, adică cu , °/ , în timp ce numărul fermierilor, mătarilor a crescut de la mii la mii, t -s pa , °/) Și acum, apare un economist care numește acest fenomen "descompunerea capitalismului" Prin latifundie includem ferme cu de acri sau mai mult de teren Total în Sev În Statele Unite ale Americii, în , existau , % dintre astfel de ferme (ferme) și dețineau , milioane de acri de pământ, , % din total Acest lucru dă o medie de de acri per latifundie Procentul de teren cultivat în latifundii este de doar , %, dar în general pentru toate fermele este de , °/ În același timp, latifundiile sunt cele mai puține din nordul capitalist: , % din numărul total de ferme cu , % din totalul terenurilor, în timp ce ponderea terenului cultivat în latifundii este de , % Majoritatea latifundiilor sunt în vest: , % din numărul total de ferme cu , % din totalul terenului; , % din terenul din latifundia este cultivat Cel mai mult, procentul de teren necultivat din latifundii este în fostul sud sclavagist: , °/ latifundii; detin , % din teren; doar , °I de teren au fost cultivate in latifundii!! Aceste date detaliate arată clar, printre altele, cât de neîntemeiată este o atribuire atât de răspândită - - latifundia - fără prea multă analiză a datelor specifice fiecărei țări și regiuni individuale - către economia capitalistă " Timp de ani, - , în latifundii și numai în latifundii a scăzut întregul teren Scăderea este foarte semnificativă: de la , m la , mil acri, adică cu , mil acri În sud, această scădere este de , mil acri (în nord o creștere cu , milioane, în vest o scădere cu , milioane) În consecință, tocmai sudul, și numai sudul sclavagist, este caracterizat de procesul de fragmentare a latifundiilor la scară enormă, cu un proces nesemnificativ (, °/) a terenului cultivat în aceste latifundii Din toate acestea rezultă inevitabil că singura definiție exactă a procesului economic în desfășurare va fi următoarea: trecerea de la latifundii sclaviști, nouă

zecimi deloc cultivate, la agricultura comercială la scară mică Nu "muncă", așa cum le place domnul Himmer și populiștilor să spună, împreună cu toți economiștii burghezi care cântă imnuri ieftine "muncii", ci comerțului Cuvântul "muncă" nu are sens politic și economic și este indirect înșelător Este lipsit de sens, pentru că sub toate și orice structuri sociale ale economiei micul fermier "lucrează", și sub sclavie, și sub iobăgie și sub capitalism Cuvântul "muncă" este o frază goală, o declamație fără sens care acoperă confuzia celor mai diverse structuri economice sociale, ceea ce este avantajos doar pentru burghezie Cuvântul "muncă" este înșelător, înșelând publicul, deoarece sugerează absența muncii salariate H Himmer, ca toți economiștii burghezi, ignoră tocmai datele despre munca salariată, deși acestea sunt cele mai importante date privind problema capitalismului în agricultură, și deși sunt disponibile nu numai în recensământul din , ci și în acel "buletin " al recensământului din (Rezumat - Corpul fermei, state bu), care este citat de domnul Himmer (de pagini ale articolului său, notă) Că creșterea agriculturii la scară mică în Sud este tocmai creșterea agriculturii comerciale este evident din natura principalului produs agricol din Sud Acest produs este din bumbac Toate culturile de cereale dau , °/ din valoarea recoltei totale de cereale și cereale în sud, fân și ierburi furajere , °/ , iar bumbacul , °/ Din până în , producția de lână a crescut în Statele Unite de la de milioane lire la m -de două ori;-grâu de la mil bushels până la m , mai puțin de trei ori; - porumb de la mil bushels la m , de asemenea, mai puțin de trei ori, și bumbac de la mil baloti (de lire fiecare) până la milioane, adică de trei ori Creșterea comerțului - - predominant produsul agricol a depășit creșterea altor produse mai puțin comerciale În plus, în principala regiune a sudului, "Atlanticul de Sud", producția de tutun (, % din valoarea culturii în statul Virginia), legume (, % din valoarea recoltei totale în statul Delaware, , % în statul Florida) s-a dezvoltat destul de semnificativ, fructe (, °/ din valoarea întregii culturi în statul Florida), etc Toate acestea sunt culturi agricole de acest fel, care semnifică intensificarea agriculturii, o creștere a dimensiunii fermei cu o scădere a suprafeței de teren sub aceasta și o creștere a utilizării forței de muncă angajate Ne întoarcem acum la o examinare detaliată a datelor privind munca salarială; vom observa doar că, deși sudul a rămas în urmă cu alte regiuni în acest sens - aici folosirea forței de muncă angajate este mai slabă, deoarece mătașeria semi-sclavă este mai puternică -, dar și în sud, utilizarea forței de muncă angajate este în creștere Caracterul capitalist al agriculturii Capitalismul în agricultură este de obicei judecat pe baza datelor privind mărimea fermelor, sau pe numărul și importanța fermelor mari, în ceea ce privește suprafața terenului Am examinat parțial, și parțial vom lua în considerare alte date de acest fel, dar trebuie să remarcăm că toate acestea sunt date indirecte, deoarece dimensiunea zonei nu indică întotdeauna și departe de a indica în mod direct dimensiunea cu adevărat mare a economiei și a capitalistului ei caracter Datele privind munca salariată sunt incomparabil mai concludente și revelatoare în acest sens Recensămintele agricole din ultimii ani, de exemplu, cel austriac din și cel german din , despre care vom discuta în altă parte, au arătat că utilizarea forței de muncă salariate în agricultura modernă, și mai ales în agricultura mică, este mult mai semnificativă decât să ne gândim Nimic nu respinge atât de necondiționat și atât de clar fabula mic-burgheză despre agricultura la scară mică "muncă" ca aceste date Statisticile americane au adunat

materiale foarte extinse cu privire la această întrebare, deoarece cardul unic de pe fiecare fermier indică dacă cheltuiește ceva pentru angajarea muncitorilor și, dacă da, cât de mult Spre deosebire de statisticile europene - de exemplu, cele două țări tocmai denumite -, cea americană nu înregistrează numărul de numerar la un moment dat la fiecare angajator de muncitori salariați, deși acest lucru ar fi foarte ușor de constatat, iar științificul semnificația acestora - - datele, pe lângă datele privind valoarea totală a cheltuielilor cu munca salariată, ar fi foarte mari Dar ceea ce este cel mai rău dintre toate este dezvoltarea inutilă a acestor date în recensământul din , care este în general dezvoltat nemăsurat mai rău decât recensământul din Toate fermele conform recensământului din sunt împărțite în grupe în funcție de mărimea suprafeței de teren (ca și în), dar, spre deosebire de , datele privind utilizarea forței de muncă angajate nu sunt realizate pentru aceste grupuri Suntem lipsiți de posibilitatea de a compara fermele mici și mari, din punct de vedere al cantității de teren, în raport cu utilizarea forței de muncă angajate Avem la dispoziție doar date medii pentru state și regiuni, adică date care îmbină economiile capitaliste cu cele necapitaliste Vom lua în considerare mai jos, în special, datele pentru , mai bine dezvoltate, iar acum vom prezenta datele pentru Datele se referă la și propriu-zis Districte Procentul fermelor care au angajat muncitori Costuri de recrutare crescute manopera, din la Cheltuieli pentru munca angajata la acru prelucrat teren ( ) în% (în dolari) Nord + Sud + Vest , , + Toate S Pc - Din aceste date rezultă în primul rând fără îndoială că agricultura are caracterul cel mai capitalist în nord (, °/ ferme care angajează forță de muncă salariată), apoi în vest (, °/), și mai puțin în sud (°/) Așa ar trebui să fie cu raportul dintre suprafața populată și industrială, suprafața colonizată și suprafața de mătaș Datele privind procentul de ferme care angajează forță de muncă angajată sunt, desigur, mai susceptibile de o comparație precisă între districtele meledo decât datele privind înălțimea costului forței de muncă salariate pe acru de teren cultivat Comparabilitatea datelor de acest ultim tip ar necesita ca nivelul salariilor în diferite regiuni să fie același Nu avem date despre salariile în agricultură în Statele S , dar uniformitatea salariilor, având în vedere diferențele fundamentale dintre regiunile cunoscute de noi, este de necrezut Deci, în nord și vest, în două regiuni concentrând / din totalul terenurilor cultivate și / din totalul efectivelor de animale, mai mult de jumătate - - fermierii nu se pot descurca fără utilizarea forței de muncă angajate În sud, această pondere este mai mică doar pentru că exploatarea semifeudală (de asemenea, semi-sclavă) sub formă de mătaș este încă puternică acolo Nu există nicio îndoială că unii dintre fermierii cei mai prost plasați din America, ca în toate celelalte țări capitaliste ale lumii, recurg la vânzarea forței de muncă Din păcate, statisticile americane nu oferă deloc date despre aceasta - spre deosebire, de exemplu, de statisticile germane din , unde aceste date au fost colectate și elaborate în detaliu Potrivit datelor germane, din de proprietari de întreprinderi agricole (suma totală, inclusiv cei mai mici "proprietari") - , i e peste °/o, sunt muncitori angajati dupa ocupatia lor principala Desigur, masa acestor muncitori și zilieri cu o bucată de pământ cade asupra grupurilor inferioare de fermieri Să spunem că în Sev În Statele Unite, unde cele mai mici ferme (până la acri) nu sunt în general înregistrate deloc, doar % dintre fermieri recurg la vânzarea forței de muncă Și în acest caz, obținem rezultatul că mai mult de o treime din numărul total de fermieri exploatați în mod

direct de către moșieri și capitaliști (, °/o mătași, adică exploatati de foștii proprietari de sclavi în funcție de regimul feudal sau semifeudal) o exploatate de capitalisti se ridica la °/) Din numărul total de fermieri, deci, o minoritate, abia mai mult de o cincime sau un sfert, nu angajează muncitori și nu sunt angajați sau înrobiți ei înșiși Așa este starea de fapt într-o țară cu capitalism "exemplar și avansat", într-o țară cu distribuire gratuită a milioane de acri de pământ Renumita "muncă", non-canitalistă, agricultură la scară mică este, de asemenea, un mit aici Cât de mare este numărul muncitorilor salariați în agricultura Americii? Crește sau scade acest număr în comparație cu numărul fermierilor și cu populația rurală totală? Din păcate, statisticile americane nu oferă un răspuns direct la aceste întrebări importante Să căutăm un răspuns aproximativ Bo- -x, un răspuns aproximativ poate fi dat de statisticile ocupațiilor (volumul IV al lucrărilor "Cenza"), americanii "au eșuat" aceste statistici A fost dezvoltat atât de formal, de rutină, de absurd încât nu există date despre poziția persoanei în pescuit, adică despre diferența dintre stăpân, lucrătorul de familie și muncitorul salariat În loc de o împărțire economică precisă, ei s-au mulțumit cu folosirea cuvintelor "mergătoare, obișnuită", combinând fără sens sub titlul "muncitori rurali" și membrii familiei fermierilor și ai muncitorilor salariați După cum se știe, - , - nu numai în statisticile americane domnește haosul complet în această problemă Recensământul din încearcă să rezolve puțin acest haos, să corecteze greșelile evidente și să separe măcar o parte din muncitorii salariați (care lucrează) de cei din familie (care lucrează la ferma de acasă) Făcând o serie de calcule, statisticienii corectează numărul total de persoane angajate în agricultură, reducând acest număr cu de persoane (Vol IV, p) Apoi, numărul femeilor, salariate, este determinat a fi de în și în (o creștere de °/) Numărul muncitorilor salariați bărbați în era de Dacă presupunem că în exista același procent de muncitori salariați rurali în numărul total de muncitori rurali ca în , atunci numărul muncitorilor salariați de sex masculin în va fi determinat la de persoane Apoi obținem această imagine: Total ocupat in agricultura persoane Numarul fermierilor Numărul de muncitori angajați Mărit V % + % + % + % Adică creșterea procentuală a numărului de muncitori angajați este de peste cinci ori mai mare (°/ versus °/) față de creșterea procentuală a numărului de fermieri Ponderea fermierilor în populația rurală a scăzut, ponderea muncitorilor angajați a crescut Numărul proprietarilor independenți proporțional cu întreaga populație rurală a scăzut; numărul exploataților dependenți a crescut În Germania, în , % dintr-un milion dintr-un total de milioane erau socotiți ca muncitori salariați agricoli și lucrătorii familiali și salariați Asta înseamnă °/o muncitori salariați În America, dar având în vedere un calcul aproximativ, % mil din , adică % Este posibil ca disponibilitatea terenurilor gratuite să fie cedată și procentul enorm de mătaș să scadă muncitorii salariați din America Bo- -x, un răspuns aproximativ poate fi dat de cifre privind suma cheltuielilor pentru angajarea muncitorilor în și În aceeași perioadă, numărul salariaților din industrie a crescut de la , milioane la până la , milioane, adică cu °/o, iar salariile lor de la , milioane dolari, până la , mil dolari, adică cu % (Nu trebuie uitat că creșterea prețurilor la alimente, etc , a oprit această creștere nominală a salariilor) Judecând după aceste date, se poate presupune că o creștere a costului angajării lucrătorilor în agricultură cu % corespunde unei creșteri a - - creșterea numărului de angajați cu aproximativ % Făcând o presupunere

similară pentru cele trei districte principale, obținem takuk numerele fermelor muncitorii + , % + % + , % + % + , % + % imagine: Creștere în % din până în Districte Total sate populatia Nord' + , % Sud + , % Vest + , % Toate Sev PC + , %+ , %+ % Și aceste date ne arată că creșterea numărului de proprietari, pentru întreaga țară, este în urmă cu creșterea populației rurale, iar creșterea numărului de salariați depășește creșterea numărului de muncitori populatie rurala Cu alte cuvinte: numărul proporțional al independenților scade, numărul proporțional al persoanelor aflate în întreținere crește Să remarcăm că o diferență uriașă între creșterea numărului de lucrători angajați conform primului calcul (+ %) și conform celui de-al doilea (+ %) este destul de posibilă, deoarece în primul caz doar lucrătorii salariați profesioniști au fost numărat, iar în al doilea - orice caz de utilizare a forței de muncă angajate În agricultură, folosirea episodică a forței de muncă angajate este de mare importanță și, prin urmare, trebuie să facem întotdeauna o regulă să nu te mulțumești cu determinarea numărului de muncitori angajați, permanenți și temporari, ci, pe cât posibil, să se determine și totalul valoarea cheltuielilor pentru munca angajata În orice caz, ambele calcule ne arată cu certitudine creșterea capitalismului în agricultura din Nord Statele, creșterea utilizării cotei de muncă, depășind creșterea populației rurale și a numărului de fermieri Zonele celei mai intensive agriculturi După ce am examinat datele generale despre munca salariată ca cel mai direct indicator al capitalismului în agricultură, putem trece acum la o analiză mai detaliată a formelor specifice în care se manifestă capitalismul în această ramură a economiei naționale Am făcut cunoștință cu o regiune a scăderii dimensiunii medii a formelor, imeppo la sud, unde acest proces semnifică o tranziție de la latifundia deținută de sclavi la agricultura comercială la scară mică Există o altă zonă de scădere a dimensiunii medii a fermelor, și anume, o parte din nord: - - Noua Anglie și Statele Mid-Atlantice Iată informațiile despre aceste zone: Dimensiunea medie a fermei (cultivată ANI teren) în acri Noua Anglie mier Atl state , ' , , , , , , , , , , , , , , Dimensiunea medie a unei ferme din New England este cea mai mică dintre orice parte a Statelor S În sud, această dimensiune în două raioane este de - de acri, iar în al treilea, unde există încă colonizare, centrul sud-vest, de , acri, i e aproape la fel de multe ca în statele Mid-Atlantic Scăderea dimensiunii medii a fermelor din New England și State Mid-Atlantic, "în zonele de cultură mai veche și de dezvoltare economică mai înaltă" (p în Gimmer), în zonele în care nu există colonizare, și a determinat autorul nostru, ca și foarte mulți alți economiști burghezi, pentru a ajunge la concluzia că "agricultura capitalistă se prăbușește", că "producția este fragmentată și mai mică", că "nu există zone în care procesul de colonizare să nu fi avut deja loc, și -agricultura capitalistă la scară ar fi decăzut și nu ar fi înlocuită de muncă Domnul Gimmer a ajuns la aceste concluzii, care sunt direct opuse adevărului, pentru că a uitat un "fleac": procesul de intensificare a agriculturii! Este de necrezut, dar este un fapt Și din moment ce o serie de economiști burghezi, aproape toți, reușesc să uite și ei acest "fleac" atunci când vine vorba de producția la scară mică și mare în agricultură, deși "teoretic" toți "știu" excelent și recunosc procesul de intensificarea agriculturii, apoi oprirea la această întrebare este deosebit de amănunțită Tocmai aici se află una dintre sursele fundamentale ale tuturor nenorocirilor economiei burgheze (inclusiv populiste și oportuniste) în problema agriculturii "muncă de muncă" la scară mică Ei uită "fleecul" că, datorită

caracteristicilor mecanice ale agriculturii, procesul de intensificare duce de foarte multe ori la o creștere a dimensiunii economiei, la o creștere a producției și a capitalismului, în timp ce cantitatea medie de teren cultivat în economia scade Să ne gândim mai întâi dacă există diferențe fundamentale în tehnica agriculturii, în caracterul general și intensitatea ei, între Noua - - Anglia și statele Mid-Atlantice pe de o parte, restul nordului și tot restul țării pe de altă parte Diferențele în cultura agricolă sunt caracterizate de următoarele date: Procentul din valoarea totală a întregii recolte (,- Districte New England Mid-Atlantic fân de cereale și iarbă legume, fructe etc culturilor , , , Centru S -Vost Centru S -Zap , , , Diferența în condițiile culturii agricole este fundamentală Două primele regiuni ne arată o agricultură extrem de oportunistă, cele doua două extensive În cele din urmă, boabele de cereale reprezintă marea majoritate a valorii totale a recoltei; în prima, nu doar o parte mai mică, dar uneori destul de neglijabile (, °/), în plus, culturi speciale "comerciale" (legume, fructe etc) o mare parte din valoarea recoltei decât pâinea cu cereale Agricultura extensivă a făcut loc agriculturii intensive Creșterea ierbii a fost larg răspândită În New England, din , milioane hectare de fân și furaje, , mil hectarele sunt ocupate de semănat de ierburi În statele Mid-Atlantic, cifrele corespunzătoare sunt , și , milioane Dimpotrivă, în statele Centru Nord-Vest (o zonă de colonizare și agricultură extensivă), din , milioane acri producând fân și iarbă, , milioane, i e jumătatea mare, zaiyats în pajiști "sălbatice" etc Randamentele în stările "intensive" sunt mult mai mari: Colectare pe acru în bushels: Districte porumb grâu C Anglia , Miercuri-La l , Centru S -Vost , Centru S -Zap , Același fenomen se observă în ceea ce privește creșterea vitelor comerciale și creșterea vacilor de lapte, dezvoltate în special în aceste zone: w - Rayo și s Număr mediu de vaci de lapte pe fermă / ( ) Producția medie de lapte (galoane) per vaca I Anglia Atlantul Mijlociu Centru Nord-Est , Ceptr Nord Vest , Sud (districte) - - - Vest (raioane) , - , - - Medie pentru S Piese , Aceasta arată că în statele "intensive" vedem o fermă de lapte mult mai mare decât în toate celelalte Regiunile celor mai mici ferme, din punct de vedere al cantității de teren cultivat, sunt regiunile celor mai mari ferme de lapte Acest fapt este de o importanță extraordinară, deoarece, după cum se știe, producția de lapte se dezvoltă cel mai rapid în zonele suburbane și în țările (sau regiunile) cu o industrie deosebit de dezvoltată Statisticile Danemarcei, Germaniei, Elveției, asupra cărora ne oprim în altă parte, ne arată și o concentrare în creștere a bovinelor de lapte În statele "intensive", după cum am văzut, fânul și ierburile reprezintă o pondere mult mai mare din valoarea totală a întregii culturi decât cerealele Și dezvoltarea creșterii animalelor se desfășoară aici în mare măsură cu furaje achiziționate Iată datele despre aceasta pentru : Sumă (în milioane de dolari): Venituri în exces Zone VENITUL PRODUSE hrana cheltuieli pentru achizitionarea hranei peste cheltuieli (+) sau invers (-) Noua Anglie •+ , - , - , Atlantul Mijlociu + , - , - , Centru Nord-Est + , - , + , Centru Nord Vest + , - , + , Statele extinse ale nordului vând furaje Cumpărați-le intensiv Este clar că atunci când cumpărați furaje, este posibil să cultivați un caracter pe scară largă și extrem de capitalist pe o mică bucată de pământ Să comparăm două regiuni interesante din nord, Noua Anglie și Statele Mid-Atlantice, cu cea mai extinsă regiune din nord, Centrul Nord-Vest bok R a ii o și i>i Cantitate acri prelucrate teren (milioane) Valoarea tuturor animalelor (milioane de dolari) Venituri din vânzarea furajelor (milioane de dolari) Cheltuieli

pentru cumpărarea furajelor (milioane de dolari) Cusătura Anglia + Middle-Atlant State Centru Nord Vest state Vedem că statele intensive au mai multe animale pe acru de teren cultivat (: = dolari pe acru) decât în extensiv (: = dolari) Mai mult capital este investit într-o unitate de suprafață de teren sub formă de animale Iar cifra de afaceri totală a comerțului cu furaje (cumpărare + vânzare) este mult mai mare, calculată pe unitate de suprafață, în statele intensive (+ = milioane de dolari, pe milioane de acri) decât în cele extensive (+ =) milioane de acri) dolari, pentru de milioane de acri) Este clar că agricultura are un caracter mai comercial în statele intensive decât în cele extensive Datele privind cheltuielile cu îngrășământul și costul uneltelor și mașinilor servesc drept expresie statistică cea mai exactă a gradului de intensificare a agriculturii Iată datele: Se- Zonele [Noua Anglie I Mid-Atl Procentul de ferme cu debit pa îngrășământ , , Debit mediu per fermă (USD) Printre, cheltuielile pe acru de teren cultivat (USD) Media, acri arr teren pentru ferma , , , , , , hoţ I Centru Nord-Est (Centrul Nord-Vest IO -Atlant Sud ¿Centru IO -Est ICentru IO -Zan , , , , Za- Mineritul peste (Pacific ' Sev state Aici diferența este destul de distinctă între regiunile extinse din nord cu ferme neglijabile / care utilizează îngrășăminte achiziționate (- /) și cu cheltuieli neglijabile cu îngrășământ pe acru de teren cultivat (, - , dolari) , și statele intensive, unde majoritatea fermelor (- °/o) folosesc îngrășăminte achiziționate, iar cheltuielile cu acestea ajung la o sumă semnificativă - θ De exemplu, în Yowa Anglia, această cheltuială ajunge la , USD pe acru, cea mai mare cifră pentru toate regiunile (din nou cea mai mică dimensiune a fermei în ceea ce privește suprafața terenului și cea mai mare cheltuială cu îngrășăminte!) și depășește cifra pentru o regiune din sud (IO) -Atlant State) De remarcat că în sud, cultivarea bumbacului, unde, după cum știm, munca mârșărilor negri este cea mai intens utilizată, necesită în special o mulțime de îngrășăminte artificiale În statele din Pacific observăm un procent foarte scăzut de ferme care folosesc îngrășăminte (, °/) și cel mai mare consum posibil pe fermă în medie (USD), luând în considerare, desigur, doar ferme care folosesc îngrășăminte Aici vedem un alt exemplu: creșterea agriculturii pe scară largă și capitalistă, în timp ce suprafața de teren cultivată este în scădere Din cele trei state din Pacific din două, Washington și Oregon, utilizarea îngrășămintelor este în general neglijabilă, doar , USD pe acru Doar în al treilea stat, California, această cifră este relativ mare: , în și , în În acest stat, producția de fructe joacă un rol deosebit, care crește extrem de rapid sub formă pur capitalistă și care până în a dat aici ° / din valoarea întregii culturi față de , °/ pentru cereale, față de , °/ pentru fân și ierburi În producția de fructe, o fermă este tipică, cu o suprafață de teren sub medie și cu o utilizare mult mai mare decât media a îngrășămintelor și a forței de muncă angajate Vom avea ocazia să ne oprim asupra unor astfel de relații, care sunt tipice țărilor capitaliste cu agricultură intensivă și sunt cele mai ignorate de statisticieni și economiști Io înapoi la statele "intensive" din nord În New England, utilizarea îngrășămintelor este nu numai cea mai mare, cu , USD pe acru, cu cea mai mică suprafață a fermei (, acri), dar creșterea costurilor cu îngrășământ este deosebit de rapidă În cei ani din până în , aceste costuri au crescut de la , USD per acru la , USD, adică crescut de două ori și jumătate Intensificarea agriculturii, progresul ei tehnic și ascensiunea culturii se desfășoară aici, așadar, extrem de rapid Pentru a vizualiza semnificația acestui fapt, să comparăm cea mai intensivă regiune din nord, New England, cu cea mai

extinsă, Centrul Nord-Vest Acest din urmă district nu cunoaște aproape deloc îngrășăminte artificiale (ferme °/ și , USD per acru); dimensiunea fermelor de aici este cea mai mare din orice zonă din America (, acri) și crește cel mai rapid Această zonă este de obicei luată - și dl Gimmer o face ca - un exemplu de capitalism în agricultura Statelor Unite Această înțelepciune convențională este greșită - aoS după cum vom arăta mai detaliat mai jos Se bazează pe un amestec de cea mai brută și primitivă formă de agricultură extensivă cu una intensivă progresivă din punct de vedere tehnic Spre Centru Sev În Occident, dimensiunea fermei este de aproape patru ori mai mare decât în Noua Anglie (, acri față de ,), iar costul îngrășământului pe fermă fertilizată, în medie, este la jumătate: USD față de USD În realitate vie, așadar, există cazuri în care o scădere uriașă a cantității de teren sub o fermă este asociată cu o creștere enormă a costului îngrășămintelor artificiale, astfel încât producția "mică" - dacă continuăm, conform rutinei, să-l considerăm mic, în ceea ce privește dimensiunea suprafeței de teren - se dovedește a fi "mare" prin cantitatea de capital investit în teren Astfel de cazuri nu sunt izolate, ci sunt tipice pentru orice țară în care există o schimbare de la agricultura extensivă la cea intensivă Și aceasta include toate țările capitaliste, iar ignorarea acestei trăsături tipice, esențiale, fundamentale a agriculturii dă naștere la greșelile de mers ale admiratorilor agriculturii la scară mică, care judecă doar după dimensiunea suprafeței de teren Mașini și forță de muncă angajată în agricultură Să luăm o alta, diferită din punct de vedere tehnic de cea anterioară, investiția de capital în teren și anume folosirea uneltelor și a mașinilor Toate statisticile agricole europene mărturisesc incontestabil că, cu cât ferma este mai mare, din punct de vedere al suprafeței de teren, cu atât este mai mare procentul de ferme care folosesc utilaje de toate felurile și cu atât este mai mare numărul de utilaje folosite Superioritatea fermelor mari în acest aspect foarte important a fost stabilită pe deplin și necondiționat Statisticile americane sunt oarecum originale și în acest punct: nici arme, nici mașini agricole mașinile nu sunt înmatriculate separat, ci se determină doar costul total al acestora Este posibil, desigur, ca datele de acest fel să fie mai puțin precise în fiecare caz individual, dar pe de altă parte, în ansamblu, ele permit anumite comparații între raioane și între grupuri de ferme, comparații care sunt imposibile cu datele altuia drăguț Iată date regionale despre uneltele și mașinile agricole (vezi tabel, p) Fostul sud deținător de sclavi, regiunea mătașului, se dovedește a fi pe cel mai jos rang în ceea ce privește utilizarea mașinilor Pentru acru de teren aici există de trei ori, de patru ori, de cinci ori - în zone diferite - costul mai mic al uneltelor și mașinilor decât în statele intensive ale lumii - Zone Costul mediu pe fermă de arme și mașini ( ) în dolari: aproximativ acru din întregul teren în ferme , "Nov Anglia ! ω Cf Atlant , F și Centru Nord-Est vCentru S -Vest Sud (trei districte) - - , - , - , Vest (două districte) - , - , S State credinţă Aceste state se situează pe primul loc printre toate celelalte și, în special, lasă cu mult în urmă cea mai agricolă regiune a Americii, coșul Americii, statele din Centrul Nord-Vest, care de către observatorii superficiali sunt încă considerate pe scară largă drept regiunea exemplară a mașinilor și a capitalismului Rețineți că metoda statisticianului american de determinare a valorii mașinilor, precum și a terenurilor, animalelor, clădirilor etc , pe acru din toate terenurile din ferme, și nu doar terenurile cultivate, subestimează superioritatea stărilor "intensive"

ale nord și nu pot fi recunoscute deloc drept corecte Diferența dintre regiuni în ceea ce privește procentul de teren cultivat este foarte mare: în vest acest procent scade la , °/ pentru statele montane, în nord ajunge la Centru Nord, Est Statele până la , °/ Pentru statistica economică, terenul cultivat este, fără îndoială, mai important decât suprafața totală de teren În Noua Anglie, cantitatea de teren cultivat în ferme și procentul acestuia au fost mult reduse, mai ales din , probabil sub influența concurenței de terenuri libere (libere de rentă, de tribut către proprietari) din Occident Și, în același timp, utilizarea mașinilor este dezvoltată în special în această regiune, costul mașinilor pe acru de teren cultivat este deosebit de mare În , aici, în Sr -Atlant, erau dolari un acru Statele Unite sunt de aproximativ % dolari, în alte regiuni nu mai mult de - dolari Regiunea celor mai mici ferme, din punct de vedere al cantității de teren, se dovedește din nou a fi regiunea celor mai mari aplicații de capital pentru terenuri sub formă de machid Dacă comparăm regiunile "intensive" din nord, Statele Mid-Atlantice cu cea mai extinsă regiune a nordului, Centrul Nord-Vest, vom vedea că din punct de vedere al cantității de teren cultivat pe fermă, se caracterizează prima regiune cu mai mult de două ori producția "mică" - , acri față de , , dar în ceea ce privește costul Leniv Sobr lucrări, vol IX - - în ceea ce privește mașinile utilizate, depășește a doua regiune - USD per fermă față de USD Fermele mici se dovedesc a fi mai mari în ceea ce privește utilizarea utilajelor Rămâne să comparăm datele despre caracterul intensiv al agriculturii cu datele despre utilizarea forței de muncă angajate Mai sus, în § , am dat deja aceste ultime date într-o formă prescurtată Acum trebuie să le luăm în considerare mai detaliat, dar pe raioane Crește ZONE acest >&in Așadar-> s consum din până în Costul forței de muncă angajate per acru prelucrat - Nou Anglia mier Atlant Centru S - Vost Centru S -Zap / IO -Atlant e ¡h Ech CL Sat U OSõ s se SsSS g" și S E nka a o Λ ^ și o a Până la de acri , De la] la , " " , " " , " " , " " , " sau mai mult , Total , , Din aceasta se poate observa că în ambele regiuni latifundia a fost cea care s-a întărit cel mai mult, a câștigat cel mai mult economic, a avansat cel mai mult tehnic Aici cele mai mari ferme capitaliste le alungă pe restul, pe cele mai mici Minim O creștere a valorii tuturor proprietăților, precum și a sculelor și mașinilor, este observată fie în grupul mijlociu, fie în grupul mic, dar nu în cel mai mic Prin urmare, rămân în urmă cele mai puternice dintre toate fermele medii și mici Cele mai mici ferme (până la de acri) au crescut în ambele zone peste medie, cedând primatul doar latifundiilor Cunoaștem deja motivul acestui fenomen: în ambele regiuni intensive de - °/ , valoarea culturii este asigurată de culturi extrem de capitaliste (legume, apoi fructe, flori etc), care se remarcă printr-un cantitate mare de producție cu o suprafață extrem de mică de teren cultivat Cerealele dau în aceste regiuni doar - ° / o din valoarea culturii, iar ceno și iarba - ° / : se dezvoltă o economie a produselor lactate, care diferă și prin dimensiunea fermelor sub medie și în valoarea produsului și cheltuielile de capital pentru angajarea lucrătorilor în sumă peste medie În regiunile cele mai intensive se înregistrează o scădere a cantității medii de teren cultivat în ferme, deoarece această medie se obține din adăugarea latifundiilor și a celor mai mici ferme, care cresc ca număr mai repede decât cele medii Iar cele mai mici ferme ca număr cresc mai repede decât latifundiile Dar capitalismul crește sub două forme; și creșterea dimensiunii fermelor pe vechea bază tehnică și crearea de noi, mai ales mici și mai mici ca suprafață, ferme de culturi special comerciale, care, în ciuda

suprafeței nesemnificative de teren, se remarcă printr-o dezvoltare extrem de ridicată a mărimea producţiei şi a muncii salariate Ca urmare, cea mai mare întărire a latifundiilor și a celor mai mari ferme, înlăturarea celor mijlocii și mici, creșterea celor mai mici înalt capitaliste Vom vedea acum cum rezultatul general al unor astfel de manifestări contradictorii - în aparență contradictorii - ale capitalismului în agricultură poate fi exprimat statistic Dezavantajele metodelor convenţionale de cercetare economică Marx despre caracteristicile agriculturii Gruparea exploatațiilor agricole în funcție de mărimea suprafeței de teren ocupate sau cultivate de acestea este singura grupare utilizată în statisticile americane din și utilizată în marea majoritate a țărilor europene În general, este de netăgăduit că, în afară de considerentele fiscale și de amploare, - administrativ, există considerații științifice binecunoscute pentru necesitatea și corectitudinea unei astfel de grupări Dar este evident insuficientă, deoarece nu ține cont deloc de procesul de intensificare a agriculturii, de creșterea cheltuielilor de capital pe unitatea de suprafață sub formă de animale, mașini, semințe îmbunătățite, metode de cultură îmbunătățite etc Între timp, acest proces este pretutindeni - cu excepția foarte puține zone și în țările cu agricultură primitivă și pur extensivă - este tocmai cel mai caracteristic țărilor capitaliste Așadar, gruparea fermelor în funcție de suprafața terenului în marea majoritate a cazurilor introduce o simplificare excesivă și o grosieră a ideilor despre dezvoltarea agriculturii în general și dezvoltarea capitalismului în ea în special Când se citesc discuții îndelungate ale economiștilor și statisticienilor, care exprimă cele mai răspândite concepții burgheze, pe tema eterogenității condițiilor din agricultură și industrie, despre originalitatea celor dintâi etc , etc , se dorește constant să remarce: domnilor! tu însuți ești cel mai vinovat că ai susținut și răspândit opinii simpliste și crude asupra evoluției agriculturii! Amintiți-vă de Capitala lui Marx Veți găsi acolo un indiciu al varietatii extraordinare de forme de proprietate a pământului - feudal, clan, comunal (să adăugăm: primitiv-ocupațional), statal etc - pe care capitalul le găsește la apariția sa pe scena istorică Capitalul subjugă și transformă în felul său toate aceste forme diferite de proprietate a pământului, dar tocmai pentru a înțelege, a evalua, a exprima statistic acest proces este necesar să se poată modifica formularea întrebării și metodele de cercetare în raport cu diferenţele de întrebare şi metodele de cercetare în raport cu diferenţele de formă a procesului Capitalismul subjugă atât proprietatea comunală a pământului în Rusia, cât și proprietatea pământului în statul democratic sau feudal Siberia sau "Vestul îndepărtat", America, care este capturată sau reglementată prin distribuirea liberă și gratuită a pământului, precum și proprietatea sclavagistică din sudul Americii, şi proprietatea semifeudală a provinciilor "adevărate ruseşti" Procesul de creștere și victorie a capitalismului în toate aceste cazuri este omogen, dar nu același ca formă Pentru a înțelege și a studia cu acuratețe acest proces, nu trebuie să te limitezi la expresii mic-burgheze formulate despre agricultura "de muncă" sau la metode de rutină de comparare doar a cantităților de pământ Veți găsi în continuare în Marx o analiză a originii rentei funciare de tip capitalist și a relației acesteia cu formele istorice precedente ale rentei, de exemplu, rentea muncii în natură - - (corvée și rămășițele sale), monetare (anvelopă etc) Și care dintre burghezi sau mic-burghezi, Narodnik, economiști sau statisticieni, s-a gândit serios la aplicarea acestor indicații

teoretice ale lui Marx la studiul apariției capitalismului din economia de sclavi din America de Sud sau din economia corvée din centrul Rusiei? În sfârșit, veți găsi în Marx indicații sistematice, efectuate pe parcursul întregii analize a rentei funciare, a diversității condițiilor agriculturii, care este generată nu numai de diferențele de calitate și de amplasare a parcelelor, ci și de diferențele de cuantum a investiţiilor de capital în terenuri Și ce înseamnă: aplicarea capitalului pe teren? Aceasta înseamnă schimbări tehnice în agricultură, intensificarea acesteia, trecerea la sisteme superioare de cultivare a câmpului, utilizarea sporită a îngrășămintelor artificiale, îmbunătățirea uneltelor și mașinilor, creșterea utilizării acestora, creșterea utilizării forței de muncă salariate etc Luați în considerare cantitatea de pământ din toate aceste procese, complexe și diverse, nu pot fi exprimate și tocmai din aceste procese se formează procesul general de dezvoltare a capitalismului în agricultură Statisticienii ruși zemstvo, în special din "vechii buni", timpuri prerevoluționare, și-au câștigat dreptul la respect prin faptul că au tratat subiectul studiilor lor nu cu o rutină, nu cu unul fiscal sau administrativ de stat, ci cu un anumit interes științific Aproape înaintea altor statisticieni, ei au observat insuficiența unei grupări de ferme în funcție de suprafața terenului și au introdus alte metode de grupare: după semănat, după numărul de animale de tracțiune, după utilizarea forței de muncă angajate etc Din păcate , natura fragmentată și nesistematică a lucrării statisticii noastre zemstvo, care a fost întotdeauna, ca să spunem așa, o oază în deșertul întunericului feudal, a rutinei birocratice și a tot felul de birocrație stupidă, a dus la faptul că nu era posibil pentru a crea rezultate de durată fie pentru știința economică rusă, fie pentru cea europeană Rețineți că problema grupării materialelor culese de recensămintele agricole moderne nu este deloc o problemă atât de strict tehnică, de înaltă specializare, așa cum ar putea părea la prima vedere Acest material este remarcabil pentru bogăția sa enormă și completitatea informațiilor despre fiecare fermă în parte Dar din cauza rezumatului și grupării inepte, prost concepute, de rutină, acest material cel mai bogat se pierde complet, dispare, se decolorează și devine adesea inutil pentru studierea legilor evoluției agriculturii Este posibil să spunem fără greșeală despre fiecare fermă în parte, pe baza celor colectate - - Material, indiferent dacă această economie este capitalistă, și în ce măsură, intens, și în ce măsură etc , dar atunci când rezumăm datele despre milioane de ferme, tocmai cele mai semnificative diferențe, trăsături, semne, cel mai mult au trebuit să fie capabil să prezinte, să determine și să ia în considerare, să dispară, iar economistul are la dispoziție rutina, coloane fără sens de numere, un "joc de numere" statistic în loc de o prelucrare statistică semnificativă a materialului Recensământul american din , care ne ocupă acum, este un exemplu clar al modului în care materialul magnific în bogăție și completitudine este depreciat, stricat de rutina și ignoranța științifică a celor care l-au prelucrat În comparație cu recensământul din , cultivarea este nemăsurat mai proastă și nici măcar gruparea tradițională a fermelor în funcție de suprafața terenului nu a fost realizată în totalitate, astfel încât nu putem compara ferme din diferite grupuri, de exemplu, în funcție de utilizare a muncii salariate, în funcție de diferența dintre sistemele de cultivare a câmpului, în funcție de utilizarea îngrășămintelor etc P Trebuie să ne referim la recensământul din A oferit singurul exemplu din lume - din câte știm noi - de aplicare nu a uneia, ci a trei metode diferite de grupare sau "clasificare" (cum spun

americanii) celor mai bogate materiale colectate într-o singură țară, la un moment dat, conform la un program şi care acoperă mai mult de cinci ani jumătate de milion de ferme Adevărat, nici aici nici una dintre grupări nu a fost complet realizată cu privire la toate caracteristicile esențiale ale tipului și dimensiunii economiei Cu toate acestea, imaginea agriculturii capitaliste și a evoluției agriculturii capitaliste se obține, așa cum sperăm să arătăm, nemăsurat mai completă, reflectând realitatea nemăsurat mai exact decât cu metoda obișnuită, unilaterală și insuficientă, de grupare Cele mai profunde erori și prejudecăți ale economiei politice populiste burgheze și mic-burgheze sunt expuse și expuse, odată ce se oferă ocazia unui studiu mai complet al faptelor și tendințelor, care pot fi bine numite universale pentru toate țările capitaliste ale lumii Având în vedere importanța datelor în cauză, va trebui să le tratăm în detaliu și mai des decât până acum să recurgem la tabele Înțelegând pe deplin modul în care tabelele aglomerează textul și îngreunează citirea, am încercat în prezentarea anterioară să le reducem la minimum necesar Sperăm ca cititorul să nu ne plângă dacă suntem acum nevoiți să ridicăm acest minim, pentru că nu numai concluzia generală asupra principalului - întrebarea - despre direcția, noroiul, caracterul, legea evoluției agriculturii moderne și evaluarea tuturor, în general, atât de des citate și atât de des distorsionate, date ale statisticii agricole moderne ' Prima grupare - "pe pământ" - oferă următoarea imagine an: Agricultura americană în o "F o Grupuri de fermă s h He of g >θ* Fya η o (r) S " En f · Până la acri "í çρ \ O în ee d, c Rch k b -Sb et o și O K h S >, o KS § "s s J-s k § § E "El m-și O s , , , , , , , , , , , , - Se poate spune cu certitudine că statisticile oricărei țări capitaliste oferă o imagine complet uniformă Diferența poate fi doar în detalii minore Germania, Austria, Ungaria, Elveția, Danemarca, conform ultimelor lor recensăminte, confirmă cele spuse Pe măsură ce cantitatea totală de teren din ferme crește de la grup la grup, cantitatea medie de teren cultivat, valoarea medie a produsului, valoarea uneltelor și utilajelor, valoarea animalelor (am omis aceste cifre) și cantitatea a cheltuielilor cu forța de muncă angajată crește (Semnificația unei mici excepții, cum ar fi fermele de până la acri și parțial de la la acri, a fost deja discutată mai sus) S-ar părea că nu se poate altfel Creșterea costului muncii angajate confirmă aparent necondiționat că împărțirea fermelor în fermele mici și mari în ceea ce privește suprafața de teren este pe deplin consecventă cu împărțirea lor în non-capitaliste și capitaliste ****) ♦) Mai puțin de / la sută **) Costul produsului nu include acele produse care sunt hrănite animalelor Levin Sobr lucrări, vol IX - - Nouă zecimi din raționamentul obișnuit despre agricultura "mică" se bazează pe o astfel de identificare și pe date similare Să luăm acum valorile medii ale ne per fermă și na acru din întreg teren: Pe acru de teren în dolari Grupuri de fermă Exp pentru munca angajata pentru îngrășământ Stăm, toate vitele Stăm, unelte și mașini Până la acri De la la acri " " " , " " " " " " · " " " " , " " ·" " " , , , , " " " " sau mai mult , , , , Cu excepții absolut nesemnificative, observăm o scădere regulată a semnelor de intensitate a economiei de la grupele inferioare la cele superioare Aparent, se ajunge la o concluzie absolut incontestabilă că producția "mică" în agricultură este mai intensivă decât producția pe scară largă, că odată cu scăderea "dimensiunii" producției, intensitatea și productivitatea agriculturii cresc, că, "în consecință", producţia capitalistă în agricultură se menține numai prin caracterul extensiv, primitiv al economiei etc etc Întrucât orice țară capitalistă, atunci când grupează

fermele în funcție de cantitatea de teren (și aceasta nu este doar o grupare obișnuită, ci aproape singura), poate prezenta o imagine complet analogă, arată aceeași scădere a semnelor intensității agriculturii de la grupurile inferioare la cele mai înalte, tocmai astfel de concluzii o fac în mod constant, pas cu pas, în toată literatura burgheză și mic-burgheză (oportunistic "marxistă" și populista) Amintiți-vă, de exemplu, de binecunoscuta lucrare a celebrului Eduard David, această colecție de prejudecăți burgheze și de minciuni burgheze se află sub masca unor cuvinte la modă "și socialiste" - "Socialism și agricultură" Acolo tocmai astfel de date dovedesc "superioritatea", "viabilitatea" etc , a producției "mice" O împrejurare facilitează în special astfel de concluzii: de obicei sunt disponibile date similare celor date pentru - ~ În ceea ce privește numărul de animale, datele despre munca salariată - mai ales într-o formă atât de generalizată precum suma cheltuielilor cu munca salariată - nu sunt aproape nicăieri colectate Între timp, tocmai datele despre munca salariată sunt cele care trădează incorectitudinea tuturor acestor concluzii Într-adevăr, dacă, de exemplu, creșterea valorii animalelor (sau, ceea ce este la fel, a numărului întregului efectiv de animale) pe unitatea de suprafață, pe măsură ce dimensiunea fermei scade, indică "superioritatea" agriculturii "mice" , atunci această "superioritate" se dovedește a fi asociată cu o creștere a costului muncii salariate pe măsură ce dimensiunea economiei scade!! Și o astfel de creștere a costului forței de muncă angajate - rețineți că vorbim mereu de valori legate de o unitate de suprafață, la acru, hectar, zecime - înseamnă o creștere a caracterului capitalist al economiei! Iar caracterul capitalist al economiei este contrar conceptului obișnuit, cel mai răspândit, de producție "mică", deoarece prin producție mică se înțelege acea care nu se bazează pe muncă salariată Pare o încurcătură de contradicții Datele generale privind grupurile de ferme în funcție de suprafața de teren arată că fermele "mici" sunt necapitaliste, în timp ce fermele mari sunt capitaliste Și aceleași date mărturisesc că, cu cât ferma este mai "mică", cu atât este mai mare nu doar intensitatea acesteia, ci și suma cheltuielilor cu forța de muncă angajată pe unitatea de suprafață! Pentru a clarifica problema, să trecem la o altă grupare I Comparație mai precisă a fermelor mici și mari După cum am subliniat deja, statisticile americane în acest caz iau suma valorii produselor agricole minus cele utilizate pentru hrănirea animalelor Luate separat, datele de acest fel, care sunt disponibile aproape exclusiv în statisticile americane, sunt, desigur, mai puțin exacte decât datele privind cantitatea de pământ sau animale etc Însă luate în ansamblu, în raport cu câteva milioane de ferme, și mai ales folosite pentru a determina relațiile dintre diferitele grupuri de ferme din întreaga țară, aceste date cu siguranță nu pot fi considerate mai puțin utile decât restul În orice caz, despre scara producției - și mai ales a producției comerciale, i e sumele produselor puse în vânzare - aceste date vorbesc mult mai direct decât oricare altele Dar în toate argumentele pe tema evoluției agriculturii și a legilor acesteia, vorbim de producție mică și mare · - - Puțin din În asemenea cazuri, este întotdeauna o chestiune de evoluția agriculturii sub capitalism sau în legătură cu capitalismul, sub influența acestuia etc Pentru a ține cont de această influență, trebuie în primul rând și mai ales să încercăm să separăm agricultura de subzistență în agricultura din agricultura comerciala Este bine cunoscut faptul că economia naturală, adică Producția, nu pentru piață, ci pentru consumul propriu al gospodăriei, joacă un rol comparativ

foarte mare tocmai în agricultură și, mai ales, cedează încet agriculturii comerciale Și dacă acceptăm propunerile teoretice consacrate ale economiei politice nu într-un mod stereotip, nu mecanic, ci într-un mod semnificativ, atunci, de exemplu, legea deplasării producției la scară mică de producția la scară largă poate fi atribuită numai agricultura comerciala Este puțin probabil ca cineva să conteste teoretic această poziție Și totuși, foarte rar economiștii și statisticienii acordă în mod conștient atenție evidențierii, urmăririi și, pe cât posibil, luării în considerare tocmai acelor semne care mărturisesc transformarea agriculturii din naturală în comercială Gruparea fermelor în funcție de valoarea bănească a produselor nefurajere face un pas mare spre această cea mai importantă cerință teoretică Să remarcăm că atunci când se vorbește de faptul incontestabil al deplasării producției la scară mică de producția la scară largă în industrie, se iau întotdeauna gruparea întreprinderilor industriale în funcție de volumul producției sau după numărul de muncitori angajați În industrie, datorită caracteristicilor sale tehnice, situația este mult mai simplă În agricultură, este mult mai dificil, din cauza complexității și împletiturilor incomparabil mai mari a relațiilor, să se determine scara producției și valoarea monetară a produselor, precum și măsura în care este angajată forța de muncă În acest ultim caz, este necesar să se țină cont de întreaga sumă anuală a muncii salariate, și nu de numerar în ziua recensământului, deoarece agricultura are caracterul unei producții deosebit de "sezoniere", iar atunci este necesar să se ia ţin cont nu numai de muncitorii salariaţi permanenţi, ci şi de zilieri care joacă în agricultură în cel mai înalt grad rol important Dar dificultatea nu este o imposibilitate Utilizarea metodelor de cercetare raționale adaptate caracteristicilor tehnice ale agriculturii, inclusiv utilizarea grupărilor în funcție de volumul producției, suma valorii monetare a produselor și frecvența și mărimea utilizării forței de muncă angajate, va trebui să cresc, făcându-și drum printr-o rețea densă de prejudecăți și aspirații burgheze și mici burgheze de a înfrumuseța realitatea burgheză Și poți garanta în siguranță că la fiecare pas - - progresul în aplicarea metodelor raționale de cercetare va fi un pas înainte în confirmarea adevărului că în societatea capitalistă, nu numai în industrie, ci și în agricultură, producția la scară mică este înlocuită cu producția la scară largă Iată date despre grupurile de ferme din America în , distribuite după valoarea produsului: Intră printre pentru ferma si in Procesat n § - " " S mergeți la i \u d "g S s lands g " " § § £ E acri £ și & io s Grupuri de fermă " J Es prin cost §K tì S s O § ω s produs t?K w th n dolar (ca procent din total) , , - USD - " - " - " - " - " și mai mult , , , , , , , , , Total , - Fermele fără venituri, care au prezentat valoarea (zero) a produsului, aparțin probabil în primul rând gospodăriilor nou ocupate, pe care proprietarul nu a avut încă timp să construiască clădiri, să facă rost de animale, să semăne, să recolteze Într-o țară la fel de puternic colonizată precum America, întrebarea de cât timp un fermier deține o fermă este de o importanță deosebită Lăsând deoparte fermele fără venit, obținem o imagine similară cu cea dată de gruparea de mai sus a acelorași date după cantitatea totală de teren din ferme Pe măsură ce valoarea produselor agricole crește, crește și cantitatea medie de teren cultivat în ferme și costul mediu de angajare a muncitorilor și costul mediu al uneltelor și mașinilor În general, ferme mai profitabile - adică venit brut, de ex valoarea tuturor produselor - se dovedește a fi mai mare în ceea ce privește

cantitatea de teren Aparent, noua grupare nu oferă absolut nimic nou Dar să luăm acum valorile medii (a costului animalelor și instrumentelor, al costului angajării forței de muncă și al îngrășămintelor) nu pentru o fermă, ci pentru un acru de teren; - - Grupuri de ferme, după valoarea produsului Reprezintă acru din tot terenul (dolar) Cheltuieli de inchiriat manopera Consumul de ingrasaminte Suntem in picioare, toate vitele Suntem in picioare, unelte si masini - de dolari - " - " - " - " - " și mai mult Excepție fac în unele privințe fermele fără venit, care ocupă în general o poziție cu totul specială, și cele mai profitabile, care, în trei din cele patru caracteristici luate de la noi, se dovedesc a fi mai puțin intense decât grupul vecin În general, observăm o creștere regulată a intensității agriculturii pe măsură ce valoarea produselor produse de fermă crește Imaginea este direct opusă cu cea pe care am văzut-o când fermele au fost grupate pe suprafață de teren Același material dă concluzii diametral opuse cu metode diferite de grupare Odată cu creșterea dimensiunii economiei, intensitatea agriculturii scade - dacă judecăm dimensiunea economiei după mărimea suprafeței de teren; crește dacă judecăm dimensiunea fermei după valoarea produselor fermei Care dintre aceste două concluzii este corectă? Este clar că cantitatea de teren nu dă nicio idee despre mărimea fermei dacă terenul nu este cultivat (să nu uităm că în America gruparea se bazează nu numai pe terenul cultivat, ci pe întreaga suprafață) de teren, și că în această țară procentul de teren cultivat variază pe grupe de exploatații de la la °/ , în regiunile de la la °/); nu dă nicio idee corectă dacă există într-un număr semnificativ de cazuri și diferențe semnificative între fermele individuale în ceea ce privește metodele de cultivare a terenului, în intensitatea agriculturii, în sistemele de culturi de câmp, în cantitatea de îngrășământ, în utilizarea mașini, de natura creșterii vitelor etc Tocmai acest caz se aplică cu siguranță tuturor țărilor capitaliste și chiar tuturor a căror agricultură este afectată de capitalism - - Vedem acum unul dintre cele mai profunde și generale motive pentru care părerile eronate despre "superioritatea" agriculturii la scară mică sunt atât de ferm susținute, de ce prejudecățile burgheze și mic-burgheze de acest tip coexistă atât de ușor, alături de marele progres al statistici sociale și, în special, rural - economice din ultimele decenii Desigur, forța acestor erori și prejudecăți este susținută și de interesele burgheziei, care se străduiește să ascundă profunzimea contradicțiilor de clasă ale societății burgheze moderne, iar când vine vorba de interese, atunci, după cum se știe, încep să apară cele mai multe adevăruri incontestabile Dar ne mărginim aici la o analiză a surselor teoretice ale concepției eronate despre "superioritatea" agriculturii la scară mică Și nu poate exista nicio îndoială că printre aceste surse locul cel mai proeminent este ocupat de o atitudine necritică, de rutină, față de metodele de comparație a fermelor doar după cantitatea de teren sau teren cultivat din ele Sev Statele Americii sunt o excepție între toate țările capitaliste prin faptul că există încă o masă de teren neocupat și viran dat gratuit Agricultura se mai poate dezvolta aici și, de fapt, se dezvoltă prin sechestrarea terenurilor neocupate care nu au fost niciodată cultivate - se dezvoltă sub forma celei mai primitive și extinse păstoriri și agricultură Nu există nimic asemănător în vechile țări civilizate ale Europei capitaliste Agricultura se dezvoltă aici preponderent intensiv, nu prin creșterea cantității de teren cultivat, ci prin îmbunătățirea calității culturii, prin creșterea cantității de capital investit în fosta suprafață de

teren Și tocmai această linie principală de dezvoltare a agriculturii capitaliste - care devine treptat principala și pentru America - este cea pierdută din vedere de cei care se mărginesc să compare fermele doar după cantitatea de pământ Linia principală în dezvoltarea agriculturii capitaliste constă tocmai în faptul că agricultura la scară mică, deși rămâne mică ca suprafață, se transformă în agricultură pe scară largă în ceea ce privește producția, creșterea animalelor, fertilizarea, dezvoltarea utilizării de mașini etc Prin urmare, concluzia trasă dintr-o comparație a diferitelor grupuri de ferme din punct de vedere al cantității de teren, și care spune că odată cu creșterea agriculturii, intensitatea agriculturii scade, este cu siguranță incorectă Singura concluzie corectă, dimpotrivă, este că - - care se obține prin compararea diferitelor ferme din punct de vedere al valorii produselor și care spune că odată cu creșterea dimensiunii fermei crește și intensitatea agriculturii Pentru că cantitatea de pământ mărturisește doar indirect dimensiunea economiei, iar această "dovadă" este cu atât mai puțin sigură, cu atât mai amplă și mai rapidă intensificarea agriculturii Valoarea produselor economiei mărturisește dimensiunea acesteia, nu indirect, ci direct și, mai mult, în toate cazurile Când se vorbește de agricultura la scară mică, se ține întotdeauna în minte una care nu este susținută de forță de muncă angajată Dar trecerea la exploatarea muncitorilor salariați este condiționată nu numai de extinderea suprafeței de agricultură pe baza vechii baze tehnice - acest lucru se întâmplă doar în agricultura extensivă, primitivă -, ci și de creșterea valorii date tehnica, transformarea ei din vechi în nou, adăugarea de capital suplimentar la acea suprafață de teren , sub formă, de exemplu, de mașini noi, sau îngrășăminte artificiale, sau creșterea și îmbunătățirea animalelor etc Gruparea în funcție de valoarea produselor agricole reunește ferme care diferă într-adevăr în aceeași dimensiune a producției, indiferent de cantitatea de teren din ele O economie extrem de intensivă pe un teren mic se încadrează în același grup ca o economie relativ extinsă pe o suprafață mare de teren; iar ambele ferme vor fi cu adevărat mari atât în ceea ce privește producția, cât și gradul de angajare a forței de muncă angajate Dimpotrivă, gruparea după suprafața terenului unește fermele mari și micile împreună, întrucât sunt similare ca mărime a proprietății terenurilor, unește fermele cu dimensiuni de producție complet diferite, cele în care predomină munca familială, cu cele din care predomină forţa de muncă angajată Aceasta are ca rezultat o imagine fundamental greșită a tocirii contradicțiilor de clasă în capitalism, care denaturează complet starea reală a lucrurilor - iar burghezia este foarte guvernantă Aceasta are ca rezultat o înfrumusețare a sexului micilor fermieri nu mai puțin falsă și nu mai puțin plăcută burgheziei, o apologie pentru capitalism Într-adevăr Tendința fundamentală și principală a capitalismului este de a înlătura producția la scară mică prin producția la scară largă, atât în industrie, cât și în agricultură Dar această represiune nu poate fi înțeleasă doar în sensul exproprierii imediate Deplasarea include și ruina, care poate prelungi ani și decenii, deteriorarea condițiilor economiei micilor fermieri Această deteriorare se manifestă și în munca excesivă sau alimentația deficitară a micului fermier, și în împovărarea acestuia cu datorii, precum și în deteriorarea furajelor și, în general, întreținerea - - animale, iar în deteriorarea condițiilor de îngrijire a pământului, cultivare, fertilizare a acestuia etc , și în stagnarea tehnologiei agricole etc , poziția micilor fermieri ruinați și asupriți, constă în primul rând și mai ales

în totul în determinarea cu precizie a semnelor de ruină, care nu sunt deloc simple și monotone - apoi în dezvăluirea acestor semne, trasarea și, dacă este posibil, luarea în considerare a lărgimii distribuției lor, schimbarea lor în timp Economiștii și statisticienii moderni acordă cea mai mică atenție acestui aspect, deosebit de important, al problemei Imaginați-vă că la de mici fermieri care nu au capital pentru a-și îmbunătăți fermele, care sunt în urmă cu timpul și treptat dau faliment, statisticianul va adăuga proprietari care au suficient capital și vor începe producția la scară largă bazată pe muncă salariată în mod egal parcele mici firma; În general și în medie, se va obține o imagine colorată a situației întregii sute de mici fermieri Tocmai un astfel de tablou nuanțat - și, mai mult, nuanțat obiectiv de dragul burgheziei - a fost dat de recensământul american din , în primul rând datorită faptului că a aruncat deoparte comparația din a grupării pe pământ cu gruparea după valoarea produsului Aflăm, de exemplu, doar că cheltuielile cu îngrășăminte au crescut enorm, tocmai cu °/ , adică s-a mai mult decât dublat, în timp ce costul forţei de muncă angajate a crescut doar cu °/ , iar valoarea totală a crescut cu °/ Progresul este imens Progresul agriculturii populare Și, poate, vreun economist va trage, dacă nu a tras deja, concluzia: progresul agriculturii "de forță de muncă" la scară mică, pentru că, în general, datele privind grupele de ferme pe teren arată că agricultura "mică" costă mult mai mult în ceea ce priveşte cheltuielile cu îngrăşăminte la acru de teren Dar acum știm că o astfel de concluzie ar fi falsă, căci gruparea fermelor după teren îi unește tocmai pe micii fermieri ruinați, sau cel puțin "apăsați de nevoie, care nu au posibilitatea de a cumpăra îngrășăminte achiziționate, și capitaliști, chiar mici, dar capitaliști, care pornesc o economie îmbunătățită, intensivă, pe scară largă, cu muncitori angajați, pe o mică bucată de pământ Dacă agricultura la scară mică este în general înlocuită de agricultura la scară largă, după cum arată datele privind valoarea tuturor proprietăților agricole din și , reelurile s-au dezvoltat deosebit de rapid în acest timp, așa cum vom vedea acum - - culturi extrem de capitaliste pe loturi mici de pământ; - dacă, conform datelor generale referitoare la fermele mici și mari în ceea ce privește valoarea produselor, costul îngrășământului crește pe măsură ce dimensiunea fermei crește, atunci rezultă inevitabil concluzia că "progresul" în utilizarea îngrășămintelor din - au întărit și mai mult preponderența agriculturii capitaliste asupra agriculturii la scară mică, au respins și mai mult și au zdrobit-o pe aceasta din urmă Diverse tipuri de ferme în agricultură Ceea ce am spus mai sus despre fermele intensive, mari, capitaliste, pe loturi mici de pământ ridică următoarea întrebare: există vreun motiv să credem că intensificarea agriculturii ar trebui să ducă la scăderea cantității de teren din economie? Cu alte cuvinte, există condiții legate de însăși tehnica agriculturii moderne care necesită o reducere a suprafeței de teren din fermă pentru a crește intensitatea agriculturii? Nici considerațiile teoretice generale și nici exemplele nu pot da un răspuns la această întrebare Vorbim despre nivelul specific al tehnologiei în condițiile date ale agriculturii și despre cantitatea specifică de capital necesară unui astfel de sistem de economie În teorie, orice aplicare a capitalului de orice mărime la orice suprafață de teren este de imaginat, este de la sine înțeles că "depinde" de condițiile economice, tehnice, culturale etc existente, iar problema este exact în ce condiții se află momentul dat in aceasta tara pe fata sunt disponibile Exemplele sunt inutile, pentru că în domeniul unor tendințe atât de complexe, diverse, împletite și

contradictorii precum economia agriculturii moderne, se pot găsi întotdeauna exemple care să confirme opinii opuse Aici, în primul rând, și mai mult decât oriunde, se cere să descriem procesul în ansamblu, să ținem cont de toate tendințele și să stabilim efectivul lor egal sau suma lor, rezultatul lor Al treilea sistem de grupare, aplicat de statisticienii americani în , ajută la răspunsul la întrebare Aceasta este gruparea după sursa principală de venit Toate fermele sunt împărțite pe această bază în următoarele categorii:) fânul și pâinea ca principale surse de venit;) mixt;) creşterea vitelor;) bumbac; b) legume;) fructe;) produse lactate;) tutun;) orez;) zahăr;) flori;) produse de seră;) taro;) cafea Ultimele șapte categorii (-) toate împreună dau doar , °/ din numărul total de ferme, adică o fracție atât de nesemnificativă încât nu ne vom opri asupra lor separat Prin natura sa economică - - iar în sensul acestor categorii (-) sunt destul de omogene cu cele trei precedente (-), formând împreună un singur tip Iată datele pentru caracteristicile fermelor de diferite tipuri: Aproximativ în medie acru din tot terenul (USD): " Și Grupuri agricole după principal sursă de venit Cantitatea medie de teren pe fermă: toate, procesare Fân și pâine , , , , , , , Mixt Creșterea vitelor Bumbac , Legume Fructe , , , , , , , Molochp Irod • Toate fermele Vedem că primele două categorii (fân și cereale, mixte) pot fi numite medii și în ceea ce privește gradul de dezvoltare a caracterului capitalist al economiei (cheltuieli cu forța de muncă angajată, blnya; e total la medie: , - ,) , cu o medie pentru toate statele Sev ,) și prin intensitatea agriculturii Toți indicatorii de intensitate a agriculturii - cheltuielile pentru îngrășăminte, costul mașinilor și al animalelor pe acru de teren - sunt cei mai apropiați de media generală pentru tot nordul state Nu există nicio îndoială că ambele grupuri sunt deosebit de tipice pentru majoritatea exploatațiilor agricole în general Fân și porumb, apoi o combinație de diverse produse agricole - surse de venit ("mixte") - acestea sunt principalele tipuri de exploatații agricole din toate țările Ar fi extrem de interesant să avem date mai detaliate despre aceste grupuri, de exemplu, pentru a le subdiviza în unele din ce în ce mai comerciale etc Dar, după cum vedem, statisticile americane, făcând un pas în această direcție, apoi nu au mers înainte , dar înapoi Următoarele două categorii, zootehnie și bumbac, ne arată un eșantion de ferme cel mai puțin capitaliste (cheltuieli cu forța de muncă angajată , - , cu o medie de ,) și cu cea mai puțin intensivă agricultură Valoarea costului sculelor și mașinilor este cea mai mică aici și semnificativ sub medie (, și , față de ,) Fermele al căror venit principal este creșterea vitelor, desigur, arată mai mult per ota pe acru de pământ decât media pentru Nord State (, versus ,), dar acesta este evident pastorit extins: consum - - pentru îngrășăminte este minimă, dimensiunea medie a fermei este cea mai mare (, acri), proporția de teren cultivat (și ,) este cea mai mică Fermele de bumbac prezintă niveluri de îngrășăminte peste medie, dar alți indicatori ai intensității agriculturii (costul animalelor și mașinilor pe acru de teren) sunt minim jos aici În fine, ultimele trei categorii - legume, fructe, produse lactate - reprezintă esența fermei, în primul rând, cea mai mică (- de acri de teren cultivat față de - , - în alte categorii); în al doilea rând, cel mai capitalist: cheltuiala cu forța de muncă angajată este cea mai mare, de - ori mai mare decât media; al treilea, cel mai intens Aproape toți indicatorii intensității agriculturii sunt peste medie aici, iar costul îngrășămintelor, costul mașinilor și costul animalelor (o mică excepție sunt fermele pomicole, care sunt inferioare mediei în acest sens, dar

sunt mai mari) decât fermele care primesc venituri în principal din fân și pâine)) Ne vom întoarce acum la întrebarea ce cotă exactă în economia totală a țării ocupă aceste ferme extrem de capitaliste Dar mai întâi trebuie să ne oprim în detaliu asupra caracterului lor mai intens Luați ferme al căror venit principal provine din legume Se știe că în toate țările capitaliste dezvoltarea orașelor, fabricilor, așezărilor industriale, gărilor, porturilor etc , determină o cerere crescută de produse de acest fel, crește prețul acestora și crește numărul întreprinderilor agricole care le produc pt vânzare Ferma medie "de legume" este de peste trei ori mai mică ca suprafață de teren cultivat decât ferma "obișnuită", care primește venituri în principal din fân și pâine: prima are , acri, a doua , , Aceasta înseamnă că această tehnică, cu o anumită acumulare de capital în agricultură, necesită o fermă "de legume" mai mică; cu alte cuvinte, pentru a investi capital în agricultură și pentru a obține un profit nu mai mic decât mediu, este necesar, în stadiul actual al tehnologiei, să se organizeze o economie pentru producția de legume pe o suprafață de teren mai mică decât pentru producția de fân și porumb Puțin din Creșterea capitalismului în agricultură constă în primul rând în trecerea de la agricultura naturală la cea comercială Acest lucru este uitat în mod constant și trebuie insistat din nou și din nou Dezvoltarea agriculturii comerciale nu urmează însă calea "simplu" pe care o imaginează sau o asumă economiștii burghezi, ci prin creșterea producției acelorași produse Nu Dezvoltarea agriculturii comerciale constă de foarte multe ori în trecerea de la un produs la altul Trecerea de la producția de fân și pâine - - Producția de legume aparține exact numărului de astfel de tranziții comune Și ce înseamnă o astfel de tranziție în raport cu întrebarea care ne interesează despre dimensiunea suprafeței de teren cultivat și creșterea capitalismului în agricultură? Această tranziție înseamnă împărțirea fermei "mare" de , acri în mai mult de trei ferme "mici" de , acri Producția vechii ferme a fost de de dolari, costul mediu al hranei, minus ceea ce se hrănește pentru animale, la o fermă al cărei venit principal provine din fân și pâine Producția fiecărei ferme noi este egală cu de dolari În total, înseamnă x = dolari, adică mai mult decat dublu fata de precedenta Producția la scară mică este înlocuită cu producția la scară largă cu o scădere a cantității de teren din economie Costul mediu de angajare a muncitorilor la vechea fermă a fost de de dolari, la noua fermă de de dolari - de aproape o ori și jumătate mai mult, cu o reducere de trei ori sau mai mult a suprafeței de teren Costul îngrășământului crește de la , USD pe acru la , USD, de aproape ori, costul uneltelor și utilajelor se dublează, de la , USD la , USD etc Ni se va obiecta, așa cum se obiectează de obicei, că numărul unor astfel de ferme extrem de capitaliste cu culturi speciale, "comerciale" este neglijabil în raport cu numărul total de ferme Dar vom răspunde că, în primul rând, numărul și rolul unor astfel de ferme, rolul lor economic, este mult mai mare decât se crede în mod obișnuit; și în al doilea rând - și acesta este principalul lucru - tocmai astfel de culturi cresc mai repede decât altele din țările capitaliste De aceea o scădere a cantității de teren din fermă, când este prezent procesul de intensificare a agriculturii, semnifică de foarte multe ori o creștere, și nu o scădere, a scarii producției; o creştere, nu o scădere, a exploatării muncii salariate Iată datele exacte despre această statistică americană, care acoperă întreaga țară în ansamblu Luăm toate culturile de specialitate sau "comerciale" enumerate mai sus la rubricile - : legume, fructe, produse lactate, tutun, orez, zahăr, flori, produse de seră, taro și cafea

Numărul total de ferme din St State în anul , ferme pentru care aceste produse erau principala sursă de venit, se ridica la , % din numărul total de ferme Deci o mică minoritate, o optime Din tot pământul aveau , °/ din totalul terenului - un total de · Dar să mergem mai departe Să luăm valoarea totală a produselor întregii agriculturi americane, minus cele hrănite pentru animale Din această valoare, ponderea acestor ferme reprezintă deja , %, adică o cotă de aproape dublul cotei de pământ - - Aceasta înseamnă că productivitatea muncii și a terenului în aceste ferme este aproape de două ori mai mare decât media Să luăm suma tuturor costurilor salariale cu forța de muncă din agricultura americană Din această sumă, aceste ferme reprezintă , %, adică mai mult de un sfert; această pondere este mai mult de trei ori mai mare decât cota de teren, mai mult de trei ori mai mare decât media Aceasta înseamnă că caracterul capitalist al acestor ferme este incomparabil peste medie Ponderea lor în costul total al sculelor și mașinilor este de , %, iar în costul total al îngrășământului - , %, adică puțin mai puțin de o treime din total, puțin mai puțin de patru ori media Ca rezultat, prin urmare, obținem faptul indubitabil și stabilit pentru întreaga țară în ansamblu că fermele deosebit de intensive se remarcă printr-o cantitate deosebit de mică de teren în fermă și o utilizare deosebit de mare a forței de muncă angajate, o productivitate deosebit de ridicată a muncă; - că rolul economic al acestor ferme în întreaga agricultură a unei țări date este de două-trei ori sau mai mare decât ponderea lor în totalul exploatațiilor, ca să nu mai vorbim de suprafața totală de teren Este rolul acestor culturi și ferme extrem de capitaliste și extrem de intensive în scădere sau în creștere în timp, printre alte culturi și ferme din agricultură? Răspunsul este oferit de o comparație a ultimelor două recensăminte, cu siguranță în sensul unei creșteri a acestui rol Luați suprafața de teren sub diferite culturi Din până în , suprafața de pământ cu pâine de cereale de toate felurile a crescut în Uniune Statele numai cu , °/ ; - sub fasole, mazăre etc cu , %; - sub fân și ierburi furajere cu , %; - sub bumbac cu , % - sub legume cu , %; - sub sfeclă de zahăr, trestie de zahăr etc cu , % Preluați date despre producția de produse agricole Din până în suma recoltelor tuturor culturilor de cereale a crescut cu numai , °/ ; - fasole cu , %; - fân și ierburi furajere cu , %; - sfecla de zahar cu , %; - trestie de zahăr cu , %; - cartofi cu , %; - struguri cu , °/ ; o recoltă slabă de fructe de pădure, mere etc în merge mână în mână cu, de exemplu, o triplare a recoltei de portocale, lămâi etc Astfel, în raport cu întreaga agricultură americană, este un fapt dovedit, care pare paradoxal, dar totuși un fapt indubitabil, că nu numai producția la scară mică, în general vorbind, este înlăturată de producția la scară largă, dar că această înlăturare are loc și sub următoarea formă: - - producția la scară mică este înlocuită de producția la scară largă prin deplasarea fermelor "mai mari", dar mai puțin productive, mai puțin intensive și mai puțin capitaliste, de ferme "mai mici", dar mai productive, mai intensive și mai capitaliste Cum este diminuată deplasarea producției la scară mică de producția la scară largă în agricultură Ni se poate obiecta: dacă deplasarea producției la scară mică are loc "și" sub forma intensificării (și "capitalizării") economiei în exploatațiile mai mici, atunci gruparea în funcție de suprafața de teren poate fi considerat deloc potrivit pentru orice? Nu se dovedește atunci că există două tendințe opuse și imposibilitatea de a trage vreo concluzie generală? Pentru a răspunde la această obiecție, este necesar să prezentăm în ansamblu tabloul de ansamblu al

agriculturii americane și evoluția ei Pentru aceasta, trebuie să încercăm să comparăm și să comparăm împreună toate cele trei grupări, reprezentând, ca să spunem așa, maximul a ceea ce a dat statisticile sociale din domeniul agriculturii în ultimii ani O astfel de comparație și comparație este posibilă Necesită doar alcătuirea unui tabel, care la prima vedere poate părea prea abstract și complex, și astfel "spăie" cititorul Cu toate acestea, cu o atenție relativ mică acordată "lecturii", asimilarea și analiza acestui tabel nu prezintă dificultăți Pentru a compara trei grupări diferite, este necesar să luăm doar procente între diferite grupuri Calculele corespunzătoare sunt toate date în recensământul american din Reducem fiecare grupare în trei grupuri principale După cantitatea de teren pe care o luăm:) ferme mici (până la de acri),) de dimensiuni medii (- de acri) și) mari (de acri și mai mult) După valoarea produsului, luăm:) fermele necapitaliste (până la USD),) medii (- USD) și) capitaliste (USD și peste) În funcție de principala sursă de venit, luăm:) ferme slab capitaliste (bovine, bumbac),) medii (fân și cereale, mixte) și) foarte capitaliste (acele culturi speciale, "comerciale", care sunt enumerate mai sus, în § , la rubricile -) Pentru fiecare grupă luăm, în primul rând, procentul de ferme, adică procent din numărul de ferme dintr-un anumit grup față de numărul total - - ferme din Commonwealth Statele în general Apoi, un procent din întregul teren, adică procent din totalul terenurilor dintr-un grup dat față de totalul terenurilor din toate fermele Comm state Cantitatea de teren poate servi ca indicator al dimensiunii extinse a fermei (din păcate, avem date doar pentru întregul teren, și nu pentru un teren cultivat, ceea ce ar fi mai precis) Dacă procentul din totalul terenului este mai mare decât cel al fermelor, de exemplu, , % din ferme reprezintă , % din teren, atunci avem de-a face cu ferme mari, mai mari decât media și, în plus, de peste două ori mai mult decât dimensiunea mediei Dacă procentul de teren este mai mic decât procentul de ferme, atunci concluzia este inversată În plus, sunt luați indicatori ai intensității economiei, costul uneltelor și mașinilor și suma totală a costurilor cu îngrășământ Și aici luăm procentul din cost și suma cheltuielilor atribuibile acestui grup la valoarea totală pentru întreaga țară Și aici, dacă acest procent este mai mare decât procentul pământului, atunci concluzia este că intensitatea este peste medie și așa mai departe În sfârșit, pentru a determina cu exactitate caracterul capitalist al economiei, se folosește aceeași metodă în raport cu suma totală a cheltuielilor salariale și pentru a determina scara producției, în raport cu întreaga mărime a valorii produselor agricole de întreaga țară Astfel, a fost întocmit următorul tabel, la explicația și analiza căruia ne întoarcem (vezi tabel, la p) Să luăm prima grupare: după sursa principală de venit Fermele sunt distribuite aici, ca să spunem așa, după specialitatea agriculturii, într-un mod analog cu modul în care întreprinderile industriale sunt repartizate pe ramuri de industrie Numai în agricultură situația este nemăsurat mai complicată Prima coloană ne arată un grup de ferme slab capitaliste Acest grup cuprinde aproape jumătate din numărul total de ferme - , % Au , % din teren, i e fermele sunt mai mari decât media (în special aici sunt combinate fermele mari, extensive de creștere a bovinelor și fermele de bumbac, cu o dimensiune sub medie) Procentele din costul mașinilor (, °/) și cantitatea costurilor cu îngrășământ (, %) sunt mai mici decât procentul de teren: deci, intensitatea este sub medie La fel este și caracterul capitalist al economiei (, %) și valoarea produsului (, %) Productivitatea muncii este sub medie A doua coloană

este fermele medii Tocmai pentru că grupa mijlocie, în toate cele trei grupe, include fermele din toate punctele de vedere - Comparația a trei grupe: (Cifrele înseamnă procente din total, suma celor trei orizontale După valoarea produsului fermă grafic== (YI Principala sursă de venit agricol După cantitatea de teren agricol cü b b c se b B E sv B DESPRE Si X Sf K B K sv B B R F S! ŋ B K sv B " Si ÎN R st B K st Si X Numărul de ferme , , , , , Numărul · acri din întregul teren , , " nr K a ss i in cÛ X - Costul armelor și mașinilor , , Un indicator al dimensiunii extinse a unei ferme " " Consumul de îngrășăminte , " z i nu f s ca X O K B CQ B O Z Si Si H St n B B ȘI Costul angajării lucrătorilor Un indicator al caracterului capitalist al economiei din oz M SP sunt cam Costul produsului , , st cu sv d co B Noi hai sa luam cel mai mare apropiere toți pro * sunt mici " Am observat deja exact și ȘI La H B B B și s și B s R s LA B I shepiyah "de mijloc", aici relația de închiriere unul la altul fluctuații comparativ A treia coloană este ferme cu capital ridicat, am analizat în detaliu mai sus semnificația cifrelor din această coloană, care este doar în raport cu acest tip de ferme pe care le avem date comparabile atât pentru , cât și pentru , date care arată că aceste culturi extrem de capitaliste cresc mai repede decât media Cum se reflectă această creștere mai rapidă în gruparea obișnuită, în majoritatea țărilor? Acest lucru este indicat de următoarea coloană: un grup de ferme mici grupate după cantitatea de teren Acest grup este foarte mare din punct de vedere al numărului de ferme (, °/ total) Ea are doar , °/ din numărul total de terenuri, adică mai mult de trei ori mai jos decât L " ■ ■ ■ Softp mchshbv * ■- IX- β - - in medie În continuare, acesta este cel mai "sărac în pământ", cel mai sărac grup Dar mai departe vedem că atât intensitatea agriculturii (costul mașinilor și costul îngrășământului), cât și caracterul ei capitalist (costul angajării muncitorilor), cât și productivitatea muncii (costul produsului) sunt peste medie aici: , - , °/ cu , % din teren Ideea este clară: că un număr deosebit de mare de ferme extrem de capitaliste - vezi coloana verticală anterioară - se încadrează tocmai în acest grup "mic", în ceea ce privește cantitatea de pământ Majorității fermierilor cu adevărat mici, care au atât pământ puțin cât și capital puțin, se adaugă aici o minoritate de proprietari bogați, puternici cu capital, care, pe loturi mici de pământ, au organizat o producție pe scară largă și o economie capitalistă în caracter Există doar , % dintre astfel de proprietari în toată America (=procent de ferme extrem de capitaliste); asta înseamnă că, chiar dacă toate ar fi incluse într-un singur grup de ferme mici, în ceea ce privește cantitatea de teren, ferme, - în acest grup ar rămâne (, - , \u d) % din proprietari și dacă ar exista era o cantitate suficientă de pământ și fără capital De fapt, desigur, o parte, deși una mică, din fermele extrem de capitaliste aparține fermelor mijlocii și mari, în ceea ce privește suprafața de teren, astfel încât cifra de % încă subestimează numărul real de mici și mari micii fermieri de pământ Nu este greu de înțeles cât de mult este înfrumusețată poziția acestor patruzeci și cinci la sută - minim la sută - dintre cei mai săraci atât în pământ cât și în capitalul fermierilor prin includerea în același grup cu ei a vreo , , etc la sută din proprietari, cărora li se asigură capital peste medie, unelte, mașini, sume de bani pentru achiziționarea de îngrășăminte, pentru angajarea muncitorilor etc Nu vom locui separat pe ferme medii și mari ale acestei grupări Aceasta ar însemna repetarea, în termeni ușor modificați, a celor spuse despre fermele mici De exemplu, dacă datele despre fermele mici, în ceea ce privește cantitatea de teren, sunt înfrumusețate prin acordarea unei

poziții de stuc producției la scară mică, atunci datele despre fermele mari, pe aceeași bază, subestimează evident concentrarea reală a agriculturii în mare măsură -producția la scară Vom vedea acum expresia statistică exactă a acestei subestimări a concentrației Rezultă următoarea propoziție generală, care poate fi formulată ca o lege referitoare la gruparea fermelor în funcție de suprafața de teren din orice țară capitalistă: cu cât intensificarea agriculturii se dezvoltă mai largă și mai rapidă, cu atât gruparea de-a lungul solului înfrumusețează poziția apăsată în jos - - explicația producției la scară mică în agricultură, micul fermier, lipsit atât de pământ, cât și de capital; - atenuează acuitatea reală a contradicției de clasă dintre producția pe scară largă prosperă și distrugerea producției la scară mică; - subminează concentrarea capitalului în mâinile producției la scară largă și excluderea producției mici de către aceasta Această poziție este confirmată clar de ultima, a treia, grupare: după costul produselor Procentul fermelor necapitaliste (sau cu venituri mici, dacă ne referim la venitul brut) este de , %, adică ceva chiar mai mult decât procentul fermelor "mici" (, %) Au mult mai mult teren - , % (față de , % în grupul fermierilor "mici") Dar ponderea lor în costul total al produselor este de o ori și jumătate mai mică: , % față de , °/ ! Ce s-a întâmplat? Tocmai că acest grup nu includea fermele extrem de capitaliste pe loturi mici de pământ, care ridicau artificial și fals ponderea capitalului aparținând micilor fermieri sub formă de mașini, îngrășăminte etc Sărăcirea, opresiunea - și, în consecință, ruinarea - producției la scară mică în agricultură este astfel mult mai puternică decât s-ar putea crede din datele despre fermele mici Datele despre fermele mici și mari, în ceea ce privește cantitatea de pământ, nu țin cont deloc de rolul capitalului - este clar că nerespectarea unor astfel de "fleecuri" în economia capitalistă distorsionează poziția micilor -producția la scară, o nuanță în mod fals, căci "ar putea" fi tolerabilă, "dacă nu ar exista capital, i e puterea banilor și relațiile mercenarului cu capitalist, fermierului cu comerciantul și comerciantul etc ! Concentrarea agriculturii de către fermele mari este, prin urmare, mult mai mică decât concentrarea acesteia de către fermele mari, adică capitalist, producție: , % din fermele "mari" concentrează , % din valoarea produsului (puțin mai mult de două ori media) Între timp, , % din fermele capitaliste concentrează , % din valoarea totală a produsului, adică de trei ori mai mare decât media Mai mult de jumătate din întreaga producție agricolă a țării, în care există o distribuție gratuită a unor cantități uriașe de teren neocupat și pe care manilovii o numesc țara fermelor "de muncă", este concentrată în mâinile a aproximativ un procent din cotă a fermelor capitaliste, care cheltuiesc pentru angajarea muncitorilor de patru ori mai mult decât media pentru o fermă medie (, % cu , % ferme) și de o ori și jumătate față de media pe acru de teren total (, °/ costuri cu forța de muncă din , % din totalul terenului) * - La celălalt pol, sunt mai multe semiferme, aproape % din numărul total de ferme (, °/o) aparțin numărului celor necapitadietice Au o treime din totalul terenurilor (, %), dar acest teren este dotat cu utilaje mai prost decât media (, % din costul utilajelor), fertilizat mai prost decât media (, % din costurile cu îngrășământ), și prin urmare productivitatea lui este de una ori si jumatate mai jos medie Având o treime din tot pământul, această masă vastă de ferme, cea mai asuprită de jugul general al capitalului, deține mai puțin de un sfert (, %) din volumul total al producției, valoarea totală a produsului În ceea ce privește semnificația grupării pe pământ, ajungem apoi la concluzia

generală că această grupare nu poate fi considerată complet nepotrivită Dar nu trebuie să uităm niciodată că subestimează deplasarea producției la scară mică de producția la scară largă și subestimează cu cât mai mult, cu cât intensificarea agriculturii se dezvoltă mai extensiv și mai rapid, cu atât este mai mare diferența dintre ferme în ceea ce privește cantitatea de capitalul investit în aceeași unitate de suprafață de teren Cu metodele moderne de cercetare, care oferă un depozit foarte bun, foarte bogat de informații despre fiecare fermă în parte, ar fi suficient, de exemplu, să combinați cele două metode de grupare - să zicem, să subdivizați fiecare dintre cele cinci grupuri în funcție de totalul cantitatea de teren în trei, în două subgrupe în funcție de cantitatea de muncă angajată Dacă nu fac acest lucru, este în mare măsură tocmai pentru că le este frică de o realitate prea deschis descrisă, de o imagine prea vie a opresiunii, sărăciei, ruinei, exproprierii masei micilor fermieri, a căror poziție este atât de "convenabilă" "și "imperceptibil" și înfrumusețează fermele "exemplare" capitaliste , de asemenea "mici" ca suprafață de pământ și constituind o mică minoritate în masa deposedaților Din punctul de vedere al științei, o persoană nu va îndrăzni să obiecteze asupra faptului că nu numai pământul, io și capitalul joacă un rol în agricultura modernă Din punct de vedere al tehnicii statistice sau al volumului de muncă statistică, numărul total de - grupuri nu este deloc excesiv în comparație, de exemplu, cu + grupuri pentru stat în statistica germană din Această statistică, care grupează cel mai bogat material despre de ferme într-un astfel de număr de grupuri de pe teren, este un exemplu de rutină birocratică, gunoi științific, un joc de numere fără sens, pentru că nu există o umbră de raționalitate rezonabilă, justificată de știință și viața, motivele pentru a recunoaște un astfel de număr de astfel de grupuri ca fiind tipice nu sunt disponibile - - Exproprierea micilor fermieri Problema exproprierii micilor fermieri este de o importanță extraordinară pentru înțelegerea și evaluarea capitalismului în agricultură în general Și este extrem de caracteristic economiei politice și statisticii moderne, complet saturate de opinii și prejudecăți burgheze, că această problemă anume nu este dezvoltată aproape complet sau este dezvoltată cel mai puțin amănunțit Datele generale din toate țările capitaliste arată procesul de creștere a populației urbane în comparație cu populația rurală, fuga populației din mediul rural În Comm Statelor Unite, acest proces merge înainte constant Procentul populației urbane a crescut de la , % în la , % în , la , % în și la , % în Populația urbană crește mai rapid decât populația rurală în toate zonele țărilor: din până în , în nordul industrial, populaţia rurală a crescut cu , %, populaţia urbană cu , %; în fostul sud sclavagist, primul - cu , %, al doilea - cu , %, în vestul colonizat primul - cu , %, al doilea - cu , % S-ar părea că un astfel de proces general ar trebui studiat și în realizarea recensămintelor agricole Întrebarea cea mai importantă din punct de vedere științific se naște de la sine: din ce categorii, straturi de grupuri ale populației rurale, în ce condiții sunt luați fugarii din mediul rural Deoarece cele mai detaliate informații sunt colectate la fiecare zece ani despre fiecare întreprindere agricolă, despre fiecare bucată de animale din ea, nu ar fi deloc dificil să se ridice întrebarea câte și care ferme au fost vândute sau închiriate pentru relocare în oraș, câți membri ai familiei și în ce condiții renunță la agricultură pentru un timp sau pentru totdeauna Dar astfel de întrebări nu sunt puse, dincolo de cifra șablon birocratică: "populația rurală a scăzut din până în de la , la sută la , la sută" Parcă cercetătorii

nici nu bănuiesc câtă nevoie, opresiune, ruină se ascunde în spatele acestor figuri stereotipe Și, deseori, economiștii burghezi și mici-burghezi nici nu vor să observe legătura evidentă dintre fuga populației din mediul rural și ruina micilor producători Nu ne mai rămâne decât să încercăm să punem cap la cap datele relativ extrem de rare și foarte prost dezvoltate despre exproprierea micilor fermieri - care sunt disponibile în recensământul din - ' j Avem date despre formele de proprietate a fermei: despre numărul de proprietari, subdivizați în cei care dețin - - întreaga sa fermă, și cei care dețin doar o fracțiune din fermele sale, apoi numărul chiriașilor din cota de produs și chiriașilor care închiriază terenul pentru o plată în numerar Aceste date sunt distribuite pe raioane și nu sunt distribuite pe grupuri de ferme Luăm rezultatele generale pentru și și primim în primul rând o astfel de poza: Întreaga populație rurală a crescut cu cu , % Numărul total de ferme a crescut cu , °/o Numărul total de proprietari a crescut cu cu , °/ Numărul total de deține, întreaga fermă a crescut cu , % Este clar că această imagine semnifică o expropriere tot mai mare a agriculturii la scară mică Populația rurală crește mai lent decât populația urbană Numărul fermierilor este mai lent decât populația rurală, numărul proprietarilor este mai lent decât numărul fermierilor; numărul proprietarilor întregii ferme este mai lent decât numărul proprietarilor în general Procentul de proprietari în numărul total de fermieri este în scădere constantă de câteva decenii Acest procent este: În , % " " - , % " " , °/ " " , % În consecință, procentul de chiriași este în creștere, iar numărul de mătase crește mai repede decât numărul de chiriași pentru bani Procentul de mătase în era de , °/ , apoi de , % și , %, iar în era deja de , % Că o scădere a ponderii proprietarilor și o creștere a ponderii chiriașilor înseamnă, în ansamblu, ruinarea și strămutarea micilor fermieri, reiese din următoarele date: Rangurile fermelor Procentul de ferme, animale ± Având cai ± Proprietarii - - Chiriașii - - Proprietarii, conform tuturor datelor, sunt mai mari din punct de vedere economic în ambii ani Deteriorarea poziției chiriașilor este mai puternică decât deteriorarea poziției proprietarilor Să ne uităm la datele privind zonele individuale Cel mai mare număr de chiriași, așa cum am indicat deja mai devreme, se află în sud și aici crește cel mai rapid: de la , % în la , % - în , capitalul a destrămat sclavia în urmă cu o jumătate de secol, pentru a o reface acum într-o formă reînnoită, și anume sub formă de mătaș În nord, numărul chiriașilor este mult mai mic și crește mult mai lent: de la doar , % în la , % în , °/ în la , % în "Un procent extrem de mic de exploatații de arendași ", citim în rezultatele recensământului din , "sunt observate în regiunile muntoase și Pacific" (aceste două regiuni alcătuiesc împreună "vestul"); "Fără îndoială, o astfel de împrejurare este cauzată aici, în principal, de faptul că ambele zone au fost așezate de curând și că mulți fermieri de aici sunt gospodari" (adică, care au primit terenuri neocupate pentru nimic sau pentru un preț neglijabil), "care și-au primit pământul de la guvernare" (vol V, p) Aici vedem extrem de clar particularitatea Comm State, constând în disponibilitatea terenurilor libere, neocupate Această caracteristică, pe de o parte, explică dezvoltarea extrem de largă și rapidă a capitalismului în America Absența proprietății private asupra pământului în anumite zone ale unei țări vaste nu elimină capitalismul - pentru informațiile populiștilor noștri! - dar, dimpotrivă, îi extinde baza, îi accelerează dezvoltarea Pe de altă parte, această trăsătură, complet necunoscută vechilor țări capitaliste, stabilite de multă vreme, ale Europei, servește în America

drept acoperire pentru procesul de expropriere a micilor fermieri, care se desfășoară în regiunile deja populate și cele mai industriale al țării Să luăm nordul, sau obținem t ■acuiopicture: Zoom sau redus Populația rurală totală (milioane) , + , % Numărul total de ferme (mii) + "/aproximativ Număr total de proprietari (mii), + , % Numărul de proprietari ai întregii ferme (mii) - , % Observăm aici nu doar o scădere relativă a numărului de proprietari, nu doar deplasarea acestora în comparație cu numărul total de fermieri etc , ci direct o scădere absolută a numărului de proprietari, alături de o creștere a producției în principal parte a Uniunii State, oferind % din totalul terenului cultivat din țară! Mai mult, nu trebuie să uităm că într-una din cele patru regiuni care alcătuiesc "nordul", și anume în regiunea central nord-vest, există încă o distribuție a gospodăriilor, care a ajuns în ani, - , totalizând de milioane de acri de teren Tendința capitalismului de a expropria agricultura la scară mică operează cu atâta forță încât "nordul" Americii dă o scădere absolută a numărului proprietarilor de pământ, în ciuda repartizării a zeci de milioane de acri de pământ liber, neocupat Doar două circumstanțe paralizează încă această tendință în Uniune State:) prezența unor plantații de sclavi încă nedivizate în sud, unde există o populație abătută și abătută de negri și) nepopularea din vest Este clar că ambele circumstanțe împreună servesc la extinderea bazei capitalismului de mâine, pentru a pregăti condițiile pentru o dezvoltare și mai rapidă și mai largă a acestuia Agravarea contradicțiilor și înlăturarea producției la scară mică nu este eliminată, ci transferată pe o arenă mai largă Conflagrația capitalistă este, parcă, "încetinită" cu prețul pregătirii de material nou, enorm, și mai combustibil pentru ea Mai departe În chestiunea exproprierii agriculturii la scară mică, avem date despre numărul de ferme care dețineau animale Iată totalurile generale pentru , state: A crescut OR Procentul de ferme care au avut vreo reducere* animale , - , vaci de lapte ■ , + cai - Aceste date arată, în mare, o scădere a numărului de proprietari proporțional cu numărul total de fermieri Procentul proprietarilor de vaci de lapte a crescut, dar nu la fel de mult pe cât a scăzut procentul proprietarilor de cai Să luăm în considerare datele privind grupurile de ferme în raport cu cele două tipuri principale de animale (vezi tabel, p) Vedem că cea mai mare creștere a numărului de ferme mici care dețin vaci de lapte, apoi latifundia, apoi ferme medii Procentul fermelor cu vite de lapte în rândul proprietarilor mari a scăzut de la - de acri de teren - În general, aici se dovedește, aparent, câștigul agriculturii la scară mică Să reamintim, totuși, că deținerea bovinelor de lapte are un dublu sens în agricultură: pe de o parte: poate - Procentul de ferme cu ' Uvel, sau Grupuri de fermă vaci de lapte Până la de acri , + , - b + - " + - " + - " + - " - și peste " , + Toate S Piesele , + , înseamnă o creștere generală a bunăstării și îmbunătățirea condițiilor de nutriție Pe de altă parte - și mai des - înseamnă dezvoltarea uneia dintre ramurile agriculturii comerciale și ale creșterii vitelor: producția de lapte pentru vânzare în orașe și centre industriale Am văzut mai sus că fermele de acest fel - ferme "lactate" - sunt evidențiate de statisticienii americani într-o grupă specială în funcție de principala sursă de venit Această grupă se distinge prin cantitatea de teren cultivat și total sub medie, cu cantitatea de producție peste medie, cu utilizarea forței de muncă angajate de două ori față de medie, calculată la acru de teren Creșterea rolului micilor ferme în producția de lapte poate însemna foarte ușor - și probabil înseamnă - creșterea fermelor de lapte capitaliste de tipul descris pe loturi mici de pământ

Iată, în paralel, date despre concentrația de bovine de lapte în America: Districte Număr mediu lactat vaci per fermă Crestere cu: Nord + Sud - + Vest + Total + Vedem că nordul, cel mai bogat dintre toate în vite de lapte, și-a sporit cel mai mult bogăția Iată cum a fost distribuită această creștere între grupuri (vezi tabel, p) Creșterea mai rapidă a numărului de ferme mici cu bovine de lapte nu a împiedicat concentrarea mai rapidă a acestora pe ferme mari Să ne uităm acum la datele privind numărul de ferme care aveau cai Aici avem în față informații despre animalele de tracțiune, indicând - - Nord Creștere procentuală sau mai inteligent numere Grupuri Ferme de Lactate vaci Din până în Până la de acri - % (+ % creștere a fermei) până la de acri - S'/o(- , %""") " " " + %(- , %""") " " " + %(+ , %""") " " " + / (+ , %""") " " " + %(+ , %■;>"") " și mai mult " + "/ (+ , %""") Total + °/ (+ , % creștere fermă) pe structura generală a economiei şi nu pe o ramură specială a agriculturii comerciale Procentul gospodăriilor cu- Scăzut- Grupuri de fermă caii noștri nie ia: Până la de acri , - , până la de acri , - , " " " - " " " - " " "s - " " " - " sau mai mult " - , Tot nordul, statele , - , Aici vedem că lipsa de cai a fost intensificată de cei în general dimensiuni decât fermele mai mici Cu excepția celor mai mici lucruri ferme (până la de acri), inclusiv, după cum știm, relativ Există mai multe ferme capitaliste decât grupuri învecinate - observăm o scădere rapidă a lipsei de cai și o creștere mult mai slabă a acesteia Este posibil ca la fermele bogate utilizarea plugurilor cu abur și a altor tipuri de motoare mecanice să compenseze parțial scăderea animalelor de tracțiune, dar în raport cu masa celor mai sărace ferme este exclusă o astfel de ipoteză În fine, creșterea exproprierii este vizibilă și din datele privind numărul de ferme ipotecate: Procentul fermelor ipotecate Districte Nord , Sud , Vest , Toate Sev state , - - Procentul fermelor subestimate este în creștere constantă în toate regiunile țării, iar acest procent este cel mai mare din nordul cel mai populat, industrial și capitalist Statisticienii americani notează (p , vol V) că în sud, creșterea numărului de ferme ipotecate se datorează probabil "fragmentării" plantațiilor vândute în parcele către negri și fermieri albi, prin care doar o parte din achiziție se plătește prețul, iar restul se transformă în ipotecă Se dovedește, în continuare, un fel de operațiune de răscumpărare în sudul deținător de sclavi Rețineți că peg'ram deținea totul în Sev State in ferme, i e , °/ din total, de altfel, din până în , numărul fermelor la albi a crescut cu , °/ , iar la pegro de două ori mai repede - cu , °/ Dorința negrilor de a se elibera de "plantatori" la jumătate de secol după "victoria" asupra proprietarilor de sclavi se distinge încă prin energia sa specială În general, garanția pentru ferme nu înseamnă întotdeauna nevoie, scriu statisticienii americani în același loc, iar uneori chiar strângerea de capital pentru recuperarea terenurilor etc Această remarcă incontestabilă nu ar trebui să ascunde faptul că doar o minoritate dintre cei bogați sunt capabili pentru a strânge astfel capital pentru reabilitarea terenurilor etc , și pentru a folosi jugul productiv, în timp ce majoritatea este și mai ruinată prin cădere în labele capitalului financiar în această formă Dependența fermierilor de capitalul financiar ar fi putut - și ar fi trebuit - să atragă incomparabil mai multă atenție din partea cercetătorilor Dar această parte a întrebării, în ciuda importanței sale enorme, a rămas în umbră Iar creșterea numărului de ferme ipotecate, în orice caz, înseamnă transferul efectiv al puterii asupra acestora în mâinile capitalului Desigur, pe lângă fermele oficial și notariate, există un număr considerabil de ferme încurcate în rețele de datorii private care

nu sunt formalizate atât de strict sau nu sunt luate în considerare de recensământ Tabloul comparativ al evoluției industriei și agriculturii Materialul oferit de statistica americană, în ciuda tuturor neajunsurilor sale, diferă favorabil de materialul disponibil pentru alte țări prin completitudinea și uniformitatea metodelor de colectare Datorită acestui fapt, este posibilă compararea datelor despre industrie și agricultură pentru anii și , pentru a compara imaginea generală a structurii economice în ambele părți ale economiei naționale - - şi evoluţia acestui ordin Cea mai actuală idee a economiei burgheze - idee repetată, de altfel, de domnul Himmer - este opoziția dintre industrie și agricultură Să vedem, pe baza unor date exacte și masive, cât de adevărată este această opoziție Să începem cu numărul de întreprinderi din industrie și agricultură - Numărul de întreprinderi în mii U υ Creștere, în '/o-Creștere a populației (urban și rural) în% Industria , , + , %+ , % Agricultura , , + , %+ , % În agricultură, întreprinderile sunt mult mai numeroase și mai mici Aceasta își exprimă înapoierea, fragmentarea, dispersarea Creșterea numărului total de întreprinderi din agricultură este mult mai lentă decât în industrie În Comm Există două circumstanțe în Statele Unite care nu se regăsesc în alte țări avansate și care intensifică și accelerează foarte mult creșterea numărului de întreprinderi din agricultură Aceasta este, în primul rând, fragmentarea încă în desfășurare a latifundiilor deținătoare de sclavi din sud și "răscumpărarea" de către negri, a tot de fermieri albi, parcele mici de la "plantari"; în al doilea rând, prezența unei cantități uriașe de teren liber, neocupat, distribuit de guvern oricui dorește Cu toate acestea, numărul întreprinderilor din agricultură crește mult mai lent decât în industrie Motivul pentru aceasta este dublu Pe de o parte, agricultura păstrează încă un caracter natural într-o măsură destul de puternică, iar diverse operațiuni continuă să se desprindă de agricultură, care anterior făceau parte din sfera muncii unei familii de țărani, de exemplu, producția și repararea diverse unelte, ustensile etc și constituie acum ramuri separate ale industriei Pe de altă parte, agricultura se caracterizează printr-un monopol, pe care industria nu-l cunoaște și care nu poate fi înlăturat sub capitalism; este un monopol funciar Chiar dacă nu există proprietate privată asupra pământului, în Uniune Statele încă nu o au de fapt în zone foarte mari ale țării - proprietatea asupra pământului, ocuparea acestuia creează un monopol de către proprietarii individuali, privați În principalele regiuni ale țării, tot terenul este ocupat, creșterea numărului de întreprinderi agricole este posibilă doar prin scindarea întreprinderilor existente; libertate - - Nu este imposibilă crearea de noi întreprinderi împreună cu cele vechi Monopolul proprietății pământului creează o frână în dezvoltarea agriculturii, care, spre deosebire de industrie, întârzie dezvoltarea capitalismului în agricultură Nu putem compara cu exactitate sumele de capital investite în întreprinderile industriale și agricole, deoarece în valoarea terenului intră și chiria pământului Trebuie să comparăm capitalul investit în industrie și prețul produselor industriale cu valoarea totală a tuturor proprietății fermei și cu prețul principalului produs agricol În acest caz, doar rapoartele procentuale care arată creșterea acestor valori și a altor valori vor fi complet comparabile Capitalul industrial al tuturor întreprinderilor lene I Prețul produselor lor ¿ (Prețul întregii proprietăți § Ferme g I Prețul de recoltare al tuturor cerealelor g J pâini s Cantitatea recoltată în lioiah bushels moara dolar Mărire v o , , + , % + , % + , % , , - , % , , + , % Vedem o dublare a valorii și a capitalului

investit în industrie și în toate proprietățile agricole în ani, din până în Diferența enormă și fundamentală constă în faptul că în agricultură producția de produs principal, cerealele, a crescut cu un procent nesemnificativ, cu , °/ , și asta în ciuda unei creșteri a populației totale cu , % Agricultura rămâne în urmă industriei în ceea ce privește dezvoltarea ei - un fenomen comun tuturor țărilor capitaliste și una dintre cele mai profunde cauze ale disproporției dintre diferitele ramuri ale economiei naționale, crize și prețuri mari Capitalul a eliberat agricultura de feudalism, a târât-o în comerț și, odată cu ea, în dezvoltarea economică mondială, a scos-o din stagnarea și rigiditatea Evului Mediu și a patriarhatului Dar nu numai că capitalul nu a eliminat opresiunea, exploatarea și sărăcia maselor, ci, dimpotrivă, creează aceste dezastre într-o formă nouă și le restabilește vechile forme pe o bază "modernă" Nu numai că contradicția dintre industrie și agricultură nu a fost eliminată de capitalism, ci, dimpotrivă, ea se extinde și se ascuți din ce în ce mai mult Asuprirea capitalului cântărește din ce în ce mai mult asupra agriculturii, - care se formează mai ales în comerţ şi industrie Ne arată clar creșterea neglijabilă a cantității de produs agricol (~ , °/o) și creșterea enormă a prețului acestuia (+ , %) cu o singură recoltă joci rolul rentei pământului, presiune, pe care proprietarii de pământ o iau de la societate Întârzierea agriculturii, care nu a ținut pasul cu dezvoltarea industriei, este folosită de proprietarii de pământ, datorită poziției lor de monopol, pentru a pune în buzunar milioane și miliarde Toate proprietățile agricole au crescut în zece ani până la SO / miliarde de dolari În această sumă, creșterea prețului clădirilor, inventarului de vii și morți este de doar miliarde Pa miliarde (+ , %) a crescut în ani, prețul terenului, chiria terenului capitalizat Pe de altă parte, vedem aici diferența de poziție de clasă a micilor fermieri și a muncitorilor salariați cu o ușurare deosebită Desigur, amândoi "funcționează"; desigur, sunt exploatate de către captal, deși în forme complet diferite, ambele Dar numai democrații burghezi vulgari pot, pe această bază, să unească aceste clase diferite și să vorbească despre agricultura "muncă" la scară mică Aceasta înseamnă, tocmai, a acoperi și a ascunde structura socială a economiei, modul ei de viață burghez, prin aducerea în prim-plan a unui semn care este caracteristic tuturor modurilor de viață anterioare: necesitatea muncii, a muncii personale, a muncii fizice pentru existenţa micului fermier Sub capitalism, micul fermier devine - indiferent dacă vrea sau nu, dacă observă sau nu - un producător de mărfuri Și această schimbare este esenta chestiunii Doar această schimbare, chiar și atunci când nu exploatează încă muncitorii salariați, tot îl face un antagonist al proletariatului, îl face un mic burghez El își vinde produsul, proletarul își vinde forța de muncă Micii fermieri, ca clasă, nu pot decât să se străduiască să ridice prețurile la produsele agricole, iar aceasta echivalează cu participarea lor, împreună cu marii proprietari de pământ, la împărțirea rentei pământului, solidaritatea lor cu proprietarii față de restul societății Micul fermier, conform poziției sale de clasă, devine inevitabil, pe măsură ce producția de mărfuri se dezvoltă, un mic fermier Iar printre muncitorii salariați sunt cazuri când o parte dintre ei se unește cu stăpânii lor împotriva întregii clase de muncitori salariați Dar aceasta este tocmai unirea unei particule a unei clase cu adversarul ei împotriva întregii clase Este imposibil de imaginat o îmbunătățire a poziției muncitorilor salariați, ca clasă, fără o creștere a bunăstării - - maselor si fara a-si exacerba antagonismul cu capitalul care domneste in societatea moderna, cu

intreaga clasa a capitalistilor Dimpotrivă, este foarte posibil să ne imaginăm un astfel de fenomen - și chiar tipic capitalismului - când îmbunătățirea poziției micilor fermieri ca clasă este rezultatul asocierii lor cu proprietarii de pământ, participării lor la colectare de creşterea rentei funciare din partea întregii societăţi, antagonismul acestora cu masa proletarilor şi semiproletarilor care depind în totalitate sau în principal de vânzarea forţei de muncă Iată o comparație a statisticilor americane privind poziția și numărul lucrătorilor salariați în comparație cu micii fermieri: A crescut în % Industrie Număr de angajați (mii) , , + , % Salariile lor (milioane de dolari) , , + , % - g g Numar de angajati ?? BINE + , % Salariile lor (milioane de dolari)· + , % K s o CO Număr de fermieri (mii) + % Prețul produsului lor principal, cereale nu mai puțin ca număr decât din țăranii și moșierii bogați Astfel de instanțe se vor ocupa și de toate cazurile dintre lucrători și angajatori Le va fi mai ușor pentru muncitori și pentru întregul sărac din mediul rural să-și apere drepturile în astfel de instanțe, va fi mai ușor să se unească între SSBE și să afle exact ce fel de oameni pot suporta cu încredere și fidelitate pentru săraci și pentru muncitori Un alt remediu este și mai important Acestea sunt comitete țărănești libere, alese dintre oameni de încredere din muncitorii fermi, dintre țăranii săraci, mijlocii și bogați din fiecare raion (sau mai multe comitete pe raion, dacă țăranii consideră necesar; poate chiar vor înființa comitete țărănești în fiecare volost și în fiecare sat mare) Nimeni nu știe mai bine decât țăranii înșiși ce fel de robie îi zdrobește Nimeni mai bun decât țăranii înșiși nu va putea demasca proprietarii de pământ, care trăiesc până astăzi în robie feudală Comitetele țărănești vor decide ce terenuri tăiate, sau pajești, sau pășuni și altele asemenea, au fost luate pe nedrept de la țărani; vor afla dacă aceste pământuri ar trebui luate pentru nimic sau - - mari nobili, remunerație celor care au cumpărat astfel de pământuri Comitetele țărănești îi vor elibera pe țărani, cel puțin din capcanele în care atâtea comitete de moșieri nobili i-au alungat Comitetele țărănești vor salva țăranii de amestecul oficialităților, vor arăta că țăranii înșiși sunt dispuși și capabili să-și aranjeze propriile treburile, îi vor ajuta pe țărani să ajungă la o înțelegere cu privire la nevoile lor și să descopere oameni buni care sunt capabili să susțină cu fidelitate ruralul sărac şi pentru o alianţă cu muncitorii urbani Comitetele țărănești sunt primul pas spre a se asigura că, chiar și în satele îndepărtate, țăranii vor sta pe picioarele lor și își vor lua soarta în propriile mâini De aceea muncitorii social-democrați îi avertizează pe țărani: Nu ai încredere în nici un comitet nobil, nicio comisie birocratică Cere o adunare națională a deputaților Cere înființarea comitetelor țărănești Solicitați libertate deplină de a tipări toate tipurile de cărți și ziare Când fiecare are dreptul, în mod liber, fără teamă de nimeni, să-și exprime părerile și dorințele în adunarea națională a deputaților, și în comitetele țărănești și în ziare, atunci foarte curând va fi clar cine merge de partea clasa muncitoare, care merge de partea burgheziei Acum marea majoritate a oamenilor nu se gândește deloc la asta, unii își ascund adevărata părere, alții nu se cunosc încă, alții înșală în mod deliberat Și atunci toată lumea se va gândi la asta, nu va fi niciun motiv să te ascunzi și totul va deveni în curând clar Am spus deja că burghezia îi va cuceri pe țăranii bogați Cu cât se poate desființa mai repede și mai mult robia iobagilor, cu atât țăranii obțin mai multă libertate reală pentru ei înșiși, cu atât mai devreme săracii din mediul rural se vor uni între ei, cu atât țărănimea bogată se va

uni mai repede cu întreaga burghezie Și să se unească: nu ne este frică de asta, deși știm foarte bine că țărănimea bogată se va întări din această asociere Ne vom uni și noi, iar alianța noastră - alianța săracilor din mediul rural cu muncitorii urbani - va fi nemăsurat mai numeroasă, va fi o alianță de zeci de milioane împotriva unei alianțe de sute de mii De asemenea, știm că burghezia va încerca (încearcă deja!) de partea țăranilor mijlocii, iar mai departe țăranii mici, va încerca să-i înșele, să încerce să-i ademenească, să-i împartă, să promită fiecăruia că-l va îmbogăți și pe el Am văzut deja prin ce mijloace și prin ce înșelăciuni ademenește burghezia - țăran mijlociu Trebuie deci să deschidem în prealabil ochii săracilor din mediul rural, să întărim dinainte alianța lor specială cu muncitorii urbani împotriva întregii burghezii Lăsați fiecare sătean să se uite bine în jurul lui Cât de des vorbesc țăranii bogați împotriva stăpânilor, împotriva moșierilor! Cât se plâng de asuprirea poporului, de faptul că pământul stăpânilor este pustiu în zadar! Cât de mult le place să vorbească (ochi în ochi) că ar trebui să ia pământul în mâinile țăranilor! Este să te rogi să crezi ceea ce spun bogații? Nu Ei nu vor pământ pentru oameni, ci pentru ei înșiși Chiar și acum au strâns deja pentru ei atât actul de vânzare, cât și terenul de închiriat și încă nu le ajunge Aceasta înseamnă că săracii din mediul rural nu vor fi nevoiți să meargă mult timp cu bogații împotriva proprietarilor Primul pas îl putem face doar împreună cu ei, iar acolo va trebui să mergem separat De aceea trebuie să despărțim clar acest prim hyag de celelalte trepte și de ultimul nostru pas principal Primul pas în mediul rural este emanciparea completă a țăranului, drepturi depline pentru el, formarea de comitete țărănești pentru întoarcerea tăierilor Iar ultimul nostru pas, atât la oraș, cât și la țară, va fi același: vom lua tot pământul, toate fabricile de la proprietari și burghezie, și vom organiza o societate socialistă Între primul și ultimul pas, mai trebuie să trecem prin multă luptă, iar cine confundă primul pas cu ultimul dăunează acestei lupte, el, fără să știe, poluează ochii săracilor din mediul rural Săracii din sat vor face primul pas împreună cu toți țăranii: poate vor rămâne în urmă niște kulaki, poate unul din o sută de țărani nu va fi dezgustat de nici un fel de robie Și toată masa de aici va merge pentru încă un lucru: este nevoie de drepturi egale pentru întreaga țărănime Robia proprietarului împletește pe toți mâinile și picioarele Ei bine, ultimul pas nu va fi făcut niciodată de toți țăranii împreună: aici toată țărănimea bogată se va ridica împotriva muncitorilor de la fermă Aici avem deja nevoie de o alianță puternică între săracii din mediul rural și muncitorii social-democrați din mediul urban Cine le spune țăranilor că pot face imediat primul și ultimul pas, îl înșală pe muyashka El uită de marea luptă dintre țăranii înșiși, de marea luptă dintre săracii din mediul rural și țăranii bogați De aceea social-democrații nu promit țăranului deodată râuri de lapte și bănci de jeleu De aceea, social-democrații, înainte de toate, cer libertate deplină pentru luptă, pentru marea luptă largă, la nivel național, a întregii clase muncitoare împotriva întregii burghezii De aceea, social-democrații punctează primul pas, mic, dar sigur - Unii oameni cred că cererea noastră de a înființa comitete țărănești pentru a limita sclavia și tăierea înapoi este un fel de gard, un fel de barieră Oprește-te aici, nu merge mai departe Astfel de oameni s-au gândit foarte prost ce vor social-democrații Cererea de a înființa comitete țărănești pentru a limita sclavia și pentru a returna tăierile nu este o baricadă Este ușa În primul rând, trebuie să treci pe această ușă pentru a merge mai departe, pentru a merge pe drumul

deschis, larg până la capăt, până la emanciparea deplină a tuturor muncitorilor truditori din Rus' Cât timp țărănimea nu a ieșit de pe această ușă, ea rămâne în întuneric, în robie, fără drepturi depline, fără libertate deplină, reală, nici nu poate desluși definitiv cine este prietenul muncitorului și cine îi este dușman De aceea, social-democrații arată această ușă și spun că, mai presus de orice, întreaga lume, întregul popor, trebuie să împingă această ușă și să o spargă Și apoi sunt oameni care se numesc populiști și socialiști-revoluționari, care vor și ei bine pe țăran, fac zgomot, strigă, flutură cu mâinile, vor să ajute, dar nu văd această ușă! Oamenii ăștia sunt chiar atât de orbi încât spun: nu ar trebui să-i dai țăranului dreptul de a dispune liber de pământul lui! Ei vor ce e mai bun pentru țăran, dar oricum se ceartă ca niște feudali! Va fi puțin ajutor de la astfel de prieteni Ce contează că îi dorești țăranului toate cele bune, dacă nu vezi clar chiar prima ușă care trebuie dărâmată? Ce contează dacă și tu te străduiești pentru socialism, dacă nu vezi cum să mergi pe drumul luptei populare libere pentru socialism, nu numai la oraș, ci și la țară, nu numai cu proprietarii de pământ, ci și cu bogații din societate, din lume? De aceea, social-democrații indică atât de insistent această ușă cea mai apropiată și prima Dificultatea constă acum nu în a rosti tot felul de urări de bine, ci în a arăta calea corectă, pentru a înțelege clar cum să faci primul pas Că mujicul rus a fost zdrobit de robie, că mujicul rus a rămas jumătate de iobag - toți prietenii mujicului vorbesc și scriu despre asta de patruzeci de ani Cât de urâți jefuiesc și înrobesc mujicii moșierii prin tot felul de terenuri tăiate - multe cărți au fost scrise despre asta de către toți prietenii mujicului cu mult înainte ca social-democrații să apară în Rus' Că mujicul trebuie ajutat imediat, imediat, că trebuie eliberat din robie cel puțin într-o oarecare măsură - acest lucru este văzut acum de toți oamenii cinstiți, chiar și oficialii guvernului nostru de poliție încep să vorbească despre asta Întreaga întrebare este: cum să treci la treabă, cum să faci primul pas, prin ce ușă să spargi în primul rând * - z i - Această întrebare este dată de oameni diferiți (dintre cei care vor bine pentru țăran) două răspunsuri diferite Fiecare proletar rural ar trebui să încerce să înțeleagă ambele răspunsuri mai clar și să-și formeze o părere certă și fermă pentru el însuși Un răspuns este dat de populiști și socialiști-revoluționari În primul rând, spun ei, este necesar să se dezvolte tot felul de parteneriate (cooperative) în rândul țărănimii Uniunea lumească trebuie întărită Fiecărui țăran nu trebuie să i se acorde dreptul de a dispune liber de pământul său Lăsați societatea seculară să aibă mai multe drepturi și, treptat, lăsați toate pământurile din Rusia să devină pământ secular Țăranii trebuie să facă toate facilitățile posibile în ceea ce privește cumpărarea de pământ, pentru ca pământul să poată trece mai ușor de la capital la muncă Social-democrații dau un alt răspuns Țăranul trebuie în primul rând să realizeze pentru el însuși toate, fără excepție, acele drepturi pe care le au un nobil și un negustor Țăranul trebuie să aibă dreptul deplin de a dispune liber de pământul său Pentru a distruge cel mai josnic kabat, trebuie înființate comitete țărănești care să returneze tăierile Nu avem nevoie de o alianță seculară, ci de o alianță a săracilor din mediul rural din diverse comunități rurale din toată Rusia, o alianță a proletarilor rurali cu proletarii urbani Toate parteneriatele (cooperativele) și cumpărarea lumească de pământ vor aduce întotdeauna mai multe beneficii țăranilor bogați și vor înșela țăranul obișnuit Guvernul rus vede că trebuie să dea ajutor țăranilor, dar vrea să scape cu fleacuri, vrea

să-i facă pe toți oficiali Țăranii trebuie să fie în alertă, pentru că comisiile birocratice îi vor înșela la fel cum au înșelat comitetele nobilimii Țăranii trebuie să ceară alegerea unor comitete țărănești libere Ideea nu este să vă așteptați la o ușurare de la funcționari, ci să lăsați țăranii înșiși să-și ia soarta în propriile mâini Să facem mai întâi un singur pas, să ne eliberăm mai întâi de cea mai rea sclavie, dacă țăranii își simt puterea, dacă se înțeleg liber și se unesc Nicio persoană conștiincioasă nu poate nega că terenurile tăiate servesc adesea celei mai urâte robie iobag Nicio persoană conștiincioasă nu poate nega că cererea noastră este prima și cea mai justă cerere: țăranii să-și aleagă liber comitetele, fără funcționari, pentru a desființa orice robie iobag În comitetele țărănești libere (și la fel și în Adunarea Deputaților a Rusiei libere), social-democrații vor consolida imediat și cu toată puterea o alianță specială între proletarii rurali și proletarii urbani Social-democrații vor apăra toate măsurile în favoarea proletarilor rurali și îi vor ajuta - - Urmați primul pas cât mai curând și cât mai amiabil posibil al doilea pas și al treilea, și așa mai departe, până la capăt, până la victoria completă a proletariatului Dar este posibil acum, imediat, să spunem ce cerere va fi la coadă mâine, pentru a doua etapă? Nu, asta nu se poate spune, pentru că nu știm cât se vor purta mâine țăranii bogați / și mulți oameni educați, ocupați cu tot felul de cooperative și tot felul de pământ care curge de la capital la muncă Poate că mâine nu vor avea timp să se împace cu proprietarii terenurilor și vor dori să pună capăt puterii proprietarilor până la capăt Grozav Acest lucru este foarte de dorit pentru social-democrați, iar social-democrații îi vor sfătui pe proletarii rurali și urbani să ceară ca toate pământurile să fie luate de la proprietari și predate statului poporului liber Social-democrații vor avea grijă ca proletarii rurali să nu fie înșelați de acest lucru, să devină și mai puternici pentru lupta finală pentru emanciparea completă a proletariatului Dar poate că va fi complet diferit Și este și mai probabil să fie altfel Țăranii bogați și mulți oameni educați s-ar putea mâine, de îndată ce cea mai rea sclavie va fi limitată și îngrădită, mâine să se unească cu proprietarii de pământ, și atunci întreaga burghezie rurală se va ridica împotriva întregului proletariat rural Atunci ar fi ridicol să ne luptăm singuri cu proprietarii de pământ Atunci trebuie să luptăm cu întreaga burghezie și să cerem, în primul rând, cât mai multă libertate și anvergură pentru o astfel de luptă, să cerem o viață mai ușoară pentru muncitor pentru a-i ușura lupta În orice caz, într-un fel sau altul, prima noastră, principală și indispensabilă sarcină este de a întări alianța proletarilor și semiproletarilor rurali cu proletarii urbani Pentru această alianță avem nevoie acum și imediat de libertate politică completă pentru popor, egalitate deplină pentru țărănime și desființarea robiei iobagilor Iar când această alianță va fi creată și întărită, atunci vom dezvălui cu ușurință toate înșelăciunile cu care burghezia ademenește țăranul mijlociu, atunci vom face ușor și repede al doilea, și al treilea și ultimul pas împotriva întregii burghezii, împotriva tuturor forțelor guvernului, atunci ne vom lăsa neclintiți să mergem la victorie și să câștigăm rapid emanciparea completă a întregului popor muncitor Lupta de clasă în mediul rural Ce este lupta de clasă? Aceasta este lupta unei părți a poporului împotriva alteia, lupta masei celor lipsiți de drepturi, a oamenilor asupriți și muncitori împotriva privilegiaților, a asupritorilor și a paraziților, lupta angajaților - - muncitori sau proletari împotriva proprietarilor sau burgheziei Și în mediul rural rusesc, această mare luptă a avut loc întotdeauna și are

loc acum, deși nu toată lumea o vede, nu toată lumea îi înțelege semnificația Când a existat iobăgia, întreaga masă de țărani a luptat împotriva asupritorilor lor, împotriva clasei moșieri, care erau păzite, protejate și susținute de guvernul țarist Țăranii nu s-au putut uni, țăranii au fost atunci cu totul zdrobiți de întuneric, țăranii nu aveau ajutoare și frați printre muncitorii orașului, dar țăranii încă luptau cât au putut și cât au putut Țăranii nu se temeau de persecuția brutală a guvernului, nu se temeau de execuții și gloanțe, țăranii nu i-au crezut pe preoți, care se cățărau din piele, dovedind că iobăgia a fost aprobată de Sfânta Scriptură și legitimată de Dumnezeu (Mitropolitul Filaret a spus exact asta atunci!), țăranii s-au ridicat aici, apoi colo, iar guvernul a cedat în cele din urmă, temându-se de o răscoală generală a tuturor țăranilor Iobăgia a fost abolită, dar nu în totalitate Țăranii au rămas fără drepturi, au rămas clasa cea mai joasă, taxabilă, neagră, au rămas în ghearele robiei iobagilor Iar țăranii continuă să se îngrijoreze, continuă să caute libertate deplină, reală Și între timp, după abolirea iobăgiei, a reușit să se dezvolte o nouă luptă de clasă, lupta proletariatului împotriva burgheziei Bogăția a crescut, s-au înființat căi ferate și fabrici mari, orașele au devenit și mai populate și chiar mai luxoase, dar toate aceste bogății au fost luate în mâinile lor de un număr foarte mic de oameni, iar oamenii tot mai săraci, ruinați, înfometați, a plecat la muncă pentru angajare la străini Muncitorii orașului au început o nouă, mare luptă a tuturor săracilor împotriva tuturor celor bogați Muncitorii urbani s-au unit într-un Partid Social-Democrat și își duc lupta cu încăpățânare, hotărâre și la unison, înaintând pas cu pas, pregătindu-se pentru marea, definitivă luptă, cerând libertate politică pentru întregul popor În cele din urmă, nici țăranii nu au suportat În primăvara anului trecut , țăranii din Poltava, Harkov și alte provincii s-au ridicat și s-au dus împotriva proprietarilor de pământ, și-au descuiat hambarele, și-au împărțit bunurile între ei, au dat pâinea flămândă, semănată și recoltată de țăran, dar au confiscat de către proprietar, a cerut o nouă împărțire a pământului Țăranii nu au putut suporta opresiunea nemăsurată și au început să caute o viață mai bună Țăranii au hotărât - și au decis pe bună dreptate - că este mai bine să mori în lupta împotriva asupritorilor decât să mori de foame fără luptă Dar țăranii nu au realizat mult mai bine Guvernul țarist i-a declarat simpli rebeli și tâlhari (pentru că i-au luat de la tâlhari proprietari de pământ țăranii Le, vii Sobr lucrări, vol IX - - cereale semănate și culese!), guvernul țarist a trimis o armată împotriva lor, ca împotriva dușmanilor, iar țăranii au fost înfrânți, țăranii au fost împușcați, mulți au fost uciși, țăranii au fost încrucișați cu brutalitate; au fost biciuiți până la moarte, i-au chinuit într-un mod în care turcii nu-și chinuiesc niciodată dușmanii, creștinii Trimișii regali, guvernatorii, au torturat cel mai mult ca niște adevărați călăi Soldații au violat soțiile și fiicele de țărani Și la urma urmei, țăranii au fost judecați de curtea funcționarilor, țăranii au fost nevoiți să plătească opt sute de mii de ruble în favoarea proprietarilor de pământ, iar la proces, la acest tribunal rușinos, secret, de temniță, nici nu au permis apărătorii să spună cum trimișii țarului, guvernatorul Obolensky și alți servitori regali Țăranii au luptat pentru o cauză dreaptă Clasa muncitoare rusă va onora mereu memoria martirilor care au fost împușcați și uciși de slujitorii țarului Acești martiri au fost luptători pentru libertatea și fericirea oamenilor muncii Țăranii au fost înfrânți, dar se vor ridica din nou și din nou, nu se vor pierde de la prima înfrângere Muncitorii conștienți

de clasă vor depune toate eforturile pentru a se asigura că cât mai mulți dintre oamenii muncitori din orașe și sate să cunoască despre lupta țărănească și să se pregătească pentru o nouă luptă, mai reușită Muncitorii conștienți de clasă vor face tot posibilul pentru a-i ajuta pe țărani să înțeleagă clar de ce a fost înăbușită prima răscoală țărănească ( ) și cum trebuie făcută pentru ca victoria să rămână la țărani și la muncitori, și nu la slujitorii țarului Răscoala țărănească a fost înăbușită pentru că a fost o răscoală a unei mase întunecate, iresponsabile, o răscoală fără revendicări politice clare și clare, adică fără a fi necesară modificarea ordinelor statului Răscoala țărănească a fost zdrobită pentru că nu a fost pregătită Răscoala țărănească a fost înăbușită pentru că proletarii rurali nu aveau încă o alianță cu proletarii urbani Iată trei motive pentru primul eșec țărănesc Pentru ca o revoltă să aibă succes, trebuie să fie conștientă și pregătită, trebuie să cuprindă toată Rusia și în alianță cu muncitorii urbani Și fiecare pas al luptei muncitorilor din orașe, fiecare carte sau ziar social-democrat, fiecare discurs al unui muncitor conștient de clasă către proletarii rurali ne apropie de momentul în care revolta se va repeta, când se va încheia în victorie Țăranii s-au ridicat conștient, pur și simplu pentru că au devenit insuportabili, că nu au vrut să moară fără cuvinte și fără rezistență Țăranii au suferit atât de mult din cauza fiecărei tâlhări, asupriri și chinuri, încât nu le-au putut să nu creadă o clipă zvonurile întunecate despre mila regală, nu s-au putut abține să creadă că fiecare om rezonabil recunoaște împărțirea corectă a pâinii între cei flămânzi, între - - cei care toată viața au muncit pentru alții, au semănat și cules pâine, iar acum mor de foame lângă hambarul pâinii "stăpânului" Țăranii par să fi uitat că cele mai bune pământuri, toate fabricile și uzinele, au fost puse sub stăpânire de către bogați, de moșieri și de burghezie, tocmai pentru ca oamenii flămânzi să meargă la muncă pentru ei Țăranii au uitat că în apărarea clasei bogate nu se rostesc doar predici preoțești, ci și întregul guvern țarist se ridică cu tot întunericul oficialităților și soldaților Guvernul țarist le-a amintit țăranilor acest lucru Guvernul țarist le-a arătat cu cruzime brutală țăranilor ce este puterea de stat, pe cine servește, pe cine protejează Trebuie doar să le reamintim mai des țăranilor această lecție, iar ei vor înțelege cu ușurință de ce este necesară o schimbare în sistemul de stat, de ce este necesară libertatea politică Revoltele țărănești vor înceta să mai fie inconștiente când tot mai mulți oameni vor înțelege acest lucru, când fiecare țăran alfabetizat și gânditor va recunoaște cele trei revendicări principale pentru care trebuie să lupți în primul rând Prima cerere este convocarea unei adunări de deputați a întregului popor pentru înființarea în Rus' a unui electiv popular, și nu a unui guvern autocrat A doua cerință este libertatea tuturor de a tipări tot felul de cărți și ziare A treia cerință este recunoașterea prin lege a egalității depline a țăranilor cu alte moșii și convocarea comitetelor țărănești alese pentru desființarea, înainte de toate, a tuturor robiei iobagilor Acestea sunt revendicările principale, fundamentale ale social-democraților, iar acum țăranilor le va fi foarte ușor să înțeleagă aceste revendicări, să înțeleagă de unde trebuie să înceapă lupta pentru libertatea oamenilor Iar când țăranii vor înțelege aceste pretenții, atunci vor înțelege și că este necesar să se pregătească dinainte, pentru o lungă perioadă de timp, cu încăpățânare și hotărâre pentru luptă, și să se pregătească nu singuri, ci împreună cu muncitorii din oraș, Social- Democrați Fiecare muncitor și țăran conștient de clasă să adune în jurul lui pe cei mai sensibili, de

încredere și curajoși camarazi Să încerce să le explice ce vor social-democrații, ca să înțeleagă toată lumea ce fel de luptă trebuie dusă și ce trebuie cerută Social-democrații conștienți să înceapă treptat, prudent, dar constant, să-i învețe pe țărani doctrina lor, să dea cărți social-democrate de citit, să explice aceste cărți la mici adunări de oameni credincioși Dar învățătura social-democrată trebuie explicată nu numai din cărți, ci și din fiecare exemplu, fiecare instanță de oprimare și nedreptate pe care le vedem în jurul nostru Doctrina social-democrată este doctrina luptei împotriva oricărei asupriri, împotriva oricărei tâlhării, împotriva oricărei nedreptăți Doar o astfel de persoană * secolul există un adevărat social-democrat care cunoaște cauzele asupririi și de-a lungul vieții luptă împotriva oricărei instanțe de oprimare Cum să o facă? Social-democrații conștienți, strânși în orașul lor, în mediul rural, trebuie să decidă singuri cum ar trebui făcut acest lucru pentru a fi mai folositor întregii clase muncitoare De exemplu, voi da unul sau două cazuri Să presupunem că un muncitor social-democrat a venit să-și viziteze satul sau că un muncitor social-democrat urban a ajuns în satul greșit Tot satul e ca o muscă în pânză, în labele unui vecin-mosier, care nu iese toată viața din robie și nu are unde să plece din această robie Acum trebuie să selectăm cei mai inteligenți, rezonabili și de încredere țărani care caută adevărul și nu se vor teme de primul câine polițist și să explicăm acestor țărani de ce se întâmplă sclavia lor fără speranță, să spunem cum proprietarii i-au înșelat pe țărani și au jefuit ei în comitete nobile, vorbește-le despre puterea celor bogați și sprijinul pentru ei din partea guvernului țarist, vorbește despre revendicările muncitorilor social-democrați Când țăranii înțeleg toată această mecanică simplă, atunci depinde de ei să se gândească împreună cu atenție dacă este posibil să-i dea o respingere unitară acestui proprietar de pământ, dacă este imposibil ca țăranii să își expună primele și principalele revendicări (la fel ca în orașe muncitorii își fac cererile către proprietarii fabricilor) Dacă acest moșier a înrobit un sat mare sau mai multe sate, atunci cel mai bine ar fi să obțineți un pliant de la cel mai apropiat Comitet Social-Democrat prin oameni de încredere: în pliant, Comitetul Social-Democrat va scrie, după cum trebuie, din de la început, din ce fel de robie suferă țăranii și ce pretind în primul rând (ca plata terenului închiriat să fie mai ieftină, sau ca în timpul închirierii de iarnă, să fie calculate la prețuri reale, și nu la jumătate de preț) , sau să nu fie persecutați, aglomerați sau diverse alte cereri de despăgubire) Dintr-un astfel de pliant, toți țăranii alfabetizați vor ști bine care este treaba și o vor explica analfabetilor Atunci țăranii vor vedea clar că social-democrații îi susțin, că social-democrații condamnă orice jaf Atunci țăranii vor începe să înțeleagă ce reliefuri, chiar și cele mai mici, dar totuși reliefuri, se pot realiza acum, imediat, dacă stăm împreună, și ce mari îmbunătățiri în întreg statul trebuie să se obțină printr-o mare luptă împreună cu Socialul urban - Muncitori democrati Atunci țăranii vor începe să se pregătească din ce în ce mai mult pentru această luptă, vor învăța cum să găsească oameni de încredere, cum să stea împreună pentru revendicările lor Poate uneori va fi posibil să se organizeze o grevă, așa cum fac muncitorii orașului Adevărat, în mediul rural acest lucru este mai dificil, dar totuși, uneori, este posibil, iar în alte țări au avut succes - - greve, de exemplu, în timpul orelor de lucru, când proprietarii de pământ și semănătorii bogați au nevoie disperată de muncitori Dacă săracii din mediul rural sunt pregătiți pentru o grevă, dacă toată lumea a căzut de mult de acord asupra

revendicărilor generale, dacă aceste revendicări sunt explicate în pliante sau pur și simplu explicate bine la ședințe, atunci toată lumea va sta la unison, iar proprietarul terenului va trebui să cedeze sau măcar să se abțină puțin la jaf Dacă greva este prietenoasă și aranjată într-un timp fierbinte, atunci este greu pentru proprietar și apoi pentru autoritățile cu armata să inventeze ceva - timpul trece, proprietarul este ruinat, atunci va deveni în curând acomodativ Desigur, acest lucru este nou O afacere nouă de multe ori nu merge bine la început Nici muncitorii din orașe nu au știut la început să ducă o luptă unită, nu au știut ce pretenții ar trebui să facă în comun, ci au mers pur și simplu să dărâme mașinile și să spargă fabrica Ei bine, acum muncitorii au învățat să lupte împreună Fiecare afacere nouă trebuie mai întâi să învețe Acum muncitorii își dau seama că alinare poate fi obținută imediat numai dacă stau împreună - și, între timp, oamenii se obișnuiesc cu o respingere unită și se pregătesc din ce în ce mai mult pentru o luptă mare, decisivă Așa că țăranii vor învăța cum să-și dea seama cum să respingă pe cei mai cruzi tâlhari, cum să ceară ajutor la unison și cum să se pregătească treptat, hotărât și pretutindeni, pentru marea bătălie pentru libertate Numărul muncitorilor și țăranilor conștienți de clasă va continua să crească, alianțele social-democraților din mediul rural se vor întări din ce în ce mai mult și fiecare caz de robie proprietarilor, extorcări de preoți, brutalitate polițienească și opresiune din partea autorităților va deschide ochii poporul, din ce în ce mai mult, îi obișnuiește cu o respingere unită și cu gândul la necesitatea folosirii forței pentru a schimba ordinea statului Spuneam chiar de la începutul acestei cărți că muncitorii urbani ies acum în stradă și în piețe și deschis, în fața tuturor, cer libertate, scriu pe bannere și strigă: "Jos autocrația!" În curând va veni ziua în care oamenii muncitori din orașe se vor ridica nu numai pentru a merge pe străzi strigând, ci se vor ridica pentru marea, finală luptă, când muncitorii, ca un singur om, vor spune: "Vom muri în luptă sau vom atinge libertatea!") când sute dintre cei uciși și căzuți în luptă vor fi înlocuiți cu mii de luptători noi, și mai hotărâți Și atunci țăranii se vor ridica, se vor ridica în toată Rusia și vor merge în ajutorul muncitorilor orașului, vor merge să lupte până la capăt pentru libertatea țăranilor și a muncitorilor Nicio hoardă regală nu va rezista atunci Victoria va reveni oamenilor muncitori, iar clasa muncitoare va lua drumul larg, larg spre eliberarea tuturor muncitorilor de orice opresiune, clasa muncitoare își va folosi libertatea pentru a lupta pentru socialism! Răspunsul tovarășului Iksu) pentru a critica proiectul nostru de program agrar)] Tovarășul X respinge punctele al treilea și al patrulea din partea agrară a proiectului nostru *) și își propune proiectul cu modificarea tuturor punctelor, precum și introducerea generală în programul agrar Să luăm mai întâi în considerare obiecțiile tovarășului X față de proiectul nostru și apoi propriul său proiect Împotriva celui de-al treilea punct de tovarăș X obiectează că confiscarea moșiilor monahale (am adăuga bucuroși și bisericii) și a apanajului, pe care le propunem, ar însemna pradarea pământului de către capitaliști aproape de nimic Tâlharii țăranilor sunt cei care ar fi cumpărat aceste pământuri cu banii furați, spune el Remarcăm ca răspuns că, vorbind de vânzarea proprietăților confiscate, tovarășul X trage o concluzie arbitrară, care nu este încă cuprinsă în programul nostru Confiscarea înseamnă înstrăinarea proprietății fără compensație Numai o astfel de înstrăinare este despre care vorbim Proiectul nostru de program nu spune un cuvânt dacă să vindem aceste terenuri, cui și cum, în ce

ordine și în ce condiții Nu ne legăm mâinile, ne permitem să stabilim cea mai oportună formă de înstrăinare a bunurilor confiscate atunci când acestea sunt confiscate, când sunt clare toate condițiile sociale și politice pentru o astfel de confiscare Proiectul tovarășului X diferă în acest sens de al nostru, necesitând nu numai confiscarea, ci și transferul terenurilor confiscate "în stăpânirea unui stat democratic pentru folosirea cât mai convenabilă a acestora de către populație" În consecință, tovarășul X exclude una dintre formele de înlăturare a materialului confiscat (selling out) și nu definește cu exactitate nicio formă specifică (căci rămâne neclar în ce constă sau în ce va consta sau ar trebui să constea exact utilizarea "cea mai convenabilă" , și care anume *) Vezi mai sus pp și ? din acest T IZ Ed - - clasele "populaţiei" şi în ce condiţii vor primi dreptul de utilizare) Astfel, tovarășul X încă nu introduce o certitudine deplină în chestiunea modului de dispunere a terenurilor confiscate (și este imposibil să se stabilească acest lucru în prealabil), și exclude vânzarea, ca una dintre metode, în zadar Ar fi greșit să spunem că în toate condițiile și întotdeauna social-democrații vor fi împotriva vânzării Într-un stat de clasă polițienească, deși constituțională, clasa proprietarilor de proprietăți poate fi adesea un bastion mult mai puternic al democrației decât clasa chiriașilor dependenți de acest stat Aceasta este pe de o parte Și pe de altă parte, transformarea confiscării într-un "dar pentru capitaliști" este avută în vedere (în măsura în care se poate vorbi chiar de prevederea acestui lucru în formularea programului) mult mai mult în proiectul nostru decât în cel al tovarășului X Într-adevăr, să presupunem ce este mai rău: să presupunem că partidul muncitoresc, în ciuda tuturor eforturilor sale, nu a putut înfrâna voinţa şi interesul capitaliştilor*) În acest caz, formularea tovarășului X dă joc deplin la utilizarea "cea mai convenabilă" a terenurilor confiscate de către clasa "populației" capitalistă Dimpotrivă, formularea noastră, fără a lega cerința principală de forma implementării acesteia, prevede, totuși, un scop strict definit al sumelor primite din această implementare Când tovarășul X spune că "S -D partidul nu poate să-și asume sarcina de a decide dinainte sub ce formă concretă va folosi reprezentanța populară fondul funciar în mâna sa", el confundă două lucruri diferite: metoda de realizare (cu alte cuvinte: "forma de folosință") a fondului si scopul sumelor primite din vanzare Lăsând complet nedeterminată problema scopului acestor sume și legându-și mâinile, cel puțin parțial, de problema modului de realizare, tovarășul X introduce o dublă deteriorare în proiectul nostru La fel de greșit, după părerea noastră, tovarășe X, când ne opune: "De asemenea, este imposibil să primim plăți de răscumpărare înapoi de la nobili, deoarece mulți dintre ei au risipit totul" Aceasta, strict vorbind, nu este deloc o obiecție, căci nici măcar nu propunem un simplu "recuperare", ci propunem o taxă specială Tov X însuși citează în articolul său datele potrivit cărora marii proprietari de pământ "taie" o parte deosebit de mare din pământul țărănesc în folosul lor, punând uneori stăpânire până la trei sferturi din pământul țărănesc Este destul de firesc, așadar, ca cererea marilor proprietari-nobili să se impună *) Și dacă o putem stărui, atunci vânzarea nu se va transforma în jaf și în dar pentru capitaliști - - impozit special De asemenea, este destul de firesc să acordăm sumelor astfel obţinute exact scopul special pe care îl cerem, deoarece pe lângă sarcina generală de a restitui poporului toate veniturile primite de stat (sarcină care poate fi realizată pe deplin numai în baza socialism), o Rusia eliberată se va confrunta inevitabil

cu sarcina specială și mai ales urgentă de a ridica nivelul de trai al țăranilor, sarcina de a ajuta serios acea masă de săraci și flămânzi, care crește atât de exorbitant în sistemul nostru autocratic Să trecem la al patrulea punct, pe care tovarășul X îl respinge în întregime, deși nu ia în considerare decât prima parte, despre segmente, și nu spune o vorbă despre partea a doua, care prevede desființarea rămășițelor iobăgiei , care sunt diferite în diferite părți ale statului Să începem cu o remarcă formală a autorului: el vede o contradicție în faptul că cerem desființarea moșiilor și înființarea țăranului, adică moșii, comitete De fapt, aici contradicția este doar aparentă: "dictatura" clasei inferioare, asuprite, este cerută pentru desființarea moșiilor, la fel cum dictatura proletariatului i se cere să desființeze clasele în general, inclusiv clasa proletariană Întregul nostru program agrar urmărește distrugerea tradițiilor feudale și moșiale în domeniul relațiilor agrare, iar pentru o astfel de distrugere se poate apela doar la clasa de jos, la cei asupriți de aceste rămășițe ale sistemului iobag În esență, principala obiecție a autorului este următoarea: "este greu de demonstrat" că tăierile sunt baza principală a sistemului de muncă, pentru că mărimea acestor reduceri depindea dacă țăranii aflați sub iobăgie erau renunțați și, prin urmare, mari- scară teren, sau corvée și, în consecință, , teren mic "Dimensiunea segmentelor și semnificația lor sunt determinate de o combinație de condiții istorice", și, de exemplu, în districtul Volsky în moșii mici, procentul de segmente este neglijabil, iar în moșii mari este enorm Așa argumentează autorul, neobservând că se îndepărtează de întrebare Nu există nicio îndoială că segmentele sunt distribuite extrem de neuniform și depind de o combinație a celor mai diverse condiții (inclusiv o condiție precum existența corvée sau a cotizațiilor sub iobăgie) Dar ce demonstrează asta? Nu cumva și sistemul de muncă este distribuit extrem de inegal? Existența lui nu este determinată și de o combinație a celor mai diverse condiții istorice? Autorul se angajează să infirme legătura dintre segmente și sistemul de muncă, și vorbește doar despre cauzele segmentelor și diferențele de mărime a acestora, fără să spună absolut nimic despre această legătură - - O singură dată un autor prezintă o afirmație care se apropie de esența tezei sale și tocmai în această afirmație se înșeală complet "În consecință", spune el, rezumandu-și raționamentul cu privire la influența quitrent sau corvée, "unde țăranii erau corvée (în principal în regiunea agricolă centrală), aceste segmente vor fi nesemnificative, iar acolo unde erau obron, întregul pământ al proprietarului pot fi "segmente" Cuvintele pe care le-am subliniat conțin o eroare majoră care distruge întregul argument al autorului Tocmai în regiunea agricolă centrală, acest centru principal de compensare a muncii și tot felul de rămășițe de iobăgie, tăierile nu sunt "nesemnificative", ci uriașe, tăierile sunt mult mai mari decât în centura non-cernoziom cu predominanța sa a cotizaţiilor asupra corvée Iată datele despre această întrebare, aduse mie de un tovarăș, de profesie statistician El a comparat datele Rezumatului de statistică militară cu privire la proprietatea țăranilor pământieri înainte de reformă cu datele statisticii proprietății funciare din și a determinat astfel dimensiunea segmentelor pentru fiecare provincie S-a dovedit că în nouă provincii non-Cernoziom *) țăranii proprietari de pământ aveau înainte de reformă mii acri, iar în aveau mii acri, adică mii acri tăiat mii dess , sau , % din teren, tăiat la , mii dess medie pe provincie Pe de alta parte, in cele provincii de pamant negru** taranii aveau mii desi, si au ramas mii de de , adica mii des , sau , %, au

fost tăiate, în medie, , mii des Singura excepție este cea de-a treia regiune, stepa, unde în cinci provincii ***) țăranii aveau mii des , iar mii de des au rămas, i e a tăiat mii dess , sau , %, a tăiat o medie de , mii dess ****) Această zonă este o excepție *) Pskov, Novgorod, Tver, Moscova, Vladimir, Smolensk, Kaluga, Yaroslavl și Kostroma **) Oryol, Tula, Ryazan, Kursk, Voronej, Tambov, Nijni Novgorod, Simbirsk, Kazan, Penza, Saratov, Cernigov, Harkov și Poltava (°/ teren tăiat) ***) Herson, Ekaterinoslav, Tauride, Don (calcul aproximativ) și Samara ****) Compararea acestor date pe segmente din trei raioane cu datele privind procentul țăranilor corvee la numărul total de țărani (pe baza materialelor comisiilor editoriale: vezi volumul , p al Enciclopei Brockhaus-Efron) Articol de dicționar "Țărani"), obținem un astfel de raport Regiunea non-cernoziom (provincii): segmente - , %; țărani corvée - , % (media a date provinciale) Regiunea Cernoziom Mijlociu (provincii): segmente - , %; țărani corvée- , % Regiunea stepei (provincii): segmente- , °/ ; țărani corvée- , % În consecință, raportul se dovedește a fi opusul celui pe care m X îl poate stabili - - la fel, pentru că aici predomină sistemul capitalist sub sistemul muncă-muncă, în timp ce dimensiunea procentuală a segmentelor de aici este cea mai mare Dar această excepție confirmă mai degrabă regula generală, căci aici influența tăierilor a fost paralizată de împrejurări atât de majore precum cele mai mari parcele ale țăranilor, în ciuda tăierilor, și cea mai mare cantitate de pământ liber pentru închiriere de pământ Astfel, încercarea autorului de a pune la îndoială existența unei legături între segmentele meledu și sistemul de muncă este complet nereușită În general, nu există nicio îndoială că centrul sistemului de muncă-servicii din Rusia (regiunea Cernoziomului Mijlociu) este, în același timp, centrul segmentelor Subliniem "în mare" pentru a răspunde următoarei nedumeriri a autorului La cuvintele programului nostru despre revenirea acelor pământuri care sunt tăiate și servesc ca instrument de kabalepiya, autorul pune între paranteze întrebarea: "și care nu servesc?" Îi vom răspunde că programul nu este un proiect de lege privind restituirea segmentelor Definim și explicăm sensul general al segmentelor și nu vorbim despre cazuri individuale Și mai este cu adevărat posibil, după toată literatura populista despre poziția țărănimii post-reformă, să ne îndoim că tăierile, în mare, servesc ca instrument al robiei feudale? Este oare cu adevărat posibil, întrebăm în continuare, să negem legătura dintre cut-off și sistemul de muncă, atunci când această legătură decurge din cele mai de bază concepte ale economiei post-reformă a Rusiei? Sistemul muncii este o combinație de corvée cu capitalismul, "vechea reformă" și economia "modernă", sistemul de exploatare prin alocare a pământului și sistemul de exploatare prin separare de pământ Și ce ar putea fi un exemplu mai viu de corvee modern decât un sistem de agricultură pentru terenurile tăiate (un sistem descris ca atare, ca un sistem special, și nu un accident, de literatura populistă din vremea aceea bună, când cam marxişti stereotipati şi îngusti şi nu a existat nicio auz)? Neuhkeli crede în tăcere că atașamentul modern al țăranilor față de pământ este îngreunat doar de absența unei săpături asupra libertății de mișcare, și nu de existența, în plus (și parțial în centrul acesteia), a unei economii legate pentru terenuri tăiate? Fără a dovedi în vreun fel soliditatea îndoielilor sale cu privire la existența unei legături între segmentele meledu și robie, autorul argumentează în continuare în felul următor Revenirea tăierilor este repartizarea unor mici parcele de pământ, bazată nu atât pe nevoile economiei țărănești, cât pe

"tradiția" istorică Ca orice alocare a unei cantități insuficiente de teren (nu se poate vorbi despre suficient), nu va distruge, ci va crea robie, deoarece va provoca închirierea terenului lipsă, arendarea de la - - nevoile, chiria alimentară, va fi așadar o măsură reacționară Un argument care, din nou, ratează, căci programul nostru nu "promite" deloc în partea sa agrară eliminarea tuturor nevoilor în general (aceasta promite doar în partea sa generală socialistă), ci doar eliminarea (cel puțin a unora)) a rămășițelor iobăgiei Programul nostru nu vorbește despre alocarea a tot felul de parcele mici în general, ci despre eliminarea măcar a unuia dintre tipurile de robie care a prins deja contur Autorul s-a abătut de la șirul gândirii care stă la baza programului nostru și, în mod arbitrar, i-a dat incorect un alt sens Într-adevăr, uită-te la argumentul lui El împinge deoparte (și în acest sens, are, desigur, dreptate) interpretarea segmentelor în sensul unei simple întrețeseri și spune: relațiile sunt rezultatul lipsei de pământ Nicăieri programul nostru nu afirmă în mod decisiv că reducerile sunt suficiente pentru a distruge robia Toate robia pot fi desființate doar printr-o revoluție socialistă, în timp ce în programul nostru agrar stăm pe baza relațiilor burgheze și cerem anumite măsuri "pentru a elimina" (nici măcar nu spunem că aceasta ar putea fi o eliminare completă)) rămășițele iobăgiei Toată esența programului nostru agrar este că proletariatul rural, împreună cu țărănimea bogată, trebuie să lupte pentru desființarea rămășițelor iobăgiei, pentru tăieturi Cine examinează cu atenție această propoziție va înțelege incorectitudinea, inadecvarea și ilogicitatea obiecțiilor de genul acesta: de ce doar segmente, deoarece acest lucru nu este suficient? Pentru că, împreună cu țărănimea bogată, proletariatul nu poate și nu trebuie să meargă mai departe decât abolirea iobăgiei, dincolo de tăieturi etc Dincolo de aceasta, proletariatul în general, și proletariatul rural în special, va merge singur, nu împreună cu "țărănimea", nu împreună cu țăranul bogat, ci împotriva lui Nu depășim limitele nu pentru că nu vrem ca mujicul să se descurce bine sau pentru că ne este frică să nu intimidem burghezia, ci pentru că nu vrem ca proletarul rural să-l ajute pe mujicul bogat peste ceea ce este necesar, peste ceea ce este necesar proletarului Atât proletarul, cât și țăranul bogat suferă de robia feudală; împotriva acestei sclavii ei pot și trebuie să meargă împreună, dar împotriva restului robiei proletariatul va merge singur Prin urmare, separarea sclaviei feudale de oricare alta este în programul nostru rezultatul necesar al respectării stricte a intereselor de clasă ale proletariatului Am încălca aceste interese, noi - - ar abandona punctul de vedere de clasă al proletariatului dacă ar admite în programul nostru că "țărănimea" (adică bogații plus săracii) ar merge împreună dincolo de abolirea rămășițelor iobăgiei; am încetini astfel procesul de separare definitivă a proletariatului rural de țărănimea economică, procesul de creștere a conștiinței de clasă proletare în mediul rural, care este absolut necesar și cel mai important din punctul de vedere al social-democratului Când oameni de vechea credință, oameni parodici și oameni fără nicio credință și fără nicio convingere, socialiștii-revoluționari, ridică din umeri cu privire la programul nostru agrar, se întâmplă pentru că opi (nair , domnul Rudin și Co) au nu au nicio idee despre sistemul economic actual al țării noastre și despre evoluția acestuia, dar nu au nicio idee despre relațiile burgheze emergente și aproape stabilite în cadrul comunei, despre puterea țărănimii burgheze Cu vechi prejudecăți populiste, sau, mai des, cu fragmente din aceste prejudecăți, ei abordează programul nostru agrar

și încep să critice puncte individuale sau formularea lor, fără să înțeleagă măcar ce scop urmărește programul nostru agrar, pentru ce consecințe sociale și economice este conceput Când li se spune că programul nostru agrar nu se referă la combaterea sistemului burghez, ci la introducerea țării în condițiile sistemului burghez, ei doar se freacă la ochi, neștiind (din neatenția lor teoretică caracteristică) că nedumerirea lor este un simplu ecou a luptei a înfruntat perspectivele populiste și marxiste ale lumii Pentru un marxist care este pe cale să elaboreze un program agrar, problema rămășițelor iobăgiei din mediul rural rusesc burghez și în curs de dezvoltare capitalist este o problemă complet soluționată și este doar lipsa totală de principiu din partea socialistului Revoluționari care îi împiedică să vadă că pentru a critica în esență trebuie să se opună măcar la ceva coerent și soluția noastră completă la această problemă Pentru un marxist, sarcina este doar de a evita două extreme: pe de o parte, să nu cădem în greșeala acelor oameni care spun că din punctul de vedere al proletariatului nu ne pasă de vreo non-imediată și temporară sarcinile proletare și, pe de altă parte, să nu permită ca participarea proletariatului la soluționarea sarcinilor democratice imediate să poată duce la întunecarea conștiinței sale de clasă și a identității sale de clasă În domeniul relațiilor funciare propriu-zise, această sarcină se rezumă la următoarea: a da o lozincă hotărâtă pentru o astfel de transformare agrară pe baza societății existente, care ar eradica cel mai complet rămășițele iobăgiei - - și cel mai probabil a eliberat proletariatul rural de masa solidă a țărănimii solide Se pare că programul nostru a rezolvat această problemă Și nu suntem deloc stânjeniți de întrebarea tovarășului X: ce să facem dacă comitetele țărănești cer nu tăieri, ci tot pământul? Noi înșine cerem tot pământul, numai, bineînțeles, nu "în scopul eliminării rămășițelor sistemului iobagilor" (la care se limitează partea agrară a programului nostru), ci în scopul unei revoluții socialiste Și noi întotdeauna și în toate împrejurările subliniem și vom arăta neobosit tocmai acest scop către "săracii din sat" Nu este nici o greșeală mai gravă decât a crede că un social-democrat poate merge la țară doar cu partea agrară a programului său, că un social-democrat își poate îndoi chiar și pentru o clipă steagul socialist Dacă însă cererea pentru tot pământul este o cerere de naționalizare sau de transfer al pământului către țărănimea economică modernă, atunci vom evalua această cerere din punctul de vedere al intereselor proletariatului, luând în considerare toate circumstanțele cauzei; nu putem spune dinainte, de exemplu, dacă țărănimea noastră economică, atunci când revoluția o va trezi la viața politică, va acționa ca un partid democratic-revoluționar sau ca un partid al ordinii Trebuie să ne organizăm programul în așa fel încât să fim pregătiți pentru ce e mai rău, iar implementarea celor mai bune combinații nu va face decât să ne faciliteze munca și să-i dea un nou impuls Ne rămâne, asupra acestei chestiuni, să ne oprim pe următorul raționament al tovarășului X "La aceasta", scrie el, referindu-se la poziția sa conform căreia alocarea reducerilor va întări chiria alimentară, "poate exista o obiecție că alocarea reducerilor este utilă ca mijloc de distrugere a formelor înrobitoare de închiriere a acestor reduceri, și nu creşterea şi consolidarea producţiei alimentare la scară mică Cu toate acestea, este ușor de observat că există o contradicție logică în această obiecție Alocarea peticelor de teren este alocarea de terenuri in cantitati insuficiente pentru desfasurarea unei economii progresive si suficiente pentru consolidarea unei economii de arenda alimentara În consecință, prin alocarea unei

cantități insuficiente de teren, economia alimentară se întărește Dar dacă formele înrobitoare de chirie sunt distruse prin aceasta rămâne de dovedit Am susținut că acestea devin din ce în ce mai puternice, pe măsură ce cresc numărul micilor proprietari care concurează în arendarea terenurilor proprietarilor Am scris tot acest argument al tovarășului X pentru a fi mai ușor pentru cititor să judece unde este adevăratul "logic" - - contradicţie" Ca regulă generală, țăranii folosesc acum tăierile în condițiile sclaviei feudale La returnarea segmentelor, le vor folosi ca proprietari liberi Este într-adevăr "mai necesar să se dovedească" că această întoarcere va distruge sclavia feudală prin intermediul acestor segmente? Vorbim de loturi speciale de teren care au creat deja o formă specială de robie, iar autorul pune în locul acestui concept particular categoria generală a "cantității insuficiente de teren"! Înseamnă să sări peste întrebare Aceasta înseamnă să presupunem că segmentele la ora actuală nu dau naștere la nicio robie specială: atunci într-adevăr întoarcerea lor ar fi pur și simplu "alocarea unei cantități insuficiente de teren", atunci într-adevăr nu am putea suporta această măsură Dar toată lumea vede perfect că nu este cazul Mai departe Autorul confundă în zadar robia feudală (sistemul de muncă-serviciu al economiei), generată de reduceri, cu chiria alimentară, cu chiria de nevoie în general Această ultimă închiriere există în toate țările europene: în economia capitalistă, peste tot și mereu, concurența micilor proprietari și micilor chiriași umflă prețurile de vânzare și închiriere a pământului la proporții "înrobitoare" Nu putem scăpa de acest tip de robie *) până nu scăpăm de capitalism Dar este aceasta într-adevăr o obiecție față de măsurile speciale de combatere a unor tipuri speciale, pur rusești, de sclavie? Tov X susține de parcă ar fi obiectat la reducerea zilei de muncă făcând referire la creșterea intensității muncii ca urmare a unei astfel de reduceri Scurtarea zilei de muncă este o reformă parțială care desființează un singur tip de robie, și anume robia, prin prelungirea muncii Alte tipuri de robie, de exemplu, robia prin "subordonarea" muncitorilor, nu sunt eliminate prin această reformă, iar toate tipurile de robie în general nu pot fi eliminate prin nicio reformă bazată pe capitalism Când autorul spune: "Renunțarea la tăieturi este o măsură reacționară care întărește sclavia", el propune o poziție care este în contradicție atât de flagrantă cu toate datele despre economia țărănească post-reformă, încât el însuși nu păstrează această poziție Se contrazice, spunând puțin mai sus: " Nu este, desigur, treaba social-democraților să planteze capitalismul petreceri Acest lucru, în afară de dorința oricărui partid, se va întâmpla dacă proprietatea țărănească se va extinde " Dar dacă extinderea *) Restricționarea, înfrânarea acestei obligații este posibilă prin acordarea instanțelor de drept de a reduce prețurile de închiriere - ceea ce cerem în programul nostru - - (Utilizarea pământului Tyan duce, în general, la dezvoltarea capitalismului, atunci acest rezultat este cu atât mai inevitabil cu extinderea proprietății pământului a țăranilor în detrimentul unor parcele speciale care dau naștere la o robie specială a iobagilor asupra muncitorilor salariați printre țăranii bogați și proprietarii de pământ, care pierd un anumit sprijin din economia muncii-servicii Cât despre " însămânțarea capitalismului", aceasta este o obiecție destul de ciudată burghezie Dar nu este așa Este necesar și util nu mai puțin, dacă nu mai mult decât săracii din mediul rural, care suferă din cauza sclaviei și a muncii sclaviei Proletarul rural, împreună cu burghezii rurali, este asuprit de robia feudală, care se bazează în mare măsură tocmai pe tăieturi De aceea,

proletarul rural nu poate elibera pe sine din această robie, fără ca prin aceasta să-i elibereze nici pe burghezii rurali Pentru a vedea aici "implantarea" capitalismului nu poate fi decât dl Rudini și socialiști-revoluționari similari care nu își amintesc relația cu populiștii Și mai puțin convingătoare sunt considerațiile tovarășului X cu privire la problema fezabilității returnării reducerilor Datele sale despre districtul Volsk vorbesc împotriva lui: aproape o cincime din moșii (din) au rămas în mâinile vechilor proprietari, adică - segmentele puteau trece direct și fără nicio răscumpărare în mâinile țăranilor O altă treime din moșii au trecut în întregime în alte mâini, adică aici ar fi necesară răscumpărarea segmentelor în detrimentul unei mari proprietari nobiliare de pământ Și doar în cazuri din ar fi necesar să se răscumpere de la țărani aceiași și alți proprietari care au cumpărat terenul pe părți Refuzam hotărât să înțelegem "imposibilitatea" de a returna segmente în astfel de condiții Să luăm datele pentru aceeași provincie Saratov Avem în fața noastră cele mai recente "Materiale privind nevoile industriei agricole din Gubernia Saratov" (Saratov) Dimensiunea tuturor segmentelor foștilor țărani proprietari este determinată la de mii de acri, sau , ° / *) Dacă statisticienii Zemstvo din ar putea *) Să observăm că aceste ultime date statistice Zemstvo confirmă pe deplin opinia tovarășului statistician menționat mai sus că datele pe care le-a raportat pe segmente sunt subestimate Conform acestor date, segmentele din provincia Saratov sunt de doar tone zece (= %) Între timp, suma de de tone de acri este mai mică decât dimensiunea reală a segmentelor, deoarece, în primul rând, nu acoperă toate comunitățile foștilor țărani moșieri și, în al doilea rând, numai terenuri convenabile - - pentru a determina dimensiunea segmentelor din extrase din hrisoave și alte documente, atunci de ce să nu se determine această valoare și mai precis pentru comitetele țărănești din unele, să zicem, ? Și dacă luăm norma districtului Volsky, s-ar dovedi că aproximativ de mii de des s-ar putea întoarce la țărani imediat și fără vreo răscumpărare, apoi vreo de mii de desiatine a răscumpăra (pe cheltuiala pământurilor nobiliare) imediat din lista moșiilor care au trecut complet în alte mâini și numai cu privire la restul pământurilor, procedura de răscumpărare (pe cheltuiala proprietății nobiliare a pământului), schimb , etc ar fi ceva mai complicat, dar în orice caz nu ar fi nimic "imposibil" Cât de important ar fi ca țăranii să-și returneze cele de dessiatine este evident, de exemplu, din faptul că întreaga arendă a terenurilor proprietate privată din provincia Saratov la sfârșitul anilor se ridica la aproximativ de acri Nu credem, este de la sine înțeles, să afirmăm că toate terenurile tăiate sunt închiriate în prezent - vrem doar să demonstrăm grafic raportul dintre cantitatea de teren care urmează să fie restituită proprietății și terenul închiriat acum toate timp în condiții de înrobire și iobăgie Această comparație mărturisește foarte impresionant ce lovitură tangibilă ar aduce revenirea unor segmente din relațiile iobag-robie, ce imbold ar da energiei revoluționare a "țărănimii" și - ceea ce este cel mai important din punctul de vedere al socialului Democrat - în ce proporții enorme ar accelera aceasta este o ruptură ideologică și politică între proletariatul rural și burghezia țărănească Căci rezultatul imediat și inevitabil al lucrării de expropriere a comitetelor țărănești ar fi tocmai această ruptură decisivă și ireversibilă, și nicidecum unirea întregii "țărănimi" pe revendicările "semisocialiste", "egalizatoare" ale întregului pământ, așa cum își imaginează epigonii contemporani ai Narodismului Cu cât "țărănimea"

iese mai revoluționară împotriva moșierilor, cu atât mai devreme și mai adânc va fi acest decalaj, care va reieși atunci nu din calculele statistice ale cercetării marxiste, ci din acțiunile politice ale burgheziei țărănești, din lupta partidelor și clasele din cadrul comitetelor ţărăneşti Și notează: prin înaintarea cererii de returnare a segmentelor, ne limităm în mod deliberat sarcina la cadrul sistemului existent: suntem obligați să facem asta dacă vorbim de un program minim și dacă nu vrem să cădem în acel nerușinat schemă, stând la granița șarlatanismului, când "în prim-plan" sunt puse în față, pe de o parte, cooperarea, pe de altă parte, socializarea Dăm de la - - nu la o întrebare care nu a fost ridicată de noi *), la problema reformelor de mâine, discutată de presa ilegală, și de "societate", și de Zemstvo și, poate, chiar de guvern Am fi anarhiști sau simpli năluci dacă ne-am îndepărta de această întrebare urgentă, dar deloc socialistă, pusă de toată istoria post-reformă a Rusiei Trebuie să dăm o soluție corectă, din punct de vedere social-democrat, acestei întrebări, pe care nu am pus-o, trebuie să ne stabilim poziția în raport cu acele reforme agrare pe care le-a cerut deja întreaga societate liberală și fără de care nu persoana raţională îşi poate imagina emanciparea politică Rusia Și ne determinăm poziția în această reformă liberală (în sensul științific, adică marxist al cuvântului liberal), rămânând necondiționat fideli principiului nostru de a sprijini o mișcare cu adevărat democratică, alături de dezvoltarea neobosită și constantă a conștiinței de clasă a proletariatului Noi dăm o linie practică de conduită într-o astfel de reformă, pe care guvernul sau liberalii nu ar trebui să o întreprindă astăzi sau mâine Dăm un astfel de slogan care împinge *) În ce măsură "noi" am pus problema reformei agrare pe baza sistemului existent, acest lucru reiese, de exemplu, din următorul citat, pe care îl împrumutăm de la unul dintre cei mai de seamă teoreticieni ai Narodismului, domnul V V , și, mai mult, din articolul referitor la cea mai bună epocă a activității sale ("Părintele Însemnări", , nr și) "Ordinele luate în considerare", a scris atunci Domnul V V despre structura agriculturii noastre - am moștenit de la hedrava iobagilor Iobăgia s-a prăbușit, și până acum doar din aspectele legale și alte câteva aspecte, în timp ce sistemul agricol a rămas același, pre-reforma Țăranii nu putea continua să pescuiască exclusiv pe*; trebuiau neapărat să folosească terenurile care plecaseră Pentru a asigura mersul corect al producției agricole la scară mică, este necesar să se garanteze țăranului folosirea măcar a acelor pământuri care într-un fel sau altul i-au fost la dispoziție pe vremea iobăgiei Acesta este minimul de dorințe care pot fi prezentate în numele culturii meschine Iată formularea întrebării adresate de oameni care au crezut în populism și l-au mărturisit deschis și nu s-au jucat de-a v-ați ascunselea într-un mod nedemn zom, ca y g Socialiștii-revoluționari și social-democrații au evaluat formularea Narodnikului pe fond, deoarece ei evaluează întotdeauna revendicările burgheze și mic-burgheze Ea a adoptat partea pozitivă și progresivă a revendicărilor (lupta împotriva tuturor rămășițelor iobăgiei) în întregime, aruncând la bord iluziile mic-burgheze, arătând că distrugerea rămășițelor iobăgiei va purifica și accelera tocmai dezvoltarea capitalistă, și nicio altă dezvoltare Este în interesul dezvoltării sociale și al eliberării mâinilor proletarului, și nu în numele culturii mărunte, că ne-am înaintat cererea pentru returnarea reducerilor, fără a ne obliga în niciun caz să-i ajutăm pe "mărunți" burghezia țărănească, nu numai împotriva iobăgiei, ci și împotriva marii burghezii Lepin Sobr despre albastru, domnule IX - - la un deznodământ revoluționar, o reformă propusă cu

adevărat de viață și nu inventată de fantezia unui socialism vag și uman Acesta este păcatul final pe care îl comite proiectul de program al tovarășului X Nu există niciun răspuns la întrebarea cum să ne comportăm în viitoarele transformări liberale ale relațiilor agrare Pe de altă parte, ni se oferă (la paragrafele și) o formulare înrăutățită și contradictorie a cererii de naționalizare a pământului Contradictoriu, pentru că desființarea chiriei este proiectată fie printr-un impozit, fie prin cedarea pământului către societate Mai rău, pentru că nu poți desființa chiria cu impozite, iar transferul de teren (în general vorbind) este de dorit în mâinile unui stat democratic, și nu un dielkizh de organizații publice (cum ar fi actualul sau viitorul Zemstvo) Argumentele împotriva acceptării cererii de naționalizare a terenului din programul nostru au fost deja invocate de mai multe ori și nu le vom repeta Paragraful opt nu se referă deloc la partea practică a programului, iar tovarășul X a formulat paragraful în așa fel încât să nu mai rămână nimic "agrar" în el De ce elimină instanțele și scăderea chiriilor rămâne necunoscut Autorul formulează primul paragraf mai puțin clar decât a fost făcut în proiectul nostru, iar adăugarea: "în interesul protejării micilor proprietari (și nu dezvoltării micilor proprietăți)" nu este din nou "agrară", inexactă (mici proprietari care angajează un muncitor) nu avem nimic de apărat) și redundanți, pentru că apărăm personalitatea și nu proprietatea mic-burghezilor, o facem cerând reforme sociale, financiare și de altă natură precis definite N tipărit în iunie Din rezoluțiile conferinței "majorității**" din Tammerfors) Rezolutie Agrara*)) Conferința recunoaște că dezvoltarea mișcării țărănești confirmă pe deplin concepțiile fundamentale fundamentale ale marxismului revoluționar atât asupra caracterului revoluționar, cât și asupra adevăratei esențe socio-economice a acestei mișcări, care distruge rămășițele iobăgiei și creează relații burgheze libere la tara; Conferinţa consideră că este de dorit să se modifice programul agrar al partidului nostru în felul următor: eliminarea clauzei de retragere; pune în schimb că partidul sprijină măsurile revoluţionare ale ţărănimii până la confiscarea tuturor pământurilor de stat, bisericeşti, monahale, aparate, cabinete şi private, punându-şi ca sarcină principală şi constantă organizarea independentă a proletariatului rural, explicând față de ea opoziția ireconciliabilă a intereselor sale și a intereselor burgheziei rurale, indicând scopul ultim al socialismului, singurul capabil să distrugă împărțirea în părți a societății și orice exploatare a omului de către om) Conferința își exprimă dorința ca cererea de returnare a plăților de răscumpărare și formarea unui fond special din sumele astfel obținute să fie eliminată din programul agrar Cererea de confiscare a pământurilor de stat, monahale etc ar trebui transferată în alt punct decembrie *) Prima jumătate a anului cuprinde pe cele retipărite în volumul VI al Sobr op articole de V I : "Despre programul nostru agrar (scrisoare către Congresul III)" din nr "Vperyod", "Marx despre redistribuirea negrilor americani" din nr "Vperyod" și rezoluția agrară a Congresului III al R S -D R P Vezi toate acestea în Suplimentul la acest volum Ed " REVISTA AGRICOLE PROGRAME GROUPUL DE LUCRU Scrisă în februarie Imprimat broșură, Sankt Petersburg Necesitatea revizuirii programului agrar al partidului muncitoresc este acum recunoscută de toți Ultima Conferință a "majorității" (decembrie) a ridicat formal această întrebare urgentă, care a fost pusă la ordinea zilei Congresului Unității Ne propunem să oferim mai întâi cea mai scurtă schiță a formulării chestiunii agrare din istoria social-democrației ruse, apoi o privire de ansamblu asupra diferitelor proiecte de

programe propuse în prezent de social-democrați și, în final, o schiță a proiectului pe care îl apărăm O schiță scurtă a evoluției istorice a opiniilor social-democrației ruse asupra chestiunii agrare Social-democrația rusă, încă de la începuturi, a recunoscut importanța enormă a chestiunii agrare și țărănești speciale în Rusia, incluzând o analiză independentă a acestei probleme în toate construcțiile sale de program Opinia opusă, adesea propagată de populiști și socialiști-revoluționari, se bazează pe pură ignoranță sau pe o denaturare deliberată a problemei Deja în prima schiță a programului social-democraților ruși, publicată de Grupul de Emancipare a Muncii în , există o cerere pentru o "revizuire radicală a relațiilor agrare" și eliminarea tuturor relațiilor feudale din mediul rural (fără a avea la îndemână vechea literatură social-democrată care a ieșit în străinătate, suntem nevoiți să cităm din memorie, garantând pentru sensul general, și nu pentru însuși textul citatelor) Apoi Plekhanov, atât în colecția Sotsial-Demokrat (sfârșitul anilor), cât și în broșurile Ruina All-Russian și Sarcinile socialiștilor în lupta împotriva foametei în Rusia (-) *) în mod repetat *) Gm Volumul III al Operelor lui G V Plehanov, ed D Ryazanova Ed - - și în termenii cei mai emfatici a subliniat importanța extraordinară a chestiunii țărănești în Rusia, subliniind chiar că o "redistribuire neagră" era posibilă și în viitoarea revoluție democratică și că social-democrația nu i-a fost deloc frică și nu se sfia departe de această perspectivă Departe de a fi deloc o măsură socialistă, "redistribuirea neagră" ar da un impuls extraordinar dezvoltării capitalismului, creșterii pieței interne, îmbunătățirii bunăstării țărănimii, dezintegrarii comunei, dezvoltarea contradicțiilor de clasă în mediul rural și eliminarea tuturor urmelor vechii Rusii, înrobite de feudali Această referire a lui Plehanov la o "redistribuire neagră" are o importanță istorică deosebită pentru noi Arată clar că social-democrații au dat imediat acea formulă teoretică a problemei agrare din Rusia, pe care au susținut-o cu fermitate până în zilele noastre Următoarele trei propuneri au fost întotdeauna apărate de social-democrații ruși, de la începutul partidului lor, până în zilele noastre Primul Revoluția agrară va face inevitabil parte din revoluția democratică din Rusia Eliberarea zonei rurale de relațiile iobagi-robie va fi conținutul acestei revoluții Al doilea Revoluția agrară viitoare, în semnificația ei socială și economică, va fi o revoluție burghezo-democratică; nu va slăbi, ci va întări dezvoltarea capitalismului și a contradicțiilor de clasă capitaliste Al treilea Social-democrația are toate motivele să susțină această revoluție în modul cel mai hotărât, conturând una sau alta sarcină imediată, dar legându-și în întregime mâinile și refuzând deloc să susțină chiar și "redistribuirea neagră" Oricine nu cunoaște aceste trei propoziții, care nu le-a citit în toată literatura social-democrată despre problema agrară din Rusia, fie nu cunoaște rostul, fie evită esența problemei (cum o fac în mod constant socialiștii-revoluționari) Revenind la istoria dezvoltării opiniilor social-democraților asupra chestiunii țărănești, remarcăm din literatura de la sfârșitul anilor "Sarcinile social-democraților ruși" ( ), unde opinia despre atitudinea "indiferență" al social-democraților față de țărănimitate este infirmată hotărât și se repetă opiniile generale Social-democrația, apoi ziarul Iskra În numărul al ei, apărut în primăvara (martie și aprilie) anului ISOi, i e cu un an înaintea primei revolte țărănești majore din Rusia, a fost publicat un editorial "Partidul Muncitorilor și Țărănimea" *), subliniind din nou importanța țăranului Ή Vezi mai sus pp - din acest volum Ed pune sub semnul

întrebării și înaintează, printre altele, printre alte cereri, cererea de returnare a segmentelor Acest articol poate fi considerat ca prima schiță a programului agrar al R S -D R P , care a fost publicat în vara anului din partea redacției Iskra și Zarya și d) a devenit programul oficial al partidului În acest program, întreaga luptă împotriva autocrației este privită ca o luptă a sistemului burghez împotriva iobăgiei, iar punctul de vedere fundamental al marxismului este cel mai clar întruchipat în poziția de bază a părții agrare: "pentru a elimina rămășițele al ordinului iobagilor, care se îndreaptă direct asupra țăranilor sub opresiune grea și în interesul libertății Partidul cere dezvoltarea luptei de clasă în mediul rural " Criticii programului social-democrat trec aproape cu toții în tăcere această propoziție de bază: ei nu observă elefantul Puncte distincte ale programului agrar adoptat la Congresul al II-lea, pe lângă revendicările incontestabile (eliminarea taxelor de proprietate, scăderea chiriei, libertatea de a dispune de pământ), mai conțineau și o cerere de returnare a plăților de răscumpărare și înființarea de comitete țărănești să returneze tăierile și să elimine rămășițele iobăgiei Ultimul punct, despre segmente, a provocat cele mai multe critici în rândurile social-democraților Acest punct a fost criticat și de grupul social-democrat Borba ( ), care a propus (dacă îmi este bine amintirea) exproprierea tuturor terenurilor proprietarilor de pământ și a fost criticat de tovarășul X (critica lui, împreună cu răspunsul meu*) a apărut într-un pamflet special la Geneva în vara anului , chiar înaintea celui de-al Doilea Congres, ai cărui delegaţi l-au avut în faţă) Tov X a propus în loc să întrerupă și să restituie plățile de răscumpărare:) confiscarea bisericii, mănăstirii și anumite terenuri prin trecerea lor "în stăpânirea unui stat democratic",) "impunerea unui impozit progresiv asupra rentei funciare a marilor proprietari, astfel încât această formă de venit trece în mâinile unui stat democratic pentru oamenii nevoiași", și) "transferul unei părți din terenurile proprietate privată (proprietate mare de terenuri) și, dacă este posibil, a tuturor terenurilor, în posesia proprietăților care guvernează marile organizații publice (zemstvos)" Am criticat acest program, numindu-l "o formulare degradată și contradictorie a cererii de naționalizare a pământului" și am subliniat că comitetele țărănești au avut) Vezi mai sus pp - din acest volum Ed - un slogan care ridică clasa asuprită; - că social-democrații nu trebuie să-și lege mâinile, chiar să jură împotriva "vânzării" terenurilor confiscate; - că reîntoarcerea limitelor nu limitează în niciun caz aspirațiile social-democrației, ci doar restrânge posibilitatea de a prezenta sarcini comune atât proletariatului rural, cât și burgheziei țărănești Am subliniat că "dacă cererea pentru tot pământul este o cerere de naționalizare sau de transfer de pământ către țărănimea economică modernă, atunci vom evalua această cerere din punctul de vedere al intereselor proletariatului, luând în considerare toate circumstanțele cazului (cursivele noastre); nu putem spune dinainte, de exemplu, dacă țărănimea noastră economică, atunci când revoluția o va trezi la viața politică, va ieși ca un partid democrat-revoluționar sau ca un partid al ordinii" *) Aceeași idee că tăierile nu limitează nici sfera mișcării țărănești, nici sprijinul nostru pentru ea dacă merge mai departe, am dezvoltat-o în The Village Poor (publicat în , înaintea celui de-al doilea Congres), unde "cut-off-uri" nu se numesc "gard", ci "uşă"**), iar ideea transferului întregului pământ către ţărănime nu este în niciun caz respinsă, ci chiar binevenită într-o anumită situaţie politică Referitor la redistribuirea negrilor, am scris în august (Zarya, nr , p

), apărând proiectul de program agrar: "În cererea unei redistribuiri negre, există o utopie reacționară de generalizare și perpetuare a producției țărănești la scară mică, dar nu există loc (în afară de utopia că "țărănimea" poate fi purtătoarea unei revoluții socialiste) și latura revoluționară și anume: dorința de a mătura toate rămășițele sistemului iobagilor printr-o răscoală țărănească" ***) Deci, referiri la literatura din - dovedesc de necontestat că cererea de tăiere nu a fost niciodată înțeleasă de autorii acestui punct în sensul limitării sferei mișcării țărănești și al sprijinului nostru pentru aceasta Totuși, cursul evenimentelor a arătat că acest punct al programului a fost nesatisfăcător, deoarece mișcarea țărănimii crește în lățime și adâncime cu o viteză extraordinară, iar programul nostru dă naștere la nedumerire în rândul maselor largi, în timp ce partidul muncitorului clasa trebuie să ia în considerare masele largi și nu se poate referi doar la comentarii, explicând programul general obligatoriu cu argumente care nu sunt obligatorii pentru Partid *) Vezi pagina din acest volum de mai sus Ed **) Vezi mai sus de pagini ale acestui volum Ed ***) Vezi mai sus pp - din acest volum Ed - - Nevoia revizuirii programului agrar se făcea La începutul anului , într-unul din numerele ziarului social-democrat "bolșevic" Vperyod (publicat săptămânal din ianuarie până în mai la Geneva), s-a conturat un proiect de modificare a programului agrar cu eliminarea clauzei de tăiere și înlocuirea acestuia cu "sprijinirea revendicărilor țărănești până la confiscarea tuturor moșiilor Dar la al III-lea Congres al R S -D R P (mai) iar la "conferința" simultană a "minorității" nu s-a pus problema revizuirii programului în sine Problema s-a limitat la elaborarea unei rezoluții tactice Ambele jumătăți de partid s-au reunit în sprijinul mișcării țărănești până la confiscarea tuturor pământurilor proprietarilor* inclusiv De altfel, aceste rezoluții au predeterminat chestiunea revizuirii programului agrar al R S -D R P La ultima Conferință a "majorității" (decembrie), propunerea mea a fost acceptată de a exprima dorința de a elimina clauzele privind tăierile și restituirea plăților de răscumpărare și de a le înlocui cu indicații de sprijin pentru mișcarea țărănească, până la și inclusiv confiscarea tuturor pământurilor proprietarilor de pământ **) Cu aceasta, încheiem o schiță superficială a dezvoltării istorice a punctelor de vedere ale R S -D R P la problema agricolă II Patru tendințe în cadrul social-democrației în chestiunea programului agrar În prezent, pe această problemă, pe lângă rezoluția menționată mai sus a conferinței "bolșevice", avem două proiecte gata făcute ale unui program agrar - tovarășii Maslov și Rozhkov) și altele neterminate, adică nedarea unui proiect final de program, comentarii și considerații etc Finn, Plehanov și Kautsky Să aruncăm o privire la acești scriitori T Maslov propune un proiect ușor modificat al tovarășului X Și anume, din proiectul lui X el înlătură impozitarea progresivă a rentei terenului și corectează cerința ca terenurile proprietate privată să fie trecute în mâinile zemstvos Corectarea lui Maslov constă, în primul rând, în a arunca cuvintele lui X: "dacă se poate, toate pământurile" (adică ca toate pământurile să devină proprietatea zemstvos); în al doilea rând, Maslov aruncă complet referirea lui X la "zemstvos", spunând în loc de "mare organizații publice - zemstvos"- *) Rezoluția a fost publicată în Rus, Nasha Zhizn și Pravda *♦) Vezi pagina de mai sus în acest volum Ed - - "mari organizații regionale" Întregul paragraf relevant din Maslov este următorul: "Transferul terenurilor proprietate privată (proprietate mare de terenuri) în posesia marilor organizații regionale autonome Mărimea minimă a terenurilor supuse înstrăinării este determinată de

reprezentarea populației regionale În consecință, Maslov renunță hotărât la naționalizarea completă permisă condiționat de X și cere "municipalizare" sau, mai exact, "provincializare" Maslov aduce trei argumente împotriva naționalizării:) naționalizarea ar fi o încălcare a autodeterminarii naționalităților;) ţăranii nu vor fi de acord cu naţionalizarea pământurilor lor, în special ţăranii-casnici;) naţionalizarea va întări birocraţia, inevitabil într-un stat de clasă, democrat-burghez Maslov critică împărțirea terenurilor proprietarilor ("împărțirea") doar ca fiind o utopie pseudosocialistă a socialiștilor-revoluționari, fără a evalua această măsură în comparație cu "naționalizarea" Cât despre Rozhkov, acesta nu dorește nici divizare, nici naționalizare, cerând doar înlocuirea clauzei privind tăierile cu o clauză de acest fel: "Transferul către țărani fără răscumpărare a tuturor acelor pământuri care servesc drept instrument pentru înrobirea lor economică " (vezi colecția "Momentul actual" , p , articole v Rozhkov) Tovarășul Rozhkov cere confiscarea bisericii și a altor pământuri fără a se referi la "trecerea lor în stăpânirea unui stat democratic" (cum dorește tovarășul Maslov) În plus, tovarășul Finn, în articolul său neterminat (Lumea lui Dumnezeu,), respinge naționalizarea și aparent înclină spre împărțirea moșiilor funciare în proprietatea privată a țăranilor T Plehanov în nr din Jurnal nu abordează nici măcar un cuvânt problema anumitor schimbări în programul nostru agrar Criticându-l pe Maslov, el apără doar "tacticile flexibile" în general, respinge "naționalizarea" (referindu-se la vechile argumente ale lui Zarya) și pare a fi înclinat spre împărțirea pământurilor proprietarilor între țărani În cele din urmă, K Kautsky, în excelenta sa lucrare The Agrarian Question in Russia*, expune fundamentele generale ale opiniilor social-democrate asupra chestiunii, exprimându-și deplina simpatie pentru împărțirea pământurilor proprietarilor de pământ, parcă ar admite, sub anumite conditii, *) Va fi inclus în volumul VI din Operele lui J Kautsky, ed Riazanov și Stepanov ReZ - - și naționalizare, dar neatingând într-un singur cuvânt deloc vechiul program agrar al R S -D R P , sau proiecte de schimbare a lui Combinând opiniile apărute în partidul nostru cu privire la problema programului agrar al R S -D R P , obținem următoarele patru tipuri de bază ale acestor opinii:) programul agricol al R S -D R P nu ar trebui să ceară nici naționalizarea, nici confiscarea proprietăților funciare (aceasta include apărătorii prezentului program sau mici corecții aduse acestuia, precum cele propuse de tovarășul N Rozhkov);) programul agrar R S -D R P trebuie să ceară confiscarea terenurilor moșierilor, fără a cere naționalizarea pământului, sau sub ce formă (se pare că aici aparțin tovarășul Finn și poate tovarășul Plehanov, deși părerea lui nu este clară);) înstrăinarea pământurilor moșierilor, împreună cu o naționalizare particulară și limitată ("zemstvoizarea" și "provincializarea" lui Iks, Maslov, Groman) și altele);) confiscarea proprietăților funciare și, în anumite condiții politice, naționalizarea pământului (programul propus de majoritatea comisiei desemnate de Comitetul Central Mixt al partidului nostru; acest program, pe care îl apără scriitorul acestor rânduri, este tipărit) de mai jos) Să luăm în considerare toate aceste opinii Susținătorii prezentului program, sau a unui program ca cel propus de tovarășul Rozhkov, pornesc fie din punctul de vedere că confiscarea marilor proprietăți, ducând la împărțirea lor în mici, nu poate fi apărată deloc din punct de vedere social-democrat , sau din punctul de vedere că programul nu poate exista locuri de confiscare, dar locul lui este doar într-o rezoluție tactică Să începem dintr-o privire Ni se spune că

marile moșii sunt de tipul capitalist avansat Confiscarea lor, împărțirea lor este o măsură reacționară, un pas înapoi către agricultura la scară mică Social-democrații nu pot fi în favoarea unei asemenea măsuri Această viziune ni se pare greșită Trebuie să ținem cont de rezultatul general și final al mișcării țărănești moderne și să nu-l călcăm în cazuri individuale și particularități În ansamblu, economia modernă a proprietarilor de pământ din Rusia aderă mai mult la sistemul krspostnik-robage decât la sistemul capitalist de economie Oricine neagă acest lucru nu va putea explica actuala mișcare țărănească revoluționară largă și profundă din Rusia Eroarea noastră la trimiterea unei reclamații - - întoarcerea segmentelor a constat într-o evaluare insuficientă a lărgimii și profunzimii democrației și anume a mișcării burghezo-democratice din țărănime Nu este înțelept să insistăm asupra acestei greșeli acum că revoluția ne-a învățat multe Pentru dezvoltarea capitalismului, confiscarea tuturor pământurilor moșierilor va oferi un plus incomparabil mai mare decât minusul care ar rezulta din împărțirea agriculturii capitaliste pe scară largă Diviziunea nu va distruge capitalismul și nu-l va trage înapoi, ci va purifica, generaliza, extinde și întări terenul pentru noua lui dezvoltare (a capitalismului) într-o măsură enormă Am spus întotdeauna că nu este în niciun caz treaba social-democraților să limiteze sfera mișcării țărănești, în timp ce în prezent refuzul de a cere confiscarea tuturor pământurilor proprietarilor ar fi o restrângere clară a sferei de aplicare a unei mişcări sociale care a luat o poziţie definitivă Prin urmare, acei camarazi care acum luptă împotriva cererii de confiscare a tuturor proprietăților funciare se înșală la fel de mult ca și minerii englezi, care au mai puțin de ore de zile lucrătoare și care luptă împotriva introducerii legislative a unui program de lucru de ore zi în toată ţara, se înşeală Alți camarazi fac o concesie "spiritului vremurilor" Programul include tăierea sau înstrăinarea terenurilor folosite pentru aservire, spun ei Într-o rezoluție tactică, confiscare Nu este nevoie, spun ei, să confundăm programul cu tactica Răspundem la aceasta că încercarea de a trage o linie absolută între meledu prin program și tactică duce doar la scolastică și pedanterie Programul definește relațiile generale, de bază, ale clasei muncitoare cu alte clase Tactici - relații private și temporare Acest lucru este, desigur, corect Dar nu trebuie să uităm că întreaga noastră luptă împotriva rămășițelor iobăgiei de la țară este o sarcină privată și temporară în comparație cu sarcinile generaliste socialiste ale proletariatului Dacă "regimul constituțional" în stilul lui Shipov durează în Rusia - ani, atunci aceste rămășițe vor dispărea, provocând suferințe incalculabile populației, dar vor dispărea totuși, vor muri de la sine Orice mișcare țărănească democratică puternică va deveni atunci imposibilă; nu poate fi apărat niciun program agrar "în vederea eliminării rămășițelor iobăgiei" Aceasta înseamnă că diferența dintre un program și tactică este doar relativă Iar dezavantajul pentru partidul de masă, care acum acționează mai deschis decât înainte, este foarte mare dacă programul conține o cerere particulară, limitată și îngustă, iar rezoluția tactică conține o cerere generală, largă și atotcuprinzătoare În orice caz, programul agrar al partidului nostru va trebui revizuit din nou destul de curând: - atât în cazul în care "constituţia" Dubaşov-Şipov se consolidează, cât şi în cazul în care răscoala ţărănească şi muncitoare este învingătoare Deci, mai ales că urmărim deja să construiești o casă pentru eternitate, nu este adusă în discuție Trecem la al doilea tip de vederi Confiscarea terenurilor moșierilor, împărțirea lor, da, dar nu naționalizarea, ni se spune Ei se referă la

Kautsky în apărarea împărțirii, repetând argumentele anterioare ale tuturor social-democraților (cf Zarya, nr) împotriva naționalizării Suntem pe deplin și necondiționat de acord că împărțirea terenurilor proprietarilor ar fi în prezent, în ansamblu, o măsură hotărât progresivă, atât din punct de vedere economic, cât și politic Suntem de acord, mai departe, cu faptul că în societatea burgheză clasa micilor proprietari, în anumite condiții, este "un bastion mai puternic al democrației decât clasa chiriașilor care depind de o clasă polițienească, deși constituțională, de stat" (Lenin, "Răspuns la Iks", pagina) *) Dar credem că a ne limita la aceste considerații în momentul actual al revoluției democratice din Rusia, a ne limita la a menține vechea poziție din , ar însemna necondiționat să nu luăm în considerare clasa socială și conjunctura politică esențial schimbate Zarya a subliniat în august (cartea , articolul Plehanov, p) că în țara noastră Moskovskiye Vedomosti a apărat naționalizarea și a dus mai departe ideea indiscutabil corectă că cererea de naționalizare a pământului este departe de a fi peste tot și deloc mereu revoluționar Acest ultim punct este, desigur, adevărat, dar în același articol al lui Plehanov (p) se subliniază că "într-o epocă revoluționară" (italicele lui Plehanov) exproprierea marilor proprietari de pământ poate deveni o necesitate printre noi și că în anumite împrejurări va trebui pusă problema acesteia Nu există nicio îndoială că starea de lucruri s-a schimbat acum semnificativ în comparație cu Revoluția a crescut foarte mult în și acum pregătește forțele pentru o nouă ascensiune Apărarea naționalizării pământului (în orice sens serios) de către Moskovskiye Vedomosti este exclusă Dimpotrivă, susținerea inviolabilității proprietății private în pământ a devenit motivul principal atât al discursurilor lui Nicolae al II-lea, cât și al strigătelor lui Gringmut) și K Răscoala țărănească a zdruncinat deja Rusul feudal, iar toate speranțele autocrației pe moarte se bazează acum doar pe o înțelegere cu clasa moșierească, până la moarte Vezi mai sus p din acest volum roșu - - mişcarea ţărănească înspăimântată Nu numai Moskovskiye Vedomosti, ci și Slovo, organul șipoviților, otrăvește proiectul "socialist" al lui Witte și Kutler), care propunea nu naționalizarea, ci doar cumpărarea obligatorie a unei părți din pământ Execuțiile frenetice ale guvernului împotriva "Uniunii Țărănești") și "dragonadele" frenetice împotriva țăranilor agitați arată mai clar ca niciodată că caracterul revoluționar-democratic al mișcării țărănești a fost deja pe deplin conturat Această mișcare, ca orice mișcare populară profundă, a trezit deja și continuă să trezească un entuziasm revoluționar extraordinar și o energie revoluționară în rândul țărănimii În lupta lor împotriva proprietății proprietarilor de pământ, împotriva proprietății de pământ, țăranii merg neapărat și au mers deja, în persoana reprezentanților lor avansați, până la punctul de a cere desființarea oricărei proprietăți private în general*) Că ideea proprietății publice asupra pământului circulă acum foarte mult în rândul țărănimii nu poate fi supusă nici cea mai mică îndoială Și este, de asemenea, fără îndoială că, în ciuda tuturor obscurității țărănimii, în ciuda tuturor elementelor reacționar-utopice ale dorințelor sale, această idee, în mare, poartă un caracter revoluționar-democratic * **) (r)) Vezi "Rezoluţiile Congreselor Uniunii Ţărăneşti din august şi noiembrie ", Sankt Petersburg , p , și "Protocoale ale Congresului de înființare al Uniunii Țărănești All-Russian" (Sankt Petersburg) passim **) În nr din Jurnal, tovarășul Plehanov avertizează Rusia să nu se repete experimentele lui Wai-gan-che (un reformator chinez din secolul al XI-lea care a introdus fără

succes naționalizarea pământului) și încearcă să demonstreze că țăranul ideea naționalizării pământului este de origine reacționară Tensitatea acestui argument este izbitoare Cu adevărat, qui prouve trop, ne prouve rien (cel care dovedește prea multe nu dovedește nimic) Dacă Rusia din secolul al XX-lea ar putea fi comparată cu China din secolul al XI-lea, atunci Plehanov și cu mine probabil nu am vorbi despre caracterul revoluționar-democratic al mișcării țărănești sau despre capitalismul din Rusia În ceea ce privește originea (sau caracterul) reacționar a ideii țărănești a naționalizării pământului, ideea unei redistribuiri negre conține trăsăturile cele mai indubitabile nu numai ale unei origini reacționare, ci și ale caracterului ei reacționar la nivelul timp prezent Există elemente reacţionare în întreaga mişcare ţărănească şi în întreaga ideologie ţărănească, dar aceasta nu infirmă în niciun caz caracterul general revoluţionar-democratic al întregii mişcări în ansamblu Prin urmare, Plehanov nu numai că nu și-a dovedit poziția (despre imposibilitatea social-democraților de a formula o cerere de naționalizare a pământului în anumite condiții politice), dar chiar și-a slăbit-o mai ales cu argumentarea sa exagerat de încordată mil acri de lemn care ar putea merge (ca un exces peste - - wò°/ acoperire forestieră) ca alocație suplimentară pentru țărani *) Dar din moment ce luăm date generale asupra cantității de teren, fără a evidenția date despre păduri, mai corect ar fi să se determine cu mai multă atenție fondul funciar adecvat agriculturii Excluzând , mil dec rămâne , mil dec , iar pentru rotunjire vom lua cifra mil des , eliminând o parte din terenurile orașului (sunt , ppm în total) și o parte din terenurile de stat ale provinciilor Vyatka și Perm (în total, în ambele provincii există , milioane de terenuri de stat) Se dovedește o distribuție atât de brută a cantității de teren potrivite pentru agricultură în Europa Rusia: A) proprietate privată , ppm B) alocare :' " " B) trezorerie şi instituţii , " " Total în Europa Rusia , ppm Acum este necesar să evidențiem datele despre proprietatea pământului mică și mare (și mai ales cea mai mare) pentru a oferi o imagine concretă a situației luptei țărănești pentru pământ în revoluția rusă Dar acest tip de date sunt incomplete Din cele , mil dec terenurile de repartizare se repartizează în funcție de mărimea proprietății terenului , mil dec Din , mil dec teren proprietate privată - , milioane zecimi; restul de , mil zecimii aparțin "societăților și parteneriatelor" Privind îndeaproape alcătuirea acestor ultime terenuri, vedem că , mil zecimi din ele aparțin societăților și parteneriatelor țărănești; aceasta înseamnă că, în mare, aceasta este o proprietate mică de teren, care, din păcate, nu este repartizată în funcție de mărime Mai departe, , mil zecimii aparțin "comerciale, industriale, fabrici etc" parteneriate, numărul Dintre acestea, de asociații au peste de des unele, dar toate - , mil dec Acestea sunt evident latifundii proprietari Masa principală a acestor terenuri este concentrată în provincia Perm: aici nouă astfel de asociații dețin de acri! Se știe că fabricile din Urali dețin zeci de mii de acri de pământ - o relicvă directă a latifundiilor feudale, domnișoare din Rusia burgheză Alocam, asadar, , mil dos din pământul societăților și parteneriatelor, ca cea mai mare proprietate de teren Restul nu este distribuit, ci în general mic *) "Chestiunea agrară", ed Dolgorukov și Petrupkevpcha Volumul II Rezumat de articole M , p - Din cele , mil dec numai anumite terenuri (, milioane des) se pretează la stat și alte alocări de terenuri în ceea ce privește dimensiunea Aceasta este, de asemenea, semi-medieval, cea mai mare proprietate de pământ Obținem un astfel de rezultat teren, denia: exploatații de terenuri distribuite și nedistribuite A) ■B) b) proprietate privată

alocare cazeină și stabilită Teren distribuit după mărime , *) m , " " d " " Teren, nedistribuit!!, proprietate asupra terenului ■ , ppm " " " " Total , ppm , ppm Total , Să trecem la repartizarea terenurilor alocate în funcție de mărimea proprietății terenului Reducând datele sursei noastre în soluri ceva mai mari, obținem: h Teren alocat: In medie Grupuri de curte Dvorov Lands des pe yard de acri Până la dec incl Ì) /" - / - " / doar până la des incl - " " - " "" peste " " Total în Europa Rusia Aceste date arată că mai mult de jumătate din gospodării (, milioane din ,) au până la des la curte, adică cantitatea de teren, în general și în medie, este cu siguranță insuficientă pentru întreținerea unei familii Până la acri are doar , milioane gospodarii (au , milioane dess), i e mai mult de patru cincimi din numărul total de gospodării, având în vedere nivelul tehnologiei agricole țărănești, sunt în pragul unei existențe pe jumătate înfometate Curțile medii și prospere - în ceea ce privește cantitatea de teren propriu - alcătuiesc doar , milioane din , , cu , milioane dec din , mil dec Doar cei care au peste de desiatine pot fi numiți bogați, sunt doar , milioane yarzi, t -ɵ a douăzecea parte din numărul total de gospodării Au aproape aceeași cantitate de pământ *) , mil dec proprietar privat teren plus , mil dec latifundiu la directorul fabricii si negocierea industrial societăți și parteneriate SI alimente: , mil dec din , Pentru a judeca ce trepte de țărani alcătuiesc acest grup de gospodării, bogat în proprietate de pământ, precizăm că aici se află pe primul loc cazacii În grupul cu peste dec sunt gospodării pe gospodărie din des , i e majoritatea covârșitoare a numărului total de cazaci (în Rusia europeană - gospodării cu desiatine de pământ, adică o medie de , desiatine pe gospodărie) Pentru a judeca modul în care sunt distribuite aproximativ toate gospodăriile țărănești în funcție de dimensiunea economiei și nu în funcție de proprietatea asupra terenului, avem doar date despre cai putere pentru întreaga Rusie Conform ultimelor recensăminte militare de cai din - , distribuția gospodăriilor țărănești în de provincii european Rusia este: J Horseless yards Săraci oameni) stposhadn) '" Mediu / " " > yarzi) " " " Prosperitate " și mai mult "β Total " În general, aceasta înseamnă: mai mult de jumătate dintre săraci (, milioane din ,), aproximativ o treime din gospodăriile medii (, milioane cu - cai) și puțin mai mult de o zecime dintre cei bogați (, milioane de la) Să ne uităm acum la distribuția proprietății funciare personale private Statisticile nu evidențiază în mod clar aici cea mai mică proprietate de teren, dar oferă cele mai detaliate informații despre cea mai mare cele mai importante latifundii Proprietatea terenurilor personale private în Europa Rusia Grupuri de proprietate posesiuni Lands des (r)" posesie de zecimi C dec și mai puțin - dec incl - dec pe - dec incl J - dec furcă (peste dec |) J / În total peste de des Total în Europa Rusia Vedem aici, în primul rând, predominanța vastă a proprietății mari de pământ: de mici proprietari (până la de dolari) total /g mil dec În al doilea rând, vedem latifundii imens de mari: de proprietari au aproape de acri fiecare! Douăzeci și opt de mii de proprietari concentrează de milioane des , adică la dec pentru un Marea majoritate a acestor latifundii aparțin nobilimii și anume posesiuni (din) și des teren, adica peste °/ din întreaga zonă de sub latifundii Proprietatea de pământ medievală a proprietarilor feudali este conturată de aceste date cu o claritate deplină De ce este o luptă? Zece milioane de gospodării țărănești au de milioane dos Pământ Douăzeci și opt de mii de proprietari nobili și murdari au de milioane zecimii Acesta este fondul de bază al domeniului în care se desfășoară lupta țărănească

pentru pământ Pe acest fundal de bază sunt inevitabile uimitoarea înapoiere a tehnologiei, starea neglijată a agriculturii, opresiunea și asuprirea maselor țărănești și formele infinit variate de exploatare feudală, corvée Pentru a nu ne abate de la subiectul nostru, trebuie să ne limităm aici la cea mai scurtă indicare a acestor fapte cunoscute, descrise în modul cel mai detaliat în vasta literatură despre agricultura ţărănească Dimensiunile terenurilor conturate de noi, iar în cazul cosmic nu corespund dimensiunilor fermelor În provinciile pur rusești, agricultura capitalistă pe scară largă stă cu siguranță pe fundal Pe marile latifundii predomină cultura la scară mică: diverse forme de închiriere feudal-serviciu, economie de muncă-serviciu (corvee), "închiriere de iarnă", robie pentru daune, robie pe segmente etc , la nesfârșit Zdrobite de exploatarea feudală, masele țărănești sunt ruinate și își închiriază parțial padelele proprietarilor "servici" O mică minoritate de țărani prosperi lucrează în burghezia țărănească, închiriază pământ pentru agricultura capitalistă și exploatează sute de mii de muncitori agricoli și zilieri Luând în considerare aceste fapte, pe deplin stabilite de știința economică rusă, trebuie să distingem patru grupe principale de exploatații funciare în problema luptei țărănești contemporane pentru pământ:) masa fermelor țărănești, zdrobite de latifundia iobagilor și care beneficiază direct de astfel de expropriere) O mică minoritate a țărănimii mijlocii, care posedă acum o medie aproximativ aproximativă, - Permițând managementul tolerabil, cantitatea de teren) O mică minoritate a țărănimii prospere, transformându-se în burghezia țărănească și, printr-o serie de tranziții treptate, conectată cu proprietatea capitalistă) Latifundiile feudale, depășind cu mult ca mărime economiile capitaliste ale epocii din Rusia și obținându-și veniturile mai ales din aservirea și exploatarea muncii-muncă a țărănimii Este de la sine înțeles că aceste grupuri principale pot fi distinse doar foarte aproximativ, aproximativ, schematic, de datele privind proprietatea asupra terenurilor Dar, în orice caz, suntem obligați să evidențiem aceste grupuri, căci altfel ar fi imposibil să oferim o imagine completă a luptei pentru pământ în revoluția rusă Și putem spune în avans cu deplină certitudine că corecțiile parțiale ale cifrelor, deplasările parțiale ale limitelor acestui sau aceluia grup nu pot schimba imaginea de ansamblu în niciun mod semnificativ Nu aceste corecții parțiale sunt importante - ceea ce este important este că ar trebui să existe o comparație clară între proprietatea mică, care caută pământ, și latifundia feudală, care monopolizează o masă de pământ Principala falsitate a economiei guvernamentale (Stolypin) și liberală (cadet) constă în ascunderea sau întunecarea acestei comparații clare Să presupunem următoarele dimensiuni de proprietate asupra terenului pentru cele patru grupuri indicate:) până la dess ;) - dec ;) - zecimi Și) peste dess pa posesie Pentru a reprezenta lupta pentru pământ ca ceva integral, trebuie, desigur, să combinăm alocarea și proprietatea privată împreună în fiecare dintre aceste grupuri Acesta din urmă din sursa noastră este împărțit în grupuri: până la des și de la la , deci selectați un grup de până la dec reprezintă cca Inexactitatea care poate rezulta din acest calcul aproximativ și din rotunjirea cifrelor pe care o facem este cu totul nesemnificativă (cititorul se va convinge acum de acest lucru) și este incapabil să schimbe concluziile Iată distribuția modernă a pământului în Europa Rusia după grupele pe care le-am luat (vezi tabel, p) Așa sunt relațiile care dau naștere luptei țărănești pentru pământ Acesta este punctul de plecare al luptei țăranilor (- desiatine pe gospodărie,

plus chiria de aservire etc) împotriva marilor moșieri (desiatine pentru economii) Care este tendința obiectivă a punctului final al acestei lupte? Este evident că această tendință constă în desființarea proprietății feudale pe scară largă, în transferul ei (pe o bază sau alta) către țărani Această tendință obiectivă decurge în mod inevitabil din predominanța lui Lenin mărunt Sobr lucrări, t: IX - - Număr Număr Medie zecimi cu fret posesiuni teren zece (în milioane) a) Țărănimea ruinată, însărcinată exploatare feudala atation b) Țărănimea mijlocie , c) Burghezia ţărănească şi kappa proprietate talistică a pământului , d) Latifundia de iobăgi Total Nu se distribuie prin holding - , - Total*) cultura, înrobită de latifundii feudale Pentru a exprima această tendință într-o schemă vizuală atât de clară încât noi adus pentru a descrie punctul de plecare al luptei, i e starea actuală a lucrurilor, trebuie să luăm cel mai bun caz posibil, adică tot pământul latifundiilor feudale şi tot pământul neîmpărţit după posesiuni ar trebui presupus că au trecut în mâinile ţărănimii ruinate Acesta este cel mai bun caz care este mai mult sau mai puțin clar înfățișat de toți participanții la lupta agrară modernă: guvernul vorbește despre "aprovizionarea" celor "nevoiași", iar oficialul liberal (și Kadet) vorbește despre asigurarea suplimentară a celor fără pământ , iar Trudovik-kristyapii vorbește despre creșterea proprietății pământului la norma "consumator" sau "muncă", iar social-democratul, nefiind de acord cu chestiunea formelor de utilizare a pământului, acceptă în general ipotezele Narodnik despre înzestrarea celor mai săraci țărani (Tsereteli) în Duma a -a în a -a sesiune, mai , a acceptat cifrele populistului Karavaev aproximativ de milioane teren înstrăinat pentru g/ miliarde, din care ponderea celor mai săraci, cu până la des , / miliarde, *) Cifrele din acest tabel, așa cum sa menționat deja, sunt rotunjite Iată cifrele exacte Teren de alocare: a) , mil Au si , m dec ; b) tone și , mil dec Proprietate de teren privat până la des - mii vlad și , mil dec ; - dec - mii vlad și , mil dec Suma a-|-b a ambelor tipuri: , mil Vlad și , mil dec Pentru grupa c) cifra exactă: , milioane proprietar-și , mil dec Pământ Pentru grupa d) - posesiuni și milioane des La acestea din urmă s-au adăugat, după cum s-a arătat mai sus, , mil dec teren specific si , mil dec la cel mai mare f -z și comerț -bal, parteneriate Cifra exactă a terenurilor nedistribuite exploatațiilor este dată mai sus - , milioane dec Cititorul poate pleca de aici că toate rotunjirile și calculele noastre aproximative privesc modificări numerice absolut nesemnificative și nu pot zgudui concluziile nici măcar cu un fir de păr - (Vezi pagina din transcriere Raport) Într-un cuvânt, oricât de diferite ar fi părerile latifundirilor, funcționarilor, burgheziei, țărănimii și proletariatului asupra sarcinilor și condițiilor transformării, toate conturează aceeași tendință: transferul terenurilor mari proprietari de pământ către țărănimea cea mai nevoiașă Despre care sunt diferențele fundamentale dintre clase în opiniile lor cu privire la amploarea și condițiile unei astfel de tranziții, vom vorbi separat într-un loc separat Acum să completăm diagrama noastră a punctului de pornire al luptei cu aceeași diagramă a posibilului ei punct final Am arătat mai sus ce este acum Să arătăm ce se poate întâmpla atunci Să presupunem că , mil proprietarii de pământ sunt ținuți la desiatine, adică mil dec , restul de mil și mil , mil curţile săracilor Primim: propriu in mil ACUM APOI Zece, pământ zece Medie pentru vl zece Proprie, în mili Zeci Pământ - zece Medie pentru vl zece a) Mici ruinate țărănimea '- b) țăran mediu- * c) Ţăranii înstăriţi stvo si burghezia d) Cetăţi , , , - Total Nedistribuit teren - Total , , Aceasta este baza economică a

luptei pentru pământ în revoluția rusă Acesta este drumul inițial al acestei lupte și tendința ei, adică punctul său final, rezultatul său în cel mai bun, din punctul de vedere al luptătorilor, cazul ■ Înainte de a continua să luăm în considerare această bază și ținuta sa ideologică (și ideologico-politică), să ne oprim asupra posibilelor neînțelegeri și obiecții Se poate spune că în poza mea se presupune împărțirea Terenurilor, în timp ce nu m-am gândit încă la problema municipalizării, împărțirii, naționalizării, socializării Aceasta ar fi o neînțelegere În imaginea mea, condițiile de proprietate asupra pământului sunt complet lăsate deoparte, condițiile pentru transferul pământului către țărani sunt complet neafectate (fie în proprietate - (- ZOVAPIE de un tip sau altul) Am luat doar transferul de pământ în general către mica țărănime și nu este permis să ne îndoim de o asemenea tendință în lupta noastră agrară Mica țărănime se luptă, luptă pentru transferul pământului către ei Cultura mică (burgheză) luptă împotriva proprietății (feudale) pe scară largă*) Nu poate exista alt rezultat al revoluției, în cel mai bun caz, decât cel trasat de mine Al doilea Se poate spune că nu am avut dreptul să sugerez ca toate pământurile confiscate (sau cele expropriate, pentru că încă nu se menționează condițiile de expropriere în prezentarea mea) să treacă către țărănimea cea mai săracă de pământ Se poate spune că • pământurile trebuie să meargă către țăranii mai bogați din necesitate economică Dar o asemenea obiecție ar fi o neînțelegere Pentru a dovedi caracterul burghez al revoluției, trebuie să iau cel mai bun caz din punctul de vedere al populismului, trebuie să permit atingerea scopului pe care luptătorii și-au propus Trebuie să iau momentul cel mai aproape de așa-numita "redistribuire neagră" și nu de consecințele ulterioare ale revoluției agrare Dacă masele vor câștiga în luptă, atunci vor lua roadele victoriei pentru ei înșiși O altă întrebare este cine va primi aceste fructe mai târziu Al treilea Se poate spune că rezultatul neobișnuit de favorabil pentru țărănimea săracă (transformarea întregii lor mase în țărani mijlocii cu pământ de până la desiatine pe gospodărie) a venit ca urmare a unei exagerări a fondului funciar liber Se poate spune că a fost necesară scăderea pădurilor care nu pot fi dezalocate țăranilor Astfel de obiecții sunt posibile și chiar inevitabile din partea economiștilor guvernamentali și ai cadeților, dar sunt incorecte În primul rând, am exclus întreaga regiune de nord (provincile Arkhangelsk, Vologda și Oloneț), precum și o parte din provinciile Vyatka și Perm, adică astfel de zone în care este greu de imaginat în viitorul apropiat exploatarea agricolă a suprafețelor împădurite În al doilea rând, o evidență specială a suprafețelor de pădure, în timp ce calculul ar fi extraordinar de complicat, ar schimba puțin rezultatele De exemplu, domnul Kaufman, un cadet care este, în consecință, destul de precaut cu privire la terenurile proprietarilor de terenuri, consideră că un exces de acoperire forestieră de peste °/ poate merge spre acoperirea deficitului de teren și primește astfel un fond de , mil dec în de provincii În cele de provincii ale mele, fondul a fost stabilit a fi de aproximativ milioane dec , exact *) Ceea ce am spus între paranteze nu este recunoscut sau infirmat de ideologia mic-burgheză a populismului Acest lucru va fi discutat mai târziu - - mil dec din mil latifundii feudale si mil dec pământ de stat şi diverse instituţii Dacă presupunem exproprierea tuturor terenurilor de peste de acri, atunci acest fond va crește cu încă - milioane de acri *) Întunecarea esenței luptei de către scriitorii cadeți Datele prezentate cu privire la rolul celor mai mari ferme proprietari de pământ în lupta pentru pământ din Rusia trebuie completate într-un singur aspect O

trăsătură caracteristică a programelor agrare ale burgheziei și micii burghezii noastre este aceea că considerentele de "norme" așează întrebarea care clasă este cel mai puternic dușman al țărănimii, care moșii constituie cea mai mare parte a fondului care trebuie expropriat Ei (atât cadeții, cât și trudovicii) vorbesc în primul rând despre cât pământ au nevoie țăranii după o "normă" sau alta, în loc să vorbească despre o chestiune mult mai concretă și mai vie: cât pământ există care poate fi expropriat Prima formulare a întrebării întunecă lupta de clasă, întunecă esența problemei cu o pretenție goală la punctul de vedere al "statului" A doua formulare transferă întregul centru de greutate al întrebării în lupta de clasă, la interesele de clasă ale unei anumite pături latifundiare, care reprezintă mai ales tendințe feudale Ne vom ocupa de această problemă a "normelor" în altă parte Aici remarcăm o excepție "norocoasă" printre Trudovik și un scriitor tipic cadet În a doua Duma, socialistul popular Delarov a pus întrebarea ce procent de proprietari ar fi afectat de înstrăinare (sec , *) Limita înstrăinării - dess - luată de la mine în text pur conjectural Dacă luăm această limită de de desiatine - tot pur conjecturală - atunci imaginea revoluției va fi următoarea; acum - atunci a) , m gospodărie; mil dec A; b) , "" "" b) , ppm până la , zile afară c) , "" "" c) , "" " , """ D) , "" "" d) - " " + Principalele concluzii despre natura și esența revoluției sunt aceleași în ambele cazuri, - - mai) Vorbitorul a vorbit în mod specific despre înstrăinare (obligatorie), fără să pună problema confiscării și, se pare, a acceptat însăși norma de înstrăinare pe care se presupune că am luat-o în tabelul meu și anume: dess Din păcate, în stenografia celei de-a doua Dume, pasajul corespunzător din discursul lui Delarov (p) este distorsionat - sau chiar domnul Delarov a greșit În raport se precizează că exproprierea va afecta °/ din proprietățile private și °/ din întreaga suprafață a acestora; restul, spun ei, au °/ proprietari - doar °/ teren privat Pe cotă, în loc de °/ , ar trebui să fie , °/ , pentru că de proprietari din sunt , °/ , și au de milioane de terenuri din , milioane, i e , °/ Nu se știe dacă domnul Delarov a scăpat limba sau a luat cifre greșite În orice caz, singurul, dacă nu ne înşel, dintre numeroşii vorbitori din Duma, a abordat întrebarea de ce se duce lupta, în sensul cel mai direct, concret Scriitorul cadet, ale cărui "opere" nu pot decât să fie menționate în expunerea acestei întrebări, dl S Prokopovici Adevărat, el este, strict vorbind, un "fără cap"), apărând - la fel ca majoritatea scriitorilor ziarului burghez Tovarishch - uneori ca cadet, acum ca social-democrat menșevic Acesta este un reprezentant tipic al acelui pumn de Berpshteyshishchev consecvenți în rândul inteligenței burgheze ruse, care oscilează între cadeți și social-democrați, nu este (în cea mai mare parte) membru al niciunui partid și trage sistematic o notă în presa liberală puțin în dreapta lui Plehanov G Prokopovici trebuie remarcat aici pentru că a fost unul dintre primii care a citat în tipărire cifre din statisticile proprietății pământului în și, făcând acest lucru, a stat de fapt pe terenul reformei agrare cadete În două articole din ziarul Tovarishch (, nr din martie și nr din aprilie), domnul Prokopovici se ceartă cu compilatorul de statistici oficiale, generalul Zolotarev, care susține că guvernul este destul de capabil să facă față reforma funciara si ca pentru agricultura unui taran este destul de zece pe yard! G Prokopovici este mai liberal: ia des spre curte El stipulează, și de mai multe ori, că o astfel de prevedere este "complet insuficientă", că un astfel de calcul este "cel mai modest", etc , dar, cu toate acestea, să se determine "cantitatea necesarului de teren" (titlul primului

dintre articolele mai sus amintite ale domnului Prokopovich) ia acest număr El explică că o ia "pentru a evita disputele inutile" trebuie să fie "soții excesive" de la y g Zolotarev? Calculând astfel numărul gospodăriilor țărănești "de pământ mic" la jumătate din numărul total, domnul Proko - - Povich calculează corect că pentru a le crește la des necesar , mil dec , iar din moment ce guvernul are un fond de toate, se presupune, milioane dec , apoi "nu te poți descurca fără înstrăinarea obligatorie" Atât prin calculele sale, cât și prin raționamentul său, domnul Mepișevism, un cadet slab sau un cadet menșevic, a exprimat perfect spiritul și sensul programului agrar liberal Problema latifundiilor feudale și a latifundiei în general este complet neclară G Prokopovich a citat date numai cu privire la toate proprietățile private de teren de peste de acri Astfel, ceea ce se luptă cu adevărat a fost ascuns Interesele de clasă ale unui pumn, literalmente a unui pumn, de proprietari sunt voalate În loc să le expunem, avem în față "punctul de vedere al statului": nu te poți înțelege" cu pământurile statului Dacă ar fi posibil să se înțeleagă cu ei, atunci domnul Prokopovici - așa reiese din raționamentul său - nu ar avea nimic împotriva latifundiei feudale Mărimea lotului țărănesc (dess) Lupte cu foame Cuantumul "înstrăinării obligatorii" de la proprietarii terenurilor este considerat neglijabil (- = milioane de acri din milioane peste dess)! Pentru a realiza o astfel de "înstrăinare obligatorie", este necesar ca moșierii să-i oblige pe țărani, așa cum era în ! De bună voie sau involuntar, conștient sau inconștient, domnul Prokopovici a exprimat corect esența programului agrar al latifundiarului cadeților Cadeții sunt doar precauți și vicleni: ei preferă să tacă exact cât pământ sunt înclinați să exproprieze de la proprietari Esența economică a revoluției agrare și veșmintele sale ideale Am văzut că esența revoluției aflate în desfășurare se reduce la desființarea latifundiilor feudale și la crearea unei țărănimii agricole libere și (pe cât posibil în condițiile date) prospere, capabile să nu vegeta, să nu muncească pe pământ , ci a dezvoltării forţelor productive şi a promovării culturii agricole Agricultura la scară mică în agricultură, dominația pieței asupra producătorului și, în consecință, și dominația producției de mărfuri, nu este și nu poate fi deloc afectată de această revoluție, căci lupta pentru neredistribuirea pământului este incapabilă de modificarea raporturilor de producţie în economia de pe acest teren Și am văzut că particularitatea acestei lupte este dezvoltarea puternică a unei culturi medicale pe pământurile latifundiilor feudale, - - Vesmintele ideologice ale luptei actuale sunt teoriile populismului Discursurile deschise ale reprezentanților țăranilor din întreaga Rusie în prima și a doua Duma cu programe agrare au confirmat în cele din urmă că teoriile și programele Narodnik sunt într-adevăr veșmintele ideologice ale luptei țărănești pentru pământ Am arătat că partea principală, principală constitutivă a fondului funciar pentru care se luptă țăranii sunt marile moșii feudale Am adoptat o rată foarte mare de expropriere - de des Dar este ușor de observat că concluzia pe care am tras-o rămâne în vigoare chiar și cu orice reducere a acestei norme - să zicem, la sau la de acri Să împărțim grupul în - de des în trei diviziuni: aa) - dec , bb) - și cc) - , și să vedem care sunt dimensiunile de alocare și proprietate privată a terenurilor pentru aceste diviziuni: TEREN PERMIS Subsecțiunea- Numărul de vla- Cantitatea de teren Medie pe posesie NIA nega zecimii - d - " - - " Teren privat Toată Europa Rusia Ciolo posesiuni Cantitate Teren mediu, teren la Număr de posesiuni Cantitate Teren mediu pentru domn zecimii

zecimii , , , , Din aceasta se vede, în primul rând, că confiscarea terenurilor de peste des va majora fondul funciar, după cum s-a menționat deja mai sus, cu - milioane des , iar confiscarea terenurilor de peste de acri, propusă de deputatul Primului Stat Duma, Chizhevsky, va majora fondul funciar cu ^ milioane zecimii În consecință, baza fondului funciar și în acest caz va rămâne latifundia feudală Ele sunt "cuia" problemei agrare moderne Se mai cunoaște legătura dintre această mare proprietate funciară cu cea mai înaltă birocrație: G A Aleksinsky) a citat datele domnului Rubakin în Duma a II-a referitoare la cât de mari sunt moșiile înalților funcționari din Rus' În al doilea rând, din aceste date reiese clar că și după deducerea alocațiilor și moșiilor, mai mult de de desiatine diferențe majore rămân - - aşteptând cele mai mari alocaţii (şi moşii mici) Revoluția găsește țărănimea deja diferențiată atât în ceea ce privește cantitatea de proprietate, cât și mai mult în ceea ce privește cantitatea de capital, numărul de animale, cantitatea și calitatea uneltelor moarte etc Că diferențierea în zona de nealocarea, ca să spunem așa, proprietatea țăranilor este mult mai mult proprietatea pământului, acest lucru a fost suficient dovedit în literatura noastră economică Care este semnificația teoriilor populiste, care reflectă mai mult sau mai puțin corect părerile țăranilor asupra luptei lor pentru pământ? Două "principii" constituie esența acestor teorii Narodnik: "principiul muncii" și "egalizarea" Caracterul mic-burghez al acestor principii este atât de clar și atât de des, atât de temeinic dovedit în literatura marxistă, încât nu este nevoie să vorbim despre el aici Este important de remarcat această trăsătură a acestor "principii", pe care social-democrații ruși nu au apreciat-o până acum Într-o formă vagă, aceste principii exprimă cu adevărat ceva real și progresiv în acest moment istoric Tocmai: ele exprimă o luptă distructivă împotriva latifundiilor feudale Priviți diagrama de mai sus a evoluției sistemului nostru agrar de la situația actuală până la "scopul final" al revoluției burgheze moderne Veți vedea clar că viitorul "atunci" diferă de prezentul "acum" prin "egalizarea" incomparabil mai mare a proprietății pământului, corespondența incomparabil mai mare a noii repartizări a pământului cu "principiul muncii" Și asta nu este o coincidență Nu poate fi altfel într-o țară țărănească a cărei dezvoltare burgheză o eliberează de iobăgie Desființarea latifundiilor feudale este, fără îndoială, o cerință a dezvoltării capitaliste într-o astfel de țară Și această distrugere, sub dominația culturii mărunte, înseamnă inevitabil o mai mare "egalizare" a proprietății pământului Rupând latifundia medievală, capitalismul începe cu o proprietate mai "egalizantă" a pământului, creând din aceasta o nouă agricultură pe scară largă - creând-o pe baza muncii salariate, a mașinilor și a tehnologiei agricole înalte, dar pe baza compensației muncii și a robiei Greșeala tuturor populiștilor este că, limitându-se la viziunea îngustă a micului proprietar, ei nu văd caracterul burghez al acelor relații sociale în care țăranul intră din lanțurile iobăgiei Ei transformă "principiul muncii" al agriculturii mic-burgheze și al "egalizării", ca slogan pentru distrugerea latifundiilor feudale, în ceva absolut, autosuficient, adică un sistem special, semi-burghez, - - Greșeala unor marxişti este că, în timp ce critică teoria populiştilor, ei trec cu vederea conținutul ei istoric real și legitim din punct de vedere istoric în lupta împotriva iobăgiei Ei critică și critică pe bună dreptate "principiul muncii" și "egalizarea" ca socialism înapoiat, reacționar, mic-burghez și uită că aceste teorii exprimă democrația progresivă, revoluționară, mic-burgheză, că aceste teorii servesc drept stindard luptă hotărâtă

împotriva vechii Rusii feudale Ideea de egalitate este cea mai revoluționară idee în lupta împotriva vechii ordini a absolutismului în general și împotriva vechii proprietari de pământ feudale, în special Ideea de egalitate este legitimă și progresivă în rândul țăranului mic-burghez, în măsura în care exprimă lupta împotriva inegalității feudale, feudale Ideea "egalizării" proprietății funciare este legitimă și progresivă, în măsura în care exprimă aspirațiile celor milioane de țărani așezați pe al șaptezeci și șaptelea lot și ruinați de către moșieri pentru împărțirea *) a latifundiilor iobăgești de de acri Și în momentul istoric prezent, această idee exprimă într-adevăr o astfel de efort, ea împinge spre o revoluție burgheză consistentă, acoperind eronat aceasta într-o frazeologie vagă, cvasi-socialistă Și ar fi un marxist rău care, în timp ce critică falsitatea mușamalizării socialiste pentru lozinci burgheze, nu reușește să aprecieze semnificația lor progresivă istoric ca fiind cele mai hotărâte lozinci burgheze în lupta împotriva iobăgiei Adevăratul conținut al revoluției care pare populistului a fi "socializarea" va consta în degajarea cea mai consecventă a drumului către capitalism, în eradicarea cea mai hotărâtă a iobăgiei Schema pe care am dat-o mai sus arată exact maximul în eliminarea iobăgiei și maximul atins cu această "egalizare" Narodnikul își imaginează că această "egalizare" elimină burghezitatea, în timp ce în realitate exprimă aspirațiile celei mai radicale burghezii Și tot ceea ce este în "egalizare" dincolo de aceasta este o cauză ideologică, o iluzie a mic-burghezilor Judecata miope și neistorice a unor marxişti ruși cu privire la semnificația teoriilor populiste în revoluția burgheză rusă se explică prin faptul că ei nu s-au gândit la semnificația "confiscării" proprietății proprietarilor pe care o susțin stă clar *) Vorbim aici nu despre împărțirea în proprietate, ci despre împărțirea în folosință economică O astfel de împărțire este posibilă - dar sub dominația culturii mărunte este inevitabilă pentru un anumit timp - atât în cazul municipalizării, cât și al naționalizării - - imaginați-vă baza economică a unei astfel de revoluții în condițiile date ale proprietății noastre de pământ - și vom înțelege nu numai natura iluzorie a teoriilor Narodismului, ci și adevărul luptei limitate la o sarcină istorică definită, adevărul luptei împotriva iobăgiei, care este conținutul real al acestor teorii iluzorii Două tipuri de evoluție agrară burgheză Să mergem mai departe Am arătat că teoriile populiste, deși voalate și reacționare din punctul de vedere al luptei pentru socialism împotriva burgheziei, se dovedesc a fi "rezonabile" (în sensul unei sarcini istorice speciale) și progresiste în lupta burgheză împotriva iobăgiei Întrebarea este acum dacă este necesar să se înțeleagă inevitabilitatea dispariției iobăgiei în proprietatea rusă și în întregul sistem social al Rusiei, inevitabilitatea unei revoluții agrare burghezo-democratice în sensul că aceasta poate avea loc într-un singur loc definit formă? Sau op este posibil sub diferite forme? Această întrebare este de o importanță capitală pentru dezvoltarea unor opinii corecte asupra revoluției noastre și asupra social-democraților program agricol Și trebuie să decidem această întrebare pe baza datelor privind baza economică a revoluției, care sunt date mai sus Cuia luptei sunt latifundiile feudale, ca cea mai remarcabilă întruchipare și cel mai puternic sprijin al rămășițelor iobăgiei din Rusia Dezvoltarea economiei de mărfuri și a capitalismului pune capăt în mod absolut inevitabil acestor rămășițe În acest sens, Rusia nu face decât o singură cale de dezvoltare burgheză Dar formele acestei dezvoltări pot fi duble Rămășițele iobăgiei pot dispărea și prin transformarea gospodăriilor

moșiere și prin desființarea latifundiilor proprietarilor de pământ, i e prin reformă și prin revoluție Dezvoltarea burgheză poate continua cu marile ferme proprietari de pământ în frunte, devenind treptat tot mai burgheze, înlocuind treptat metodele feudale de exploatare cu cele burgheze; poate avea loc și cu mici ferme țărănești în frunte, care îndepărtează într-un mod revoluționar "creșterea" latifundiilor feudale din organismul social și apoi se dezvoltă liber fără ele pe calea agriculturii capitaliste Am numi aceste două căi ale dezvoltării burgheze obiectiv posibile calea tipului prusac și calea tipului american În primul caz, economia moșierului feudal se dezvoltă încet într-o economie burgheză, Junker, condamnând țăranii la decenii de cea mai mare parte - - expropriere dureroasă și robie, cu alocarea unei mici minorități de "grossbauers" ("țărani mari") În cel de-al doilea caz, nu există economie moșierească, sau este ruptă de revoluție, care confiscă și sfărâmă moșiile feudale Țăranul prevalează atunci, devenind agentul exclusiv al agriculturii și evoluând în fermierul capitalist În primul caz, principalul conținut al evoluției este dezvoltarea iobăgiei în robie și exploatare capitalistă pe pământurile lorzilor feudali - proprietarii Junker În al doilea caz, fundalul principal este dezvoltarea unui țăran patriarhal într-un fermier burghez În istoria economică a Rusiei, ambele tipuri de evoluție sunt destul de clar dezvăluite Luați epoca căderii iobăgiei Între moșieri și țărani a fost o luptă asupra modului în care urma să fie realizată reforma Ambii au apărat condițiile dezvoltării economice burgheze (fără să știe), dar primul a susținut o dezvoltare care să asigure conservarea maximă a fermelor proprietarilor, a veniturilor proprietarilor și a metodelor de exploatare a proprietarilor (robie) Al doilea este interesele unei astfel de dezvoltări care să asigure, în cea mai mare măsură posibilă la un anumit nivel de cultură, bunăstarea țărănimii, distrugerea latifundiilor căreia proprietarii de pământ, distrugerea tuturor metodelor feudale și de aservire a exploatare și extinderea proprietății țărănești libere Este de la sine înțeles că odată cu cel de-al doilea rezultat, dezvoltarea capitalismului și dezvoltarea forțelor productive ar fi mai ample și mai rapidă decât cu rezultatul proprietarilor de pământ al reformei țărănești*) Doar marxistii caricaturati, asa cum populistii care luptau cu marxismul au incercat sa picteze peste ei, puteau lua in considerare deposedarea taranilor *) În revista "Revista științifică" (, mai-iunie), am scris despre asta: " cu cât țăranii ar primi mai mult pământ la eliberare și cu cât l-ar primi mai ieftin, cu atât mai rapidă, mai largă și mai liberă dezvoltare al capitalismului în Rusia, cu cât nivelul de trai al populației ar fi mai înalt, cu atât mai rapid ar avea loc aplicarea mașinilor în producție, cu atât mai mult, într-un cuvânt, dezvoltarea economică a Rusiei ar semăna mai mult cu dezvoltarea economică a Americii Mă voi limita să subliniez două împrejurări care, în opinia mea, confirmă corectitudinea acestei ultime opinii: experiența directă a iobăgiei, și deloc capitalismul;) este la periferia noastră, unde iobăgia fie nu era deloc cunoscută, fie era cea mai slabă, unde țăranii suferă cel mai puțin de lipsa pământului, compensarea muncii, impozitele grele, unde capitalismul s-a dezvoltat cel mai mult în agricultură (Vezi pp , Volumul III, Opere colectate, Ed) - și ca garanție a dezvoltării capitaliste Dimpotrivă, bnb ar fi un gaj - și de fapt s-a dovedit a fi un gaj de robie, adică semi-serviție, chirie și dezvoltare, i e economia corvee, care a întârziat în mod neobișnuit dezvoltarea capitalismului și creșterea forțelor productive în agricultura rusă Lupta dintre interesele țărănești și ale

proprietarilor de pământ nu a fost o luptă între "producția populară" și "principiul muncii" împotriva burgheziei (cum și-au imaginat și își imaginează populiștii noștri), ci a fost o luptă pentru dezvoltarea burgheză de tip american împotriva tipului prusac a dezvoltării burgheze Și în acele zone ale Rusiei în care nu a existat iobăgie, unde agricultura a fost preluată în întregime sau în principal de țărani liberi (de exemplu, în stepele regiunii Trans-Volga, Novorossia, Caucazul de Nord, așezate după reformă), dezvoltarea forţelor productive şi dezvoltarea capitalismului au decurs incomparabil mai repede decât în centru împovărat cu rămăşiţe de iobăgie *) Dar dacă centrul agricol al Rusiei și periferiile sale agricole ne arată, ca să spunem așa, distribuția spațială sau geografică a localităților în care predomină evoluția agrară de un tip sau altul, atunci sunt vizibile clar și principalele trăsături ale uneia și celeilalte evoluții în toate localităţile în care în apropiere există o economie moşierească şi ţărănească Una dintre greșelile fundamentale ale economiei populiste a fost că sursa capitalismului agrar era considerată exclusiv economia moșierească, în timp ce economia țărănească era considerată din unghiul "producției populare" și al "principiului muncii" (așa este ceea ce trudovicii, " socialiștii poporului" și revoluționarii socialiști fac acum) Știm că acest lucru nu este adevărat Economia proprietarilor de pământ evoluează din punct de vedere dietetic, înlocuind treptat munca cu "muncă liberă", agricultura pe trei câmpuri prin cultivare intensivă și uneltele țărănești de modă veche cu instrumente îmbunătățite ale economiei proprietarului Economia țărănească evoluează și ea capitalist, separând burghezia rurală de proletariatul rural Cu cât poziția "comunității" este mai bună, cu atât bunăstarea țărănimii în general este mai mare, cu atât mai repede se produce această dezintegrare a țărănimii în clase antagonice ale agriculturii capitaliste Există, așadar, peste tot două curente de evoluție agrară în evidență Lupta țăranilor și moșierilor *) Vorbesc în detaliu despre semnificația regiunilor de graniță din Rusia ca fond de colonizare în dezvoltarea capitalismului în Dezvoltarea capitalismului (Sf op de N Lenin, ed) Despre semnificația lor în problematica social-democrați programul agricol va fi discutat mai jos în mod specific - interesele, care parcurge ca un fir roșu prin întreaga istorie post-reformă a Rusiei și constituie cea mai importantă bază economică a revoluției noastre, este lupta pentru cutare sau cutare tip de evoluție argară burgheză Numai înțelegând clar diferența dintre aceste tipuri și caracterul burghez al ambelor putem explica corect problema pământului în revoluția rusă și înțelegem semnificația de clasă a diferitelor programe agrare propuse de diferitele partide*) Repetăm, cuiul luptei este latifundia feudală Evoluția lor capitalistă este dincolo de orice dispută, dar este posibilă în două moduri: sub forma eliminării revoluționare, distrugerea lor de către fermierii țărani și sub forma trecerii lor treptate la fermele Junker (cu transformarea corespunzătoare a celor înrobiți) ţăran într-un bolard înrobit) Două linii de programe agrare în revoluție Dacă comparăm acum programele agrare propuse de diferitele clase în revoluție cu baza economică evidențiată mai sus, vom vedea imediat două rânduri ale acestor programe, corespunzătoare celor două tipuri de evoluție agrară indicate Să luăm programul Stolypin, împărtășit de proprietarii de dreapta și de octobriști Acesta este un program sincer al proprietarilor de pământ Dar este corect să spunem că este reacționar în sens economic, adică *) Ce confuzie domnește uneori în mintea social-democraților ruși asupra chestiunii celor două căi ale evoluţiei agrare burgheze în Rusia, arată

exemplul lui P Maslov În "Educaţie" (, nr), el conturează două căi:) "dezvoltarea capitalismului";) "luptă inutilă cu dezvoltarea economică" Prima cale - vezi tu - conduce clasa muncitoare și întreaga societate către socialism; a doua cale împinge (I) clasa muncitoare în mâinile (!) burgheziei, într-o luptă între proprietarii mari și mici, într-o luptă din care clasa muncitoare nu va suporta decât înfrângerea" (p) Bo- -x, "a doua cale" este o frază goală, un vis, nu o cale; este o ideologie falsă, nu o oportunitate reală de dezvoltare Bo- -x, Maslov nu reușește să observe că Stolypin și burghezia conduc, de asemenea, țărănimea pe calea capitalistă - asta înseamnă că lupta reală nu este asupra capitalismului, ci asupra tipului de dezvoltare capitalistă B- -x, aceasta este o prostie pură, de parcă ar fi posibil un fel în Rusia, nu "împingând" clasa muncitoare sub stăpânirea burgheziei B- -x, aceeași prostie, parcă pe unii "mod" nu ar trebui să existe nicio luptă între proprietarii mici și mari B- -x, Maslov ascunde prin intermediul categoriilor europene generale (mici și mari proprietari) particularitatea istorică a Rusiei, care joacă cea mai mare semnificație în această revoluție: lupta dintre micii burghezi și marii proprietari feudali ; - - Ce exclude sau caută să excludă dezvoltarea capitalismului? împiedică burghezia de la evoluția agrară? În nici un caz Dimpotrivă, celebra legislație agrară a lui Stolypin în temeiul articolului ( ) este pătrunsă în întregime de un spirit pur burghez Ea urmează fără îndoială linia evoluției capitaliste, facilitează și împinge înainte această evoluție, accelerează exproprierea țărănimii, dezintegrarea comunei, crearea burgheziei țărănești Această legislație este, fără îndoială, progresivă în sens științific și economic Înseamnă asta că social-democrații ar trebui să-l "susțină"? Nu Numai marxismul vulgar, ale cărui semințe sunt semănate cu atâta putere de către Plehanov și menșevici, ar putea argumenta în acest fel, cântând, strigând, strigând și spunând: trebuie să sprijinim burghezia în lupta ei împotriva ordinii vechi) susțin nu evoluția burgheză de tip moșier, ci evoluția burgheză de tip țărănesc Primul înseamnă cea mai mare păstrare a robiei și iobăgiei (reformate în mod burghez), dezvoltarea cea mai puțin rapidă a forțelor productive și dezvoltarea lentă a capitalismul, înseamnă dezastre și chinuri nemăsurat mai mari, exploatare și asuprire mase largi ale țărănimii și, în consecință, ale proletariatului Al doilea semnifică dezvoltarea cea mai rapidă a forțelor productive și condițiile cele mai favorabile existenței maselor țărănești (oricare ar fi este în general posibilă în condiţiile producţiei de mărfuri) Tactica social-democraţiei în revoluţia burgheziei ruse nu este determinată de sarcina de a sprijini oportuniştii liberali, ci de sarcina de a sprijini ţărănimea în lupta Să luăm programul burgheziei liberale, adică cadet Credincios motto-ului: "Ce vrei?" (adică ce vor domnii moșieri), ei au înaintat un program în Prima Duma, iar un alt program în a doua Schimbarea programelor este la fel de ușoară și imperceptibilă pentru ei ca și pentru toți carieriştii europeni ai burgheziei fără principii Revoluția părea puternică în Prima Duma - programul liberal a împrumutat de la ea o piesă de naționalizare ("fondul general de stat funciar") În Duma a II-a, contrarevoluția părea puternică, programul liberal a aruncat peste bord fondul funciar al statului, s-a întors spre ideea Stolypin a proprietății unei țărănci mai stabile, a întărit și extins cazurile de scutire de la regula generală pentru obligativitatea exproprierea terenurilor proprietarilor de pământ Dar această duplicitate a liberalilor o remarcăm aici în treacăt Valeno notează aici un altul: â-îy baza fundamentală care este comună ambelor "fețe" ale programului

agrar liberal Această bază comună fundamentală pentru ei este) răscumpărarea;) conservarea fermelor proprietarilor de pământ;) păstrarea privilegiilor proprietarului în timpul reformei Răscumpărarea este un tribut impus dezvoltării sociale, un tribut adus proprietarilor latifundiilor feudale Răscumpărarea este o realizare birocratică, asigurată de poliție, a metodelor feudale de exploatare sub forma unui "echivalent universal" burghez Mai mult, păstrarea fermelor proprietarilor de pământ este într-o oarecare măsură evidentă în ambele programe ale к -democraților, oricât de mult vor încerca politicienii burghezi să ascundă acest fapt de oameni Al treilea - privilegiile moșierilor în realizarea reformei - se exprimă cu deplină certitudine în atitudinea cadeților față de alegerea comitetelor funciare locale pe baza votului universal, direct, egal și secret Nu putem intra aici în detalii *) legate de un alt loc din prezentarea noastră Aici trebuie doar să stabilim linia programului agrar al Cadeților Și în acest sens trebuie remarcat faptul că problema componenței comitetelor funciare locale este de o importanță capitală Doar babele politice se puteau seduce cu sunetul sloganului Cadet "înstrăinare obligatorie" Întrebarea este cine va forța pe cine: proprietarii țăranilor (să plătească prețuri exorbitante pentru nisip) sau țăranii proprietarilor de pământ Discursuri ale cadeților "despre reprezentarea egală a intereselor aflate în conflict" și despre indezirabilitatea "violenței unilaterale" *) A se vedea procesul-verbal al Primei Dume, a -a sesiune, mai , unde cadeții Kokoshkin și Kotlyarevsky, mână în mână cu octobristul (atunci) Heiden, folosesc cele mai josnice sofisme pentru a respinge ideea de pământ local comitete În a doua Duma: clătinarea cadetului Savelyev (a -a sesiune, martie) și lupta deschisă împotriva ideii comitetelor locale de către cadetul Tatarinov (a -a sesiune, aprilie , p linia raportului) În ziarul "Rech" minunat editorial nr pentru , mai, retipărit de Milyukov (Anul luptei, nr , pp -) Iată pasajul decisiv din acest octobrist deghizat: "Noi credem că a forma aceste comitete prin vot universal ar însemna să le pregătim nu pentru o soluționare pașnică a problemei funciare în localități, ci pentru cu totul altceva Conducerea direcției generale a reformei trebuie lăsată în mâna statului În comisiile locale trebuie să fie reprezentate, cât mai uniform (sic!), acele interese conflictuale ale părților care pot fi împăcate fără încălcând semnificația națională a reformei întreprinse și fără a o transforma într-un act de violență unilaterală " (p) În cel de-al doilea volum al Întrebării agrare a lui Kadet, domnul Kutler își publică wakono-ul un proiect care să asigure că proprietarii de pământ plus funcționarii prevalează asupra țăranilor în toate comisiile și comitetele funciare, șef, provincial și raional (p -), în timp ce domnul A Chuprov, un "liberal", apără în principiu același plan ticălos de moșier de a înșela țăranii (pagina) - nortee arata clar esenta chestiunii, si anume ca in exproprierea Cadet, proprietarii de pamant ii obliga pe tarani! Programul agrar cadet urmează linia lui Stolypin, adică moşier, progres burghez Este un fapt Neînțelegerea acestui fapt este greșeala fundamentală a acelor social-democrați care, la fel ca anumiți menșevici, sunt capabili să considere politica agrară Kadet mai progresistă decât cea populista Dintre reprezentanții țărănimii, i e printre trudovici, populiștii socialiști și, parțial, printre socialiști-revoluționari, vedem în ambii Dumas, în ciuda numeroaselor șovăieli și șovăieli, o linie de apărare perfect clară a intereselor țărănimii împotriva proprietarilor de pământ Există, de exemplu, ezitări în privința chestiunii răscumpărării, care este permisă în programul trudovicilor, dar, B - -X, este adesea interpretată în sensul

de caritate publică pentru proprietarii de pământ incapabili*); în al doilea rând, găsiți în procesul-verbal al Dumei a II-a o serie întreagă de discursuri țărănești extrem de caracteristice care resping răscumpărarea și proclamă sloganul: toată pământul tuturor oamenilor * **) În chestiunea comitetelor locale de pământ, aceasta cea mai importantă întrebarea cine forță, deputații țărani sunt fondatorii și susținătorii ideii de a-i alege prin vot universal Nu atingem încă problema conținutului programului agrar al trudovicilor și socialiștilor-revoluționari, pe de o parte, și al social-democraților, pe de altă parte În primul rând, trebuie să afirmăm faptul incontestabil că programele agrare ale tuturor partidelor și claselor care au ieșit deschis în revoluția rusă sunt clar împărțite în două tipuri principale, corespunzătoare celor două tipuri de evoluție agrară burgheză Linia de demarcație dintre programele agrare "Dreapta" și "Stânga" nu se desfășoară între Octobriști și Cadeți, așa cum presupun adesea menșevicii în mod destul de eronat (permițându-se asurzi de sunetul cuvintelor "constituțional-democratice" și înlocuind analiza pentru numele partidelor pentru analiza de clasa) Linia de separare trece între cadeți și trudovik Această linie este determinată de interesele a două principale ♦) Să comparăm "Culegere de acte ale deputaților țărănești" și "Rusia Muncii" SPb - colecție de articole din ziar de către Pervodumsky Trudoviks, de exemplu, articolul: "Remunerație, nu răscumpărare" (p -) și multe altele alții **) Mier în Duma a II-a, discursul țăranului de dreapta Petrocenko (tu , aprilie): Kutler a oferit, de, condiții bune "desigur, el, ca om bogat, a vorbit cu drag și noi ţăranii săraci nu putem plăti atât de mult" (p) Țăranul de dreapta este la stânga politicianului burghez care joacă liberalismul Comparați și discursul țăranului nepartid Semyonov (aprilie), care respiră spiritul luptei țărănești revoluționare spontane, și multe altele alții N Lenin Sobr compoziții, partea a IX-a clase ale societății ruse care se luptă pentru pământ: proprietarii de pământ și țărănimea Cadeții păstrează proprietatea pământului și susțin o evoluție culturală, europeană, dar burgheză proprietarii a agriculturii Trebuie să facem o distincție strictă între veșmintele ideologice ale programelor agrare, diferitele lor detalii politice și așa mai departe de la baza economică a acestor programe Dificultatea acum nu constă în înțelegerea caracterului burghez al cererilor și programelor de pământ atât ale proprietarilor de pământ, cât și ale țăranilor: această muncă a fost deja făcută de marxişti înainte de revoluție, iar revoluția a confirmat-o Dificultatea constă în a da o relatare completă a bazei luptei dintre cele două clase pe baza societății burgheze și a evoluției burgheze Această luptă nu poate fi înțeleasă ca un fenomen social natural decât dacă se reduce la tendințele obiective ale dezvoltării economice a Rusiei capitaliste Acum, după ce am arătat legătura dintre cele două tipuri de programe agrare din revoluția rusă și cele două tipuri de evoluție agrară burgheză, trebuie să trecem la luarea în considerare a unei laturi noi, extrem de importantă a problemei Suprafața de teren a Rusiei problema colonizării Am remarcat mai sus că analiza economică impune să se distingă, în problema capitalismului din Rusia, între centrul agricol, cu rămășițe abundente de iobăgie, și periferie, cu absența sau slăbiciunea acestor rămășițe, cu trăsături de țăran liber evoluţia capitalistă Ce trebuie înțeles, deci, prin periferie? - Evident, nelocuite sau nepopulate complet, neimplicate pe deplin în cultura agricolă a pământului II trebuie să trecem acum din Rusia europeană în întregul Imperiu Rus pentru a ne imagina exact care sunt aceste "zone

periferice" și care este semnificația lor economică În broșura domnului Prokopovici și Mertvago "Cât pământ este în Rusia, cum îl folosim" (M), ultimul dintre autorii menționați încearcă să reunească toate datele statistice disponibile în literatura de specialitate privind cantitatea de pământ din toată Rusia și asupra utilizării economice a pământului cunoscut de noi cantitatea de pământ Pentru claritate, prezentăm comparații ale orașului Mertvago în formă tabelară, adăugând date despre populație conform recensământului din (vezi tabel, la p) Aceste cifre arată clar ce cantitate imensă de pământ există în Rusia și cât de puține știm încă despre ținuturile periferice și semnificația lor economică Desigur, ar fi fundamental f'~ - Ar fi rezonabil să considerăm aceste pământuri în prezent și în forma lor actuală potrivite pentru satisfacerea nevoilor de pământ ale țărănimii ruse Toate calculele de acest fel, făcute adesea de scriitori reacţionari*, nu au valoare ştiinţifică În acest sens, domnul A A Kaufman are mare dreptate când ridiculizează căutarea unui teren liber pentru strămutare pe baza datelor privind numărul de verste pătrate De asemenea, are dreptate, fără îndoială, când subliniază cât de puțin pământ potrivit pentru strămutare este disponibil în prezent la periferia Rusiei, cât de greșită este opinia că strămutarea poate vindeca penuria de pământ a țărănimii ruse **) Dar aceste argumente corecte ale liberalului domnul Kaufman conțin, totuși, o eroare extrem de esențială G Kaufman argumentează după cum urmează: "Având în vedere selecția coloniștilor, dat fiind gradul de bunăstare a acestora, dat fiind nivelul lor cultural" (cit cit , p), cu siguranță nu există suficient teren pentru a satisface nevoile ţăranii ruşi prin strămutare În consecință, conchide în apărarea programului agrar Cadet, este necesară exproprierea obligatorie a terenurilor proprietate privată din Rusia europeană Acesta este raționamentul liberal și liberal-narodnik obișnuit al economiștilor noștri Este structurat în aşa fel încât să conducă la următoarea concluzie: dacă ar exista o cantitate suficientă de pământ propice strămutării s-ar putea să nu se atingă latifundiile feudale să ridice deasupra luptei de clasă Latifundiile feudale trebuie desființate nu pentru că semnifică exploatarea feudală a milioane de populație locală, robia lor și întârzierea în dezvoltarea forțelor productive, ci pentru că milioane de familii nu pot fi acum comasate undeva în Siberia sau Turkestan! Centrul de greutate este transferat nu caracterului de clasă feudală al latifundiilor ruse, ci posibilităţii de reconciliere *) Si deputati reactionari În a doua Duma, Octobristul Teterevenkov a citat cifre din sondajele lui Shcherbina de de milioane dec teren în Teritoriul Stepei și date despre cantitatea de teren din Altai - de milioane des -in dovada inutilitatii exproprierii in Europa Rusia Un exemplu de adaptare a unui burghez la o fortăreață moșierească pentru "progresul" comun în spiritul Stolypin (rapoarte textuale ale Dumei a II-a, sesiunea , mai , pp -) **) "Chestiunea agrară", ediție de Dolgorukov și Petruyakevici, vol II, articol de domnul Kaufman "Relocarea și rolul ei în programul agrar" mier de asemenea o carte a aceluiaşi autor: "Relocare şi colonizare", Sankt Petersburg * Suprafața de teren a întregii Rusii ι (cu excepția F in l a n d i i) Pământul întreg Inclusiv Inclusiv terenuri Pătrat verste, mii Zeciuială, milioane Pământ, oh pisică nu exista informatii Terenul este inregistrat Teren arabil Cosire Pădure Total Mill, zece Milioane de zecimi Populația conform recensământului din Și provincii ale Regatului Poloniei " i - de provincii la vest de Volga J - buze la nord și la est de Volga : - În total de buze european Rusia , ; - Caucaz | , θ, , , , Siberia I Asia Centrală j ι,θ Total Rusia asiatică ¡ Imperiul Rus total

I - - clase, pentru a-l satisface pe mujic fără să jignească proprietarul terenului, într-un cuvânt, la posibilitatea celebrei "păci sociale" Raționamentul domnului Kaufman și al nenumăraților săi oameni asemănători din rândul intelectualității ruse trebuie să fie inversat pentru ca acesta să devină corect Deoarece țăranul rus este zdrobit de latifundia feudală, prin urmare, așezarea liberă a populației pe teritoriul Rusiei și utilizarea economică rațională a masei ținuturilor periferice ale Rusiei sunt incredibil de împiedicate Deoarece latifundiile feudale mențin țărănimea rusă într-o stare abătută și perpetuează cele mai înapoiate metode și metode de agricultură pe pământ prin compensarea muncii și robie, progresul tehnic și ascensiunea mentală a maselor țărănești, ascensiunea de sine - activitatea, educatia, initiativa, care este necesara folosirii economice este incomparabil ingreunata o masa de teren din rezerva ruseasca mai mare decat o folosim in prezent Pentru latifundia feudală și stăpânirea robiei în agricultură înseamnă, de asemenea, o suprastructură politică corespunzătoare, stăpânirea latifundiarului sutei negre în stat, lipsa drepturilor populației, prevalența metodelor Gurko-Lidvalevsky) în administrație etc , și așa mai departe și așa mai departe Este binecunoscut faptul că latifundiile feudale din centrul agricol al Rusiei exercită cea mai distructivă influență asupra întregului sistem social, asupra întregii dezvoltări sociale, asupra întregii stări a agriculturii și asupra întregului nivel de trai al maselor țărănești Mă pot limita aici la a face referire la acea vastă literatură economică rusă, care a dovedit dominația forței de muncă-muncă, a sclaviei, a chiriei pe obligații, a "angajării de iarnă" și a altor farmece medievale în centrul Rusiei *) Căderea iobăgiei a creat astfel de condiții în care (cum am arătat în detaliu în Dezvoltarea capitalismului în Rusia) populația a fugit în toate direcțiile din acest loc bine stabilit al ultimilor proprietari iobagi Din zona agricolă centrală, populația a fugit în provinciile industriale, și în capitale și în periferia de sud și est a Europei Rusia, populând ţinuturi până acum nelocuite Remarcă domnul Mertvago în broșura pe care am numit-o apropo, este foarte adevărat că conceptele de teren nepotrivit agriculturii se pot schimba rapid: *) Compară Dezvoltarea capitalismului, cap III, despre trecerea de la o economie corvée la o economie capitalistă și despre răspândirea sistemului de muncă, - "Stepele Tauride", scrie el, "dar datorită climei și lipsei de apă vor aparține întotdeauna zonelor cele mai sărace și mai puțin cultivate Așa au vorbit în observatori autoritari ai naturii precum academicienii Ber și Gelmersep La acea vreme populaţia din Tavrich provinciile, la jumătate mai mari decât acum, au produs , milioane joi tot felul de paine au trecut de ani, iar in populatia dublata produce , milioane chetv , adică de aproape ori mai mult" (p) Acest lucru este valabil nu numai pentru provincia Tauride, ci și pentru o serie întreagă de provincii din periferia de sud și est a Europei Rusia Stepa de sud și, de asemenea, provinciile Volga, care în anii și au rămas în urma Cernoziomului Mijlociu în ceea ce privește producția de cereale, au depășit aceste provincii în anii (Dezvoltarea capitalismului în Rusia, p) populația din întreaga Europă Rusia din până în a crescut cu %, inclusiv rural cu %, urban cu %, în timp ce în provinciile Novorossiysk, Volga de Jos și est, populația a crescut în același timp cu %, inclusiv rural cu °/u , urban cu % (ibid , p) **) "Nu avem nicio îndoială", continuă domnul Mertvago, "că evaluarea birocratică modernă a semnificației economice a rezervației noastre funciare nu este mai puțin eronată decât cea a lui Ber și Gslmersen din provincia Tauride în

" (ibid) Asta este adevărat Dar domnul Mertvago nu observă sursa erorilor lui Bohr, erorile tuturor evaluărilor birocratice Sursa acestor erori este că, ținând cont de un anumit nivel de tehnologie și cultură, progresul acestui nivel nu este luat în considerare Behr și Gljersen nu au prevăzut schimbările de tehnologie care au devenit posibile după căderea iobăgiei II În prezent, nu poate exista nicio îndoială că o creștere extraordinară a forțelor productive, o creștere extraordinară a nivelului tehnologiei și culturii, va urma inevitabil căderii latifundiilor feudale în Europa Rusia Această latură a problemei este trecută în mod eronat cu vederea de mulți dintre cei care judecă problema agrară din Rusia Condiția pentru utilizarea pe scară largă a vastului fond de colonizare al Rusiei este crearea unei țărănimii cu adevărat libere, complet eliberate de opresiunea relațiilor feudale, în Rusia europeană În prezent, acest fond este inutilizabil în cea mai mare parte, nu atât din cauza proprietăților naturale ale acelor alte terenuri marginale, cât *) Vezi p , volumul III, Sobr op II Lenin Ri " sat H CQPământuri de zecimi tí • L I H Q tí th f £ "Qf sb S M și I dec si mai putin - ' - " - - " - ■ " Peste " În total peste de des Total în Europa Rusia Din aceasta se poate observa că proprietatea mică joacă un rol nesemnificativ în proprietatea privată a pământului Șase șapte din numărul total de proprietari, din , dețin doar x/ mil zecimii Dimpotrivă, există vaste latifundii: șapte sute de proprietari dețin în medie treizeci de mii de acri fiecare Acești șapte sute de oameni au de trei ori mai mulți decât cei șase sute de mii de mici proprietari Iar latifundiile constituie în general o trăsătură distinctivă - - Proprietatea privată a terenurilor rusești Evidențiind toate exploatațiile de peste de acri, obținem douăzeci și opt de mii de proprietari care dețin de milioane de dsiatine, t -s în srsdpsm la dss pentru toti În mâinile acestor - trei sferturi din toată proprietatea privată a terenurilor *) Potrivit Moșiilor proprietarilor, aceste latifundii uriașe sunt predominant nobile Din de posesiuni, , i e aproape două treimi aparțin nobililor, iar pământul lor este de x/ mil dec , t -o peste % din totalul terenului aflat sub latifundii Este clar, așadar, că în Rusia, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, o cantitate imensă de pământ - și, mai mult, după cum știți, cel mai bun pământ din punct de vedere calitativ - era încă concentrată (după epoca medievală) în mâinile nobilimii privilegiate, în mâinile proprietarilor feudali de ieri Despre ce forme de economie se conturează pe astfel de latifundii, vom discuta în detaliu mai jos Acum, să adăugăm doar o scurtă indicație a faptului binecunoscut, viu descris în literatura de specialitate de domnul Rubakipym, că cei mai înalți demnitari ai birocrației figurează unul după altul printre acești proprietari de latifundii nobiliare Să trecem la proprietatea terenului de alocare Cu excepția a , mil dss , nerepartizat după mărimea proprietăţii terenului, restul masei, , mil in vlad isi % mi l ii -inn k În medie, aceasta va da , dss spre curte Terenul Po și Padelpa este distribuit inegal: aproape jumătate din el, mil dec din , se află în mâinile a , milioane de gospodării bogate în pământ, adică o șesime din total Iată un rezumat al distribuției terenurilor alocate în Europa Rusia; Grup de curte Dvorov Despti, al m g*" cu i U ffl K I Până la dolari " - " Total până la ; ■ " - dss " - " Peste " Total în Europa Rusia *) Pentru a orbi textul cu citate, remarcăm aici imediat că majoritatea datelor sunt preluate din lucrarea de mai sus și din The Development of Capitalism in Russia, ed a II-a Sankt Petersburg (Vezi volumul III al lucrărilor colectate Ed) - - Deci, mai mult de jumătate din gospodăriile alocate - , milioane din , - au până la des curte

exterioară În general și în medie în toată Rusia, aceasta este o sumă care cu siguranță nu este suficientă pentru a întreține o familie Pentru a judeca situația economică a acestor șantiere, să ne amintim datele generale ale recensământului cailor militari (singura statistică care acoperă periodic și regulat toată Rusia) Pentru de provincii ale Europei Rusia, adică cu excepția regiunii Don și a provinciei Arhangelsk, în - existau de gospodării țărănești Dintre aceștia, s-au dovedit a fi fără cai, adică , % Un cal gospodării, i e , % Se știe ce este un țăran fără cai în Rusia (desigur, luăm aici totalurile brute, și nu niște zone exclusive de producție de lapte în suburbii, cultivarea tutunului etc) Nevoia și sărăcia unui țăran cu un singur cal este de asemenea cunoscută Șase milioane de gospodării înseamnă de la la de milioane de oameni Și toată această populație sunt săraci, cerșetori, înzestrați cu loturi nesemnificative de pământ din care nu se poate trăi, pe care nu se poate decât să moară de foame Dacă presupunem că pentru a face rost de bani pe un teren bogat care deține tiya no, nu desiatine, atunci obținem milioane gospodăriile țărănești sub acest nivel și un mix de , milioane de zecimi de pământ Mai departe În ceea ce privește dreptul de proprietate asupra terenurilor, este necesar să se remarce o caracteristică extrem de importantă a acesteia Distribuția neuniformă a terenurilor de padel între țărani este nemăsurat mai mică decât distribuția inegală a terenurilor proprietate privată Însă, pe de altă parte, printre țăranii de lotizare există o masă de alte tipuri de diferențe, diviziuni, despărțiri Acestea sunt diferențele meledo dintre rândurile țăranilor, formate istoric de-a lungul multor secole Pentru a arăta în mod clar aceste partiții, să luăm mai întâi date complete din întreaga Europă Rusia Statisticile din dau astfel de categorii de bază Țăranii care au fost foști proprietari - o medie de , dess teren de alocare pentru curte Fost stat- , dess Fost specific - , des Coloniști - , dec Chiishoviki - , dec Re-zeshi - , doze Bashkirs și Teptyarn - , dec țărani baltici - , dess Cazaci - , dec De aici rezultă deja că repartizarea proprietății de către țărani este pur medievală Iobăgie încă trăiește în masa de despărțiri care au rămas între țărani Categoriile diferă meleda nu numai în ceea ce privește cantitatea de teren, ci și valoarea plăților, condițiile de răscumpărare, natura dreptului de proprietate asupra terenului etc Să luăm, în loc să măturăm date asupra întregii Rusii, date privind o provincie și vom vedea apoi ce înseamnă totul - - aceste bariere Iată o colecție Zemstvo-statistică pentru provincia Saratov Pe lângă categoriile generale rusești, i e deja menționate de noi mai sus, vedem aici că cercetătorii locali fac deosebire între categoriile țărani-donatori, proprietari deplini, stat cu proprietate comunală, stat cu proprietate trimestrială, stat din proprietarii de pământ, chiriași ai terenurilor de stat, coloniști, coloniști, liberi , liberi, liberi cultivatori, foști muncitori din fabrici etc Această rețea de despărțiri medievale ajunge la punctul în care uneori țăranii unuia și aceluiași sat sunt împărțiți în două categorii complet diferite de "fosta doamnă N N" și "fosta doamnă M M " Scriitorii noștri din tabăra liberal-narodnică, care nu sunt în măsură să privească relațiile economice rusești din punct de vedere al dezvoltării, ca înlocuirea sistemelor feudale cu cele burgheze, ignoră de obicei acest fapt De fapt, istoria Rusiei în secolul al XIX-lea, și mai ales rezultatul ei imediat - evenimentele de la începutul secolului al XX-lea din Rusia - nu pot fi înțelese deloc dacă nu se apreciază întreaga semnificație a acestui fapt O țară în care are loc creșterea schimbului și dezvoltarea capitalismului nu poate decât să experimenteze crize de orice fel, dacă

în ramura principală a economiei naționale relațiile medievale sunt la fiecare pas o frână și o piedică Renumita comună, despre a cărei semnificație va trebui să vorbim mai târziu, fără a-l proteja pe țăran de proletarizare, joacă de fapt rolul unei despărțiri medievale, împărțind țăranii, parcă înlănțuiți de uniuni mărunte și de rânduri care și-au pierdut totul" simțul existenței" Înainte de a trece la concluziile finale cu privire la proprietatea asupra terenurilor în Rusia europeană, trebuie subliniat încă un aspect al problemei Nici datele cu privire la cantitatea de pământ deținută de "top " proprietari și milioane de gospodării țărănești, nici datele despre împărțirile medievale în proprietatea țărănească nu sunt încă suficiente pentru a lua în considerare măsura reală în care "Utesiei " , țăranii noștri sunt apăsați și zdrobiți de rămășițele vii ale iobăgiei În primul rând, pământurile lăsate ca atare țăranilor după acea expropriere a țăranilor în favoarea moșierilor, care se numește marea reformă din , sunt de o calitate mai proastă decât pământurile moșierilor Acest lucru este dovedit de întreaga literatură vastă a descrierilor locale și a studiilor statisticilor zemstvo Există date de masă incontestabile despre aceasta, care arată productivitatea mai scăzută a pământurilor țărănești în comparație cu proprietarii; se recunoaște în general că această diferență depinde în primul rând de calitatea mai proastă a terenului de alocare și abia apoi de cultivarea și găurile mai proaste - economie ţărănească cerşetoare În al doilea rând, în masa de cazuri, pământul țăranilor, când aceștia au fost "eliberați" de pământ de către moșieri în , a fost disociat în așa fel încât țăranii s-au trezit în capcană de către proprietarul "lor" Literatura rusă zemstvo-statistică a îmbogățit știința, economia politică, cu o descriere a unei metode remarcabil de originală, originală, cu greu văzută în altă parte în lume, a metodei de conducere a economiei unui proprietar de pământ Aceasta este agricultura prin intermediul terenurilor detașate Țăranii au fost "eliberați" în anul din locurile de adăpare, pășuni, etc , necesare economiei lor Pământurile țărănești au fost tăiate între pământurile moșierilor astfel încât domnilor moșieri li se asigura un venit extrem de sigur - și extrem de nobil - de pedepse pentru daune etc "Kurenka nu e unde să-l dea afară", acest adevăr țărănesc amar, acest "umor de spânzurătoare" spune mai bine decât orice citate lungi despre acea trăsătură a proprietății țărănești care sfidează expresia statistică Inutil să spun că această trăsătură este cea mai pură iobăgie, atât în originea ei, cât și în influența ei asupra modului de organizare a economiei proprietarilor de pământ Ne întoarcem acum la concluziile despre proprietatea asupra pământului în Rusia europeană Am arătat condițiile proprietății moșiere și țărănești luate separat Acum trebuie să le privim în legătură cu ele Pentru a face acest lucru, să luăm cifra aproximativă de mai sus cu privire la dimensiunea fondului funciar din Rusia europeană - de milioane dec - și să vedem cum toată această masă este distribuită între diferite tipuri de exploatații funciare Care sunt aceste tipuri va fi arătat în detaliu mai târziu, iar acum, privind un pic înainte, vom lua probabil principalele tipuri Terenuri de până la des În curte ne vom referi la primul grup - țărănimea ruinată, zdrobită de exploatarea feudală A doua grupă va fi țărănimea mijlocie, deținând de la la de desiatine A treia este țărănimea prosperă (burghezia țărănească) și proprietatea capitalistă, de la la de deși Al patrulea - latifundii feudale - peste de desiatine Combinând atât moșiile țărănești, cât și moșiile în funcție de aceste grupuri și făcând mici rotunjiri *) și calcule aproximative (pe care le indică în

detaliu în lucrarea citată mai sus), vom obține următoarea imagine a proprietății pământului rusesc până la sfârșitul secolului al XIX-lea secol ♦) De exemplu, peste mil dec proprietăți funciare , milioane dec terenuri specifice si , mil dec de parteneriate comerciale și industriale, fiecare având peste de acri Levin Sobr compozitii T IX - - Proprietatea pământului în Rusia europeană până la sfârșitul secolului al XIX-lea: Număr a zecea proprietate staniu (în milioane) Pentru posesie des- a' Țărănimea ruinată zdrobită de exploatarea feudală / b) Țărănimea mijlocie , c) Burghezia țărănească și proprietatea pământească capitalistă D) Latifundia iobăgiei o,oz Total Nedistribuit după mărimea exploatațiilor - , - Total iz oz Repetăm: corectitudinea caracterizării economice a grupelor luate aici va fi dovedită în cele ce urmează Și dacă detaliile acestei imagini (care, de fapt, nu pot fi aproximative) provoacă critici, atunci vom cere cititorului să monitorizeze cu atenție faptul că critica detaliilor nu poate fi introdusă ilegal în negarea esenței problemei Iar esența problemei este că la o extremă a proprietarilor de pământ rusești avem x/un milion de gospodării (aproximativ de milioane de oameni) cu de milioane acri de pământ, iar la celălalt pol treizeci de mii de familii (aproximativ o mie și jumătate de oameni) cu de milioane zece de pământ Pam rămâne acum în urmă pentru a pune capăt problemei proprietarilor de pământ, pentru a depăși limitele Rusiei europene propriu-zise și pentru a lua în considerare în termeni generali sfera colonizării Pentru a oferi cititorului o idee despre întregul fond funciar al Imperiului Rus (cu excepția Finlandei), vom folosi datele orașului Mertvago Pentru claritate, le vom prezenta sub formă de tabel și le vom adăuga cifrele populației conform recensământului din (vezi tabel și p) Aceste cifre arată clar cât de puține știm încă despre periferia Rusiei Desigur, ar fi culmea absurdului să ne gândim la o "soluție" a problemei funciare a Rusiei interne prin intermediul reinstalării în regiunile periferice Nu se pretează la nici cea mai mică îndoială că numai șarlatanii pot oferi o astfel de "soluție", încât contradicțiile vechii latifundii din Rusia europeană cu noile condiții de viață și economice - - Total teren Inclusiv mp mii de verste Desyatin milion | Pământ, despre care nu există o moară de informații d Zemli înregistrat mil dec buze Regatul Poloniei /- de provincii la vest de Volga - buze la semănat și la est de Volga - În total de buze ebr Rusia - Caucaz /' • Siberia /> Asia Centrală Total Rusia asiatică , , , Total rusă-siysk imperiu Inclusiv terenul ! Populația S " si sb si si OLesa Ooa F η m yl / [IONI o " " ftn d e s i t i n Sâmbăta I -■-
· ,
Proprietățile din aceeași Rusia europeană pe care le-am arătat mai sus trebuie "rezolvate" prin una sau alta revoluție din Rusia europeană, și nu în afara acesteia Nu cred că prin strămutare ar trebui eliberați țăranii de iobăgie Cert este că, alături de problema agrară a centrului, există și problema agrară a colonizării Ideea nu este de a calomnia criza din Rusia europeană cu problema colonizării, ci de a arăta rezultatele dezastruoase ale latifundiei feudale atât în centru, cât și la periferie Colonizarea rusă este împiedicată de rămășițele iobăgiei din centrul Rusiei Altfel, ca revoluție agrară - - în Rusia europeană, altfel decât prin eliberarea țăranilor de opresiunea latifundiilor feudale este imposibil să eliberăm și să reglementăm colonizarea rusă Această reglementare nu ar trebui să constea în "preocupări" birocratice cu privire la strămutare și nu în "organizarea strămutării", despre care scriitorii taberei parodice liberale le place să vorbească, ci în eliminarea acelor condiții care condamnă țăranul

rus la întuneric, asuprire și sălbăticia în robia veșnică față de proprietarii de latifundii G Mertvago, într-un pamflet scris de el împreună cu domnul Prokopovici ("Cât pământ este în Rusia și cum îl folosim?", M), subliniază pe bună dreptate că creșterea culturii transformă terenuri incomode în cele convenabile Academicienii Berg și Gelmersen, experți în domeniu, scriau în că stepele Tauride "vor aparține mereu celor mai sărace și mai greu de cultivat din punct de vedere climatic și lipsă de apă"!! Apoi paselepie buzelor Tauride a produs , milioane sferturi de pâine După de ani, pastelpie s-a dublat și produce , mil sferturi, adică aproape de zece ori mai mult Acesta este un raționament foarte adevărat și important, dar numai domnul Mertvago a uitat un lucru: principala condiție care a permis colonizarea rapidă a Novorossiei a fost căderea iobăgiei în centrul Rusiei Doar o revoluție în centru a făcut posibilă popularea rapidă, pe scară largă, în stil american, sudul și industrializarea acestuia (la urma urmei, s-au spus multe despre creșterea americană din sudul Rusiei după) Și acum doar o revoluție în Rusia europeană, doar eliminarea completă a rămășițelor iobăgiei din ea, eliberarea țăranilor din latifundia medievală, poate deschide cu adevărat o nouă eră a colonizării Problema colonizării în Rusia este o întrebare subordonată în raport cu problema agrară, în centrul țării Sfârșitul secolului al XIX-lea ne confruntă cu o alternativă: fie lichidarea hotărâtoare a iobăgiei în provinciile "originale" rusești; atunci este asigurată dezvoltarea rapidă, largă, americană a colonizării periferiei noastre Fie înăsprirea chestiunii agrare în centru; atunci o mare întârziere în dezvoltarea forțelor productive, păstrarea tradițiilor feudale în cota colonială este inevitabil În primul caz, agricultura va fi realizată de un fermier liber, în al doilea, de către un țăran obligat și "proprietar" prin intermediul terenurilor tăiate de baria II Să trecem la organizarea economiei proprietarilor Este bine cunoscut faptul că principala caracteristică a acestei organizații este conexiunea dintre kappa- - - sistem alimentar ("angajare liberă") cu un sistem de dezvoltare Ce este acest sistem de lucru? Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar să ne uităm la organizarea economiei proprietarilor sub iobăgie Toată lumea știe ce a fost iobăgia din punct de vedere juridic, administrativ, domestic Dar se pune foarte rar întrebarea care a fost esența relațiilor economice dintre proprietarii de pământ și țăranii sub iobăgie Țăranii au primit apoi pământ de către proprietari Uneori au împrumutat țăranilor și alte mijloace de producție, precum cherestea, vite etc Ce semnificație a avut această înzestrare a iobagilor cu pământ moșier? Alocarea era atunci o formă de salariu, dacă vorbim de relații moderne În producția capitalistă, salariile muncitorului sunt plătite în bani Profitul capitalistului se realizează sub formă de bani Munca necesară și surplus (adică forța de muncă care plătește pentru întreținerea muncitorului și forța de muncă care oferă plusvaloare neplătită capitalistului) sunt combinate într-un singur proces de muncă în fabrică, într-o zi de lucru în fabrică etc Situația este diferit în economia corvée Munca necesară și surplus există aici, așa cum există în sclavie Dar aceste două tipuri de muncă sunt separate în timp și spațiu Un iobag lucrează trei zile pentru un stăpân, trei zile pentru el însuși Pentru stăpân lucrează pe pământul moșierului sau pe pâinea moșierului Pentru el însuși, lucrează pe terenul de alocare, câștigând pentru el și pentru familia sa pâinea necesară pentru menținerea forței de muncă pentru proprietar În consecință, sistemul iobag sau corvée al economiei este același cu sistemul capitalist prin aceea că în ambele muncitorul primește numai

produsul muncii necesare, dând produsul surplusului de muncă fără plată proprietarului mijloacelor de producție Sistemul economiei iobagilor diferă de sistemul capitalist în următoarele trei aspecte În primul rând, economia iobagilor este o economie de subzistență, în timp ce economia capitalistă este o economie monetară În al doilea rând, în economia iobagilor, instrumentul de exploatare este atașarea muncitorului de pământ, alocarea acestuia de pământ, în timp ce în economia capitalistă este eliberarea muncitorului de pământ Pentru a primi venituri (adică, surplus de produs), proprietarul feudal trebuie să aibă pe pământul său un țăran care să dețină un lot, unelte și animale Ţăranul fără pământ, fără cai, fără stăpân este un obiect impropriu exploatării feudale Pentru a primi venituri (profit), capitalistul trebuie să aibă în față tocmai un muncitor fără pământ, fără stăpân, care este obligat să-și vândă munca - - putere pe piaţa liberă a muncii În al treilea rând, țăranul înzestrat cu pământ trebuie să fie personal dependent de proprietar, căci, având pământ, nu va merge la munca domnească decât sub constrângere Sistemul economic dă naștere aici "constrângerii vice-economice", iobăgie, dependență juridică, lipsă de drepturi etc Dimpotrivă, capitalismul "ideal" este libertatea deplină a contractului pe piața liberă - de către proprietar și proletar Numai înțelegând clar această esență economică a iobagului sau, ceea ce este același lucru, a economiei corvée, putem înțelege locul istoric și semnificația muncii muncii Lucrarea este o supraviețuire directă și imediată a corvée Munca este trecerea de la corvée la capitalism Esența muncii-muncă este că țăranii cultivă pământurile moșierilor cu uneltele lor pentru plată, parțial în bani, parțial în natură (pentru pământ, pentru tăiere, pentru pășunat, pentru un împrumut de iarnă etc) Cunoscută sub denumirea de mătaș, forma agriculturii este una dintre soiurile de lucru Pentru dezvoltarea unei economii de moșier este nevoie de un țăran dotat cu pământ, care să aibă cel puțin cele mai sărace unelte vii și moarte; mai este necesar ca acest ţăran să fie zdrobit de lipsă şi să intre în robie Robia, în loc de angajare gratuită, este însoțitorul necesar al detenției Proprietarul nu apare aici ca un antreprenor capitalist care deține bani și întregul set de instrumente de muncă Proprietarul acționează în timpul lucrului ca cămătar, profitând de nevoile unui țăran vecin și dobândindu-și forța de muncă la preț de chilipir Pentru a arăta mai clar acest lucru, să luăm datele Departamentului Agriculturii, sursă care stă deasupra oricărei suspiciuni de ostilitate față de domnii proprietarilor de pământ Renumita publicație "Munca liberă în economie", etc (out V "S -kh -): plata medie pentru prelucrarea completă a unei zecimi de cereale de iarnă de către unelte țărănești ar trebui considerată ruble Dacă calculăm costul aceleiași lucrări pentru închiriere gratuită, obținem - spune aceeași publicație - p cop numai pentru munca piciorului, fara a socoti munca calului; această lucrare ar trebui considerată mai mică de p cop (Tspt ed , p ; "Dezvoltarea capitalismului în Rusia", p) In consecinta, pretul civil este de r k , de dezvoltare - p Cum să explic acest fenomen, dacă nu este întâmplător, nu este un singur lucru, ci normal și obișnuit? Cuvinte precum "robie", "cămătă", "estorcare", etc , descrieri - - determină forma tranzacției și natura acesteia, dar nu explică esența ei economică Cum poate un țăran de câțiva ani să performeze pentru ruble muncă care costă ruble de copeici? Țăranul poate face acest lucru deoarece alocația lui acoperă o parte din cheltuielile familiei țărănești și permite scăderea salariilor sub rata "civilă" Țăranul este obligat să facă acest lucru tocmai pentru că mizerabilul lot îl cheamă

la proprietarul vecin, împiedicându-l să trăiască din ferma lui Și este clar că un astfel de fenomen nu poate fi "normal" decât ca parte a procesului de eliminare a corvée de către capitalism Căci țăranul este inevitabil ruinat în virtutea unor asemenea condiții și, încet, încet, el se transformă în proletar Aici sunt date mai omogene, dar ceva mai complete despre districtul Saratov Prețul mediu pentru procesarea unei zecimi, inclusiv recoltarea, transportul cerealelor și treieratul, este de , ruble cu un sub-rând de iarnă cu o plată în avans de - ° / o salariu Când lucrați pentru închirierea terenului arabil - , ruble Cu o închiriere gratuită - x / ruble-lei! Recolta și transportul în timpul lucrului costă , ruble pe zecime, cu angajare voluntară - % din ruble etc Fiecare dintre aceste cifre conține o poveste lungă despre sărăcia nesfârșită a țăranilor, robie și ruină Fiecare dintre aceste cifre mărturisește cât de vie erau exploatarea feudală și rămășițele de corvée până la sfârșitul secolului al XIX-lea în Rusia Prevalența sistemului de muncă este foarte greu de explicat De regulă, lucrurile stau în așa fel încât în economia moșierului sunt combinate sistemele de muncă-serviciu și capitalist, care sunt aplicate în relație cu diverse operațiuni agricole O parte nesemnificativă a pământului este cultivată de ustensilele proprietarului și muncitorii angajați Cea mai mare parte a pământului este închiriată țăranilor, folosită pentru lucru Iată câteva ilustrații pe care le-am împrumutat din munca detaliată a domnului Kaufmap, care a reunit o serie de date de ultimă oră privind economia privată *) Tula buze (informația se referă la -) - "moșierii au rămas sub vechiul pământ cu trei câmpuri pământul îndepărtat este aranjat de țărani"; cultivarea terenurilor proprietarului este extrem de nesatisfăcătoare Provincia Kursk: "distribuirea zecimii de pământ către țărani, profitabilă datorită prețurilor mari a dus la epuizarea solului" Provincia Voronezh: proprietari medii și mici "în majoritate *) "Chestiunea agrară", Iod Dolgorukov și Petrunkevici T II M , p - : "Cu privire la chestiunea semnificaţiei culturale şi economice a proprietăţii private a pământului" - - ei cultivă exclusiv cu ajutorul uneltelor țărănești sau au mâncat în chirie moșiile lor în majoritatea fermelor se practică metode care se remarcă prin absența oricăror îmbunătățiri Recenzii de genul acesta ne arată că aceeași descriere generală a diferitelor provincii ale Europei este destul de aplicabilă pentru Kopts din secolul al XIX-lea Rusia prin predominanța sistemului muncă-muncă sau capitalist, care a fost dat de domnul Aipensky în cartea "Influența recoltelor etc" Prezentăm această caracteristică sub forma unei plăci: Numărul de provincii În negru - În non-cherno - Total Culturi totale ale proprietarilor privați (mii dess) terestre terestre Provincii cu o predominanță a sistemului capitalist Buze cu preobl mixte, sisteme III buze cu preobl sistem de evacuare Total Prin urmare, în centura de cernoziom predomină, fără îndoială, mineritul, retrăgându-se în plan secund în toate cele de provincii incluse în acest tabel Totodată, este important de remarcat că în Grupa I (sistemul capitalist) se regăsesc tocmai zonele caracteristice centrului agricol: provinciile baltice, sud-vestul (regiunea sfeclă), sudul, și ambele metropolitane Efectul pe care lucrul off-l are asupra dezvoltării forțelor productive ale agriculturii este ilustrat elocvent de materialele rezumate în lucrarea domnului Kaufmap "Nu poate exista nicio îndoială", citim acolo, "că rentea țărănească la scară mică și mătașeria sunt una dintre condițiile care împiedică cel mai mult progresul agriculturii " Semănați semințe proaste, aruncați-le " În provincia Mogilev ( ) "orice îmbunătățire a economiei este îngreunată de neplăcerile partajării" Skopshchina este

unul dintre motivele principale pentru care "agricultura din raionul Nipru este într-o poziție atât de mare încât nu trebuie să ne gândim la inovații și îmbunătățiri" "Materialele noastre", scrie domnul Kaufman (p), "ne oferă o serie de indicii clare că chiar și în cadrul aceleiași proprietăți pe terenurile închiriate - - pentru închiriere, vechile, învechite modalități de agricultură continuă să se mențină într-un moment în care sisteme noi, mai avansate de cultivare a câmpului au fost deja introduse pe terenurile proprii arăturii De exemplu, culturile cu trei câmpuri se mențin pe terenurile închiriate, uneori chiar și fără îngrășăminte de gunoi de grajd; pe terenurile de arătură economică, există rotații de culturi cu mai multe câmpuri Utilizarea încetinește însămânțarea ierbii, împiedică răspândirea îngrășământului, întârzie utilizarea celor mai bune culturi agricole pistoale Rezultatul tuturor acestora afectează în mod clar datele de randament Iată, de exemplu, o latifundie a provinciei Simbirsk: recolta de secară pe un teren arat economic este de de lire sterline din des , grâu pud, ovăz pud, iar pe terenuri utilizabile - - pud Iată date generale pentru întreg județul (Gorbatovski, provincia Nijni Novgorod): Randamentul de secară în lire pe zecime: Categorii de sol: Partajare Teren privat Economie, culturi Folosit I teren, II , - III IV , Pentru toate rangurile *) *) Așadar, pământurile moșierilor, iobăgie cultivată (pământ parțial și chirie mică), dau recolte mai mici decât terenurile de alocație Acesta este un fapt de o importanță extraordinară, pentru că demonstrează fără îndoială că cauza principală și fundamentală a înapoierii agriculturii Rusiei, stagnarea întregii economii naționale și fără precedent în În lumina declasării fermierului, există un sistem de muncă, adică o relicvă directă a iobăgiei Niciun credit, nici o refacere a pământului, nici un "ajutor" țăranului, nicio măsură de "asistență" favorizată de birocrați și liberali nu va da rezultate serioase atâta timp cât va rămâne oprimarea latifundiilor feudale, a tradițiilor și a sistemelor economice Și invers, o revoluție agrară care desființează proprietatea pământului și sfărâmă vechea comună medievală (naționalizarea pământului, de exemplu, o rupe nu de către poliție, ci de către birocrați), ar servi cu siguranță drept bază pentru o rapiditate remarcabilă și un progres cu adevărat larg Randamentul incredibil de scăzut al terenului folosit și arendat se datorează sistemului de lucrări *) În G Kaufman, p , se pare că există o greșeală de tipărire în aceste două figuri - - "stăpânului" Nu numai că recoltele de pe aceste pământuri ar fi crescut dacă același fermier de astăzi ar fi eliberat de munca unui "pastor", dar recolta de terenuri alocate ar crește inevitabil, pur și simplu datorită eliminării obstacolelor feudale din calea agriculturii În situația actuală, progresul capitalist al economiei private este evident, desigur, dar este extrem de lent și împovărează inevitabil Rusia pentru o lungă perioadă de timp cu dominația politică și socială a "proprietarului sălbatic" Vom analiza acum modul în care se manifestă acest progres și vom încerca să determinăm unele dintre rezultatele generale ale acestuia Că randamentul culturilor "economice", adică a cultivat pământuri moșiere capitaliste, mai înalte decât țăranii, aceasta indică progresul tehnic al capitalismului în agricultură Acest progres este legat de trecerea de la sistemul de antrenament la sistemul de voluntariat Ruperea țărănimii, privarea de cai, pierderea fermierului, proletarizarea fermierului îi obligă pe moșieri să treacă la muncă cu uneltele proprii Utilizarea mașinilor în agricultură este în creștere, crescând productivitatea muncii și conducând inevitabil la dezvoltarea relațiilor de producție pur capitaliste Mașinile agricole

au fost importate în Rusia din străinătate pentru mii de ruble în - , cu , milioane freca în - , cu , milioane freca în - , cu , milioane freca în - , cu , - , mil freca în - Productie agriculturala mașinile din Rusia a fost determinată (aproximativ, conform statisticilor destul de grosiere ale fabricilor și fabricilor) la , milioane freca în , la , mil freca în , la , mil freca în - Este incontestabil că aceste cifre mărturisesc progresul agriculturii și, bineînțeles, progresul capitalist Dar este de asemenea incontestabil că progresul este extrem de lent în comparație cu ceea ce este posibil într-un stat capitalist modern: America este un exemplu Conform recensământului de la iunie în Uniune Statele aveau terenuri sub ferme , milioane acri, adică aproximativ mil dec Numărul de ferme este de , milioane, deci media pe fermă este de , acri (aproximativ des) Și astfel, producția de unelte agricole pentru acești fermieri se ridica la , milioane de dolari în (în , , milioane de dolari; în , , milioane de dolari)*)! Cifrele rusești sunt ridicol de mici în comparație cu acestea și sunt mici pentru că latifundiile noastre feudale sunt mari și puternice *) "Rezumat din al doisprezecelea Cenzus", Ediția a treia Washington paginile si - agricultura) implementa - - Distribuția comparativă a instrumentelor agricole îmbunătățite între proprietari și țărani a făcut obiectul unui chestionar special elaborat de Ministerul Agriculturii la mijlocul anilor Un rezumat al datelor acestui chestionar, detaliat de domnul Kaufman, îl putem oferi în următorul tabel: Procentul de indicii de răspândire Regiuni: ciudățenii de agricultură îmbunătățită pistoale Proprietari Taranii Centru, agricultura - - Volga de mijloc - Novorossiysk - - Belarus - - Pe malul lacului - - Podmoskovny - - Industrial - În medie, pentru toate aceste raioane, primim % de la moșieri și % de la țărani În ceea ce privește distribuția îngrășământului de gunoi de grajd, toate datele statistice mărturisesc la fel de incontestabil "că în această chestiune economia proprietarului a fost întotdeauna și este încă cu mult înaintea țăranului" (Kaufman, p) Mai mult decât atât, în Rusia post-reformă, un astfel de fenomen precum cumpărarea gunoiului de grajd de către proprietarii de la țărani a fost destul de răspândit Acesta este deja rezultatul celei mai extreme nevoi țărănești Recent, acest fenomen a fost în declin În cele din urmă, sunt disponibile date statistice precise și masive cu privire la problema nivelului tehnologiei agricole în economia moșierească și țărănească cu privire la răspândirea semănării ierbii (Kaufman, p) Iată principalele concluzii: Semănat furaje, ierburi în Europa Rusia țăranii Proprietarii , mii dess , mii dess " "" Care este rezultatul tuturor acestor diferențe dintre economia moșier și țărănească? Pentru a judeca acest lucru, există doar date de randament În toată Europa În Rusia, în medie timp de ani (-), randamentul a fost după cum urmează (în sferturi): Ani: - - Secara, grâu de iarnă, grâu de primăvară, ovăz Proprietarii țăranii Diferență , % , % , % , "/ G Kaufman are perfectă dreptate când spune că această diferență este "foarte mică" (p) În acest sens, trebuie să ținem cont nu numai de faptul că în țăranii au rămas cu cele mai proaste pământuri, ci și de faptul că mediile generale în raport cu întreaga țărănime ascund (cum vom vedea în continuare) diferențe majore Concluzia generală pe care trebuie să o tragem din luarea în considerare a economiei proprietarului este următoarea Capitalismul își croiește clar drum în acest domeniu Trecerea de la corvée la agricultura civilă Progresul tehnic al agriculturii capitaliste în comparație cu munca-servicii și agricultura țărănească la scară mică este vizibil în toate direcțiile Dar acest progres este neobișnuit de

lent pentru o țară capitalistă modernă Și sfârșitul secolului al XIX-lea a găsit în Rusia cea mai acută contradicție între nevoile întregii dezvoltări sociale și iobăgie, care, sub forma latifundiei proprietarilor, sub forma unui sistem de muncă al economiei, este o frână a evoluției economice, o sursă de opresiune, barbarie, forme nesfârșite de tatarism în viața rusă III Agricultura țărănească este punctul central al problemei agrare moderne în Rusia Am arătat mai sus care sunt condițiile pentru proprietatea țărănească, iar acum trebuie să ne întoarcem la organizarea agriculturii țărănești - nu în sensul tehnic, ci în sensul politico-economic al cuvântului În primul rând întâlnim aici problema comunității țărănești Ii este dedicată o literatură extrem de extinsă, iar tendința Narodnik din gândirea noastră socială leagă punctele principale ale viziunii sale asupra lumii cu caracteristicile naționale ale acestei instituții "egalizatoare" În primul rând, trebuie remarcat cu această ocazie că în literatura despre comunitatea funciară rusă, două laturi diferite ale problemei sunt în mod constant împletite și foarte adesea amestecate: agricolă și internă, pe de o parte, și politică și economică, pe de altă parte În majoritatea scrierilor despre - - comunitatea (V Orlov, Trirogov, Keissler, V V) acordă atât de mult spațiu și atenție primei laturi a problemei încât a doua latură este complet lăsată la umbră Între timp, o astfel de abordare este profund greșită Originalitatea relațiilor cu pământul rusesc în comparație cu relațiile oricărei alte țări este fără îndoială, dar nu există două țări capitaliste pur capitaliste, general recunoscute, care să nu difere atât de semnificativ una de cealaltă în ceea ce privește viața agrară, istoria pământului relațiile, formele de proprietate și folosință a terenurilor etc Ceea ce a dat problemei comunei funciare rusești semnificația și gravitatea ei, ceea ce, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a împărțit cele două tendințe principale ale gândirii noastre sociale - Narodnik și marxist - nu este deloc latura agricolă și cotidiană a problemei Este posibil ca cercetătorii autohtoni să-i fi acordat multă atenție, atât pentru a lua în considerare cuprinzător tocmai trăsăturile locale ale vieții agricole, cât și pentru a reflecta încercările ignorante, pur arogante, ale birocrației asupra măruntei, impregnate de un spirit polițienesc, reglementare Dar pentru un economist, în orice caz, este complet inadmisibil să ascundă studiul varietăților de redistribuiri, tehnicilor acestora etc întrebarea ce tipuri de ferme se formează în cadrul comunității, cum se dezvoltă aceste tipuri, cum se dezvoltă relațiile dintre cei care angajează muncitori și cei care sunt angajați pentru muncă ușoară, uneori cei bogați și cei săraci, uneori îmbunătățirea economiei și introducerea de îmbunătățiri în tehnologia și ruinarea, abandonarea economiei, fuga din mediul rural Fără îndoială, conștiința acestui adevăr i-a determinat pe statisticienii noștri din Zemstvo, care au furnizat materiale neprețuite pentru studierea economiei naționale a Rusiei, să treacă în anii ai secolului trecut de la gruparea de stat a țăranilor pe comunități, conform repartizării, potrivit numărul de suflete de revizuire sau de numerar ale sexului masculin, la singura grupare științifică în funcție de viabilitatea economică a gospodăriilor Să ne amintim că într-o perioadă în care interesul pentru studiul economic al Rusiei era deosebit de mare, chiar și un astfel de scriitor "de partid" în această chestiune precum domnul V V a salutat din toată inima "un nou tip de publicație zemstvo-statistică" (titlul articolul V V din Severny Vestnik pentru , nr) și a afirmat: "este necesar să datați datele digitale nu la o astfel de aglomerare a celor mai diverse

grupuri economice ale țărănimii ca sat sau comunitate, ci la aceste grupuri înșiși " Principala trăsătură a comunității noastre, care i-a conferit o semnificație deosebită în ochii oamenilor, este egalizarea folosinței terenurilor Vom lăsa complet deoparte întrebarea cum comunitatea realizează acest echilibru - -* Să trecem direct la faptele economice, la rezultatele acestei nivelări Distribuția tuturor terenurilor alocate în Europa Rusia, așa cum am arătat mai sus pe baza datelor exacte, este departe de a fi egalitaristă Între rândurile țăranilor, între țăranii din sate diferite, chiar și între țăranii diferiților proprietari ("foști") din același sat, distribuția nu are nicio legătură cu distribuția egalitaristă Doar în cadrul comunităților mici, aparatul de redistribuire creează nivelarea acestor mici sindicate închise Să ne uităm la datele statisticilor Zemstvo privind distribuția terenurilor alocate între gospodării În același timp, desigur, trebuie să luăm gruparea gospodăriilor nu în funcție de mărimea familiei, nu în funcție de numărul de muncitori, ci cu siguranță în funcție de viabilitatea economică a gospodăriilor individuale (semănat, număr de animale de tracțiune, număr de vaci etc), deoarece întreaga esență este și evoluția totalistă a agriculturii la scară mică constă în crearea și întărirea inegalității de proprietate în cadrul uniunilor patriarhale, în continuare în transformarea inegalității simple în relații capitaliste În consecință, ne-am întuneca toate trăsăturile noii evoluții economice dacă nu ne-am propus să studiem diferențele de viabilitate economică din interiorul țărănimii Să luăm mai întâi un uyezd tipic (studiile de uz casnic ale statisticilor zemstvo cu tabele de combinații detaliate r, r sunt limitate la uyezd individuale) și apoi vom da motive care fac necesară extinderea concluziilor de interes pentru țărănimea întregii Rusii Împrumutăm materialul din Dezvoltarea capitalismului în Rusia, capitolul P În Krasnoufimsky uyezd, gubernia Perm, care deține exclusiv proprietate comunală asupra pământului țărănesc, terenul alocat este distribuit după cum urmează: Pentru o curte Duș vol n Nadeln teren des Brut Pământ Procesat până la dec " - " " - " · , " - " " bol " Total , , Vedem că odată cu creșterea viabilității economice a gospodăriilor, dimensiunea familiei crește, fără îndoială, corect Este clar că - multifamilial este unul dintre factorii bunăstării țărănești* Acest lucru este de netăgăduit Singura întrebare este la ce relații sociale și economice duce această bunăstare în situația dată a întregii economii naționale În ceea ce privește terenurile de alocare, observăm o distribuție neuniformă, deși nu foarte semnificativă Cu cât gospodăria țărănească este mai bogată, cu atât este mai mare teren pe cap de locuitor În grupa inferioară, mai puțin de des alocare teren la suflet vol Și ; în grupuri suplimentare, aproximativ zece-trei des - cam - patru - si, in final, in ultimul grup inalt peste dess alocare teren la suflet vol Și În consecință, o familie numeroasă și cea mai mare prevedere cu terenuri alocate servesc drept bază pentru prosperitatea unei mici minorități de țărani Pentru cele mai mari două grupuri acoperă doar o zecime din numărul total de gospodării Iată procentele meledu după numărul de gospodării, populație și distribuție teren de alocare: Grupuri de curte Procentul din total DvorovPopulația, aproximativ n Teren de alocare II prelucrare pământ , , , Procesat pana la des , " " - " " " - " "(" - " " mai mult de " Total Din aceste cifre reiese clar că există o repartizare proporțională a terenului de repartizare, că rezultatul egalizării comunale este luat în considerare de noi Procentele populației pe grupuri și terenurile de alocare pe grupuri sunt destul de apropiate unele de altele Dar chiar și aici

influența viabilității economice a gospodăriilor individuale începe deja să se arate: în grupurile inferioare ponderea terenului este mai mică decât ponderea populației, în grupurile superioare este mai mare Iar acest fenomen nu este unul izolat, nu doar privind un singur județ, ci comun întregii Rusii În lucrarea de mai sus, am rezumat date omogene pentru de districte din a -a provincie a celor mai diverse localități din Rusia Aceste date, care acoperă o jumătate de milion de gospodării țărănești, arată aceleași relații peste tot % din gospodăriile înstărite au , %- , % din populație și , %- , % din terenuri alocate Cele mai sărace % din gospodării au , %- , % din populație și , %- , % din terenuri alocate proporţional - - Realitatea repartizării terenurilor alocate este peste tot, iar în același timp peste tot efectul este că comunitatea este alimentată în direcția burgheziei țărănești; abaterile de la proporţionalitate merg peste tot în favoarea grupurilor superioare ale ţărănimii Astfel, ar fi o profundă greșeală să credem că în studierea grupării țărănimii în funcție de viabilitatea lor economică, ignorăm influența "egalizantă" a comunei Dimpotrivă, luăm în considerare, prin intermediul unor date precise, semnificația economică reală a acestei egalizări Arătăm cât de departe se extinde această egalizare, până la ce duce, în cele din urmă, întregul sistem de redistribuire Deși acest sistem va oferi cea mai bună repartizare a pământului de calitate diferită și terenuri diferite, este un fapt incontestabil că preponderența grupurilor înstărite ale țărănimii asupra celor mai sărace se reflectă și în repartizarea pământului de alocație Distribuția altor terenuri nealocate, așa cum vom vedea acum, este nemăsurat mai inegală Semnificația chiriei într-o economie țărănească este binecunoscută Nevoia de pământ dă naștere unor forme neobișnuit de diverse de relații de aservire pe acest sol Destul de des, așa cum am spus deja mai sus, închirierea pământului de către țărani este, de fapt, un sistem de muncă-serviciu al economiei proprietarilor de pământ - este o metodă feudală de dobândire a forței de muncă pentru stăpân Astfel, semnificația feudală a rentei noastre țărănești este fără îndoială Dar din moment ce avem în fața noastră evoluția capitalistă a unei țări date, trebuie să facem un studiu special asupra modului în care se manifestă relațiile burgheze și dacă se manifestă în arenda țărănească Pentru aceasta, din nou, sunt necesare date asupra diferitelor grupuri economice ale țărănimii, și nu asupra comunelor și satelor întregi De exemplu, în Rezultatele statisticilor Zemstvo, domnul Karyshev a trebuit să admită că chiriile în natură (adică chiriile nu pentru bani, ci pentru utilizare integrală sau pentru lucru) sunt, de regulă generală, peste tot mai scumpe decât banii chiriile și, în plus, mult mai scumpe, uneori de două ori mai mari în plus, chiriile în natură sunt cel mai puternic dezvoltate în rândul celor mai sărace grupuri ale țărănimii Țăranii oarecum bogați încearcă să închirieze pământ pentru bani "Chiriașul profită de cea mai mică ocazie pentru a plăti chiria în numerar și astfel să reducă costul folosirii terenului altcuiva" (Karyshev în op cit , p) Aceasta înseamnă că trăsăturile feudale ale arendarilor noastre cad cu toată greutatea asupra celor mai săraci țărani Cei bogați încearcă să se elibereze de jugul medieval și reușesc doar în măsura în care au la dispoziție suficiente sume de bani Mânca - - Bani - puteți închiria teren pentru numerar la prețurile normale ale pieței Nu există bani - te duci în robie, plătești prețuri exorbitante pentru pământ sub formă de partajare sau sub formă de compensare a muncii Am văzut mai sus de câte ori prețurile forței de muncă pentru forță de muncă sunt mai mici decât bătăile civile Și dacă condițiile contractului de închiriere sunt

diferiți pentru țăranii cu bogății diferite, atunci este clar că nu ne putem limita (cum face în mod constant Karyshev) la gruparea țăranilor în funcție de alocare, deoarece o astfel de grupare îmbină artificial gospodăriile cu bogății diferite, confundă proletariatul rural cu burghezia ţărănească Să luăm pentru ilustrare datele pentru Kamyshin uyezd din provincia Saratov, care este aproape în întregime comunală (din de comunități din această provincie, au pământ în proprietate comunală) Iată relațiile dintre diferitele grupuri de curți pentru închirierea terenului: Grupuri de gospodari: "/o Yards Aproximativ zecimi per curte alocată Alocare teren arabil Teren inchiriat Nu lucrează animale CU CAP de vite de lucru " """ " """ , , , " """ , , , " sau mai multe" Total Distribuția terenului de alocare ne este deja familiară: gospodăriile bogate sunt mai bine asigurate cu el pe unitate de populație decât cele sărace Distribuția chiriei se dovedește a fi de zece ori mai neuniformă Grupul de sus are de trei ori mai mult teren de alocare decât grupul de jos (, față de ,) Terenul închiriat din grupa cea mai înaltă este de cincizeci de ori mai mare decât în cel mai mic (, față de ,) Închirierea, în consecință, nu egalizează diferențele dintre țărani în ceea ce privește viabilitatea economică, ci le întărește și le acutizează înzecit Concluzia opusă, care se găsește în mod repetat printre economiștii populiști (V V , Nik -on, Marese, Karyshev, Vikhlyaev și alții), se bazează pe următoarea eroare De obicei, ei iau o grupare de țărani după loturi și arată că cei cu loturi puține închiriază mai mult decât cei cu loții multe În acest moment se opresc, în principal curțile înstărite ale comunităților sărace sunt cele care închiriază pământul și, prin urmare, aparenta egalizare a comunităților nu acoperă decât cea mai mare denivelare de distribuție în cadrul comunităților Karyshev, de exemplu, Levin Sobr compozitii V IX el însuși admite că "închirierile mari sunt folosite a) de categoriile de terenuri mai puțin înstărite, dar b) de grupurile mai înstărite din acestea" (op pp , op cit), însă, nu examinează sistematic distribuția chiriilor pe grupuri Pentru a face mai clară această eroare a economiștilor populiști, să citam un exemplu - domnul Maresse (în The Influence of Harvests and Grain Prices, Vol I, p) Oi deduce din datele pentru Melitopol Uyezd "o distribuție aproximativ uniformă a chiriei pe cap de locuitor" Ce s-a întâmplat? Cert este că dacă distribui curțile după numărul de muncitori, soț sex, se dovedește că gospodăriile fără muncitori închiriază "în medie" , des pentru o curte de inchiriere, curti cu angajat - cate , desiatine; cu doi - , dess , cu trei - , dess Ideea este că aceste gospodării "medii" combină gospodării cu solvabilitate economică complet diferită, că printre, de exemplu, gospodăriile cu muncitor, există gospodării care închiriază cu des iar cei care seamănă - dss cu - capete de vite de lucru, iar gospodăriile închiriind dess , semănând mai mult de dess cu sau mai multe capete de vite de lucru Egalizarea astfel dedusă de domnul Maresse este fictivă De fapt, în Melitopol Uyezd, cele °/θ ale celor mai bogate gospodării, în ciuda faptului că au cea mai mare prevedere atât cu terenuri de alocare, cât și de cumpărare, se concentrează , °/o·, i e două treimi din toate terenurile arendate, rămânând doar , % din ponderea celor mai sărace gospodării Mai departe Dacă vedem, pe de o parte, chiria unei zecimi, sau chiar a unei părți din ea, în gospodăriile celor fără cai și cu un singur cal, iar pe de altă parte, chiria de - acri din gospodăriile din patru sau mai multi cai, atunci este clar ca aici cantitatea se transforma in calitate Primul contract de închiriere este un contract de închiriere din nevoie, un contract de leasing Un "chiriaș" aflat în asemenea condiții nu poate decât să fie

transformat într-un instrument de exploatare prin compensarea muncii, angajări de iarnă, împrumuturi de bani etc Dimpotrivă, o curte care are - acri teren de padel, și închiriază - acri în plus, închiriază evident nu din blană, ci din bogăție, nu pentru "hrană", ci pentru îmbogățire, pentru a " face bani" Aici vedem cu ochii noștri transformarea rentei în agricultură capitalistă, apariția antreprenoriatului în agricultură Astfel de șantiere, după cum vom vedea mai jos, nu pot face fără angajarea muncitorilor agricoli Acum întrebarea este, cât de general este acest contract de închiriere în mod clar antreprenorial? Vom da mai jos un indiciu că creșterea economiei antreprenoriale se manifestă diferit în diferite domenii ale agriculturii comerciale Acum să mai dăm câteva exemple și să tragem concluzii generale despre închiriere - În raionul Nipru din provincia Tauride, gospodăriile care semănează sau mai multe desiatine reprezintă , % din total Oii au teren de alocare de - desiatine pe curte și închiriat pentru - de acri În districtul Novouzspsky din provincia Samara iarzi cu sau mai multe capete de sclav animalele reprezintă , % din total Semănă - - des pe curte, inchiriere teren nealocat pentru - - dess pe curte (prima cifră se referă la grupul cu - capete, animale sclave, , % din curți; a doua - - capete, , % din curți; a treia - sau mai multe capete, , % din curți) Alocare teren pe care îl închiriază în alte societăți pentru - - dess iar in societatea lui la - - dec În districtul Krasnoufimsky din provincia Perm, dess și mai mult de , % din numărul total de gospodării Au - des teren de alocare pentru curte si inchiriat cu - dess teren arabil si - dec cosit În două districte din provincia Oryol (Yelets și Trubchevsky) curțile cu sau mai mulți cai reprezintă , % din total Având , dec de teren de alocare, aceștia, prin cumpărarea de teren și arendă, își aduc folosința terenului la , dess În districtul Zadonsk din provincia Voronezh cifre corespunzătoare: , °/O yarzi la , dess teren de alocare și , % des toate folosirea terenului În trei districte ale provinciei Nijni Novgorod (Kpyagininsky, Makaryevsky și Vasilsky) - , ° / gospodării cu sau mai mulți cai Au - des alocare teren pe curte, și toate folosirea terenului de - dess Din aceasta rezultă clar că renta antreprenorială în rândul țărănimii nu este un fenomen izolat și nu întâmplător, ci unul general și omniprezent Peste tot și pretutindeni se remarcă din comunitate gospodăriile prospere, care constituie întotdeauna o minoritate nesemnificativă și organizează mereu agricultura capitalistă cu ajutorul închirierii antreprenoriale Prin urmare, prin fraze generale despre hrană și rente capitalistă, nimic nu poate fi clarificat în chestiunile economiei noastre țărănești: este necesar să se studieze date specifice despre dezvoltarea trăsăturilor feudale în rentă și despre formarea relațiilor capitaliste în ea Am dat mai sus date despre ce proporție din populație și terenuri alocate este concentrată în cele % dintre cele mai prospere gospodării Putem adăuga acum că ei concentrează de la , % la , % din întregul teren arendat de țărănimii, lăsând ponderii a % din gospodăriile grupurilor inferioare de la % până la % din întregul teren arendat Concluzia de aici este clară: dacă suntem întrebați ce fel de chirie predomină în Rusia, chiria alimentară sau chiria afacerii, chiria din nevoie sau chiria țăranilor prosperi, chiria iobagilor (laborator, înrobire) sau chiria burgheză, atunci poate exista un singur raspuns * - - În ceea ce privește numărul de gospodării de chiriași, fără îndoială, majoritatea chiriașilor închiriază din nevoie Pentru marea majoritate a țăranilor, chiria este robie În ceea ce privește cantitatea de pământ arendat, nu mai puțin de jumătate din acesta se află, fără îndoială, în mâinile țărănimii prospere, burgheziei rurale, care organizează agricultura

capitalistă Datele privind prețurile pentru terenurile închiriate sunt de obicei date doar "în medie" pentru toți chiriașii și pentru toate terenurile În ce măsură aceste medii înfrumusețează sărăcia imensă și opresiunea țăranilor, se poate vedea din statisticile Zemstvo pentru districtul Nipru din provincia Tauride, unde prețurile chiriei pentru diferite grupuri ale țărănimii sunt date ca o excepție fericită: Procentul de curti inchiriate Des teren arabil inchiriere curte Lant des freca· La semănat pana la dec " " - " " " - " , , " " - " " " mai mult de " Total , , , Astfel, prețul de închiriere "mediu" este de ruble cop pentru o zecime - denaturează direct realitatea, stingând acele contradicții care alcătuiesc însăși esența materiei Săracii sunt nevoiți să închirieze la un preț ruinător de peste trei ori mai mare decât media Bogații cumpără profitabil terenuri "cu ridicata" și, bineînțeles, îl transferă ocazional unui vecin nevoiaș cu un profit de % Există închirieri și închirieri Există robie feudală, există chirie irlandeză și există comerț cu pământ, agricultura capitalistă Un astfel de fenomen precum cedarea terenurilor alocate de către țărani arată și mai clar relațiile capitaliste în cadrul comunității, ruinarea săracilor și îmbogățirea minorității în detrimentul acestei mase ruinate Închirierea și închirierea terenurilor sunt fenomene de genul care nu au nicio legătură cu comunitatea și nivelarea acesteia Ce semnificație va avea această egalizare a repartizării terenurilor alocate în viața reală dacă săracii sunt nevoiți să-i închirieze pe cei bogați? pământ egalitar dat ei? Și ce respingere mai ilustrativă a punctelor de vedere "picturale generale" poate fi imaginată decât acest fapt de ocolire prin viață a oficialului, auditului, egalizării guvernamentale a alocațiilor? Este dovedită neputința oricărui fel de egalizare în fața capitalismului în curs de dezvoltare - - cu propriii ochi prin faptul că terenul de alocare era închiriat de săraci și concentrarea chiriei de către bogați Cât de răspândit este acest fenomen de predare a terenurilor alocate? Potrivit acelor studii zemstvo-statistice deja depășite din anii , la care suntem nevoiți să ne reținem deocamdată, numărul gospodăriilor care închiriază terenuri și procentul de teren alocat închiriat par mici De exemplu, în raionul Nipru din provincia Taurida, , % dintre gospodarii închiriază terenuri de alocare; procentul de teren de alocare închiriat este de , °/ În districtul Novouzensky din provincia Samara, terenul este închiriat pentru ° / gospodării În districtul Kamyshinsky din provincia Saratov procent de teren arendat= °/ În districtul Krasnoufimsky din provincia Perm arendare alocatie teren arabil g / mii proprietari din %, i e peste o treime Închiriere % mii dess alocare teren din , i e aproximativ °/ În districtul Zadonsk din provincia Voronezh - mii de acri de teren de alocare sunt închiriate din % din mie, i e mai putin de % În trei districte ale provinciei Nijni Novgorod mii des din mii, i e de asemenea, mai puțin de % Dar toate aceste cifre par doar nesemnificative, deoarece astfel de procente includ presupunerea tacită că proprietarii tuturor grupurilor închiriază terenuri mai mult sau mai puțin egal Și o astfel de presupunere este direct opusă realității Mult mai important decât numărul absolut de închiriere și închiriere, decât procentele medii de teren închiriat sau proprietarii care închiriază pământ, este faptul că în principal cei săraci sunt cei care închiriază pământul, în timp ce cei bogați închiriază cea mai mare cantitate de pământ Pe acest punct de vedere, datele studiilor statistice Zemstvo nu lasă nicio umbră de îndoială Cele % dintre cele mai prospere gospodării reprezintă între , % și , % din totalul terenurilor închiriate Dimpotrivă, % din gospodăriile din grupele inferioare scad de la , % la

, % din totalul terenurilor închiriate Și aceste pământuri închiriate de săraci, desigur, sunt închiriate de aceiași țărani bogați Aici, din nou, este clar că, în diferite grupuri ale țărănimii, arendarea pământului are o altă semnificație: săracii îl închiriază din nevoie, incapabili să cultive pământul, fără semințe, animale, unelte și au nevoie disperată de bani Bogații închiriază puțin, fie schimbând o bucată de pământ cu alta în interesul economiei, fie prin comerț direct cu pământ Iată datele specifice raionului Nipru din provincia Tauride (vezi tabel, la p) Nu este clar din aceste date că abandonarea pământului și proletarizarea la scară enormă se îmbină aici cu comerțul cu pământ al unui pumn nesemnificativ de oameni bogați? Nu este oare caracteristic ca procentul de teren alocat în arendă să crească tocmai în rândul acei semănători mari care au câte desiatine? teren alocat pentru curte, - szo - P despre c e II t s Proprietari de case, închiriate chiriașii pe lot teren separat teren Purtători Semănat până la doze " - " " - >> " - " " peste de ani " Pe județ , , dss nota de vânzare și , dec teren arendat? În ansamblu, întregul grup sărac din raionul Nipru, adică °/o gospodării, având mii dss de teren de alocare, arenda , arenda % din o mie de des Iar grupul bogat, având , °/ gospodării, cu gospodării alocare teren, arenda dess alocare teren si chirii dess În trei judeţe ale buzelor Tauridei acest grup bogat închiriază dss teren de alocare, i e trei cincimi din toate terenurile închiriate! În districtul Novouzensky din provincia Samara % din gospodăriile fără cai și % din gospodăriile cu un singur cal închiriază terenuri de alocare, iar proprietarii a sau mai mulți cai de animale de tracțiune, adică doar , % din numărul total de gospodării închiriază terenuri alocate pentru - - - de acri Va trebui să spunem aproape același lucru cu privire la terenul care urmează să fie cumpărat ca și în ceea ce privește închirierea Diferența aici este că există caracteristici ale chiriei feudale în chirie, că chiria poate fi în anumite condiții de muncă-servire și aservire, adică uneori este o modalitate de a lega de economia moşierească muncitorii din rândul ţăranilor săraci din vecinătate Cumpărarea de pământ în proprietate privată de către țăranii putrezi este un fenomen pur burghez În Occident, muncitorii fermieri și complicii sunt uneori legați de pământ vânzându-le mici loturi de pământ În Rusia, o operațiune similară a fost realizată de mult de către stat sub forma marii reforme din , iar acum cumpărarea de pământ de către țărani exprimă exclusiv separarea reprezentanților burgheziei rurale de comună Despre modul în care s-a dezvoltat achiziția de pământ de către țărani după , am spus mai sus, analizând datele privind proprietatea pământului Aici este necesar să subliniem concentrația enormă de teren vândut în mâinile unei minorități Gospodăriile bogate de °/o au de la , % la % din teren vândut; % dintre cele mai sărace gospodării - de la , % la , % din totalul terenului cumpărat de țărani Putem spune cu siguranță, așadar, că din % mil hectare de teren, care - țăranii au dobândit proprietate personală din până în (vezi mai sus), de la / la / se află în mâinile unei minorități nesemnificative de gospodării înstărite Același lucru este valabil, desigur, în cazul achiziției de pământ de către societățile și asociațiile țărănești În , societățile țărănești dețineau de desiatine de acte de pământ, iar în deja , milioane des , iar asociaţiile ţărăneşti în aveau , milioane hectare de teren în proprietate privată Ar fi o greșeală să credem că terenul cumpărat sau închiriat de către societăți este distribuit într-un mod diferit decât în cazul achiziției sau închirierii individuale Faptele spun altceva De exemplu, în trei districte continentale ale provinciei Tauride au fost

strânse date privind repartizarea pământului arendat de la trezorerie de către societățile țărănești și s-a dovedit că °/ din terenul arendat este în mâinile unui grup bogat (aproximativ % din gospodării), iar % din cele mai sărace gospodării au doar % din totalul terenurilor închiriate Țăranii împart pământul arendat sau cumpărat în alt mod decât "după bani" IV Însumarea datelor de mai sus privind alocarea, arenda, actul de vânzare și terenul țărănesc arendat conduce la concluzia că utilizarea efectivă a pământului a țărănimii devine din ce în ce mai puțin consecventă cu proprietatea oficială, de stat, de alocare a țărănimii în fiecare zi Bineînțeles, dacă luăm cifre brute sau valori "medie", atunci arenda terenului alocat va fi rambursată prin chirie, restul chiriei și terenului de vânzare vor fi distribuite între întreaga masă de gospodării, parcă, în mod egal , și se va avea impresia că utilizarea efectivă a terenului nu diferă foarte semnificativ de cazul respectiv, adică - de ex din alocare Însă o astfel de impresie ar fi o ficțiune, căci proprietatea reală a țăranilor se abate cel mai mult de la egalizarea inițială a terenurilor de alocație tocmai în grupurile extreme, astfel încât atunci când se folosește "medie", problema este inevitabil denaturată De altfel, întreaga utilizare a pământului a țăranilor pentru grupurile inferioare se dovedește a fi relativ - și uneori absolut - mai mică în comparație cu proprietatea de alocație (închirierea pământului; o cotă nesemnificativă din chirie); pentru grupurile superioare, totuși, întreaga utilizare a terenului se dovedește întotdeauna a fi atât relativ, cât și absolut mai mare în comparație cu proprietatea asupra terenului de alocare, din cauza concentrării facturilor de vânzare și a terenurilor închiriate Am văzut că °/ din gospodăriile celor mai sărace grupuri se află în mâna a - °/ din terenuri alocate; utilizarea totală a terenurilor este de doar , %- , % Scăderea se dovedește a fi în unele - - ceaiurile aproape s-au dublat: de exemplu, în districtul Krasnoufimsky din provincia Perm , °/ din terenul de alocare și , °/ din întreaga utilizare a terenului °/o din gospodăriile înstărite au - % din terenul alocat, în timp ce utilizarea totală a terenului este de - °/ Iată câteva date concrete pentru a ilustra aceste relații În raionul Nipru din provincia Tauride % dintre cele mai sărace gospodării au de deși teren de alocare; cu toate acestea, utilizarea lor a terenului este de mii dess , i e mai putin de mii dess Grupul bogat (°/o gospodării) are de des teren de alocare; cu toate acestea, utilizarea sa a terenului este de mii dess , t -s pe mii des Mai mult Iată datele pentru trei districte ale provinciei Nijni Novgorod: Eeyore yard conturi pentru zecime: teren iadeln Utilizarea totală a terenului Fără cai , , Cu pierdere D " " " " " şi bol , Total , Și aici, în grupa cea mai de jos, ca urmare a închirierii și închirierii, s-a produs o scădere absolută a utilizării terenului Și acest grup inferior, adică fără cai, cuprinde întregi °/o yarzi Aproape o treime din curți pierd absolut din chirie și chirie Gospodăriile cu un singur cal (% din gospodării) și-au crescut utilizarea pământului, dar extrem de nesemnificativ, într-o proporție mai mică decât creșterea medie a utilizării pământului țărănesc (de la , desiatine la , desiatine) Așadar, ponderea acestui grup în totalul utilizării terenului a scăzut: avea , % din terenuri alocate în toate cele trei județe, iar acum este de , % din totalul folosirii terenului Dimpotrivă, o mică minoritate a grupurilor superioare și-a crescut utilizarea terenurilor cu mult peste medie Cei trei cai (, °/ gospodării) și-au mărit proprietatea asupra pământului de o dată și jumătate: de la des pana la dec Multi-cal (, % din gospodării) - mai mult decât dublat, de la dss până la dss Vedem,

așadar, ca un fenomen general, rolul în scădere al terenului de alocare în agricultura țărănească Această scădere are loc la ambii poli ai satului în moduri diferite În rândul săracilor, rolul terenului de alocare este în scădere, deoarece nevoia tot mai mare și ruina fac necesară închirierea acestuia, abandonarea terenului, reducerea managementului terenului din cauza lipsei de animale, unelte, semințe, bani și plecați fie la un fel de muncă angajată, fie la împărăția cerurilor Grupurile inferioare ale țărănimii se sting - grevele foamei, scorbutul, tifosul își fac treaba În grupele superioare ale țărănimii, teren de alocare - - scade în semnificaţia ei, pentru că economia în expansiune este nevoită să treacă cu mult dincolo de graniţele sale, este nevoită să se construiască pe noi proprietăţi de pământ, nu la draft, ci liber, nu primordial ancestral, ci cumpărat de pe piaţă: cumpărare şi închiriere Cu cât țărănimea este mai bogată în pământ, cu atât mai slabe sunt urmele iobăgiei, cu atât mai rapidă dezvoltarea economică, cu atât mai puternică această eliberare de pământul de alocare, atragerea întregului pământ în comerț, construirea agriculturii comerciale pe pământ închiriat Un exemplu este Novorossiya Tocmai am văzut cum țărănimea prosperă se descurcă acolo mai mult pe pământul cumpărat și închiriat decât pe terenul de amenajare Acest lucru pare un paradox, dar este un fapt: în zona cea mai bogată în pământ a Rusiei, țărănimea prosperă, cea mai mare dotată cu terenuri alocate (- acri de teren alocat pe gospodărie), deplasează centrul de greutate a gospodăririi terenurilor de la alocare la nealocare Faptul că rolul pământului de alocare s-a diminuat în ambii poli cu progres rapid ai țărănimii este, printre altele, de o importanță extraordinară pentru aprecierea condițiilor acelei revoluții agrare care a fost lăsată moștenire în secolul al XIX-lea până în secolul al XX-lea și care a dat naștere la lupta de clasă în revoluția noastră Acest fapt arată clar că destrămarea vechii moșieri, atât moșier cât și țărănesc, a devenit o necesitate economică necondiționată Această ruptură este absolut inevitabilă și nicio forță de pe pământ nu o va împiedica Lupta se desfășoară asupra formei acestei despărțiri, asupra metodelor ei: fie pe calea Stolypin, cu păstrarea moșiilor și jefuirea comunității cu pumnii, fie pe cale țărănească, cu desființarea de moşii funciare şi eliminarea tuturor împărţirilor medievale de pe pământ prin naţionalizarea pământului Dar despre asta vom vorbi mai detaliat mai jos Aici este necesar să subliniem fenomenul important că rolul în scădere al terenurilor de alocare duce la o repartizare extrem de neuniformă a impozitelor și taxelor Se știe că impozitele și taxele de la țăranul rus au păstrat urme enorme ale Evului Mediu Nu putem intra aici în detalii care se referă la istoria financiară a Rusiei Este suficient să menționăm răscumpărarea - aceasta este o continuare directă a taxelor medievale, acest tribut adus proprietarilor feudali, cerut cu ajutorul unui stat polițienesc Este suficient să reamintim impozitarea inegală a pământurilor nobiliare și țărănești, taxe naturale etc Oferim doar suma finală a impozitelor și taxelor conform statisticilor Voronezh ale bugetelor țărănești Venitul mediu brut al pământului țărănesc (conform datelor din de bugete tipice) este stabilit la de ruble k , brut - - consum p Venit net p k Suma impozitelor și taxelor care se încadrează pe curtea "medie" este de de ruble cop Astfel, impozitele și taxele se ridică la ° / aproximativ venitul net Desigur, aceasta este doar sub formă de taxă, dar în realitate este vorba de fosta exploatare feudală a "clasei de draft" Venitul monetar net al unei familii medii este de numai r k , adică "impozitele" de la țăranul rus sunt de două ori venitul său monetar net

- asta conform datelor din , nu ! Dar și aici, cifrele medii înfrumusețează nevoia țărănimii și înfățișează starea țărănimii de multe ori mai bine decât este în realitate Datele privind distribuția impozitelor și taxelor între grupurile de țărani cu solvabilitate economică diferită arată că pentru un țăran fără cai și cu un singur cal (adică pentru trei cincimi din numărul total de familii de țărani din Rusia), impozitele și taxele sunt multe ori mai mare decât nu numai banii puri, ci și venitul net brut Iată datele: Date bugetare (pentru rub gospodărie) Consum Brut Taxe și De asemenea în % SURSA DE VENIT TAXA lì cheltuiala a) Fără lamă) C losh c) " " O " " , , , , e) " " C) " i mai mult Medie Țăranii fără cai și cu un singur cal plătesc sub masca impozitelor o șapte și o zecime din întreaga lor cheltuială brută Este puțin probabil ca cotizațiile iobagilor să fie atât de mari: proprietarul de pământ nu ar beneficia de inevitabila ruină a masei de țărani care îi aparțineau Cât despre inegalitatea impozitelor, se dovedește a fi enormă: cei bogați plătesc de trei-două ori mai puțin proporțional cu veniturile lor De ce depinde această denivelare? Din faptul că țăranii împart masa principală a impozitelor pe pământ Cota de impozite și cota de teren alocat se contopesc pentru țăran într-un singur concept: "suflet" Și dacă în exemplul nostru calculăm suma impozitelor și taxelor care se încadrează în diferite grupuri pentru zecime de teren alocat, vom obține următoarele cifre: a) , ruble; b) , ; c) , ; d) , ; e) , și f) , ruble Cu excepția grupului cel mai înalt, unde sunt mari unități industriale care sunt impozitate special, vedem - - repartizarea aproximativ egală a impozitelor Cota de teren alocată aici corespunde din nou, în mare, cotei de impozite Acest fenomen este o supraviețuire directă (și o dovadă directă) a naturii dificile a comunității noastre După însăși condițiile agriculturii prin muncă-serviciu, aceasta nu poate fi altfel: moșierii nu s-ar fi putut asigura pentru ei înșiși timp de o jumătate de secol după "eliberarea" muncitorilor în robie dintre țăranii vecini, dacă acești țărani nu ar fi fost legați de foame parcele, nu erau obligate să plătească preţuri exorbitante pentru ele Nu trebuie să uităm că la sfârșitul secolului al XIX-lea în Rusia nu era deloc neobișnuit ca țăranii să-și cumpere pământul de pe alocare, să plătească "tops" pentru a renunța la alocația lor, i e să plătească o anumită sumă celui care a preluat îmbrăcămintea celor plecați De exemplu, domnul Jbankov, descriind viața țăranilor din Kostroma în cartea: "Partea femeii" (Kostroma,), spune că printre locuitorii Kostroma care se odihnesc, "rar proprietarii primesc o anumită mică parte din impozitele pentru pământ și, de obicei, îl închiriază numai pentru ca cei care au angajat-o să îngrădească grădini în jurul ei, iar proprietarul însuși plătește toate taxele În "Revista provinciei Iaroslavl", publicată în , există o serie de indicii similare că lucrătorii pensionari trebuie să-și plătească alocația Desigur, în provinciile pur agricole nu vom întâlni o asemenea "putere a pământului" Dar pentru ei, sub o altă formă, este valabil, fără îndoială, faptul că rolul terenului de alocare este în scădere la ambele capete ale ruralului Acesta este un fapt universal Și dacă este așa, atunci repartizarea impozitelor pe terenurile alocate provoacă inevitabil o impozitare din ce în ce mai neuniformă Dezvoltarea economică din toate părțile și în cele mai variate moduri duce la prăbușirea formelor medievale de proprietate a pământului, la casarea partițiilor de clasă (alocație, terenuri proprietare etc), noi forme de economie se pun la capat indiferent din bucăți atât a dreptului de proprietate asupra pământului Secolul al XIX-lea a lăsat moștenire celui de-al XX-lea, ca sarcină incontestabilă obligatorie, finalizarea

acestei "curățări" a formelor medievale de proprietate a pământului Lupta este dacă această "epurare" se va face sub forma unei naționalizări țărănești a pământului sau sub forma unui jaf accelerat al comunei de către kulaci și transformarea economiei moșiere într-o economie Junker Continuând analiza datelor despre sistemul actual al economiei țărănești, să trecem de la problema pământului la problema creșterii vitelor Și din nou aici trebuie să stabilim, ca regulă generală, că repartizarea animalelor între fermele țărănești este mult mai neuniformă decât repartizarea terenului de alocație Iată, de exemplu, mărimea creșterii vitelor printre țăranii din districtul Nipru din provincia Tauride: - - Cade pe o curte: alocare teren des Total cap de vite Nesemănat Semănat până la des " - " " - " " - " " peste " , In medie , , Diferența dintre grupurile extreme în ceea ce privește numărul de animale este de zece ori mai mare decât în ceea ce privește cantitatea de teren alocat Mărimea efectivă a fermei se dovedește a fi, conform datelor privind creșterea vitelor, foarte puțină asemănare cu ceea ce este de obicei acceptat atunci când ne restrângem la date medii și ipoteze despre rolul atot determinant al alocației Indiferent de uyezds luăm, peste tot și pretutindeni distribuția efectivelor de animale se dovedește a fi mult mai neuniformă decât repartizarea terenurilor alocate Cele % din gospodăriile înstărite, cu - °/ teren alocat, au de la % până la % din numărul total de animale deținute de țărănime într-un anumit uyezd sau grup de uyezd Ponderea a % din gospodăriile din grupele inferioare este de la % la % din numărul total de animale Dar aceste date sunt încă departe de a evalua întreaga amploare a diferențelor reale Alături de întrebarea cantității de animale, problema calității acestuia nu este mai puțin, și uneori chiar mai importantă Este de la sine înțeles că un țăran pe jumătate ruinat, cu o economie cerșetoare și încurcat din toate părțile de robie nu este în măsură să dobândească și să păstreze vite de vreo bună calitate Proprietarul (nefericitul proprietar) moare de foame, moare și vitele, nu poate fi altfel Datele bugetare pentru Gubernia Voronezh arată extrem de clar avaritatea economiei pastorale a țăranilor fără cai și cu un singur cal, adică trei cincimi din numărul total al fermelor țărănești din Rusia Prezentăm un eșantion din aceste date pentru a caracteriza economia pastorală a țăranilor (vezi tabel, p) Țăranii fără cai din Rusia europeană în perioada - reprezentau % dintr-un milion de gospodării Ne putem imagina cum este "economia" lor agricolă când cheltuiesc opt copeici pe an pe unelte vii și moarte Țărani cu un singur cal % dintr-un milion de gospodării Cu cinci ruble pe an cheltuite pentru reumplerea stocurilor și a animalelor, ei pot trudi pentru totdeauna doar în nevoie fără speranță Chiar și pentru țăranii cu doi cai (% dintr-un milion de gospodării) și țăranii cu trei cai (milion de gospodării), cheltuielile cu uneltele vii și moarte sunt de numai - r - - Cheltuieli medii pe an (ruble) si ha ha h o v o V ha K n eu ha ha in , D , , in si , , , , , , , , ' ȘI La si in La Și La a) fără cai b) De la losh c) " " d) " " E) " " f) " și b " In medie în an Numai în cele mai înalte două grupuri (în toată Rusia există de astfel de ferme țărănești din din toate fermele țărănești) cheltuielile cu uneltele vii și moarte se apropie în vreun fel de aparența unei economii agricole obișnuite Este destul de firesc ca în astfel de condiții calitatea animalelor să nu fie aceeași în fermele de grupuri diferite Costul unui cal de lucru este determinat, de exemplu, pentru un țăran cu un cal la de ruble, pentru un țăran cu doi cai la de ruble, pentru un țăran cu trei cai la de ruble, pentru un țăran cu patru cai la de ruble ruble iar pentru unul multi-cal la de ruble Diferența

dintre meledu pe grupuri extreme este de peste °/o· Și acest fenomen este comun tuturor țărilor capitaliste unde există agricultură mică și mare În cartea mea The Agrarian Question (Partea I, Sankt Petersburg,), am arătat că cercetările lui Drexler în domeniul agriculturii germane și al creșterii vitelor au dat exact același rezultat Greutatea medie a unei bucăți medii de vite era de kilograme pe moșii mari (, op cit , p); - , de la x / - ^ / hectare - și, în final, în ferme cu până la / hectare - kilograme În funcție de cantitatea și calitatea animalelor este și îngrijirea pământului, în special fertilizarea acestuia Am arătat mai sus că toate datele statistice pentru întreaga Rusie mărturisesc o mai bună fertilizare a pământurilor moșierilor în comparație cu cea a țăranilor Acum vedem că o astfel de împărțire, care era corectă și legală pe vremea iobăgiei, este depășită Există o prăpastie profundă între diferitele ferme țărănești, iar toate cercetările, calculele, concluziile, teoriile bazate pe idei despre ferma țărănească "medie" duc la concluzii absolut greșite - - ape în acest număr, statisticile Zemstvo, din păcate, studiază extrem de rar diferite grupuri de gospodării, limitându-se la date no-oí) Dar în provincia Perm (districtul Krasnoufimsky), ca o excepție, au fost colectate date precise despre fertilizarea pământului de către diferite gospodării țărănești în timpul unui studiu de gospodărie: Procentul Ho- Exportat ferme, în general, cărucioare de gunoi de grajd exportând la curte (export transport) Procesat pana la dec Eze, " - "' " - " , " - " , " peste " , In medie Aici vedem deja diferite tipuri de agricultură, în funcție de mărimea fermei Și într-o altă localitate, cercetătorii care au acordat atenție acestei probleme au ajuns la concluzii similare Statisticienii din Oryol raportează că țăranii bogați au de la un singur cap de vite aproape de două ori mai mult gunoi decât cel al celor săraci Cu , bucăți de vite pe curte, acest osprey este egal cu de lire sterline și cu , capete animale în curte - de lire sterline "Normal" este considerat a fi de lire sterline, prin urmare, norma este atinsă doar în rândul unei mici minorități de țărani bogați Săracii sunt nevoiți să folosească paie și gunoi de grajd ca combustibil, uneori chiar să vândă gunoi de grajd etc În acest sens, pado ia în considerare creșterea numărului de fără cai în rândul țărănimii În - în de provincii ale Europei În Rusia existau , milioane de gospodării fără cai dintr-un total de , milioane, adică , °/ Aproximativ - ani mai târziu, în - , din , mil yarzi a fost de , milioane fără cai, adică , °/ Creșterea exproprierii țărănimii este deci fără îndoială Dar dacă priviți acest proces din punct de vedere agronomic, obțineți la prima vedere o concluzie paradoxală Această concluzie a fost făcută de cunoscutul scriitor populist domnul V V încă din (Buletinul Europei, , nr), comparând numărul de acri de pământ arabil la cal din ferma noastră țărănească și într-o "normală" fermă cu trei câmpuri - normală din punct de vedere al agronomiei S-a dovedit că țăranii țin prea mulți cai: au doar - desiatine pashpi pe cal în loc de arpono- - - eu - dosi "Este uimitor", a concluzionat domnul V V , "că decaii unei părți a populației acestei regiuni a Rusiei (zona centrală a pământului negru) trebuie privite într-o anumită măsură ca restabilirea unei relații normale între numărul de animale de tracțiune și suprafața de cultivat " De altfel, paradoxul se explică prin faptul că lipsa cailor este însoțită de concentrarea pământului în mâinile gospodăriilor înstărite, care au un raport "normal" dintre numărul de cai și suprafața cultivată Acest raport "normal" nu este "restaurat" (pentru că nu a existat niciodată în economia noastră țărănească), ci este realizat doar de burghezia țărănească "Anormalitatea" se rezumă la

fragmentarea mijloacelor de producție în mica agricultura țărănească: cantitatea de pământ pe care o cultivă un milion de țărani cu un singur cal cu ajutorul unui milion de cai este cultivată mai bine și mai temeinic de țăranii înstăriți cu ajutorul de / sau / milioane de cai În ceea ce privește uneltele moarte în agricultura țărănească, trebuie să se facă distincția între uneltele țărănești obișnuite și uneltele agricole îmbunătățite Distribuția celor dintâi corespunde, în general, cu distribuția animalelor de tracțiune; Nu vom găsi nimic nou în datele de acest fel pentru caracterizarea agriculturii țărănești Uneltele îmbunătățite, pe de altă parte, care costă mult mai mult, plătesc doar cu o fermă mai mare, sunt introduse doar de fermele dezvoltate cu succes și sunt incomparabil mai concentrate Datele despre această concentrare sunt extrem de importante, deoarece sunt singurele date care permit să se judece cu exactitate în ce direcție, în ce condiții sociale, progresul economiei țărănești merge Fără îndoială că din s-a făcut un pas înainte în această direcție, iar caracterul capitalist al acestui progres este foarte des contestat sau pus la îndoială, nu numai la proprietari, ci și în economia țărănească Iată statisticile Zemstvo privind distribuirea instrumentelor îmbunătățite printre țărani: Fără cai Cu cal " - " "' >" " și mai mult " " Pe județ , Dintre țăranii fără cai, în consecință, șapte zecimi sunt muncitori angajați, iar din țăranii cu un singur cal, aproape jumătate În districtul Krasnoufimsky din provincia Perm ponderea medie a gospodăriilor cu meșteșuguri agricole este de , %, iar dintre cei care nu cultivă pământ, , % sunt "industriali", dintre cei care cultivă până la des - , % În alte uyezd, unde meseriile agricole nu au fost deosebit de identificate, tabloul este mai puțin clar, dar rămâne totuși regula generală că "industriile" și "câștigul" sunt, în general, specialitatea grupelor inferioare Cincizeci la sută din gospodăriile din grupurile inferioare reprezintă între % și % din numărul total de gospodării cu venituri Din aceasta vedem că grupurile inferioare ale țărănimii, în special gospodăriile cu un singur cal și fără cai, sunt, prin poziția lor în structura generală a economiei naționale, muncitori agricoli și zilieri (mai larg: muncitori angajați) cu un alocare Această concluzie este confirmată atât de datele privind creșterea utilizării muncii salariate după în toată Rusia, cât și de studiile bugetare privind sursa de venit pentru grupurile inferioare, cât și, în sfârșit, de datele privind nivelul de trai al acestor grupuri Pe această triplă dovadă ne vom opri oarecum mai în detaliu Datele generale privind creșterea numărului de muncitori salariați din mediul rural din Rusia sunt disponibile numai pentru lucrătorii pensionari, fără o distincție precisă între agricultură și neagricolă Întrebarea dacă cele dintâi sau cele din urmă predomină în numărul total a fost decisă în literatura populistă în favoarea primei, dar vom indica mai jos temeiurile concepției opuse Faptul creșterii rapide după a numărului de muncitori migranți în rândul țărănimii este dincolo de orice îndoială Toate sursele mărturisesc acest lucru Statistici aproximative * - - Expresia fizică a fenomenului este dată de datele privind veniturile din pașapoarte și numărul de pașapoarte eliberate În , venitul din pașapoarte era de , milioane ruble, în - , milioane, în - , milioane freca Acest lucru oferă o creștere mai mult decât dublă Numărul de pașapoarte și bilete emise în Europa Rusia avea , milioane în și , - , milioane în - Aici, în treisprezece ani, vedem o dublare Toate aceste date, în ansamblu, corespund altor calcule, adică calculului domnului Uvarov, care a reunit statisticile Zemstvo, în cea mai mare parte depășite, pentru de districte din de provincii și a determinat cifra probabilă a lucrătorilor migranți la

milion oameni Domnul S Korolenko, pe baza datelor privind numărul de lucrători locali excedentari, a determinat această cifră la milioane oameni Din toată această sumă, dar potrivit domnului Nikolai - ea, "marea majoritate" - meserii agricole Am detaliat în Dezvoltarea capitalismului că datele și studiile din anii , și dovedesc pe deplin greșeala acestei concluzii Majoritatea, deși nu cea mai mare, dintre lucrătorii migranți sunt lucrători non-agricoli Iată cele mai complete și mai recente date privind distribuția provincială a permiselor de ședere eliberate în Europa Rusia în : Număr de toate felurile Grupuri de provincie permis de ședere eliberat în) provincii cu predominanța deșeurilor neagricole) provincii tranzitorii) de provincii cu predominanță de verde deșeuri de lactate · Un total de de provincii Dacă presupunem jumătate din muncitorii agricoli din provinciile de tranziție, atunci distribuția aproximativă, cea mai probabilă, va fi următoarea: aproximativ , milioane de muncitori salariați neagricoli și aproximativ , milioane de muncitori salariați agricoli În paralel cu această cifră, trebuie să punem figura domnului Rudnev, care în a reunit statisticile Zemstvo pentru de districte din provincii și a determinat numărul aproximativ de muncitori salariați din agricultură la / milioane Uman Această cifră acoperă, conform datelor din anii ' , atât muncitorii agricoli locali, cât și sezonieri La sfârșitul anilor , doar s -x ieșit erau atât de mulți muncitori Creșterea numărului de muncitori salariați din agricultură este în legătură directă cu dezvoltarea antreprenoriatului capitalist în pământ - - modelarea, pe care am trasat-o pe economia moșierească și țărănească Luați, de exemplu, utilizarea mașinilor în agricultură Că pentru țăranul prosper înseamnă trecerea la antreprenoriat, am arătat pe date exacte Și în economia proprietarilor de pământ, folosirea mașinilor și, în general, a instrumentelor îmbunătățite înseamnă înlocuirea inevitabil a muncii-servicii de către capitalism Proprietarul este pus în locul inventarului țărănesc; în locul vechilor trei câmpuri - noi tehnici asociate cu schimbarea instrumentelor; țăranul contractat nu este apt să lucreze cu unelte îmbunătățite, iar locul lui este luat de un muncitor sau zilier În regiunea Rusiei europene în care utilizarea mașinilor s-a dezvoltat cel mai mult după reformă, angajarea forței de muncă angajate de la muncitori externi este, de asemenea, cea mai răspândită Această zonă este periferia de sud și de est a Europei Rusia Sosirea muncitorilor agricoli în zonă a creat relații capitaliste extrem de tipice și pronunțate Ar trebui să ne oprim asupra lor pentru a compara lucrările vechi și încă predominante cu noul curent care străpunge din ce în ce mai mult În primul rând, trebuie menționat că regiunea de sud se remarcă prin cele mai mari salarii în agricultură Conform datelor pentru un deceniu întreg (-), eliminând toate fluctuațiile întâmplătoare, salariile sunt cele mai mari în Rusia în provinciile: Tauride, Basarabia și Don Muncitorul anual primește aici, inclusiv întreținere, de ruble k , termen (pa vara) - p k Următorul loc în ceea ce privește salariile este ocupat de cea mai industrială regiune - provinciile Sankt Petersburg, Moscova, Vladimir și Yaroslavl Aici muncitorul rural anual este plătit cu de ruble de copeici, termen - de ruble Întâlnim cel mai scăzut nivel al salariilor în provinciile agricole centrale (Kazan, Penza, Tambov, Ryazan, Tula, Oryol și Kursk), adică în zona principală de detenție, robie și tot felul de rămășițe de iobăgie Aici muncitorul anual în agricultură primește doar r cop - de o ori și jumătate mai puțin decât în cele mai capitaliste provincii, iar termenul - de ruble de copeici, pentru de ruble mai puţin vara decât în sud Din această regiune centrală am observat exodul enorm de muncitori

Peste x/ milioane de oameni pleacă de aici în fiecare primăvară, parțial pentru muncă agricolă (în principal spre sud, parțial, după cum vom vedea mai jos, către provinciile industriale), precum și pentru muncă neagricolă în capitale și provincii industriale Între această zonă principală de retragere și cele două zone principale ale parohiei (sudul agricol și capitalele cu două zone industriale - - provincii stuc) se află benzile provinciilor cu salarii medii Aceste provincii atrag o parte din muncitorii din cel mai "ieftin" și cel mai flămând centru, trimițând la rândul lor o parte din muncitori în zone mai scumpe În cartea domnului S Korolenko despre "Munca liberă", pe baza unui material foarte extins, este descris în detaliu acest proces de rătăcire a muncitorilor și deplasare a populației Capitalismul realizează astfel o distribuție mai uniformă (din punctul de vedere al nevoilor de capital, desigur) a populației, nivelează salariile în toată țara și creează o piață a muncii cu adevărat unificată, națională; smulge treptat pământul de la vechile metode de producție, "sedindu-l" pe țăranul obligat cu salarii mari De aici și nesfârșitele plângeri ale domnilor moșieri despre corupția muncitorilor din zonă, despre desfătarea și beția pe care le naște retragerea, despre "stricarea" muncitorilor de către oraș etc , etc Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, întreprinderile capitaliste destul de mari în agricultură luaseră contur în regiunea cu cel mai mare număr de muncitori Cooperarea capitalistă s-a format prin utilizarea, de exemplu, a unor mașini precum mașinile de treierat Domnul Tezyakov, care a descris condițiile de viață și de muncă ale lucrătorilor agricoli din provincia Herson, subliniază că o mașină de treierat pentru cai necesită de la la sau mai mulți muncitori, iar una cu abur de la la În unele ferme, - S-au adunat de muncitori - cifra este extrem de mare pentru agricultura Capitalismul a făcut posibilă înlocuirea forței de muncă masculine mai scumpe cu cea a femeilor și a copiilor De exemplu, în orașul Kakhovka, una dintre principalele piețe de muncă din provincia Taurida, unde se adunau până la de muncitori, iar în anii ai secolului trecut - mii, în erau , ° / femei înregistrată , iar în era deja , °/ Numărul copiilor în era de , la sută, iar în era deja de , la sută Adunând muncitori din toate părțile Rusiei, economiile capitaliste i-au sortat în funcție de nevoile lor, creând ceva asemănător cu o ierarhie a muncitorilor din fabrică Se face, de exemplu, o distincție între lucrătorii cu normă întreagă și semi-lucrători - ei disting, de asemenea, între "lucrători de mare forță" (- de ani) și semi-lucrători de "puțin ajutor" (copii de - ani)) Nu mai rămâne aici nicio urmă din vechile relații așa-zise "patriarhale" ale proprietarului pământului cu țăranul "său" Forța de muncă devine o marfă ca oricare alta Robia de tip "rus adevărat" dispare, dând loc răzbunării bănești săptămânale, competiției furioase și grevelor muncitorilor și proprietarilor Acumularea de mase uriașe de muncitori pe piețele muncii și condițiile de muncă incredibil de dificile, anti-igiene, au creat încercări de control social asupra economiilor mari Aceste încercări sunt caracteristice "industriei mari" - - în agricultură și, bineînțeles, nu pot avea nicio stabilitate în absența libertății politice și a organizațiilor muncitorești deschise Cât de dificile sunt condițiile de muncă ale noilor veniți se vede din faptul că ziua de lucru durează de la - la ore Leziunile traumatice ale lucrătorilor de mașini au devenit obișnuite S-au dezvoltat bolile profesionale ale muncitorilor (de exemplu, cei angajați la mașini de treierat) etc Toate "farmecele" exploatării pur capitaliste în cea mai dezvoltată formă, americană, pot fi observate în Rusia la sfârșitul secolului al XIX-lea, alături de

cele pur medievale, care au dispărut demult în țările avansate, metode de antrenament și economie corvée Întreaga varietate vastă a relațiilor agrare din Rusia se reduce la o împletire a metodelor feudale și burgheze de exploatare Pentru a completa expunerea condițiilor muncii salariate în agricultura rusă, să notăm și datele bugetare privind economia țăranilor din grupurile inferioare Munca salariată apare aici sub denumirea eufemistică de "câștiguri" sau "industrii" Care este raportul dintre veniturile din aceste câștiguri și veniturile din agricultură? Bugetele Voronezh ale țăranilor fără cai și cu un singur cal oferă un răspuns exact la acest lucru Venitul brut din toate sursele este determinat pentru cei fără cai la ruble copeici, inclusiv din agricultură de ruble copeici, de la "meșteșuguri" de ruble cop Această ultimă sumă este formată din de ruble cop venituri din "mesercuri personale" și de ruble cop venituri diferite Printre acestea din urmă se numără şi venitul din arenda pământului Un ţăran cu un singur cal are un venit brut de r k , inclusiv de ruble k din agricultură și de ruble k din meșteșuguri (de ruble pentru meșteșuguri personale, ruble pentru transport, ruble de la "unități și întreprinderi comerciale și industriale" și ruble pentru venituri diverse) Dacă scadem costurile de gestionare a terenurilor, obținem de ruble cop din agricultură contra de ruble cop din industrii Așa își câștigă existența trei cincimi din numărul total de gospodării țărănești din Rusia Este clar că nivelul de trai al unor astfel de țărani nu este mai înalt, și uneori mai scăzut, decât cel al muncitorilor de la fermă În aceeași provincie Voronezh, salariul mediu pentru un muncitor anual (pentru deceniul -) este de de ruble, plus întreținerea, care costă de ruble Între timp, costul întreținerii întregii familii a unui om fără cai este de de ruble pe an cu o familie de suflete, pentru un cal de ruble pe an cu o familie de cinci suflete Țăranul rus a fost redus prin procesare, taxe și exploatare capitalistă la un nivel de trai atât de cerșetor, de flămând, care în Europa pare de necrezut Ei numesc un tip social similar săraci - - VI Pentru a rezuma tot ceea ce s-a spus mai sus despre dezintegrarea țărănimii, vom cita mai întâi singurele date rezumative disponibile în literatura de specialitate pentru întreaga Rusie europeană, care fac posibilă judecarea diferitelor grupuri din cadrul țărănimii pentru diverse perioade Acestea sunt datele recensămintelor cailor militari În cea de-a doua ediție a cărții mele Dezvoltarea capitalismului, am rezumat aceste date pentru de provincii ale Europei Rusia pentru perioadele - și - Iată un extras din cele mai semnificative rezultate: Numărul gospodăriilor ţărăneşti (milioane) În - În - Total / / Total o Fără cai , Cu cal , " " ' " " , , , " și mai multe losh , , , , Total Aceste date, după cum am menționat în treacăt mai sus, mărturisesc exproprierea în creștere a țărănimii Întreaga creștere de milioane de gospodării a dus la creșterea celor două grupuri inferioare Numărul total de cai a scăzut în acest timp de la , milioane ajunge la , milioane, adică toată țărănimea în ansamblu a devenit ceva mai săracă în cai Grupul de sus s-a sărăcit și el, în - având , losh pe curte, iar în - - , cai Din aceste date se poate trage cu ușurință concluzia că nu există "diferențiere" în rândul țărănimii: cel mai sărac a crescut cel mai mult, cel mai bogat a scăzut cel mai mult (din punct de vedere al numărului de gospodării) Aceasta nu este diferențiere, ci nivelarea sărăciei! Și astfel de concluzii, bazate pe astfel de metode, se găsesc foarte des în literatură Dar dacă ne punem întrebarea: s-a schimbat relația grupului în cadrul țărănimii, vom vedea altceva În - jumătate din gospodăriile grupelor inferioare aveau , °/ din numărul total de

cai, iar în - exact acelasi procent O cincime din gospodăriile din cele mai prospere grupuri au avut , % din numărul total de cai în prima perioadă, iar , % în a doua Este clar că relația dintre grupuri nu sa schimbat cu greu Țărănimea s-a sărăcit, grupurile bogate s-au sărăcit, criza din s-a făcut simțită cel mai mult - - în mod serios, dar atitudinea burgheziei rurale faţă de ţărănimea ruinată nu s-a schimbat ca urmare şi nu s-a putut schimba, în esenţă Această împrejurare este adesea trecută cu vederea de către oamenii care se angajează să judece dezintegrarea țărănimii pe baza unor date statistice fragmentare Ar fi ridicol să credem, de exemplu, că datele individuale despre distribuția cailor sunt capabile să explice orice despre problema dezintegrarii țărănești Această distribuție nu dovedește absolut nimic, decât dacă este luată în legătură cu totalitatea datelor despre agricultura țărănească Dacă, în urma examinării acestor date, am stabilit comun între grupuri cu privire la distribuția chiriei și arenda terenului, unelte și îngrășăminte îmbunătățite, câștiguri și terenuri vândute, muncitori angajați și numărul de animale, dacă am arătat că toate aceste diferite aspecte ale fenomenului sunt indisolubil legate între ele și dezvăluie într-adevăr formarea unor tipuri economice opuse - proletariatul și burghezia rurală - dacă am stabilit toate acestea și numai în măsura în care acestea sunt stabilite, putem lua date individuale privind distribuția de cel puțin cai pentru a ilustra toate cele de mai sus Dimpotrivă, dacă ne referim la unul sau altul caz de scădere a numărului de cai, să zicem, într-un grup înstărit într-o asemenea perioadă, atunci ar fi o absurditate flagrantă să desenăm vreo concluzii generale numai din aceasta despre relația dintre burghezia rurală din cadrul țărănimii și celelalte grupuri ale acesteia Într-o singură țară capitalistă, în nicio ramură a economiei, nu există și nu poate exista (sub dominația pieței) o dezvoltare uniformă: capitalismul nu se poate dezvolta altfel decât prin salturi și zig-zaguri, acum avansând rapid, acum coborând temporar sub nivelul nivelul anterior Și esența întrebării despre criza agrară din Rusia și despre viitoarea revoluție nu este deloc care este gradul de dezvoltare a capitalismului sau care este ritmul acestei dezvoltări, ci dacă aceasta este o criză capitalistă și o revoluție sau nu , fie că se desfășoară în condiții de transformare a țărănimii în burghezia rurală și proletariat, fie că nu, raporturile dintre instanțele individuale din cadrul comunei sunt sau nu burgheze Cu alte cuvinte, prima sarcină a oricărui studiu al problemei agrare în Rusia este de a stabili datele de bază pentru caracterizarea esenței de clasă a relațiilor agrare Și abia mai târziu, când s-a clarificat cu ce clase și cu ce direcție de dezvoltare avem de-a face, putem vorbi despre întrebări particulare, despre ritmul de dezvoltare, despre anumite modificări ale direcției generale etc - - Baza vederilor marxiste asupra economiei țărănești post-reformă din Rusia este recunoașterea tipului acestei economii ca mic-burgheză Iar disputele dintre economiștii lagărului marxist și economiștii populiști au fost în primul rând (și ar trebui să fie, dacă este menit să elucideze esența reală a diferențelor) tocmai în ceea ce privește dacă o astfel de caracterizare este corectă și aplicabilă Fără a lămuri această întrebare cu deplină certitudine, nu se poate face niciun pas înainte către alte întrebări concrete sau practice De exemplu, a lua în considerare una sau alta modalitate de rezolvare a problemei agrare, lăsată moștenire de secolul al XIX-lea până în secolul al XX-lea, ar fi o întreprindere complet fără speranță și confuză dacă nu ar fi clar dinainte în ce direcție se îndreaptă evoluția noastră agrară în general, care clase pot beneficia de cutare sau cutare curs de

evenimente etc Datele detaliate despre dezintegrarea țărănimii, pe care le-am citat mai sus, pun în lumină chiar pe baza tuturor celorlalte chestiuni ale revoluției agrare, fără a înțelege care este imposibil să mergem mai departe Suma totală a relațiilor dintre meledu pe diferite grupuri ale țărănimii, pe care le-am studiat în detaliu în părți opuse ale Rusiei, ne arată tocmai esența relațiilor socio-economice din cadrul comunității Aceste relații arată în mod clar natura mic-burgheză a economiei țărănești în situația istorică dată Când marxiştii au spus că micul producător din agricultură (nu are nicio diferenţă dacă el cultivă pe terenuri alocate sau pe alt pământ) devine inevitabil un mic burghez în dezvoltarea economiei de mărfuri, această propunere a stârnit nedumerire; au spus că este nefondată, stereotipată de la mostrele altor oameni la condițiile noastre originale Dar datele despre relația de grupuri, despre întreruperea terenurilor închiriate de către membrii bogați ai comunității din membrii comunității insolvenți, despre angajarea muncitorilor de către primii și despre transformarea acestora din urmă în muncitori angajați etc , etc , etc , toate aceste date confirmă concluziile teoretice ale marxismului și le fac de netăgăduit Problema semnificației comunei în direcția dezvoltării economice a Rusiei este decisă irevocabil de aceste date, căci tocmai această direcție reală a comunității reale (și nu fictive) arată datele noastre În ciuda întregii egalizări a terenului de repartizare, în ciuda redistribuirilor etc , reiese că direcția dezvoltării economice reale a țăranilor comunali stă tocmai în formarea burgheziei rurale și în deplasarea masei celor mai săraci proprietari în rândurile proletariatului Și politica agrară a lui Stolypin, - - vom vedea mai jos, iar naționalizarea pământului cerută de trudovici stă în linia acestei dezvoltări, deși între aceste două forme de "soluție" a problemei agrare există o diferență enormă în ceea ce privește viteza dezvoltării sociale, creşterea forţelor productive şi cea mai mare respectare a intereselor maselor Acum trebuie să luăm în considerare problema dezvoltării agriculturii comerciale în Rusia Expunerea anterioară a inclus, ca premisă, faptul binecunoscut că întreaga epocă post-reformă este caracterizată de creșterea comerțului și a schimburilor A cita date statistice care confirmă acest lucru, ni se pare complet redundant Dar este necesar să arătăm, în primul rând, în ce măsură economia țărănească actuală este deja subordonată pieței și, în al doilea rând, ce forme speciale ia agricultura în măsura în care este subordonată pieței La prima întrebare, cele mai precise date sunt disponibile în statisticile bugetare ale Voronezh Zemstvo Putem evidenția aici cheltuielile și veniturile bănești ale familiei de țărani din totalul cheltuielilor și veniturilor (mai sus au fost date totale brute ale veniturilor și cheltuielilor) Iată un tabel care arată rolul pieței: Care este procentul din cheltuielile și veniturile bănești ale țăranului în raport cu totalul cheltuielilor și veniturilor? o / / o / / Fără cai , Cu cal " " " " " " " sau mai mult , Medie , Astfel, chiar și economia țăranului mijlociu - ca să nu mai vorbim despre economia prosperilor și săracilor, semiproletarilor, țăranilor - este subordonată pieței într-o măsură extrem de puternică Prin urmare, orice argument despre economia țărănească care ignoră rolul predominant și în creștere al pieței, schimbului și producției de mărfuri este fundamental greșit Desființarea latifundiilor feudale și a moșierismului - această măsură, asupra căreia s-au concentrat toate gândurile țărănimii ruse până la sfârșitul secolului al XIX-lea, avea să întărească, nu să slăbească, puterea pieței, pentru creșterea comerțului și a producției de mărfuri este condus de muncă și robie - -

Cu privire la a doua întrebare, trebuie subliniat că pătrunderea capitalului în agricultură este un proces deosebit, care nu poate fi înțeles corect dacă ne limităm la date cuprinzătoare, integral rusești Agricultura nu devine brusc comercială, și nu în același mod în diferite ferme și în diferite regiuni ale statului Dimpotrivă, piața subjugă de obicei o parte a economiei agricole complexe într-o localitate, iar cealaltă în alta, în timp ce celelalte părți nu dispar, ci se adaptează la "principal", adică partea banilor De exemplu, într-o localitate, agricultura comercială a cerealelor se conturează predominant; principalul produs produs pentru vânzare este cerealele Creșterea vitelor joacă un rol subordonat într-o astfel de economie și apoi - în cazuri extreme de dezvoltare unilaterală a economiei de semănat - aproape dispare De exemplu, "morile de grâu" din vestul îndepărtat al Americii erau uneori organizate pentru o vară, fără aproape vite În alte localităţi se conturează o economie predominant comercială de creştere a vitelor; principalele produse produse pentru vânzare sunt carnea sau produsele lactate O economie pur agricolă este adaptată la creşterea vitelor Este clar că atât dimensiunea economiei, cât și metodele de organizare a economiei vor fi diferite în ambele cazuri Este imposibil să judeci agricultura suburbană a produselor lactate după mărimea semănării Este imposibil să se ia aceeași măsură a fermelor mari și mici pentru semănătorul de stepă, pentru grădinar, pentru cultivatorul de tutun, pentru "fermierul de lactate" (pentru a folosi expresia engleză) etc Pătrunderea schimbului și comerțului în agricultură determină specializarea acesteia, iar această specializare este în continuă creștere Aceiași indicatori ai agriculturii (numărul de cai, de exemplu) capătă valori diferite în diferite domenii ale agriculturii comerciale Printre țăranii fără cai din zona din apropierea capitalei se numără, de exemplu, mari proprietari care, de exemplu, au vite de lapte, care realizează cifre mari de afaceri și păstrează muncitorii angajați Desigur, în masa generală a fermierilor fără cai și cu un singur cal, numărul acestor fermieri este destul de nesemnificativ; dar dacă luăm o singură dată brută care acoperă întreaga țară, atunci nu vom putea lua în considerare un tip special de capitalism în agricultură Este necesar să se acorde o atenție deosebită acestei circumstanțe Ignorând-o, nu se poate forma o idee corectă despre dezvoltarea capitalismului în agricultură și se poate cădea cu ușurință în eroarea simplificării Întreaga complexitate a procesului poate fi surprinsă doar luând în considerare caracteristicile reale ale agriculturii Când se spune că agricultura, datorită particularităților ei, nu respectă legile capitalistului - - dezvoltare, acest lucru este complet greșit Particularitățile agriculturii împiedică subordonarea agriculturii față de piață, acest lucru este adevărat; dar cu toate acestea peste tot și în toate țările are loc un proces irezistibil de creștere a agriculturii comerciale Dar formele acestei forme de agricultură comercială sunt într-adevăr deosebite și necesită metode speciale de studiu Pentru a clarifica ceea ce s-a spus, să luăm exemple ilustrative din diferite regiuni ale agriculturii comerciale din Rusia În zona agriculturii comerciale de cereale (Novorossia, Zavolzhye) observăm o creștere extrem de rapidă a colecției de cereale; în - aceste provincii se aflau în spatele pământului negru central, având doar , sferturi din colectarea netă pe cap de locuitor; în - aceste provincii erau înaintea centrului, având un impozit net de , sferturi pe cap de locuitor Expansiunea culturilor este ceea ce este cel mai caracteristic acestei zone în epoca post-reformă Foarte des, cultivarea pământului de aici este cea mai primitivă, - toată atenția este

îndreptată exclusiv către arătura celei mai mari suprafețe posibile Aici, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a luat contur ceva asemănător cu "fabricii de grâu" americane După mărimea semănării (care printre țăranii din grupele superioare a ajuns la desiatine pe gospodărie), este foarte posibil să se judece dimensiunea și tipul agriculturii Într-un alt domeniu - în cel industrial și în special în subcapital - o astfel de extindere a culturilor este exclusă Nu cultivarea cerealelor comercială, dar creșterea comercială a vitelor este deosebit de caracteristică aici După numărul de acri de teren cultivat sau după numărul de cai de lucru, nu se mai poate forma o idee corectă a economiei O măsură mult mai potrivită este numărul de vaci (lactate) Schimbarea rotației culturilor, însămânțarea ierburilor, și nu extinderea culturilor, este aici un semn caracteristic al progresului agriculturii pe scară largă Există mai puține curți cu mulți cai aici; poate chiar o scădere a numărului de cai înseamnă uneori progres în economie Dar țăranii locali sunt mai bogați în vaci decât în restul Rusiei Conform rezultatelor statisticilor Zemstvo, G Blagoveshchensky a numărat în medie , vaci pe curte; în județe din provinciile Sankt Petersburg, Moscova, Tver și Smolensk avem , , iar într-un Sankt Petersburg - , pe yard Atât capitalul comercial, cât și capitalul investit în producție funcționează aici în principal cu produse zootehnice Suma venitului depinde în primul rând de numărul de vaci de lapte Apar fermele de lapte Se dezvoltă angajarea muncitorilor agricoli de către țăranii prosperi; am observat deja că în provinciile industriale oamenii trec de la centrul sărac la munca agricolă Într-un cuvânt, aceleași relații socio-economice se manifestă aici într-un mod cu totul diferit - forma, in conditii agricole, spre deosebire de cele pur agricole Și dacă luăm culturi speciale, de exemplu, cultivarea tutunului, sau combinarea agriculturii cu prelucrarea tehnică a produselor (distilarea, sfecla de zahăr, presarea uleiului, amidonul de cartofi și alte industrii), atunci formele de manifestare ale relaţiile antreprenoriale de aici se vor dovedi a fi diferite de cele care există în agricultura comercială a cerealelor, nici cele care se dezvoltă în creşterea comercială a vitelor Aici va trebui să luăm ca măsură fie numărul de culturi speciale, fie dimensiunea întreprinderii pentru prelucrarea tehnică a produselor, care este asociată cu o fermă dată Statisticile brute ale agriculturii, care se ocupă doar de mărimea suprafeței sau de numărul de animale, departe de a ține cont de toată această varietate de forme și, prin urmare, destul de des, concluziile bazate doar pe informații din astfel de statistici rezultă că fi incorectă Creșterea agriculturii comerciale este mult mai rapidă, influența schimbului se extinde mai larg, capitalul transformă agricultura mult mai profund decât s-ar putea crede din cifrele brute generale și mediile abstracte VII Să rezumam acum cele spuse mai sus despre esența chestiunii agrare și a crizei agrare din Rusia spre sfârșitul secolului al XIX-lea Care este esența acestei crize? M ShaPin, în pamfletul Municipalization or Division into Property (Vilna,), insistă că criza noastră agricolă este o criză agricolă, că rădăcinile sale cele mai adânci sunt nevoia de a îmbunătăți tehnologia agricolă, care este incredibil de scăzută în Rusia, nevoia de a trecerea la sisteme superioare de agricultură de câmp etc Această părere este greșită pentru că este prea abstractă Necesitatea unei tranziții la tehnologia superioară este pesimistă, dar, în primul rând, această tranziție a avut loc de fapt după în Rusia Oricât de lent ar fi progresul, este absolut incontestabil că atât gospodăriile, cât și fermele țărănești, reprezentate de o minoritate prosperă, treceau la

semănat de iarbă, la folosirea unor unelte îmbunătățite, la o fertilizare mai sistematică și mai temeinică a pământului etc Și întrucât acest progres lent în tehnologia agricolă este un universal De la procesul care se desfășoară din , este evident că nu este suficient să-l indicăm pentru a explica agravarea crizei agricole spre sfârșitul secolului al XIX-lea , care este recunoscut de toți În al doilea rând, ambele forme de "soluție" agrară - această întrebare care s-a conturat în viață, și decizia lui Stolypin de sus, prin păstrarea proprietății proprietarilor de pământ și distrugerea definitivă a comunității, jefuirea ei cu pumnii, iar hotărârea țărănească (Trudovik) de jos, prin desființarea proprietarilor de pământ proprietatea și naționalizarea întregului teren, ambele decizii facilitează tranziția la tehnologia superioară în felul lor și urmează linia progresului agricol O singură soluție bazează acest progres pe accelerarea procesului de împingere a țăranilor săraci din agricultură; Că țăranii săraci își "gestionează" foarte prost pământul este un fapt indubitabil Fără îndoială, înseamnă că dacă pământul său este dat spre a fi jefuit și jefuit de o mână de țărani prosperi, atunci agricultura va crește Dar este și un fapt indubitabil că terenurile moșierilor, exploatate prin compensarea muncii și robie, sunt cultivate foarte prost, mai prost decât terenurile de alocare (rețineți datele de mai sus: din terenuri de alocare puds din des , din economic - , din sunt în uz procesare, din vreme închiriată de țărani) Sistemul muncă-muncă al economiei moșiere este păstrarea unor metode de agricultură incredibil de înapoiate, este perpetuarea barbariei atât în agricultură, cât și în toată viața socială Fără îndoială, înseamnă că dacă dezrădăcinăm toate lucrările, adică distruge complet (și, mai mult, fără răscumpărare) toată proprietatea moșierului, atunci agricultura va crește În consecință, esența chestiunii agrare și a crizei agrare nu constă în înlăturarea obstacolelor în calea avansării agriculturii, ci în modul de eliminare a acestor obstacole, la care clasă și prin ce metode se realizează această eliminare Dar este absolut necesar să se elimine obstacolele din calea dezvoltării forțelor productive ale țării - nu numai în sensul subiectiv al cuvântului, ci și în sensul obiectiv, adică această eliminare este inevitabilă și nicio forță nu este capabilă să o împiedice Greșeala lui M Shanin, care este făcută și de foarte mulți scriitori despre problema agrară, este că a luat poziția corectă cu privire la necesitatea de a ridica tehnologia agricolă prea abstract, fără a ține cont de formele deosebite de împletire a trăsăturilor feudale și capitaliste în agricultura ruseasca Principala și fundamentală piedică în calea dezvoltării forțelor productive ale agriculturii în Rusia sunt supraviețuirea iobăgiei, adică munca de sclavie și robia, în primul rând, apoi impozitele feudale, inegalitatea țăranului, umilirea lui în fața clasei superioare etc , etc - - Eliminarea acestor vestigii de iobăgie devenise cu mult timp în urmă o necesitate economică, iar criza agriculturii de la sfârșitul secolului al XIX-lea se agravase incredibil de puternic tocmai pentru că procesul de eliberare a Rusiei din Evul Mediu se prelungise de prea mult timp, deoarece munca muncii și robia se "vindecaseră" de prea mult timp Au murit după atât de încet, încât noul organism a avut nevoie de metode violente de curățare rapidă de iobăgie Care este acest nou organism economic al agriculturii ruse? Acest lucru am încercat să arătăm în expunerea anterioară în detaliu, deoarece în acest punct există idei deosebit de incorecte printre economiștii taberei liberal-narodnice Noul organism economic care iese în țara noastră din carapacea unui capitalism este agricultura comercială și capitalismul Economia

economiei proprietarilor de pământ, în măsura în care nu se realizează prin scăderi, nu prin robia țăranului de lotizare, arată cu cea mai mare claritate trăsăturile capitaliste Economia agriculturii țărănești - în măsura în care suntem capabili să privim în interiorul comunității și să vedem ce se face în viață, în ciuda egalizării oficiale a proprietății de terenuri - ne arată, iar și iar, trăsături pur capitaliste peste tot Creșterea agriculturii comerciale în Rusia continuă neîntrerupt, în ciuda tuturor obstacolelor, iar această agricultură comercială se transformă inevitabil în agricultură capitalistă, deși formele acestei transformări sunt extrem de variate și se schimbă în anumite regiuni Care ar trebui să fie îndepărtarea forțată a cochiliei medievale, care a devenit o necesitate pentru dezvoltarea liberă în continuare a noului organism economic? În distrugerea proprietății funciare medievale Proprietatea de pământ medievală în Rusia este încă până astăzi și în mare măsură și țărănească Am văzut cum noile condiții economice rupe aceste granițe medievale și împărțirea proprietății pământului, forțând țăranul sărac să-și închirieze lotiunea strămoșească, forțând țăranul prosper să-și construiască ferma relativ mare din bucăți de terenuri diverse: loturi, și negustori, și arendate de la proprietar Iar pe pământul moșierului, împărțirea pământului pentru exploatare, pentru arendă țărănească sezonieră, pentru semănat economic arată că se construiesc noi sisteme de economie în afara cadrului vechii moșieri medievale Această proprietate de pământ poate fi distrusă deodată, prin ruperea hotărâtă de trecut O astfel de măsură este naționalizarea pământului, care a fost cerută, mai mult sau mai puțin consecvent, de toți - - ţărănimea în perioada - Desființarea proprietății private asupra pământului nu schimbă câtuși de puțin fundamentele burgheze ale proprietății comerciale și capitaliste Nu este nimic mai greșit decât opinia că naționalizarea pământului are ceva în comun cu socialismul, sau chiar cu egalizarea dreptului de proprietate asupra pământului În ceea ce privește socialismul, știm că acesta constă în desființarea economiei de mărfuri Naționalizarea, pe de altă parte, este transformarea pământului în proprietatea statului, iar o astfel de transformare nu afectează în niciun fel agricultura privată de pe pământ Fie că pământul va fi proprietatea sau "proprietatea" întregii țări, a întregului popor, sistemul de agricultură pe pământ se schimbă, la fel cum sistemul (capitalist) de agricultură nu se schimbă pentru un țăran prosper, fie că el cumpără pământ "pentru totdeauna", are în arendă fie că este proprietar sau pământ guvernamental, fie că "adună" loturile țăranilor degradați, falimentați Întrucât schimbul rămâne, este ridicol să vorbim despre socialism Iar schimbul de produse agricole și mijloace de producție nu depinde deloc de formele de proprietate asupra pământului (Permiteți-mi să notez între paranteze că prezint aici doar semnificația economică a naționalizării, și nu o susțin ca program; am dat o astfel de apărare în lucrarea citată mai sus) În ceea ce privește egalizarea, am arătat deja mai sus aplicarea ei în practică în repartizarea terenurilor alocate Am văzut că terenul alocat este distribuit în cadrul comunității mai degrabă egalitar, doar puțin înclinat către cei bogați Dar puțin a mai rămas din această egalizare, datorită închirierii pământului de către săraci și concentrării chiriei în mâinile celor bogați Este clar că nicio nivelare a proprietății terenurilor nu poate elimina inegalitatea utilizării efective a terenului, deoarece există diferențe de proprietate între proprietari și un sistem de schimb care accentuează aceste diferențe Semnificația economică a naționalizării nu este deloc acolo unde o caută tot timpul

Ea nu constă în lupta împotriva relațiilor burgheze (naționalizarea este cea mai consistentă măsură burgheză, așa cum a arătat Marx cu mult timp în urmă), ci în lupta împotriva relațiilor iobagilor Diversitatea proprietății funciare medievale împiedică dezvoltarea economică; limitele proprietății interferează cu comerțul; discrepanța dintre vechiul regim funciar și noua economie dă naștere unor contradicții ascuțite; proprietarii, datorită latifundiilor, întârzie existența lucrului off; țăranii sunt închiși parcă într-un ghetou, în proprietatea unui teren alocat, ale căror granițe se rupe viața la fiecare pas Naționalizarea mătură complet toate relațiile medievale în proprietatea pământului, distruge toate partițiile artificiale de pe pământ, L cu to si si Spbr cf 'j 'UvHKÜ, T IX - - face pământul cu adevărat liber - pentru cine? pentru fiecare cetățean? Nimic de genul asta Libertatea țăranului fără cai (adică g/ milioane de gospodării) constă, după cum am văzut, în închirierea terenului de lot Pământul devine liber pentru proprietar, pentru cei care își doresc cu adevărat și îl pot cultiva așa cum o cer condițiile economice moderne în general și piața mondială în special Naționalizarea ar grăbi moartea iobăgiei și dezvoltarea agriculturii pur burgheze pe pământ liber de tot felul de gunoaie medievale Iată adevărata semnificație istorică a naționalizării în Rusia, așa cum s-a dezvoltat spre sfârșitul secolului al XIX-lea În ceea ce privește cealaltă modalitate, obiectiv nu imposibilă, de decontaminare a proprietății pământului pentru capitalism, ea constă, așa cum am văzut, în jaful accelerat al comunității de către cei bogați și în consolidarea proprietății private a pământului în rândul țărănimii prospere În același timp, principala sursă de compensare a muncii și robie rămâne neafectată, rămân latifundiile proprietarilor de terenuri Este clar că acest mod de a deschide calea capitalismului asigură dezvoltarea liberă a forțelor productive într-o măsură nemăsurat mai mică decât prima Odată păstrate latifundiile, este inevitabil să se păstreze și țăranul aservit, mârșăritul, chiria vremii mărunte, cultivarea pământurilor "domnești" cu unelte țărănești, adică păstrarea culturii celei mai înapoiate și a acelei barbari asiatice, care se numește viața satului patriarhal Cele două moduri pe care le-am indicat de "rezolvare" a problemei agrare în dezvoltarea Rusiei burgheze corespund celor două moduri de dezvoltare a capitalismului în agricultură Eu numesc aceste căi prusace și americane Primul se caracterizează prin faptul că relațiile medievale de proprietate nu sunt eliminate imediat, ci se adaptează încet la capitalism, care păstrează multă vreme trăsături semifeudale Proprietatea prusacă nu a fost zdrobită de revoluția burgheză, ci a supraviețuit și a devenit baza economiei "junker", capitalistă în miezul ei, dar nu fără o anumită dependență a populației rurale precum Gcsindeordnung etc De aici, socialul și dominația politică a Junkerilor a fost întărită timp de multe decenii după de ani, iar dezvoltarea forțelor productive ale agriculturii germane a decurs mult mai lent decât în America Acolo, dimpotrivă, la baza agriculturii capitaliste se afla vechea economie de sclavi a marilor proprietari de pământ (războiul civil a destrămat economiile de sclavi), în timp ce economia liberă a fermierului liber pe pământ liber de toate - - Cadrele medievale, de la iobăgie și feudalism, pe de o parte, și pe de altă parte, și de la cătușele proprietății private asupra pământului Pământul a fost distribuit în America din rezerva sa vastă de terenuri pentru o plată nominală și numai pe o bază nouă, complet capitalistă, proprietatea privată a pământului s-a dezvoltat acum acolo Ambele căi ale dezvoltării capitaliste au fost destul de clar conturate în Rusia

după Progresul economiei moșiere este neîndoielnic, iar încetineala acestui progres nu este întâmplătoare, ci inevitabilă, atâta timp cât supraviețuirea iobăgiei persistă De asemenea, nu există nicio îndoială că, cu cât țărănimea este mai liberă, cu atât rămășițele iobăgiei pun mai puține presiuni asupra ei (în sud, de exemplu, sunt toate aceste condiții favorabile); formarea unei clase de fermieri antreprenori rurali Întreaga chestiune a dezvoltării ulterioare a țării se rezumă la care dintre aceste căi de dezvoltare va câștiga în cele din urmă avantajul asupra celeilalte și, în consecință, care clasă va realiza transformarea necesară și inevitabilă: dacă vechiul proprietar de pământ sau fermier țăran liber Ne gândim adesea că naționalizarea pământului înseamnă retragerea pământului din comerț Cei mai mulți dintre țăranii și ideologii avansați ai țărănimii susțin, fără îndoială, acest punct de vedere Dar o astfel de viziune este fundamental greșită Exact invers Proprietatea privată a pământului este un obstacol în calea investiției libere a capitalului în pământ Prin urmare, atunci când pământul este închiriat liber de la stat (și esența naționalizării în societatea burgheză se rezumă la aceasta), pământul este mai puternic atras în comerț decât atunci când domină proprietatea funciară privată Libertatea de a investi capitalul în pământ, libertatea de a concura în agricultură, este mult mai mare în regim de închiriere gratuită decât în proprietate privată Naționalizarea pământului este, ca să spunem așa, moșier fără proprietar Și ce înseamnă laplordismul în problema dezvoltării capitaliste a agriculturii, Marx discută acest lucru remarcabil de profund în The Theories of Plus value I-am citat raționamentul în lucrarea sus-menționată despre programul agrar, dar, având în vedere importanța problemei, o voi repeta aici încă o dată Într-un paragraf despre condițiile istorice ale teoriei rentei a lui Ricardo (Theorien über den Mehrwerth, II Band, Theil, Stuttgart , pp -), Marx spune că Ricardo și Anderson "pornesc de la o viziune care pare foarte ciudată asupra continentul " Și anume: ei presupun că "nu există nicio proprietate în teren ca o piedică în calea oricărei aplicări a capitalului asupra pământului" La prima vedere, acesta este un * - ambii - o contradicție, pentru că tocmai în Anglia proprietatea funciară feudală este considerată a fi mai ales pe deplin conservată Dar Marx explică că în Anglia capitalul "a reprimat atât de nemilos practicile agricole tradiționale ca nicăieri altundeva în lume" În acest sens, Anglia este "cea mai revoluționară țară din lume" "Toate ordinele moștenite istoric, unde contraziceau condițiile producției capitaliste în agricultură sau nu corespundeau acestor colțuri, au fost măturate fără milă: nu doar locația așezărilor rurale a fost schimbată, ci aceste așezări în sine au fost măturate; nu numai locuinţele şi locurile de aşezare ale populaţiei agricole au fost măturate, ci şi această populaţie însăşi; nu numai că centrele primordiale ale economiei au fost măturate, ci însăși economia La germani, continuă Marx, aranjamentele economice s-au dovedit a fi determinate de relațiile tradiționale ale pământurilor comunale (Feldmarken), de amplasarea centrelor economice și de locurile binecunoscute în care era concentrată populația La britanici, modelele istorice ale agriculturii au fost create treptat de capital, începând cu secolul al XV-lea Expresia tehnică engleză "clearing of estâtes" nu apare în nicio țară continentală Și ce înseamnă această curățare de moșii? Înseamnă că nu au ținut cont deloc de populația așezată - au fost expulzați; nici cu satele existente - au fost distruse; nici cu anexe - au fost casate; nu cu aceste tipuri de agricultură - au fost schimbate dintr-o lovitură,

transformând, de exemplu, câmpurile arabile în pășune pentru animale; într-un cuvânt, ei nu au acceptat toate condițiile de producție în forma în care au existat conform tradiției, ci au creat istoric aceste condiții în așa fel încât să îndeplinească în fiecare caz dat cerințele celei mai profitabile investiții de capital Până acum, așadar, chiar nu există proprietate pe pământ, căci această proprietate lasă capitalului - fermierului - să se descurce liber, fiind interesat exclusiv de obținerea de venituri bănești Un moșier pomeranian (Marx se referă la Rodbertus, a cărui teorie a ratei o infirmă strălucit și în detaliu în acest eseu), "care are în cap doar că pământurile comunale de modă veche, centrele economiei, un consiliu de proprietate a pământului etc , poate, prin urmare, să-și ridice mâinile îngrozit la viziunea "neistorică" a lui Ricardo asupra dezvoltării relațiilor agricole De fapt, "condițiile engleze sunt singurele condiții în care proprietatea perfectă asupra pământului s-a dezvoltat în mod adecvat (cu perfecțiunea ideală), adică proprietatea asupra pământului, modificată de producția capitalistă Engleză- - - Teoria modernă (adică teoria chiriei a lui Ricardo) este, în acest sens, clasică pentru modern, adică mod de producție capitalist În Anglia, această curățare a pământului a procedat în forme revoluționare, cu destrămarea forțată a proprietății țărănești Ruperea antichității, care a supraviețuit timpului său, este absolut inevitabilă și în Rusia, dar secolul al XIX-lea (și chiar primii șapte ani ai secolului al XX-lea) nu a rezolvat încă problema ce clasă și sub ce formă va produce pauză necesară pentru noi Am arătat mai sus care este baza pentru distribuția pământului în Rusia în prezent Am văzut că milioane de gospodării țărănești cu de milioane de acri de pământ li se opun de proprietari de latifundii cu de milioane de acri Unul dintre posibilele rezultate ale luptei, care nu poate decât să izbucnească pe astfel de motive, este că terenurile a zece milioane de gospodării aproape se vor dubla, iar cele ale primelor treizeci de mii vor dispărea Să luăm în considerare acest posibil rezultat pur teoretic, din punctul de vedere al modului în care problema agrară s-a conturat în Rusia până la sfârșitul secolului al XIX-lea Care ar fi rezultatele unei astfel de schimbări? Din punctul de vedere al relațiilor de proprietate, este evident că alocația medievală și proprietatea medievală ar fi fost amestecate din nou Vremurile ar fi fost măturate Nu ar fi nimic tradițional în relațiile de proprietate asupra pământului Ce forță ar determina noile relații de proprietate asupra pământului? "Principiul" egalizării? Așa tinde să gândească țăranul avansat, atins de ideologia populista Asta crede populistul Dar aceasta este o iluzie În general, "principiul" egalizării, recunoscut de lege și consacrat de obicei, duce de fapt la adaptarea proprietății funciare la diferențele de avere Și pe baza acestui fapt economic, confirmat de o mie de ori atât de datele rusești, cât și de cele din Europa de Vest, afirmăm că speranța de egalizare s-ar spulbera ca o iluzie, iar remanierea proprietății pământului va rămâne ca singurul rezultat de durată Este acest rezultat semnificativ? Este extrem de mare, pentru că nicio altă măsură, nicio altă reformă, nicio altă transformare nu ar putea oferi garanții atât de complete ale progresului cel mai rapid, larg și liber al tehnologiei agricole din Rusia și dispariția din viața noastră a oricăror urme de iobăgie, de clasă, Asiatismul Progres tehnologic? - ne vor obiecta, poate Dar s-a arătat mai sus prin date precise că agricultura moșierească este superioară agriculturii țărănești atât la semănat de iarbă, cât și la folosirea mașinilor, și la fertilizare, și la calitatea șeptelului, desigur, etc ? Da, se arată - - iar acest fapt este absolut sigur Dar

nu trebuie să uităm că toate aceste diferențe de organizare economică, tehnică etc , se rezumă în productivitate Și am văzut că randamentele din pământul moșierilor, care sunt folosite de țărani etc , sunt mai mici decât randamentele de pe terenul de alocație Aceasta este împrejurarea care se uită aproape întotdeauna când se vorbește despre nivelul agricol al economiei moșiere și țărănești din Rusia! Economia proprietarului este superioară în măsura în care este condusă capitalistă Și ideea este că până la sfârșitul secolului al XIX-lea, acest "pentru că" a lăsat funcționarea ca sistem economic dominant în centrul nostru În măsura în care țăranul în robie mai gestionează pământurile moșierilor cu uneltele, metodele sale străvechi etc , proprietatea pământului este cauza principală a înapoierii și a stagnării Schimbarea dreptului de proprietate asupra terenului, despre care discutăm, ar ridica recolta din terenurile folosite și arendate (acum această recoltă - vezi cifrele de mai sus - este de și de puși, cu de puși pe terenul de alocație și de puși pe culturile proprietarului) Chiar dacă această recoltă s-ar fi ridicat doar la nivelul recoltei de pe terenurile alocate, chiar și atunci pasul înainte ar fi fost enorm Dar este de la sine înțeles că recolta de pe terenurile alocate ar fi crescut atât ca urmare a emancipării țăranului de sub asuprirea latifundiilor feudale, cât și datorită faptului că terenurile alocate ar fi atunci, ca toate celelalte pământuri ale statul, devin terenuri libere, la fel de accesibile (nu tuturor cetățenilor), ci cetățenilor cu capital agricol, adică fermierilor Această concluzie nu rezultă deloc din datele de randament pe care le-am luat Dimpotrivă, aceste date sunt luate doar pentru a ilustra concluzia care decurge din totalitatea datelor privind evoluția economiei moșiere și țărănești rusești Pentru a infirma această concluzie, este necesar să infirmăm faptul că istoria agriculturii ruse din a doua jumătate a secolului al XIX-lea este istoria înlocuirii raporturilor feudale de producție cu cele burgheze Dacă rămânem la datele privind numărul de ferme țărănești la ora actuală, s-ar putea avea impresia că transformarea agrară pe care o avem în vedere ar duce la o fragmentare extremă a agriculturii Ai milă, treisprezece milioane de gospodării pe de milioane de acri! nu este un spray monstruos? Vom răspunde la asta: acum vedem o dispersie atât de imensă, pentru că acum treisprezece milioane de gospodării se ocupă de mai puțin de de milioane de hectare dec I Deci modificarea care ne intereseaza nu ar aduce in nici un caz o deteriorare a respectului luat in considerare Puțin din În continuare, ridicăm întrebarea dacă există o bază - - crezi că numărul total de ferme va rămâne același după această schimbare? De obicei, este privit în acest fel sub influența teoriilor Narodnik și a opiniilor țăranilor înșiși, care cu toate gândurile sunt atrași de pământ și sunt capabili chiar să viseze să transforme muncitorii industriali în mici fermieri Fără îndoială, un anumit număr de muncitori industriali ruși de la sfârșitul secolului al XIX-lea aveau ei înșiși acest punct de vedere țărănesc Dar întrebarea este, este acest punct de vedere corect? corespunde condițiilor economice obiective și cursului dezvoltării economice? Este suficient să punem această întrebare clar pentru a vedea că perspectiva țărănească este determinată de un trecut moribund și irevocabil, și nu de un viitor în creștere Viziunea țărănească este greșită Op reprezintă ideologia de ieri, iar dezvoltarea economică duce de fapt nu la o creștere, ci la o scădere a populației agricole Schimbarea relațiilor de proprietate asupra pământului pe care o avem în vedere nu va și nu poate desființa acest proces de scădere a ponderii populației agricole, proces comun

tuturor țărilor în curs de dezvoltare a capitalismului Cum ar putea această schimbare, voi fi întrebat, să afecteze poate scăderea populației agricole, întrucât accesul la pământ ar deveni gratuit pentru toată lumea? Voi răspunde la aceasta printr-un citat dintr-un discurs al Dumei a unui deputat țărănesc (provincia Poltava) domnul Cijevski La o ședință din mai , a spus: "Avem țărani, aceiași alegători care ne-au trimis aici au făcut, de exemplu, următorul calcul:" dacă am fi puțin mai bogați, și dacă fiecare dintre familiile noastre ar putea cinci sau șase ruble pe an cheltuiesc pe zahăr - în fiecare dintre acele județe în care este posibilă producția de sfeclă, ar exista mai multe fabrici de zahăr, pe lângă cele care există acum Este destul de firesc că, dacă ar apărea aceste fabrici, ce masă de mâini ar fi nevoie pentru economia cu intensificarea ei! Producția fabricilor de zahăr ar crește etc " ("Înregistrări verbale", p) · ' : ÍL Aceasta este o mărturisire extrem de caracteristică a unei figuri locale Dacă cineva i-ar cere părerea lui despre semnificația transformării agrare în general, probabil că și-ar exprima părerile populistei Dar din moment ce s-a pus problema nu a "opiniilor", ci a consecințelor concrete ale transformării, adevărul capitalist a câștigat imediat stăpânirea utopiei populiste Căci ceea ce i-au spus țăranii adjunctului lor, domnul Cijevski, este tocmai adevărul capitalist, adevărul realității capitaliste Creșterea numărului de rafinării de zahăr și a productivității acestora ar fi într-adevăr enormă dacă ar exista o îmbunătățire serioasă a situației masei micilor fermieri; - - și este de la sine înțeles că nu numai producția de sfeclă de zahăr, ci toate ramurile industriei prelucrătoare: textile, fier, construcții de mașini, construcții în general etc , etc , ar primi un impuls enorm, ar necesita "o masă de mâinile" Și această necesitate economică s-ar dovedi mai puternică decât toate speranțe și visuri frumoase de egalizare Trei și un sfert de milion de gospodării fără cai nu vor deveni "proprietari" din nicio transformare agrară, sau din orice schimbare în proprietatea asupra pământului, sau din orice "alocare de pământ" Aceste milioane de gospodării (și nu o mică parte din gospodăriile cu un singur cal) se chinuie, după cum am văzut, pe bucățile lor de pământ, închiriindu-și terenurile Dezvoltarea industriei americane ar deturna inevitabil majoritatea acestor stăpâni fără speranță din societatea capitalistă de la agricultură și niciun "drept la pământ" nu ar putea împiedica această diversiune Treisprezece milioane de mici proprietari cu cele mai mizerabile, cerșetoare și învechite unelte, săpându-și atât terenul, cât și pământul domnesc, aceasta este realitatea de astăzi; este o suprapopulare artificială în agricultură, artificială în sensul reținerii ereditare a acelor relații feudale care s-au supraviețuit de mult și nu au putut rezista nici o singură zi fără execuții, execuții, expediții punitive etc Orice îmbunătățire serioasă a poziției de maselor, orice lovitură gravă supraviețuirile feudale ar submina în mod inevitabil această suprapopulare a zonei rurale, ar intensifica pe o scară enormă (care încă se desfășoară încet) procesul de deturnare a populației de la agricultură către industrie, ar reduce numărul fermelor de la milioane la o cifră mult mai mică, conduce Rusia înainte în mod american, și nu în chineză, ca acum Problema agrară din Rusia spre sfârşitul secolului al XIX-lea punea sarcina rezolvării claselor sociale: să pună capăt antichităţii feudale şi să se clarifice proprietatea pământului, să elibereze întregul drum pentru capitalism, pentru creşterea forţelor productive, pentru lupta liberă și deschisă a claselor Și această luptă de clasă va determina cum va fi îndeplinită această sarcină APENDICE

Discursuri la Congresul II) R S -D R I pe problema agrară Primul discurs în cadrul discuţiei despre programul agrar) În primul rând, voi sublinia un anume care a apărut în dezbatere Tov Egorov și-a exprimat regretul că nu a existat niciun raport care ar putea facilita și ghida foarte mult toate dezbaterile noastre Mi s-a propus să fiu vorbitor și trebuie să mă apăr, parcă, de lipsa unui raport Și voi spune în apărarea mea că am raportul: acesta este răspunsul meu către tovarăș Iksu *), care răspunde doar la cele mai frecvente obiecții și neînțelegeri ridicate de programul nostru agrar și care a fost distribuit tuturor delegaților la congres Raportul nu încetează să fie un raport din faptul că este tipărit și distribuit delegaților și nu citit în fața lor Permiteți-mi să mă întorc la conținutul discursurilor vorbitorilor, care, din păcate, nu au ținut cont de acest raport special al meu Tov Martynov, de exemplu, nu a ținut cont nici măcar de literatura anterioară despre programul nostru agrar, când a vorbit iar și iar despre corectarea nedreptății istorice, despre o întoarcere zadarnică la acum de ani, despre distrugerea feudalismului - nu modern, ci feudalism care a existat în anii , ani etc Trebuie să ne repetăm în a răspunde acestor argumente Dacă ne-am baza doar pe principiul "corectării nedreptății istorice", ne-am ghida după o singură frază democratică Dar ne referim la supraviețuirea iobăgiei care există în jurul nostru, la realitatea contemporană, la ceea ce acum împiedică și întârzie lupta de eliberare a proletariatului Suntem acuzați că ne-am întors la vechimea veche Această acuzație arată doar ignorarea celor mai cunoscute fapte despre activitățile socialist-democraților toate tarile Peste tot și oriunde ei expun și prezintă ♦) Vezi mai sus în partea a II-a a acestui volum, Ed - - îndeplinind sarcina de a duce la bun sfârşit ceea ce burghezia nu a finalizat Asta facem Și pentru a face asta, trebuie să te întorci în trecut, și la social-democrați fiecare tara face asta, intorcand mereu la , la (r)) Social-dem rusesc la fel, ei nu pot să nu se întoarcă la anul lor şi revin cu atât mai energic şi mai des, cu atât proporţia transformărilor democratice realizate de ţăranul nostru, ca să spunem aşa, "reforma" În ceea ce-l priveşte pe tovarăşul Gorin), el face, de asemenea, greşeala obişnuită de a uita de robia feudală existentă Tov Gorin spune că "speranța tăierii cu forța îl ține pe micul țăran într-o ideologie antiproletariană" Dar, în realitate, nu există "speranță" pentru tăieturi, dar actualele tăieturi rețin cu forța robia feudală și nu există altă cale de ieșire din această robie, din această închiriere feudală, cu excepția transformării presupusilor Arsvdatori în liber proprietarii În cele din urmă, tovarășul Egorov a pus autorilor programului întrebarea semnificației acestuia Este programul, a întrebat el, o deducere din noțiunile noastre de bază despre evoluția economică a Rusiei, o anticipare științifică a unui rezultat posibil și inevitabil al schimbării politice? (În acest caz, tovarășul Egorov ar putea fi de acord cu noi) Sau programul nostru este practic un slogan de agitație? și atunci nu vom doborî recordul înainte de revoluția socialistă, atunci acest program trebuie recunoscut ca fiind incorect Trebuie să spun că nu înțeleg această distincție făcută de tovarășul Egorov Dacă programul nostru nu ar îndeplini prima condiție, atunci ar fi greșit și nu l-am putea accepta Dacă programul este corect, atunci nu poate decât să ofere un slogan practic potrivit pentru agitație Contradicția dintre cele două dileme ale tovarășului Egorov este doar aparentă: ea nu poate exista în practică, căci o soluție teoretică corectă asigură un succes de durată în agitație Și ne străduim tocmai pentru un succes de durată și nu suntem deloc stânjeniți de eșecuri

temporare Tov Lieber) de asemenea obiecții repetate respinse de mult timp, minunându-se de "minoritatea" programului nostru și cerând "reforme radicale" și în domeniul agrar Tov Lieber a uitat diferența dintre părțile democratice și socialiste ale programului: a confundat absența a ceva socialist în programul democratic drept "minor" Nu a observat că partea socialistă a programului nostru agrar se află în altă parte, și anume în departamentul muncitoresc, care se aplică și agriculturii Doar socialist-rev cu lipsa de scrupule care le caracterizează, pot fi confundate - G - revendicările democratice și socialiste sunt constant amestecate și amestecate, iar partidul proletariatului este obligat să le separe și să le deosebească în cel mai strict mod Al doilea discurs în cadrul discuției despre programul agrar Înainte de a trece la detalii, aș dori să obiectez asupra unor propuneri generale și, în primul rând, la tovarășul Martynov Tov Martynov spune că trebuie să luptăm nu cu feudalismul care a fost, ci cu ceea ce avem acum Acest lucru este corect, dar îmi voi aminti răspunsul lui X S-a referit la provincia Saratov, am luat datele din aceeași provincie Saratov și s-a dovedit: dimensiunea segmentelor acolo este de de acri, adică / din toate pământurile deținute de țărani sub iobăgie, iar chiria este de de acri; in consecinta, s din terenul inchiriat sunt segmente Aceasta înseamnă că restabilim utilizarea terenului cu / Noi, deci, ne luptăm nu cu o fantomă, ci cu răul adevărat Am ajunge în același punct ca în Irlanda, unde era nevoie de o reformă țărănească modernă, transformând fermierii în mici proprietari Analogia lui meledu cu Irlanda și Rusia a fost deja evidențiată în literatura economică a populiștilor Tov Gorin spune că măsura propusă de mine nu este cea mai bună, că este mai bine să o treci la statul chiriașilor liberi Dar se înșeală crezând că este mai bine transferul chiriașilor semi-liberi la cei liberi Nu inventăm o tranziție, ci propunem una în care utilizarea legală a terenului se face să corespundă celei actuale, și în felul acesta distrugem relațiile moderne de aservire Martynov spune că nu cererile noastre sunt mizerabile, dar principiul de la care urmează este mizerabil Dar aceasta este asemănătoare cu argumentele aduse împotriva noastră de social-revoluționarii În mediul rural urmărim două scopuri calitativ diferite: în primul rând, dorim să creăm libertatea relațiilor burgheze și, în al doilea rând, să ducem lupta proletariatului Sarcina noastră, contrar prejudecăților socialiștilor-revoluționari, este să arătăm țăranilor de unde începe sarcina proletariană revoluționară a proletariatului țărănesc Prin urmare, obiecțiile Tovarășului Kostrova Ni se spune că țărănimea nu va fi mulțumită de programul nostru, că va merge mai departe; dar nu ne este frică de asta, pentru asta avem programul nostru socialist și de aceea nu ne este frică de redistribuirea pământului, care este atât de înspăimântătoare etc Makhova) și Kostrova termin Tov Egorov a numit speranța noastră pentru țărani o himeră Nu! Nu ne lăsam duși, suntem destul de sceptici, de aceea îi spunem țăranului proletar: "Voi luptați acum împreună - Ô - cu burghezia țărănească și trebuie să fii mereu gata să lupți împotriva aceleiași burghezii, și vei conduce această luptă împreună cu proletarii industriali urbani În , Marx spunea că țăranii nu au doar prejudecăți, ci și rațiune Și până acum arătând țărănimii sărace cauza sărăciei lor, putem conta pe succes Credem că, având în vedere faptul că social-democrații au ieșit acum în lupta pentru interesele țăranilor, vom lua în considerare în viitor faptul că masele țărănești se vor obișnui să privească asupra social-democraților Democrații ca apărător al intereselor lor Al treilea discurs în cadrul discuției

despre programul agrar Tov Lzber este surprins în zadar El ne cere o măsură comună, dar nu există o astfel de măsură Unul trebuie să propună un lucru, alta dată altul Nu avem șabloane Lieber subliniază că cererea noastră pentru abolirea iobăgiei coincide cu cererile liberalilor Dar liberalii nu vorbesc despre cum va fi îndeplinită această cerere Dar noi spunem că trebuie realizată nu de către birocrație, ci de clasele asuprite, iar aceasta este deja calea revoluției Aceasta este diferența noastră fundamentală față de liberali, care, cu argumentele lor despre transformări și reforme, "pângăresc" conștiința oamenilor Dacă am începe să precizăm toate cererile pentru desființarea iobăgiei, atunci am avea volume întregi De aceea punctăm doar cele mai importante forme și tipuri de aservire Iar comitetele noastre din diverse localități, în elaborarea programului general, își vor înainta și dezvolta revendicările parțiale Indicația lui Troțki că nu putem atinge cerințele locale este incorectă, în sensul că problema khizanilor și a obligațiilor temporare nu este doar o problemă locală În plus, este cunoscut în literatura agricolă august Despre programele noastre agricole (Scrisoare către cel de-al treilea Congres) Noua mișcare țărănească, care crește și se întărește în fiecare zi, aduce din nou în prim-plan problema programului nostru agrar Principiul de bază al acestui program, desigur, nu poate provoca controverse și dispute Partidul proletariatului trebuie să sprijine mișcarea țărănimii Ea nu va apăra niciodată stăpânirea actuală a pământului împotriva atacului revoluționar al țăranilor; împreună cu aceasta, se va strădui mereu să dezvolte lupta de clasă în mediul rural și să introducă conștiința în această luptă Aceste principii, mi se pare, sunt împărtășite de toți social-democrații Dezacordul începe doar atunci când aceste principii trebuie aplicate realității, când trebuie formulate într-un program în raport cu sarcinile momentului Realitatea rezolvă cel mai bine tot felul de dezacorduri teoretice și sunt sigur că cursul rapid al evenimentelor revoluționare va elimina și aceste dezacorduri în chestiunea agrară în rândul social-democrației Este puțin probabil ca cineva să nege că nu este treaba noastră să proiectăm tot felul de reforme funciare, că trebuie să întărim legăturile cu proletariatul, să sprijinim mișcarea țărănească, fără a pierde din vedere tendințele proprietarului țăran, tendințe a căror ostilitate proletariatului va fi cu atât mai rapid cu cât revoluția avansează, ea se va manifesta mai ascuțit Dar, pe de altă parte, este clar că momentul revoluționar care se trăiește cere un slogan concret bine definit Un astfel de slogan ar trebui să fie formarea comitetelor țărănești revoluționare, iar programul nostru agrar al Partidului l-a avansat foarte corect Există o masă de obscuritate și inconștiență în mișcarea țărănească și ar fi extrem de periculos să construim orice fel de - - iluzii Obscuritatea mujicului se exprimă în primul rând într-o lipsă de înțelegere a părții politice a mișcării - într-o neînțelegere, de exemplu, că, fără schimbări democratice fundamentale în întregul sistem politic al întregului stat, nu există alți pași pe calea extinderea proprietății funciare sunt absolut imposibile Țăranul are nevoie de pământ, iar sentimentul său revoluționar, democrația sa instinctivă, primitivă, nu se poate exprima altfel decât prin punerea mâinilor pe pământul moșierilor Acest lucru, desigur, nimeni nu va nega Socialiştii-revoluţionari se opresc la această poziţie în loc să abordeze această aspiraţie vagă a ţărănimii cu o analiză de clasă Social-democrații, pe baza unei asemenea analize, afirmă că întreaga țărănime cu greu poate merge mai departe în solidaritate cu cererea de returnare a pământurilor tăiate, întrucât dincolo de limitele unei asemenea

transformări agrare antagonismul dintre proletariatul rural și "țăranii economici" vor ieși inevitabil clar Social-democrații, bineînțeles, nu pot avea nimic împotriva mujicului insurgent "terminând până la capăt pe moșier", luându-i tot pământul, dar nu pot intra în aventurism în programul proletar, nu pot ascunde lupta de clasă împotriva proprietarii cu perspectivele roz ale unor astfel de reorganizări ale proprietarilor de pământ (chiar reorganizări democratice), care se vor dovedi a fi doar o deplasare de clase sau ranguri de proprietari Până acum, în programul nostru s-a înaintat cererea de restituire a tronsoanelor, iar în diferite comentarii la program s-a subliniat că tronsoanele nu sunt deloc un gard, ci "o uşă pentru a merge mai departe", că proletariatul va sprijini de bunăvoie țărănimea pe această cale ulterioară, dar fără să se uite înapoi și să aibă grijă? pentru aliatul său temporar, țăranul proprietar, fie că eliberează ghearele stăpânului său Acum, în fața evenimentelor revoluționare, se pune involuntar întrebarea: nu este mai oportun să transferăm o asemenea poziție a tacticii noastre din comentarii în programul în sine? La urma urmei, programul este, până la urmă, expresia oficială a punctelor de vedere ale social-democrației în ansamblu, iar orice comentariu, în mod necesar, apare mai mult sau mai puțin ca viziunea personală a unui sau aceluia social-democrat Nu ar fi, așadar, mai rezonabil să includem în program o prevedere mai generală a politicii noastre cu privire la această problemă, iar în comentarii pentru a dezvolta măsuri private, cereri individuale, cum ar fi, de exemplu, segmente? Pentru a-mi elucida mai concret gândirea, voi da aici formularea care ar ocupa locul cuvenit în programul nostru: (R S -D R P cere în primul rând) ") - - comitete țărănești revoluționare pentru eliminarea tuturor rămășițelor iobăgiei, pentru transformarea democratică a tuturor relațiilor rurale în general și pentru adoptarea unor măsuri revoluționare de îmbunătățire a stării țărănimii, care nu ezită să ia pământul de la proprietari Social-democrația va sprijini țărănimea în toate acțiunile sale revoluționar-democratice, apărând interesele independente și organizarea independentă a proletariatului rural În formularea propusă, ceea ce a fost de obicei dezvoltat în comentarii a fost introdus în program, în timp ce "segmentele" din program sunt transferate în comentarii O astfel de schimbare are avantajul că programul indică mai clar particularitatea poziției proletare, iar claritatea asupra unei probleme atât de importante depășește toate inconvenientele editoriale (un astfel de inconvenient este includerea în program, în loc de o cerință specifică, a unei explicații) atribuite de obicei unui comentariu De remarcat însă programul nostru are deja astfel de precizări: cf , de exemplu, paragraful privind lupta împotriva reformelor legate de întărirea poliţiei-grade-tutela pich) Are și avantajul că programul elimină odată pentru totdeauna ideea absurdă pe care Social-democrația îi spune țăranului că nu poate și nu trebuie să depășească limitele Acest gând trebuie eliminat printr-o formulare clară a programului și nu se limitează la explicarea lui în comentarii Dezavantajul formulării pe care o propun poate părea a fi că nu indică nici un mod specific de expropriere a terenurilor Dar este acesta de fapt un dezavantaj? Social-democrații, care au scris despre chestiunea agrară, au arătat în repetate rânduri cât de nepotrivit este să se complace să comploteze pe acest punct de vedere, pentru că cea mai importantă măsură a reformei funciare - naționalizarea pământului - va fi neapărat denaturată într-o poliție de stat și servesc la întunecarea caracterului de clasă al mișcării Între timp, toate celelalte măsuri pentru transformarea relațiilor funciare în sistemul

capitalist vor fi doar o aproximare a naționalizării, doar măsuri parțiale, doar câteva dintre măsurile posibile, adică, acelea la care Social Democrația nu intenționează deloc să se limiteze În prezent, social-democrații sunt împotriva naționalizării, iar chiar și socialiștii-revoluționari, sub influența criticilor noastre, au devenit mult mai precauți cu privire la această naționalizare (comparați proiectul programului lor cu fosta lor "îndrăzneală") Leneş Sobr compozitii T, IX - - Dar adevărul este că mișcarea revoluționară ne conduce către o republică democratică, care este una dintre revendicările noastre imediate, alături de desființarea armatei permanente etc Dar într-o republică democratică, în înarmarea poporului, în realizarea altor măsuri republicane asemănătoare, social-democrația nu poate înjure și lega mâinile în raport cu naționalizarea pământului Deci, neajunsul formulării pe care o propun este doar aparent În realitate, totuși, oferă un slogan de clasă susținut pentru momentul prezent - și un slogan destul de concret în acest sens - lăsând în același timp spațiu complet acelor pași "revoluționar-democratici" care se pot dovedi a fi necesari sau dezirabili în evenimentul unei desfăşurări favorabile a revoluţiei noastre În prezent, și în viitor, până la victoria completă a "răscoalei țărănești", sloganul revoluționar trebuie să țină seama neapărat de antagonismul mujicului și al proprietarului de pământ, iar paragraful pe segmente a subliniat pe bună dreptate această împrejurare; între timp, tot felul de "naționalizări", "transferări de chirie", "socializări" etc - și tocmai acesta este neajunsul lor - ignoră și ascund antagonismul caracteristic În același timp, formularea pe care o propun extinde sarcina comitetelor țărănești revoluționare la "transformarea democratică a tuturor relațiilor rurale în general " În programul nostru, comitetele țărănești sunt prezentate ca slogan și sunt destul de corect caracterizate ca comitete țărănești, adică moșii, pentru că "oprimarea de clasă poate fi abolită doar de întreaga clasă oprimată inferioară Dar există vreun motiv pentru a limita sarcinile acestor comitete doar la reformele agrare? Este cu adevărat necesar să se creeze alte comitete pentru alte comisii schimbări, de exemplu, administrative etc ? La urma urmei, întreaga nenorocire a țăranilor, ca și mine deja a subliniat, într-o neînțelegere completă a laturii politice a mișcării, dacă numai în cazuri individuale măsurile revoluționare reușite ale țăranilor în ameliorarea situaţiei acestora (confiscarea cerealelor, vitelor, pământului) ar putea fi legată de înfiinţarea şi activităţile comitetelor ţărăneşti şi de sancţionarea deplină a acestor comitete de către partidele revoluţionare (şi, în condiţii deosebit de favorabile, de către Guvernul Revoluţionar Provizoriu) , atunci lupta pentru a-i cuceri pe țărani de partea republicii democratice ar putea fi considerată câștigată Fără aceeași atracție, toate treptele revoluționare ale țărănimii vor fi foarte fragile, iar toate câștigurile lor vor fi ușor luate de clasele sociale aflate la putere - - În cele din urmă, vorbind despre sprijinul pentru măsurile "revoluționar-democratice", formularea propusă trasează clar o linie între aspectul înșelător, presupus socialist, a unor măsuri precum confiscarea pământului de către țărani și conținutul lor democratic real Pentru a vedea cât de important este pentru un social-democrat să tragă o astfel de linie, este suficient să amintim atitudinea lui Marx și Engels față de mișcarea agrară, de exemplu, în America (Marx în despre Creta, Engels în despre Henry George) Acum, desigur, nimeni nu va nega războiul țărănesc pentru pământ, urmărirea pământului (în țările semi-iobagi sau în colonii) Îi recunoaștem pe

deplin legitimitatea și progresivitatea, dar, în același timp, îi expunem democratic, adică în cele din urmă un conținut democrat-burghez și, prin urmare, în susținerea acestui conținut, noi, la rândul nostru, introducem "rezerve" speciale, arătând la rolul "independent" al democrației proletare, la scopurile speciale ale social-democrației ca partid de clasă luptă pentru o revoluție socialistă Acestea sunt considerentele pe baza cărora propun ca tovarășii să discute propunerea mea la viitorul congres și să extindă punctul corespunzător din program în spiritul pe care l-am indicat "Înainte" Le , din martie , semnat "-b>> Marx despre "redistribuirea neagră" americană În Vperyod, nr , a fost menționat discursul lui Marx asupra chestiunii agrare împotriva lui Krige Aceasta nu a fost în , așa cum spune în mod eronat articolul tovarășului b, ci în Colaboratorul lui Marx, Hermann Kriege, pe atunci încă foarte tânăr, s-a mutat în America în și a fondat acolo jurnalul Volkstribun (Tribuna Poporului) pentru a promova comunismul Cu toate acestea, a condus această propagandă în așa fel încât Marx a fost forțat, în numele comuniștilor germani, să se revolte hotărât împotriva compromisului Partidului Comunist de către Hermann Kriege Critica tendinței lui Kriege, publicată în în Westfalisches Damfboot și retipărită în al doilea volum al ediției méripgiane a scrierilor lui Marx, prezintă un mare interes pentru social-democrații ruși contemporani Cert este că problema agrară a fost înaintată pe unul dintre primele locuri chiar de cursul mișcării sociale americane, așa cum este acum în Rusia, și ceea ce era în joc nu era doar despre o societate capitalistă dezvoltată, ci despre crearea condițiilor inițiale, de bază, pentru dezvoltarea reală a capitalismului Această ultimă împrejurare este deosebit de importantă pentru paralela dintre atitudinea lui Marx față de ideile americane de "redistribuire neagră" și atitudinea social-democraților ruși față de mișcarea țărănească modernă Kriege în jurnalul său nu a furnizat niciun material pentru studierea caracteristicilor sociale specifice ale sistemului american, pentru a clarifica adevărata natură a mișcării de atunci a reformatorilor agrari care au căutat să desființeze chiria Pe de altă parte, Criguet (la fel ca "socialiştii-revoluţionarii" noştri) a îmbrăcat chestiunea revoluţiei agrare în fraze pompoase, difuzate "Orice om sărac", a scris Crige, "se transformă imediat într-un membru util al societății umane, odată ce i se oferă oportunitatea de a munci productiv O astfel de oportunitate îi va fi asigurată pentru totdeauna dacă societatea îi dă o bucată de pământ cu care se poate hrăni - - si familia ta Dacă această suprafață gigantică de pământ (mai exact de milioane de acri de terenuri publice nord-americane) va fi retrasă din comerț și furnizată cu MUNCĂ în cantități limitate*), atunci sărăcia din America va fi pusă capăt dintr-o lovitură Marx obiectează la aceasta: "S-ar putea aștepta să înțeleagă că nu este în puterea legiuitorilor să oprească prin decret dezvoltarea ordinii patriarhale dorite de Krige într-una industrială sau să arunce statele industriale și comerciale din est coasta înapoi în barbarie patriarhală" Așadar, avem în față planul real al redistribuirii negre americane: retragerea unei mase de pământ din comerț, dreptul la pământ, limitarea limitelor proprietății sau folosirii terenului Iar Marx de la bun început iese cu o critică sobră a utopismului, subliniază inevitabilitatea transformării sistemului patriarhal într-unul industrial, adică privind inevitabilitatea dezvoltării capitalismului, în termeni moderni Dar ar fi o mare greșeală să credem că visele utopice ale participanților la mișcare îl fac pe Marx să adopte o atitudine negativă față de mișcarea însăși în general Nimic de genul asta Chiar și atunci, chiar la

începutul carierei sale literare, Marx a reușit să distingă conținutul real progresist al mișcării de veșmintele ei ideologice de beteală În a doua secțiune a criticii sale, intitulată "Economia (adică, economia politică) a "tribunei poporului" și relația ei cu tânăra America", Marx a scris: "Recunoaștem pe deplin mișcarea de reformă națională americană în legitimitatea sa istorică Știm că această mișcare se străduiește să obțină un asemenea rezultat, care, este adevărat, la momentul dat ar da un impuls dezvoltării industrialismului în societatea burgheză modernă, dar care, fiind rodul mișcării proletare, trebuie inevitabil, ca un atac asupra proprietății funciare în general și în special în condițiile actuale existente în America duc mai departe, prin propriile sale consecințe, la comunism Krige, care s-a alăturat mișcării anti-chirie (Anti-Rent-Bewegung) cu comuniștii germani din New York, înglobează acest simplu fapt în fraze pompoase, fără a intra în însuși conținutul mișcării El dovedește prin aceasta că legătura dintre tânăra America și condițiile sociale americane îi este complet neclară Să aducem *) Amintiți-vă ce a scris Rusia Revoluționară, începând cu nr , despre fluxul de pământ de la capital la muncă, despre importanța pământurilor de stat în Rusia, despre utilizarea egalitară a pământului, despre ideea burgheză de a atrage pământul în cifra de afaceri comercială , etc La fel ca Krige - - Un alt exemplu al dezbaterilor sale despre planul agrarienilor de a împărți proprietatea asupra pământului la scară americană "În nr din Tribuna Poporului, în articolul "Ce vrem?" afirmă: "Reformiștii naționali americani numesc pământul proprietate comună a tuturor oamenilor și cer ca măsurile să fie luate prin legislația populară, astfel încât de milioane de acri de pământ, care nu sunt încă în mâinile speculatorilor jefuitori, să fie păstrat ca inalienabil proprietate comună a întregii omeniri" Și astfel, pentru a păstra această proprietate inalienabilă și comună pentru întreaga omenire, el acceptă planul reformiștilor naționali: "să pună la dispoziție fiecărui țăran, indiferent din ce țară provine, de acri de pământ american pentru a-l hrăni" La nr , în articolul "Răspuns la Konze" (Konze), acest plan este menționat după cum urmează: "Din această proprietate publică încă neatinsă, nimeni nu ar trebui să primească posesia a mai mult de de acri, iar această sumă numai cu condiția că le cultivă el însuși" Așadar, pentru a păstra pământul ca "proprietate comună inalienabilă" și, în plus, "a întregii omeniri", ar trebui să începem imediat prin împărțirea acestui pământ Criguet își imaginează că este în stare să interzică prin vreo lege consecințele necesare ale acestei redistribuiri: concentrare, progres industrial etc de acri de pământ îi apar ca ceva egal cu el însuși, de parcă valoarea unei astfel de suprafețe de teren nu ar fi diferită , privind după calitatea sa "Țăranii" vor face schimb între ei și cu alți oameni, dacă nu pământul în sine, atunci produsele sale Și odată ajuns la asta, se va dovedi în curând că un "țăran" și fără capital, datorită muncii sale și a marii fertilități naturale a celor de acri ale sale, va aduce pe altul în poziția de fermier Și atunci, nu este tot așa că pământul sau produsele pământului "cad în mâinile tâlharilor-speculatori"? Luați în considerare cu seriozitate acest dar pe care Krige îl face umanității de milioane de acri trebuie păstrați ca proprietate comună inalienabilă a întregii omeniri În același timp, fiecare țăran ar trebui să primească de acri Putem, așadar, să calculăm cât de mare este "umanitatea" kriegiană: exact / milioane de "țărani" sau, numărând cinci capete pe familie, de milioane de oameni Putem calcula în egală măsură cât vor dura aceste "vremuri eterne", timp în care proletariatul, ca reprezentant al "umanității", cel puțin în Statele

Unite, trebuie să "stăpânească" întregul pământ Dacă populația din Statele Unite se dublează la fel de repede ca până acum, adică, la fiecare de ani, atunci aceste "vremuri eterne" vor dura mai puțin de de ani În de ani, aceste de milioane de acri vor fi ocupate, iar generațiile următoare nu vor avea ce să crească - - do Dar din moment ce distribuirea liberă a pământului va intensifica foarte mult emigrația, "timpul etern" kriegian se poate încheia și mai devreme, mai ales dacă luăm în considerare faptul că cantitatea de pământ pentru de milioane de oameni nu este suficientă nici măcar pentru actualul pauperism european, întrucât canal de diversiune În Europa, fiecare a zecea persoană este un sărac: numai Insulele Britanice numără milioane dintre ei Naivitatea politico-economică asemănătoare cu Yaga se găsește la numărul din "To the Women", unde Krige spune că dacă orașul New York ar renunța la Long Island celor de acri de pământ, asta ar fi suficient pentru a elibera "imediat" New York -York pentru totdeauna de la toate pauperismul, sărăcia și crima "Dacă Criguet a privit mișcarea care tinde spre eliberarea pământului ca pe prima formă a mișcării proletare, necesară în anumite condiții, dacă ar aprecia această mișcare ca una care, datorită poziției vitale a clasei din care emană, trebuie neapărat să se dezvolte mai mult în mișcarea comunistă, dacă ar fi arătat cum aspirațiile comuniste din America trebuie să fi apărut inițial în această formă agrară, care la prima vedere contrazice întregul comunism, atunci nimic nu ar putea fi obiectat Krige yge declară că această formă de mișcare a oamenilor reali cunoscuți, care are doar o semnificație subordonată, este cauza omenirii în general Criguet prezintă această chestiune ca fiind ultimul, cel mai înalt scop al oricărei mișcări în general, transformând astfel scopurile hotărâte ale mișcării în cea mai pură prostie pompoasă În același articol al numărului al -lea, cântă astfel de cântece triumfale: "Și așa, în sfârșit, visele primordiale ale europenilor s-ar împlini, pentru ei ar fi pregătit pământul de pe această parte a oceanului, pe care l-ar fi avut să ia şi să îngrădească cu osteneala mâinilor lor să arunce o declaraţie mândră în faţa tuturor tiranilor lumii: aceasta este coliba mea, pe care nu aţi zidit-o voi, aceasta este vatra mea, care vă umple inimile de invidie "Criguet ar putea adăuga: acesta este grămada mea de bălegar, produsă de mine, de soția și copiii mei, de fermierul meu și de vitele mele Și ce fel de europeni și-ar vedea visele împlinite aici? Numai că nu muncitori comuniști! Negustorii și stăpânii de breaslă falimentați sau țăranii ruinați care se străduiesc pentru fericire să redevină mici burghezi și țărani în America? Și care este visul realizat cu acești de milioane de acri? Nu există altceva decât să transformi toți oamenii în proprietari privați Un astfel de vis este la fel de irealizabil neglijent - - la fel de comunist ca visul de a transforma toți oamenii în împărați, regi și papi " Critica la adresa lui Marx este plină de venin și sarcasm El îl critică pe Criguet tocmai pentru acele trăsături ale concepțiilor sale pe care le vedem acum printre "socialiștii-revoluționarii" noștri: dominația frazelor, utopiile mic-burgheze prezentate ca cel mai înalt utopism revoluționar, lipsa de înțelegere a fundamentelor reale ale economiei moderne sistem și dezvoltarea acestuia Cu o perspicacitate remarcabilă, Marx, care la acea vreme era doar un viitor economist, arată rolul schimbului, economia mărfurilor Dacă nu pământ, spune el, atunci țăranii vor schimba produsele pământului și asta spune totul! Toată această formulare a întrebării este foarte, foarte mult aplicabilă mișcării țărănești ruse și ideologiștilor ei "socialiști" mic-burghezi Dar Marx la acea vreme era departe de a "nega" pur și simplu această mișcare

mic-burgheză, de a o ignora doctrinar, de teama, caracteristică multor dogmatici, de a-și murdara mâinile atingând democrația mic-burgheză revoluționară Ridiculând fără milă absurditatea veșmintelor ideologice ale mișcării, Marx încearcă să determine sobru materialist conținutul ei istoric real, consecințele ei inevitabile, care trebuie să apară din cauza condițiilor obiective, indiferent de voința și conștiința, visele și teoriile anumitor indivizi Prin urmare, Marx nu condamnă, ci aprobă pe deplin sprijinul acestei mișcări de către comuniști Stand din punct de vedere dialectic, i e luând în considerare mișcarea în mod cuprinzător, luând în considerare atât trecutul cât și viitorul, Marx notează latura revoluționară a atacului asupra proprietății funciare Marx recunoaște mișcarea mic-burgheză ca fiind forma originală inițială a mișcării proletare, comuniste Ce visezi să obții cu această mișcare, îi spune Marx lui Krige, nu vei realiza - în loc de fraternitate, va veni izolarea mic-burgheză, în locul inalienabilității alocațiilor țărănești, pământul va fi atras în comerț, în loc de o lovitură pentru tâlhari speculatori, o extindere a bazei pentru dezvoltarea capitalistă Dar răul capitalismului, pe care în zadar vă gândiți să îl evitați, este bun din punct de vedere istoric, pentru că va accelera teribil dezvoltarea socială și va aduce de multe ori mai aproape de noi forme superioare ale mișcării comuniste Lovitura dată proprietății funciare va ușura inevitabilele lovituri ulterioare aduse proprietății în general; acțiunea revoluționară a clasei inferioare cu o transformare care dă temporar prosperitate limitată departe de toți, va facilita inevitabila acțiune revoluționară ulterioară a - - a clasei de jos cu o transformare care va asigura cu adevărat fericirea umană deplină pentru toți oamenii muncitori Pentru noi, social-democrații ruși, întrebarea de către Marx împotriva lui Kriege ar trebui să servească drept model Adevăratul caracter mic-burghez al mișcării țărănești contemporane din Rusia este fără îndoială; trebuie să explicăm acest lucru cu toată puterea noastră și să luptăm fără milă, implacabil împotriva tuturor iluziilor oricăror "socialist-revoluționari" sau socialiști primitivi în această privință Organizarea specială a unui partid independent al proletariatului, care luptă prin toate răsturnările democratice spre o revoluție socialistă completă, trebuie să fie scopul nostru constant, deloc o clipă pierdut din vedere Dar să te îndepărtezi, așadar, de la mișcarea țărănească ar fi cel mai deznădăjduit filistinism și pedanterie Nu, caracterul revoluționar-democratic al acestei mișcări este neîndoielnic și trebuie să o susținem cu toată puterea, să o dezvoltăm, să o facem conștientă din punct de vedere politic și definită de clasă, să o împingem mai departe, să mergem alături de ea, mână în mână până la capăt - căci mergem mult mai departe, sfârşitul fiecărei mişcări ţărăneşti, mergem până la sfârşitul complet al însăşi împărţirea societăţii în clase Nu există aproape nicio altă țară în lume în care țărănimea ar experimenta o asemenea suferință, o asemenea asuprire și ultraj ca în Rusia Cu cât era fără speranță această opresiune, cu atât mai puternică va fi acum trezirea ei, cu atât mai irezistibilă va fi atacul său revoluționar Este treaba proletariatului revoluționar conștient să susțină acest atac cu toată puterea, ca să nu lase piatra neîntoarsă în vechea, blestemata, servilă Rusie feudal-autocratică, ca să creeze o nouă generație de oameni liberi și curajoși , creează o nouă țară republicană în care lupta noastră proletară pentru socialism "Înainte" nr , din aprilie , Rezoluţia Congresului al III-lea ?) R S -D R P asupra atitudinii faţă de mişcarea ţărănească Fi atent la:) că mișcarea țărănească acum în creștere, fiind spontană și inconștientă din punct de vedere politic, se întoarce totuși inevitabil

împotriva sistemului existent și împotriva tuturor rămășițelor de iobăgie în general;) că este sarcina social-democrației să sprijine fiecare mișcare revoluționară împotriva ordinii sociale și politice existente;) că în virtutea acesteia, social-democrația trebuie să se străduiască să purifice conținutul revoluționar-democrat al mișcării țărănești de toate amestecurile reacționare, dezvoltând conștiința de sine revoluționară a țăranilor și ducându-le până la capăt revendicările democratice;) că social-democrația, ca partid al proletariatului, trebuie în toate cazurile și în toate împrejurările să lupte cu fermitate pentru organizarea independentă a proletariatului rural și să-i explice opoziția ireconciliabilă a intereselor sale față de interesele burgheziei țărănești al -lea Congres al R S -D R P dă instrucțiuni tuturor organizațiilor de partid: a) să facă propagandă în rândul unor categorii largi ale poporului că Social-democrația își are sarcina de a acorda cel mai energic sprijin tuturor măsurilor revoluționare ale țărănimii capabile să-și îmbunătățească starea, până la confiscarea moșierului, statului, bisericii, monahului și terenuri de apanaj; b) ca lozincă practică de agitație în rândul țărănimii și ca mijloc de introducere a celei mai mari conștiințe în mișcarea țărănească, de a înainta necesitatea organizării imediate a comitetelor țărănești revoluționare în scopul realizării tuturor transformărilor revoluționar-democratice în interesele de a elibera țărănimea de opresiunea polițienească, birocratică și a proprietarilor de pământ; -- c) pentru a dezorganiza autocrația și a sprijini atacul revoluționar asupra acesteia, pentru a chema țărănimea și proletariatul rural la tot felul de manifestații politice, pentru a refuza colectiv să plătească impozite și impozite, să îndeplinească serviciul militar și să respecte deciziile și ordinele guvernului și ale agenților acestuia; d) să depună eforturi pentru organizarea independentă a proletariatului rural, pentru fuziunea acestuia cu proletariatul urban, sub steagul Partidului Social Democrat, și pentru numirea reprezentanților acestuia în comitetele țărănești mai) Discursul lui Plehanov asupra chestiunii agrare Sarcina congresului este de a corecta greșeala care s-a strecurat în programul nostru agrar în Greșeala, fără îndoială, au fost; trebuie să recunoaștem acest lucru și ne putem permite acest lux, pentru că suntem una - - o petrecere care are o perspectivă armonioasă Criticăm fiecare judecată individuală din punctul de vedere al prevederilor generale ale programului nostru și eliminăm neînțelegerea care s-a strecurat în ea în Mulți dintre tovarășii noștri erau în favoarea tăierii pentru că le era frică de o revoluție agrară țărănească Ar opri dezvoltarea capitalismului în Rusia Greșeala noastră a fost că programul nostru, deja la acel moment, nu a mers atât de departe ca țăranii înșiși în revendicările lor Deja în vara lui , când avea loc al doilea congres, Obolensky din sudul Rusiei chinuia țăranii pentru programul lor agrar radical Acum trebuie să înțelegem că nu trebuie să ne temem de radicalismul revendicărilor agrare țărănești în chestiunea agrară Implementarea acestor revendicări nu va opri dezvoltarea capitalismului, dar, în același timp, trebuie să evităm dualitatea care este inerentă revendicărilor țărănești Au acel element pe care l-am numit în "Jurnal" elementul chinezesc; un astfel de element este naţionalizarea pământului T Lenin consideră părerile mele obscure, dar cred că a fost pur și simplu neatent la articolele mele Într-adevăr, uită-te, de exemplu, la ceea ce spune el la pagina a pamfletului său Revizuirea Programului Agrar: "Toi Plehanov din nr din Jurnal nu abordează nici măcar un cuvânt problema anumitor schimbări în programul nostru agrar Criticându-l pe Maslov, el apără doar "tacticile

flexibile" în general, respinge "naționalizarea" (referindu-se la vechile argumente ale "Zorii") și tinde, parcă, la împărțirea pământurilor proprietarilor de pământ între țărani Această ironie despre "tactica flexibilă" mă surprinde, pentru că în ochii social-democraților pietrificarea tacticii nu poate fi meritul ei La pagina a aceluiaşi pamflet, spune: "Tovarăşe Plekhanov, în nr din Jurnal, avertizează Rusia împotriva repetarea experimentelor lui Wang-gang-che (un reformator chinez din secolul al XI-lea care a introdus fără succes naționalizarea pământului) și încearcă să demonstreze că ideea țărănească a naționalizării pământului este de origine reacţionară Tensitatea acestui argument este izbitoare Într-adevăr, qui prouve trop, ne prouve rien (cel care dovedește prea multe nu dovedește nimic) Dacă Rusia din secolul al XX-lea ar putea fi comparată cu China din secolul al XI-lea, atunci Plehanov și cu mine probabil nu am vorbi despre un democrat revoluționar caracter, mișcarea țărănească, nici despre capitalismul din Rusia Asemenea metode de dispută îmi sunt familiare din vremea dezbaterilor noastre, e s -r Fiecare referire la istorie a fost întâmpinată de obicei cu o obiecție din partea lor că poziția noastră este complet diferită și știu perfect că, în acest caz, poziția noastră este complet diferită de cea a Chinei din secolul al XI-lea Spun asta categoric in Jurnalul meu; dar, în ciuda diferenței, există câteva caracteristici similare și trebuie să le acordați atenție acestor caracteristici Ele constau tocmai în naționalizarea pământului, care este o trăsătură caracteristică istoriei noastre agrare Mai departe tovarăşe Lenin spune: "În ceea ce privește originea (sau caracterul) reacționar al ideii țărănești de naționalizare a pământului, atunci ideea unei redistribuiri negre conține cele mai invariabile trăsături nu numai de origine reacționară, ci și ale caracterului său reacționar in prezent " Știu și asta bine Este exact ceea ce subliniez și este ciudat să mă lovești cu binele meu și să-mi prezinți acest bun sub forma unei obiecții Eu spun că există o serie de reacții în ideea țărănească a unei redistribuiri negre Şi tocmai prin prisma acestei trăsături reacţionare, care se reflectă în întreaga noastră istorie politică, mă pronunţ împotriva naţionalizării pământului Cum mă pot referi la această trăsătură drept un argument împotriva mea? Lépine se uită la naționalizarea - - tu s -r El începe să asimileze chiar și terminologia lor - astfel, de exemplu, răspândește despre faimoasa artă populară Este plăcut să-ți amintești vechii cunoștințe, dar este neplăcut să vezi că social-democrații adoptă un punct de vedere populist Istoria agrară a Rusiei seamănă mai mult cu istoria Indiei, Egiptului, Chinei și a altor despotisme orientale decât cu istoria Europei de Vest Nu este nimic surprinzător în asta, deoarece dezvoltarea economică a fiecărei națiuni are loc într-un cadru istoric unic În cazul nostru, lucrurile s-au dovedit în așa fel încât pământul, împreună cu fermierii, a fost ocupat de stat, iar pe baza acestei înrobiri s-a dezvoltat despotismul rus Pentru a sparge despotismul, este necesar să-i eliminăm baza economică De aceea sunt acum împotriva naționalizării Când ne-am certat despre băutură cu socialiștii-revoluționari, atunci Lenin a constatat că obiecțiile mele erau corecte Lenin spune: "Vom neutraliza naționalizarea", dar pentru a neutraliza naționalizarea, este necesar să găsim o garanție împotriva restaurării și nu există o astfel de garanție și nu poate fi Amintiți-vă de istoria Franței; amintiți-vă de istoria Angliei; în fiecare dintre aceste ţări, după o largă anvergură revoluţionară, a urmat restaurarea Același lucru poate fi și cu noi; iar programul nostru trebuie să fie de așa natură încât să minimizeze, dacă este realizat,

daunele pe care le poate aduce restaurarea Programul nostru trebuie să elimine baza economică a țarismului; naţionalizarea pământului în perioada revoluţionară nu elimină acest fundament Prin urmare, consider că cererea de naționalizare este o cerere antirevoluționară Lenin argumentează ca și cum republica la care aspiră, odată înființată, va dura pentru totdeauna și aici se află greșeala lui El ocolește dificultatea întrebării făcând presupuneri optimiste Acesta este un dispozitiv comun al gândirii utopice; astfel, de exemplu, anarhiștii spun: "nu este necesară nicio organizare obligatorie", iar când le obiectăm că absența unei organizații obligatorii ar permite membrilor individuali ai societății să dăuneze acestei societăți, dacă au o astfel de dorință, atunci anarhiștii ne răspund: "asta este să fie nu se poate" În opinia mea, aceasta înseamnă ocolirea dificultății întrebării prin intermediul unor presupuneri optimiste Și asta face Lenin El încadrează posibilele consecințe ale măsurii propuse de el cu o serie de "dacă" optimiste Ca dovadă, voi cita reproșul lui Lepin lui Maslov La pagina a pamfletului său, el spune: "Proiectul lui Maslov, în esență, presupune tacit că cererea programului nostru politic minim nu a fost pusă în aplicare pe deplin, că autocrația poporului nu a fost asigurată, armata permanentă nu a fost e Cu alte cuvinte, că revoluția noastră democratică nu și-a atins finalul în același mod ca majoritatea revoluțiilor democratice europene, la fel de restrânse, pervertite, "întors" ca toate acestea din urma Proiectul lui Maslov este special adaptat unei revoluții pe jumătate, inconsecventă, incompletă sau trunchiată și "neutralizată" de reacție - o revoluție democratică Să presupunem că reproșul pe care i-l face lui Maslov este justificat, dar citatul citat arată că propriul proiect al lui Lenin este bun doar dacă toate "dacă" pe care le arată se adeveresc Și dacă aceste "dacă" nu sunt prezente aici, atunci implementarea proiectului său va fi dăunătoare Dar nu avem nevoie de astfel de proiecte Proiectul nostru trebuie să fie priceput la patru picioare, adică în cazul unor "dacă" nefavorabile Comandantul care a câștigat cel mai mare număr de victorii, Napoleon, a spus că comandantul care mizează pe o combinație favorabilă de circumstanțe este rău; - - Eu zic că programul politic este rău, ceea ce este bine doar în cazul unei astfel de combinații de circumstanțe Și de aceea resping naționalizarea Proiectul lui Lenin este strâns legat de utopia preluării puterii de către revoluționari și de aceea aceia dintre voi care nu au gust pentru această utopie ar trebui să se pronunțe împotriva ei Municipalizarea este o altă chestiune În cazul unei restaurări, nu pune terenul în mâinile reprezentanților politici ai vechii ordini; dimpotrivă, în organele de autoguvernare socială, care dețin pământul, creează un bastion împotriva reacției Și va fi o fortăreață foarte puternică Luați-ne cazacii Ei se comportă ca niște adevărați reacționari și, între timp, dacă guvernul țarist i-ar pune în cap să pună mâna pe pământul lor, s-ar ridica pentru el ca o singură persoană Aceasta înseamnă că municipalizarea este bună pentru că este potrivită chiar și în cazul restaurării Pe această bază, mi se poate reproșa că nu cred în triumful revoluției Dacă ceea ce am spus înseamnă neîncredere în triumful revoluției, atunci sunt într-adevăr vinovat de acest păcat Mea culpa, mea maxima culpa! Repet după Napoleon: " Omul care se bazează doar pe o combinație favorabilă de circumstanțe este rău" Cu toate acestea, nu sunt un susținător necondiționat al municipalizării Cred că dacă nu am reușit să o realizăm, dacă ar fi trebuit să alegem între naționalizare și divizare, atunci, în interesul revoluției, ar fi trebuit preferată diviziunea Aceasta este diferența dintre părerile mele, pe de o parte,

și cele ale lui Lenin, pe de altă parte Te poți înclina spre unul sau altul dintre ele, dar trebuie să înțelegi că este imposibil să le combini) Ioan este pseudonim pentru menșevicul P Maslov la congresul de unitate al R S -D R P S) "Naroovolchestvo" - după partidul populist-terorist de la sfârșitul anilor și începutul anilor "Narodnaya Volya" Aici "Narodnaya Volya" este folosită în sensul tacticii de preluare a puterii de către o organizație conspirativă revoluționară) Kartvelov (pseudonim Chichinadze) - un delegat al organizației Kutaisi a menșevicilor, mai târziu, în - , ministrul de război al guvernului menșevic din Georgia í) Borisov (pseudonimul lui N Suvorov, care a fost apropiat de bolșevici) este un colaborator marcant la colecția Eseuri despre o viziune realistă a lumii, publicată în de A A Bogdanov, П P Rumyantsev, V A Bazarov, A V Lunacharsky, împotriva colecției liberal-idealiste: "Probleme ale idealismului" În - a apărut în publicaţiile legale bolşevice La congresul de unificare, Borisov a apărat programul confiscării pământului și împărțirii în proprietate a țăranilor sl) D F Trepov, fiul Sankt Petersburgului primarul Trepov, pe care l-a împușcat B Zasulich, ofițer șef al poliției din Moscova, cel mai apropiat asistent al lui V carte Serghei Aleksandrovici și colaboratorul Zubatov După ianuarie , a fost numit Sankt Petersburg Guvernator general În zilele de octombrie , la ordinul poliției, aruncă celebra frază: "nu economisiți cartușe" și devine șeful pogromștilor de rang înalt din Suta Neagră În zilele Primei Dume, un "liberal", a negociat cu Miliukov înființarea unui minister cadet) I I Petrunkevich, un vechi participant la mișcarea liberal-constituțională zemstvo (în a fost exilat în provincia Kostroma pentru discursuri constituționale în zemstvo de la Cernigov), participant la aripa stângă a congreselor orașului zemstvo din - , a participat la deputația Ç/VI- , opera- - ? - Nizator și un membru marcant al C D petreceri; în noiembrie , negociază cu Witte pentru a intra în cabinetul personalităților publice, membru al Statului I Duma, rostește acolo primul discurs despre amnistia ") F I Rodichev, latifundiar din Tver, reprezentant al liberalismului zemstvo, participant la congresele zemstvo-city din - , organizator al Partidului Comunist, membru al tuturor celor patru Dume de Stat; după Revoluția din februarie, ministrul afacerilor finlandeze) Statul rus, o publicație oficială a cabinetului lui Witte, a apărut în primele luni ale anului B) Schmidt, sub acest pseudonim, a vorbit la congresul de unitate al lui П P Rumyantsev Statistician de profesie, Rumyantsev în - a jucat un rol proeminent în rândul bolșevicilor, a fost membru al Biroului comitetului majoritar care a convocat Congresul III al R S - D P II și participant la acest congres În noiembrie , cel mai apropiat colaborator al ziarului Novaya Zhizn În - a participat la presa legală bolșevică, a editat revista Vestnik Zhizni După înăbușirea primei revoluții, el a părăsit partidul și nu s-a mai întors niciodată la el, nefăcând parte din viața politică) V F Dubasov-amiral, Moscova guvernator general, suprimator al revoltei armate de la Moscova din decembrie °°) V O Klyuchevsky-Prof Universitatea din Moscova, istoric remarcabil, autor al mai multor lucrări despre istoria țărănimii din Rusia, cel mai bun expert în Rusia moscovite în secolele XVI-XVII A Ya Efimenko-prof Cursurile superioare pentru femei Bestuzhev din Sankt Petersburg, specialist în istoria proprietății țărănești a pământului din Rusia) Tov Demyan este un pseudonim pentru I A Teodorovich (r)) Kostrov este pseudonimul lui N Zhordania, un cunoscut menșevic, fost șef al guvernului menșevic din Georgia) Pamfletul "Duma de Stat și democrația socială" prezintă două puncte de vedere tactice apărute în

social-democrația cu privire la problema alegerilor pentru statul Wittew Duma Prima - boicotul Dumei - este realizată de articolul lui V I : "Stat Duma și tactica social-democrată" (retipărită în partea I a volumului VII, pp -), a doua - pentru a folosi alegerile în scopuri agitaționale și organizatorice - este realizată de F Dan în articolul: "The Statul, Duma și Proletariatul " f) Vorbim despre "Scrisorile politice" ale celebrului istoric moscovit P G Vinogradov în "Vedomosti rusi" din august "Scrisorile politice" au fost analizate de V I în articolul: "Ce vor burghezii noștri liberali și ce se tem de" ("Proletar" Nr din septembrie), care este retipărit în Volumul VI al Operelor adunate (r)) Discursul lui Voinov (pseudonimul lui A V Lunacharsky) Tovarăși! Cu deosebită plăcere am ascultat ieri discursul tovarășului Plehanov Nimeni nu a subliniat într-o asemenea măsură legătura dintre programele individuale și aprecierea politică a momentului, caracteristică cutare sau cutare parte a partidului T Plehanov a stabilit că premisa pentru programul lui Lenin era victoria completă și strălucitoare a revoluției A constatat că tovarășul Ioan a fost mai atent, că a luat drept punct de plecare un rezultat mai posibil, adică, mai lejer, mai aproape, mai gri, mai plictisitor și cu jumătate de inimă T Plehanov a elucidat astfel legătura organică particulară dintre tactica cu jumătate de inimă în general și programul agrar al lui John T Plehanov a condamnat programul tovarășului Lenin pentru revoluționar L*a și v Sobr lucrări ale lui T ÏX - -■ luminozitate, recunoscând această strălucire de mult timp familiară lui, în Yavio-es-erovskaya Este acest lucru adevărat, totuși? Această luminozitate este aceeași sau complet diferită? În opinia tovarășului Plehanov, principalul păcat al lui Lenin și al programului său este ideea originală - "ideea dăunătoare și utopică de a prelua puterea", așa cum a spus tovarășul Plehanov Evident, nu a vorbit despre cucerirea puterii Cum ar putea tovarășul Plehanov să numească ideea de cucerire a puterii prin mijloace revoluționare dăunătoare și utopică, când aceasta este ideea principală a programului nostru maxim? Fiecare revoluție - o revoluție mare și consistentă - se străduiește și, dacă are succes, duce la o preluare revoluționară a puterii de către noi clase care nu au fost la putere până atunci Nu, tovarășul Plehanov avea în vedere, evident, o captură conspirativă, una care se vede acum doar în operete de oameni deghizați cu pumnale vin în sat și fac o lovitură de stat Dar Lenin asociază victoria revoluției cu o astfel de operă de preluare a puterii? Deloc Au fost mișcarea grevă din octombrie, revolta armată din decembrie, conspirații? Dar nu a căutat oamenii să distrugă complet puterea existentă în timpul acestei răscoale? Oare victoria din decembrie nu ar duce la transferul puterii în mâinile poporului? T Plehanov, cu o inteligență inimitabilă, și-a întors argumentele împotriva tovarășului Lenin T Lenin i-a reproșat tovarășului Ioan că nu presupunea în programul său o republică, o miliție, alegerea oficialităților și așa mai departe, lucruri bune T Plehanov l-a ridiculizat pe tovarășul Lepin tocmai pentru că Lenin își asumă toate aceste lucruri bune, că ia averea ca un aliat și, bazându-se pe ea, visează Dar, T T , trebuie spus imediat, cu ce ocazie ne scriem programul agrar? Planificăm măsuri pe care social-democrații le vor susține în Adunarea Constituantă în cazul unei victorii complete și complete, nu a cvasidemocratismului militarist, ci a adevăratei democrații, sau ne scriem programul în cazul unei semi-democrații? cadet inima rezultat al revoluției ruse? sau, în cele din urmă, în cazul înfrângerii ei? Apoi spuneți sincer, tovarăși: "dacă, mai mult decât aspirații, toate lucrurile bune despre care vorbește Lenin se

împlinesc, probabil ne vom face cruce și ne vom recunoaște naționalizarea, dar întrucât mizăm mai degrabă pe un sfârșit cadet al revoluției, atunci punem municipalizarea înainte, iar dacă asta nu se întâmplă, vom rămâne fără niciun program, pentru că suntem flexibili " Tovarăși, când propunem, minte, în programul nostru minim, cerința unei zile de ore, nu ne asumăm multe lucruri bune pentru implementarea ei: organizarea și conștiința proletariatului, o situație economică favorabilă, etc ? Cu toate acestea, propunem totuși tocmai această cerință, și nu o zi de și ore, ca maxim în cadrul sistemului burghez, așa cum este normal în acest caz, de exemplu, dictat de igiena științifică În același mod, naționalizarea, după Lenin, este o cerere pentru cea mai bună ordine a pământului posibil într-un sistem democrat-burghez complet T Plehanov ne spune că vede socialist-R-stvo în Lenin Lenin-■ Cu -p ? Sunt sigur că toți cei prezenți la această întâlnire au înțeles asta Tovarășul Plehanov glumește A afirma cu seriozitate că Lenin era un social-democrat ar fi la fel de sălbatic și ciudat ca și cum ar fi auzit în această întâlnire declarația că tovarășul Plehanov era un C -D Există exact aceleași motive pentru ambele Lenin, potrivit tovarășului Plehanov, face referiri la istoria lui Zap Europa se opune Î - pune poziția: "Rusia este într-o poziție specială " - Acesta este As-Erov-shchina Dar, tovarăși, nu vă amintiți cine i-a atacat cu vehemență pe social-democrații ruși pentru speranța că Marea Revoluție Rusă va lua noi căi mai favorabile proletariatului? G g Milyukov și K# Putem spune cu adevărat, pe baza acestei coincidențe, că tovarășul Plehanov este C D ? Lenin vorbește despre preluarea puterii de către poporul revoluționar - S-Erovshchina Și cine a atacat această idee cu o pasiune deosebită când, în zilele libertății, a fost exprimată de întregul S -D rus R Partid? Compromisori, c -d-you Deci, tovarășul Plehanov este un к -d ? Nu, tovarăși, să oprim glumele astea, aici nu există SR și nu există C -D : aici există doar C -D , între care există neînțelegeri parțiale T Plehanov nu a fost deloc supărat de acuzația de flexibilitate De când flexibilitatea a devenit un viciu și pietrificarea o virtute?, se întreabă op Dar există flexibilitate și flexibilitate Tovarășul Lenin și-a dovedit flexibilitatea destul de fără echivoc când, sub presiunea evenimentelor, a pășit de la segmentele în care era nașul principal la naționalizare Flexibilitatea necesită o atenție deosebită constantă la evenimente și schimbările corespunzătoare în tactică și uneori în program, dar aceste schimbări trebuie întotdeauna strict definite În , Marx a declarat că revoluția s-a încheiat și și-a schimbat imediat tactica, exprimând brusc ceea ce era Dar nu ar trebui să se ia drept flexibilitate ambiguitatea și nehotărârea, punând sloganuri care să poată fi înțelese așa și ăla, care sunt potrivite pentru fiecare ocazie și, prin urmare, nepotrivite, ca sloganurile, pentru niciun caz anume Desigur, tovarășul Lenin, dându-și sloganul definitiv - naționalizarea în cazul unei victorii complete a revoluției, s-ar putea înșela În zadar, tovarășul Plehanov contrastează incertitudinea sa cu privire la inevitabila victorie a revoluției cu încrederea noastră falsă și frivolă în această victorie Nici noi nu suntem siguri - Dar ce-i cu asta? Atâta timp cât există motive să sperăm atât la victorie, cât și la rezultatul cel mai favorabil al mișcării de eliberare a proletariatului, trebuie să luăm în considerare acest lucru și să punem în față sloganurile noastre cele mai hotărâte și mai largi T Plehanov a spus în discursul său că social-democraţii își pot permite luxul erorii Da, tovarăși, în momentul de față este mai bine pentru noi să ne permitem luxul greșelii lui Lenin decât mizeria prudenței excesive)

Akimov (Makhnovets) - a fost invitat la congresul unității cu vot consultativ - un oportunist extrem și cel mai consistent în rândurile R S -D R P , aderat la sfârșitul anilor la "economism", a apărat Bernstein-Niapstvo; discursurile sale fac obiectul unor laude constante din partea liberalilor pentru "realismul" și natura "științifică" a marxismului său La congres, Akimov a vorbit în favoarea sprijinului necondiționat pentru cadeții liberali) Broșura: "Victoria cadeților și sarcinile Partidului Muncitoresc" a fost retipărită în Partea a volumului VII a Lucrărilor colectate cit , p - S) R M Blank-publicist-liberal; a colaborat cu "Eliberarea" a lui P Struve, din a fost membru al redacției "Nasha Zhizn" și "Tovarishch" (în stânga candidatului-democrat) ") Tsereteli - vezi aproximativ la XIV Volumul Sobr op) "Fără titlu" - un săptămânal publicat la începutul anului sub conducerea lui Prokopovich, Kuskova, Bogucharsky, Hhizhnyakov Platforma "bezheaderilor" este formulată de Kuskova în felul următor: "Ne alăturăm cu hotărâre acelui curent, care încă nu s-a cristalizat la noi, care în Occident este asociat cu numele de socialism critic"; de fapt, cei "fără cap" întindeau mâna spre K -d-tami) Aleksinsky - vezi aproximativ la volumul XIV Sobr op *' - - d) Aici vorbim de două decrete ale guvernului Stolypin:) din /VII privind vânzarea unei părți din terenurile specifice (adică aparținând familiei regale) și) T /VSH privind vânzarea statului (so-ө stat) terenuri prin Banca Țăranilor către locuitorii rurali; Înălțimea prețurilor băncilor a făcut însă aceste pământuri accesibile doar păturilor bogate ale țărănimii, care, potrivit lui Stolypin, urmau să creeze un nou sprijin pentru țarismul spulberat) V I Gurko-tov Ministrul de Interne Stolypin, apărat în Statul I Duma, interesele agrarilor reacționari împotriva înstrăinării pământurilor proprietarilor de pământ, după împrăștierea Primei Dume, fura în afacerile alimentare împreună cu Lidval: atunci membru marcant al grupului de dreapta, nobiliar al Statului Consiliu Acum liderul monarhiștilor este într-un bloc cu cadeții de dreapta) Proiect de teren în Statul I Duma Legislația funciară ar trebui să se străduiască să stabilească astfel de condiții în care tot pământul cu măruntaiele și apele sale să aparțină întregului popor, în timp ce pământul necesar agriculturii să poată fi dat în folosință numai celor care l-ar lucra cu propria muncă Toți cetățenii ar trebui să aibă un drept egal la o astfel de utilizare a acestuia Pentru a face acest lucru trebuie constituit un fond funciar "la nivel național", care să cuprindă toate terenurile de stat, specifice, de birou, mănăstire, bisericești și moșiere care depășesc norma "muncă" stabilită pentru fiecare localitate Alocarea și terenurile mici în proprietate privată care nu depășesc norma muncii rămân în sarcina actualilor proprietari, dar trebuie luate măsuri legislative pentru a preveni acumularea terenurilor peste norma muncii pe de o parte și pentru a asigura trecerea treptată a acestora în proprietate publică Remunerarea pentru terenurile private înstrăinate ar trebui să fie făcută pe cheltuiala statului Pământul, în măsura în care servește agriculturii, este dat în folosință de către toți cei care doresc să-l lucreze cu forță de muncă proprie, iar la coadă populația locală are prioritate față de nou-veniți și populația agricolă față de cea neagricolă În orice caz, fiecare muncitor are dreptul la o moșie stabilită în zona în care locuiește Alocarea terenului din fondul public se realizează în limitele normei de muncă Dacă nu există teren suficient pentru a aloca întreaga populație agricolă a unei anumite localități, atunci toți cei care au mai puține rații de hrană primesc dreptul de a fi relocați pe cheltuiala statului în acele zone ale imperiului unde există un exces de pământ Persoanele

care au primit terenuri din fondul public și nu au fonduri suficiente pentru a dobândi tot ceea ce este necesar pentru economie ar trebui să primească asistență pe cheltuiala statului sub formă de împrumuturi și alocații Pentru acțiunile pregătitoare pentru reforma funciară și pentru eficientizarea relațiilor economice în perioada de tranziție ar trebui înființate comitete locale: provinciale, raionale și volost, alese prin vot universal, egal, direct și secret, care să organizeze întreaga populație la participarea și dezbaterea reforma) Svyatopolk-Mirsky - latifundiar al sutei negre, deputat al Statului II Duma, care a vorbit deschis în avantajul vechilor ordine kiyustny - - '·) Proiect funciar e I Stat Duma Toți cetățenii ar trebui să aibă un drept egal de a folosi terenul În acest scop, ar trebui constituit un fond funciar la nivel național, care să cuprindă toate pământurile de stat, de aparatură, de cabinet, monahale și bisericești; terenurile proprietarilor și ale altor terenuri proprietate privată ar trebui înstrăinate în același fond, în măsura în care dimensiunea exploatațiilor individuale depășește norma de muncă stabilită pentru localitatea dată Remunerația pentru înstrăinarea forțată și transferată voluntar în fondul public al terenurilor proprietate privată trebuie să se facă pe cheltuiala statului Tranzacțiile de vânzare, gaj și cadouri pentru terenuri trebuie suspendate imediat Pământul, în măsura în care poate servi agriculturii, este dat în folosința tuturor celor care doresc să-l lucreze cu forța proprie, iar la coadă populația locală are prioritate față de nou-veniți și agricolă față de neagricolă Orice muncitor are dreptul la o moșie stabilită în localitatea în care locuiește, și dreptul la alocație în localitatea în care există teren liber Alocarea terenului se realizează în cadrul normei de muncă Toți cei care au mai puține rații de hrană primesc dreptul de a fi relocați pe cheltuiala statului în acele zone ale imperiului unde există un surplus în pământ Persoanele care nu dispun de fonduri suficiente pentru a dobândi tot ce este necesar pentru economie ar trebui să fie asistate pe cheltuiala statului sub formă de împrumuturi și alocații ") Legea din noiembrie , emisă de Stolypin pe lângă Stat Duma și apoi impusă acesteia, a dus la distrugerea comunității și alocarea la ferme și tăierile de "țărani economici" - kulaki Stolypin a făcut în mod deliberat "un pariu pe cei puternici", simțind o nouă bază pentru autocrație în locul nobilimii în descompunere ") M Shanin, membru al Bund-ului, delegat la Congresul de la Londra al R S -D R P ") Rodbertus (-) este un economist, unul dintre cei mai mari teoreticieni ai așa-zisului "socialism de stat" Pentru o analiză a opiniilor sale, a se vedea G V Plehanov (în primul volum al Opere, editat de Ryazanov)) Vezi anexa II la volumul VII din Sobr cit , nr) Decretul din /XII-privind alegerile pentru stat Duma, păstrând sistemul curial, alegerile în mai multe etape, a acordat drept de vot anumitor categorii din mica și mijlocie burghezie și parțial muncitorilor; participarea acestora din urmă la alegeri a fost asigurată cu o mare complexitate a procedurii și un formalism extrem) Lovitura de stat din iunie a fost efectuată de Stolypin concomitent cu dispersarea Statului II Dumas; cu încălcarea "legilor fundamentale", actul din iunie a schimbat drepturile de vot în Stat Duma în favoarea proprietarilor de pământ și a marii burghezii, introducând un sistem curial de alegeri, lipsind raioanele periferice ale Rusiei de drept de vot, lipsind proletariatul chiar și de acele slabe drepturi de care se bucura în timpul săpăturii Wittew la decembrie) Yu Larin - vezi aproximativ la volumul XIV Sobr op - - l) Partidul Narodnoi^Svoboda-i&z&kae, adoptat de cadeţi la cel de-al doilea Congres al partidului din ianuarie , ca o manevră pre-

electorală de a înşela masele largi ale populaţiei ··) Aici vorbim în principal despre Louis Blanc) Henry George (-) - economist american, autor al cărții "Progres și sărăcie", apărător al naționalizării pământului, ca principal mijloc de vindecare a tuturor dezastrelor sociale; în programul lui G George, naţionalizarea însemna transferul întregului pământ, ca principal instrument de producţie, în mâna întregului popor sau a statului şi repartizarea parcelelor sale spre închiriere către muncitori personal, ca mijloc de stabilire a naţionalizării; trebuia să introducă un impozit pe teren egal cu veniturile sale, ceea ce i-a determinat pe actualii proprietari privați să-și vândă terenurile sau să le transfere la dispoziția deplină a autorităților statului (r)) Vorbim despre discursurile lui Plehanov și Maslov-John la congresul unității de la Stockholm din aprilie în apărarea municipalizării împotriva naționalizării lui Lenin) Postfață a autorului la carte -Această lucrare a fost scrisă la sfârșitul anului În a fost tipărită la Sankt Petersburg, dar cenzura țaristă a pus mâna pe ea și a distrus-o A supraviețuit doar un exemplar, în care capătul lipsește, așa că acest capăt este acum atribuit În prezent, revoluția a pus problema agrară în Rusia într-un mod nemăsurat mai larg, mai profund și mai acut decât în - Cunoașterea istoriei programului nostru de partid în prima revoluție va ajuta, sper, să înțelegem mai bine sarcinile actualei revoluții Este deosebit de important să subliniem următoarele Războiul a provocat țărilor beligerante asemenea dezastre nemaiauzite și, în același timp, a accelerat atât de enorm dezvoltarea capitalismului, transformând capitalismul de monopol în capitalism de monopol de stat, încât nici proletariatul, nici democrația revoluționară mic-burgheză nu poate se limitează în cadrul capitalismului Viața a depășit deja aceste limite, punând la ordinea zilei reglementarea producției și distribuției la scară națională, serviciul universal de muncă, sindicalizarea forțată (asocierea în sindicate) etc În această stare de fapt, naționalizarea pământului în programul agrar capătă inevitabil o altă formulare Și anume: naționalizarea pământului nu este doar "ultimul cuvânt" al revoluției burgheze, ci și un pas spre socialism Nu se poate lupta cu flagelul războiului fără a lua astfel de măsuri Proletariatul, care conduce cea mai săracă țărănime, este obligat, pe de o parte, să transfere centrul de greutate de la Sovietele deputaților țărănești la Sovietele deputaților de la muncitorii rurali, iar pe de altă parte, să ceară naționalizarea inventarierea moșiilor funciare, precum și formarea de ferme exemplare din acestea sub controlul acestor ultimi sovietici Desigur, nu mă pot opri aici mai detaliat asupra acestor întrebări cele mai importante și trebuie să trimit cititorul interesat la literatura bolșevică actuală și la pamfletele mele: Scrisori despre tactică și sarcinile proletariatului în revoluția noastră (Proiect de platformă a proletarului) Parte)) Articolul "The Agrarian Question in Russia the End of the th Century" a fost scris pentru Dicționarul Enciclopedic al lui Granat, dar din cauza condițiilor de cenzură nu a ajuns acolo și a fost publicat ca o broșură separată abia în - - •°) Cu privire la Congresul II al R S -D R P compozitii) Partea agrară a programului R S -D R P , adoptat la Congresul II Pentru a elimina rămășițele sistemului iobagi, care se află direct asupra țăranilor ca o opresiune grea, și în interesul liberei dezvoltări a luptei de clasă în mediul rural, Partidul cere, în primul rând: Desființarea plăților de răscumpărare și de cedare, precum și a tuturor taxelor care revin în prezent asupra țărănimii ca clasă impozabilă Desființarea tuturor legilor care restricționează țăranul în dispoziția pământului său Întoarcerea către

țărani a sumelor de bani luate de la aceștia sub formă de răscumpărare și plăți de cedare; confiscarea în acest scop a proprietăților monahale și bisericești, precum și a moșiilor de aparatură, cabinet și aparținând unor persoane din familia regală, precum și impunerea unui impozit special asupra pământurilor moșierilor-nobili care au beneficiat de împrumutul de răscumpărare ; conversia sumelor astfel obţinute într-un fond popular special pentru nevoile culturale şi caritabile ale comunităţilor rurale Înființarea comitetelor țărănești: a) să restituie comunităților rurale (prin expropriere sau, în cazul în care pământul a trecut din mână în mână, răscumpărare de către stat pe seama unor mari moșii funciare ale nobilimii) acelor pământuri care au fost despărțiți de țărani în timpul desființării iobăgiei și servesc în mâinile moșierilor ca instrument pentru înrobirea lor; b) să transfere în proprietatea țăranilor din Caucaz acele pământuri pe care aceștia le folosesc ca răspunzători temporar (khizani etc); c) pentru a elimina rămășițele relațiilor iobagilor care au supraviețuit în Urali, Altai, în Teritoriul de Vest și în alte regiuni ale statului Acordarea dreptului instanțelor de a reduce chiriile exorbitant de mari și de a declara invalide tranzacții cu caracter de aservire) Aici vorbim despre revoluții: Marea Revoluție Franceză din și Revoluția din) Gorin (pseudonim Galkin) - delegat al Comitetului Saratov la Congresul II al R S -D R P c) Yegorov (pseudonim E Levina) - delegat din grupul "Murcitorul din Sud" la Congresul II) Lieber (Goldman), delegat al Bund-ului la cel de-al doilea Congres, cunoscut apărător menșevic) Makhov (pseudonim Kalafati) - delegat al Comitetului Nikolaev la Congresul II c') Al III-lea Congres al R S -D R P (aprilie-mai , Londra) Încă din februarie , Biroul Comitetelor Majoritare a trimis invitații organizațiilor locale pentru Congresul al treilea; Consiliul Menșevic al Partidului, căruia Congresul al II-lea i-a atribuit dreptul de a convoca un congres, a protestat împotriva acțiunilor Biroului Dar în curând congresul a fost anunțat și de Comitetul Central al partidului, care susținuse anterior menșevicii La congres au participat cu vot decisiv de delegați din de organizații locale și delegați din Comitetul Central - - Sarcina principală a fost să elaboreze directive tactice în vederea viitoarei revoluții Directivele date de congres, în comparație cu rezoluțiile conferinței menșevice care avea loc în același timp, au fost analizate de N Lenin în lucrarea sa: "Două tactici ale social-democraților în revoluția democratică" (retipărită în Volumul VI al Lucrărilor Colectate) ' PUNCTE Index de nume A

 Index de lucrări utilizate de autor A Annensky y - "Influența recoltelor" B F Benzina? - "Influenţa agriculturii maşini pentru economia naţională şi privată Breslau S Bulgakov - "Despre problema evoluției capitaliste a agriculturii" ("Începutul", , nr -) Al lui este Capitalism și agricultură, I-II SPb ÎN V lì -"Un nou tip de publicație zemstvo-statistică ("Severny Vestnik", , nr) II Vikhlyaev - "Partidul Popular Socialist și chestiunea agrară" (Colecția de articole nr , Editura Gândirea Nasha, Sankt Petersburg,) G- (N) E Tlelms - "Die sozialdemokrat ische und gewerkschaftliche Bewegung în Danemarca" Leipzig Hertz, Problema agrară în relația sa cu socialismul Viena rusă pe A Ilyinsky SPb M Hecht - "Drei Dõrfer der badischen Hard" Leipzig D- E David - "Barbari țărănești" ("Socialist Monthly", , cartea a II-a) Al lui este Socialismul și Agricultura E Yermolov - "Eșecul recoltei și dezastrul național" ȘI }La bănci - "partea femeii" Kostroma LA N Kablukov - "Despre condițiile dezvoltării economiei țărănești în Rusia" propriile sale "Prelegeri" Karyshev - "Rezultatele statisticilor Zemstvo" K Kautsky - Problema agrară Al lui este "Electricity in Agriculture" ("Neue Zeit" nr , -) Al lui este Tolstoi și Brentano (Neue Zeit, vol XIX, nr , -) A sa este "Chestiunea agrară în Rusia" Kaufman, Migrația și colonizarea SPb A lui - "Relocarea și rolul ei în

programul agrar" ("Agrar- ? β - întrebarea " Ed Dolgorukov și Petrunkevici, vol II) A sa este "Despre chestiunea normelor de alocare suplimentară" ("Chestiunea agrară", ed Dolgorukov și Petrunkevich, vol II) Koenig, Condiția agriculturii engleze Jena K Klawki - "Ueber Konkurrenzfâhig-keit des Landwirtschaftlichen Kleinbetriebes" ("Thiel's Land wirt-schaftliche Jahrbücher" Heft -) S Korolenko - "Manopera liberă - angajată" L IO Larin - "Chestiunea țărănească și democrația socială M Marese, "Influența recoltelor și a prețurilor cerealelor" T Marx-Capital, vol III Același - "Teoria plusvalorii" P Maslov - "Despre chestiunea agrară" ("Viața", , nr -) Eseul său este "Critica programelor agrare" Moscova A sa este "Chestiunea agrară în Rusia" Maslov și Kautsky, Despre problema programului agrar Ed Nou Lume" M M Olenov - "Despre bazele teoretice ale municipalizării pământului" ("Educația", , nr) ETC) Parvus - "Piața mondială și agricultura o criză" A Peshekhonov - "Problema agrară în legătură cu mișcarea țărănească" SPb Plehanov - "Despre sarcinile socialiștilor în lupta împotriva foametei în Rusia", A lui este "Ruina toată rusă" (Broşură) Al lui este New Letters on Tactics and Tactlessness Ed Glagolev V Postnikov - "Economia țărănească din Rusia de Sud" Moscova O Pringsheim - "Landwirtschaftliche Manufaktur und elektrische Land-wirtschaft" ("Brauns Archiv", XV) Prokopovici - Articole din ziarul Tovarishch, , nr din /Sh și nr din /IV Prokopovich i-'Mertvago -■ "Cât pământ este în Rusia și cum îl folosim" Moscova H Pudor - "Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen im Auslan-de" Trupa I Leipzig C A Skvortsov - "Influența aburului transport pentru agricultură Varșovia Struve - "Note critice cu privire la chestiunea dezvoltării economice a Rusiei" SPb F A Finn-Enotaevsky - "Chestiunea agrară și democrația socială" Ch A I Chuprov - "Chestiunea agrară" SH M Shanin - "Municipalizarea sau împărțirea în proprietate" Vilna E Engels - Anti-Dühring Al său este "On the Housing Question" Zurich eu Janson - "Sankt Petersburg conform recensământului din " III Indexul materialelor folosite de autor Forța de muncă angajată gratuit în economie Emisiune V-th, "Informații agricole și statistice primite de la proprietari" "Materiale privind problematica nevoilor agriculturii industrie în provincia Saratov Saratov "Materiale pentru problema țărănească" (Raport despre ședința congresului delegaților Uniunii Kr All-Russian din - / XI cu un articol introductiv de V Gromap) Ed "Lume noua" SPb "Colecția Izvestia Kr Dep și Rusia Muncii SPb Culegere de articole nr Kpigoizd "Gândul nostru" SPb "Întrebare agrară" Culegere de articole, vol II Ed Dolgorukov și Petrupkevici Moscova "Economia națională germană spre sfârșitul secolului al XIX-lea" Berlin "Prezentare generală asupra cultivării tutunului în Rusia" Emisiune II și III SPb "Privire de ansamblu asupra provinciei Iaroslavl pentru " "Statistici rurale din Franța" Paris "Lista membrilor II Statul Duma" SPb "Statistica Imperiului German" T , "Agricultura în Imperiul German" Berlin "Dicționar Brockhaus-Efron, vol , articol "Țărani" "Statistica proprietății funciare " Ed Centru stat Com SPb Raport verbal al Statului I Duma" Înregistrările textuale ale Statului II Duma" "Rezoluţiile Congreselor Crucii, Unirea din august şi noiembrie " SPb "Procesul verbal al Congresului de la Stockholm" "Procesul verbal al Congresului Constitutiv al Rusiei Cr Uniune" SPb "Statistici! Rezumat al Statelor Unite " "Rapoartele de recensământ Al Doisprezecelea Recensământ Vol V: Agricultura spalare "Al treisprezecelea recensământ al Statelor Unite, făcut în anul Vol V: Agricultură" spalare H Lenin, Sobr lucrări, vol IX CONŢINUT - Pagina